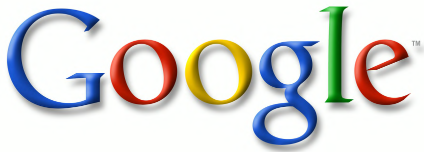
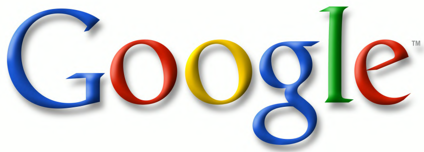
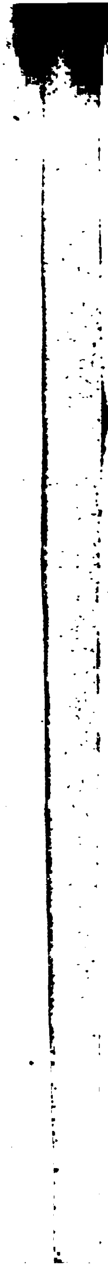

Google

SIGILLVM ACADEMIAE HARVARDIANAE IN NOV · ANG ·
ET
CHRISTO
ECCLESIAE
VE RI
TAS

Juridisk Tidsskrift.

Udgivet

af

Dr. Anders Sandøe Ørsted,

Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmand, Etatsraad og Deputeret i det Kongelige Danske Cancellie.

Fjerde Bind, første Hefte.

Kjøbenhavn 1822.

Trykt og forlagt af Andreas Seidelin, Hof- og Universitets-Bogtrykker.

Rec. March 7, 1905

Indhold.

Side.

Domme, afsagte ved den Kongelige Lands-Over- samt Hof- og Stadsret i Kjøbenhavn.

No. 1.

Udsættelse, begjært i Stævnings Paategning paa Grund af foregiven Ansøgning om Beneficium processus gratuiti, men afslaaet. — En Skiftebehandling kjendt uefterrettelig, forsaavidt Skifteforvalteren derved havde givet sig selv Udlæg.

I Sagen:

Prøveprocurator Schønberg, som befalet for Directeurerne for Nyekiøbings Hospital.

contra:

Justitsraad Klein.

(Afsagt den 5te Juni 1820).

Under nærværende Sag paaanker Citanten Prøveprocurator Schønberg, som befalet for Directeurerne

for Nykiøbings Hospital, efter forundt Opreisning, en af Justitsraad forrige Byefoged og Byeskriver Klein i Rødbye foretagen Skiftebehandling efter afdøde Sognepræst Jensen, hvilken Behandling Citanten har paastaaet kjendt uefterrettelig, samt hjemviist til nye og lovligere Behandling paa Grund af, at Justitsraad Klein uretteligen skal have behandlet bemeldte Boe, hvori han selv var Creditor, samt formeentlig urigtigen givet sig selv forlods Udlæg for sin Fordring.

Forsaavidt Indstævnte, der er lovligen stævnet, men hverken har mødt eller ladet møde, har i den Stævningen meddeelte Paategning forlangt Sagen udsat indtil Resolution indløb paa en Ansøgning, han skal have indgivet om beneficium processus gratuiti, da findes en saadan Udsættelse ei at kunne bevilges, efterdi der ikke er fremlagt Attest om, at der paa nogen af ham i saa Henseende indgiven Ansøgning ei endnu er afgivet Resolution *).

Hvad dernæst angaaer den af Indstævnte i hans Paategning paa Stævningen gjorte Erindring, at han ikke, for sin Fordring i bemeldte Boe, har gjort sig betalt, i det han ikkun, som Skifteforvalter, skulde have imodtaget in deposito de af Sognepræst Jensens Enke med Laugværge i Skiftesamlingen den 1ste Decbr.

*) Cfr. Forordningen 3die Junii 1796, §. 9. Indstævnte burde og, naar han vilde have Udsættelse, have mødt eller ladet møde for Retten, og begjært samme, samt betalt det anordnede Gebyr.

1818 indbetalte 365 Rbd. Sedler, da skjønnes denne Erindring ei at kunne gives Medhold; thi, foruden at det i den fremlagte Udskrift af hvad der i Boet under sidstnævnte Session passerede hedder, at Enken deponerede i Skiftet de ommeldte 365 Rbd. Sedler, for at den til Klein udstædte Obligation deraf i 11te Decbr. Termin s. A. kunde indfries, saa indeholdet og den af Klein under 15de næstefter udstædte Qvittering, at det resterende paa den af den Afdøde til ham udstædte Obligation er ham betalt med ovennævnte 365 Rbdlr. Sedler, hvilken Obligation og af denne Aarsag, ved Sessionen i Boet af 28de Jan. sidstleden, blev fremlagt som indfriet, men, da Justitsraad Klein saaledes har behandlet Boet, med Hensyn til hans egen Fordring i samme, saa maa og denne Skiftebehandling, efter Citantens herom nedlagte Paastand, være at kjende uefterrettelig, forsaavidt der under samme er afgjort noget angaaende Indstævntes Fordring, hvorimod Boet, med Hensyn til denne Fordring, vil være at behandle af en dertil af vedkommende Øvrighed constitueret Skifteforvalter.

Processens Omkostninger for Overretten blive, efter Omstændighederne, at ophæve, dog at Indstævnte betaler 10 Rbd. Sølv i Sallarium til Prøveprocurator Schønberg, der forsvarligen har udført Sagen.

Kongens Kasses Ret forbeholdes i Anledning af de af Indstævnte gjorte Paategninger paa Overrets-Stævningen.

Thi kjendes for Ret: Den paaankede Skiftebehandling bør forsaavidt under samme er afgjort noget med Hensyn til Indstævnte Justitsraad Kleins Fordring i afdøde Sognepræst Jensens Boe, uefterret- telig at være; hvorimod Boet, forsaavidt bemeldte Fordring angaaer, paa nye bør behandles af en dertil af vedkommende Øvrighed constitueret Skifteforvalter.

Processens Omkostninger for Overretten ophæves, dog at Indstævnte betaler i Sallarium til Prøveprocu- rator Schønberg 10 Rbd. Sølv. Kongens Kasses Ret forbeholdes i Anledning af de af Indstævnte paa Over- rets-Stævningen gjorte Paategninger.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 2.

Dobbelt Spørgsmaal om Anvendeligheden af Lovens 5 B. 14 C. 6 Art. paa et Contrasøgsmaal.

I Sagen:

Capitain Rosenberg,

contra:

Directeurerne for Klædefabriken i Bredgaden, Oberst Hallander, Stadshauptmand, Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmand, samt Grosserer Schulz.

(Afsagt den 5te Junii 1820).

Ifølge Hovedstævning af 24de Decbr. 1817 har Citanten Capitain v. Rosenberg sagsøgt de Indstævnte, Directeurerne for Klædefabriken i Bredgaden Oberst Hallander, Stabshauptmand, Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmand, samt Grosserer Schultz til at betale 21,388 Rbdlr. 5 Mk. 10¾ ß. N. V., hvilken Sum udgjør den ham ved tvende Høiesteretsdomme, som Angiver, tilkjendte Halvdeel af tvende Capitaler, som af tvende her i Sagen ustævnte Mænd vare laante til Fabriken, og, ifølge bemeldte Domme, ere confisqverede; hvorhos han af det paastævnte Beløb har paastaaet sig Renter tilkjendt fra Dato af den til Forligelses-Commissionen indgivne Klage den 11te Decbr. 1817 indtil Betaling skeer.

De Indstævnte have derimod formeent, at Citanten i det paastævnte Beløb bør taale Liqvidation for hvad han, som Actiehaver i Fabrikens Interessentskab, ifølge en under Sagen fremkommen Beregning over dets Status, bør udsvare af sammes Gjeld, og, i Henhold hertil, have de, efter udtagen Contrastævning, og iøvrigt under Reservation af deres Ret, forsaavidt Interessentskabets Tilgodehavende hos Hovedcitanten, efter opgjort endeligt Regnskab, maatte befindes større, end det for Tiden er opgivet til, paastaaet sig, imod af det paastævnte Beløb at betale 8516 Rbd. 90$\frac{1}{12}$ ß., iøvrigt for Citantens Tiltale i denne Sag friefundne.

Juridisk Tidsskrift.

Udgivet

af

Dr. Anders Sandøe Ørsted,

Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmand, Etatsraad og Deputeret i det Kongelige Danske Cancellie.

Fjerde Bind, første Hefte.

Kjøbenhavn 1822.

Trykt og forlagt af Andreas Seidelin, Hof- og Universitets-Bogtrykker.

Rec. March 7, 1905

Indhold.

Domme, afsagte ved den Kongelige Lands-Over- samt Hof- og Stadsret i Kjøbenhavn.

No. 1.

Udsættelse, begjært i Stævnings Paategning paa Grund af foregiven Ansøgning om Beneficium processus gratuiti, men afslaaet. — En Skiftebehandling kjendt uefterrettelig, forsaavidt Skifteforvalteren derved havde givet sig selv Udlæg.

I Sagen:

Prøveprocurator Schønberg, som befalet for Directeurerne for Nyekiøbings Hospital.

contra:

Justitsraad Klein.

(Afsagt den 5te Juni 1820).

Under nærværende Sag paaanker Citanten Prøveprocurator Schønberg, som befalet for Directeurerne

for Nykiøbings Hospital, efter forundt Opreisning, en af Justitsraad forrige Byefoged og Byeskriver Klein i Rødbye foretagen Skiftebehandling efter afdøde Sognepræst Jensen, hvilken Behandling Citanten har paastaaet kjendt uefterrettelig, samt hjemviist til nye og lovligere Behandling paa Grund af, at Justitsraad Klein uretteligen skal have behandlet bemeldte Boe, hvori han selv var Creditor, samt formeentlig urigtigen givet sig selv forlods Udlæg for sin Fordring.

Forsaavidt Indstævnte, der er lovligen stævnet, men hverken har mødt eller ladet møde, har i den Stævningen meddeelte Paategning forlangt Sagen udsat indtil Resolution indløb paa en Ansøgning, han skal have indgivet om beneficium processus gratuiti, da findes en saadan Udsættelse ei at kunne bevilges, efterdi der ikke er fremlagt Attest om, at der paa nogen af ham i saa Henseende indgiven Ansøgning ei endnu er afgivet Resolution *).

Hvad dernæst angaaer den af Indstævnte i hans Paategning paa Stævningen gjorte Erindring, at han ikke, for sin Fordring i bemeldte Boe, har gjort sig betalt, i det han ikkun, som Skifteforvalter, skulde have imodtaget in deposito de af Sognepræst Jensens Enke med Laugværge i Skiftesamlingen den 1ste Decbr.

*) Cfr. Forordningen 3die Junii 1796, §. 9. Indstævnte burde og, naar han vilde have Udsættelse, have mødt eller ladet møde for Retten, og begjært samme, samt betalt det anordnede Gebyr.

1818 indbetalte 365 Rbd. Sedler, da skjønnes denne Erindring ei at kunne gives Medhold; thi, foruden at det i den fremlagte Udskrift af hvad der i Boet under sidstnævnte Session passerede hedder, at Enken deponerede i Skiftet de ommeldte 365 Rbd. Sedler, for at den til Klein udstædte Obligation deraf i 11te Decbr. Termin s. A. kunde indfries, saa indeholdet og den af Klein under 15de næstefter udstædte Qvittering, at det resterende paa den af den Afdøde til ham udstædte Obligation er ham betalt med ovennævnte 365 Rbdlr. Sedler, hvilken Obligation og af denne Aarsag, ved Sessionen i Boet af 28de Jan. sidstleden, blev fremlagt som indfriet, men, da Justitsraad Klein saaledes har behandlet Boet, med Hensyn til hans egen Fordring i samme, saa maa og denne Skiftebehandling, efter Citantens herom nedlagte Paastand, være at kjende uefterrettelig, forsaavidt der under samme er afgjort noget angaaende Indstævntes Fordring, hvorimod Boet, med Hensyn til denne Fordring, vil være at behandle af en dertil af vedkommende Øvrighed constitueret Skifteforvalter.

Processens Omkostninger for Overretten blive, efter Omstændighederne, at ophæve, dog at Indstævnte betaler 10 Rbd. Sølv i Sallarium til Prøveprocurator Schønberg, der forsvarligen har udført Sagen.

Kongens Kasses Ret forbeholdes i Anledning af de af Indstævnte gjorte Paategninger paa Overrets-Stævningen.

Thi kjendes for Ret: Den paaankede Skiftebehandling bør forsaavidt under samme er afgjort noget med Hensyn til Indstævnte Justitsraad Kleins Fordring i afdøde Sognepræst Jensens Boe, uefterrettelig at være; hvorimod Boet, forsaavidt bemeldte Fordring angaaer, paa nye bør behandles af en dertil af vedkommende Øvrighed constitueret Skifteforvalter.

Processens Omkostninger for Overretten ophæves, dog at Indstævnte betaler i Sallarium til Prøveprocurator Schønberg 10 Rbd. Sølv. Kongens Kasses Ret forbeholdes i Anledning af de af Indstævnte paa Overrets-Stævningen gjorte Paategninger.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 2.

Dobbelt Spørgsmaal om Anvendeligheden af Lovens 5 B. 14 C. 6 Art. paa et Contrasøgsmaal.

I Sagen:

Capitain Rosenberg,

contra:

Directeurerne for Klædefabriken i Bredgaden, Oberst Hallander, Stadshauptmand, Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmand, samt Grosserer Schultz.

(Afsagt den 5te Junii 1820).

Ifølge Hovedstævning af 24de Decbr. 1817 har Citanten Capitain v. Rosenberg sagsøgt de Indstævnte, Directeurerne for Klædefabriken i Bredgaden Oberst Hallander, Stabshauptmand, Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmand, samt Grosserer Schultz til at betale 21,388 Rbdlr. 5 Mk. 10¾ ß. N. V., hvilken Sum udgjør den ham ved tvende Høiesteretsdomme, som Angiver, tilkjendte Halvdeel af tvende Capitaler, som af tvende her i Sagen ustævnte Mænd vare laante til Fabriken, og, ifølge bemeldte Domme, ere confisquerede; hvorhos han af det paastævnte Beløb har paastaaet sig Renter tilkjendt fra Dato af den til Forligelses-Commissionen indgivne Klage den 11te Decbr. 1817 indtil Betaling skeer.

De Indstævnte have derimod formeent, at Citanten i det paastævnte Beløb bør taale Liqvidation for hvad han, som Actiehaver i Fabrikens Interessentskab, ifølge en under Sagen fremkommen Beregning over dets Status, bør udsvare af sammes Gjeld, og, i Henhold hertil, have de, efter udtagen Contrastævning, og iøvrigt under Reservation af deres Ret, forsaavidt Interessentskabets Tilgodehavende hos Hovedcitanten, efter opgjort endeligt Regnskab, maatte befindes større, end det for Tiden er opgivet til, paastaaet sig, imod af det paastævnte Beløb at betale 8516 Rbd. 90$\frac{1}{12}$ ß., iøvrigt for Citantens Tiltale i denne Sag friefundne.

Til Styrke for deres Paastand om, at det saaledes instituerede Contrasøgsmaal, der af Citanten paa Grund af Bestemmelserne i Lovens 5—14—6 er paastaaet afviist, skulde qvalificere sig til Paakjendelse i Forbindelse med Hovedsøgsmaalet, have Contracitanterne paaberaabt sig, deels at Hovedcitantens Krav formeentligen ikke kan staae i Klasse med chirographariske Fordringer, og deels at den Fordring, Contracitanterne formere paa Hovedcitanten, maa henregnes til liqvid Gjeld.

Hvad nu den første af disse Erindringer betræffer, da viser den af Citanten producerede Politierets Domsact, at Beløbet af de af de tvende Mænd, som de fornævnte Høiesteretsdomme angik, Klædefabriken fournerede Laan, var for Politieretten legitimeret ved producerede Udskrivter af de ved Fabriken førte Regnskaber over sammes Pengestatus, samt den kasseførende Directeurs i Retten indgivne Beregninger og de iøvrigt for Politieretten afgivne Declarationer, og, efter Beskaffenheden af de saaledes for Laanenes Størrelse forinden nærværende Sags Anlæg frembragte Beviisligheder, kan den af Hovedcitanten fordrede Sums Liqviditet ikke være nogen Tvivl underkastet, ligesom der ikke heller fra Contracitanternes Side her under Sagen mod sammes Størrelse er gjort nogen Indsigelse.

Betræffende Contracitanternes anden Erindring, da findes det ikke, at de af dem indtalte Contrafordringer kunne betragtes anderledes end som Regningsgjeld;

thi, endskjøndt der, paa Grund af Interessentskabs-Contracten og Interessenternes senere tagne Beslutninger, antages at paaligge disse Forpligtelse til qvota Deeltagelse i Fabrikens Udgifter, saa kan Beløbet af det Tilskud, som enhver af Interessenterne i saa Henseende har at yde, dog først erfares ved et opgjort Regnskab, hvori Vedkommende, saalænge det ikke, paa den i Interessentskabs-Contractens 12te §. bestemte Maade, endeligen er bleven decideret, maa være beføiede til at fremsætte deres Indsigelser.

Da Hovedcitanten nu ikke har villet erkjende Rigtigheden af det her under Sagen fremlagte Regnskab, og det ikke kan paaligge ham at oppebie Paadømmelsen af sit liqvide Krav, indtil det, efter endelig Decision, bliver afgjort, hvad han, som Interessent i Fabriken, har at tilsvare af dens Gjeld, saa vil hans Paastand om Dom i Hovedsøgsmaalet efter den nedlagde Paastand, i Henseende til hvilken der, som ovenbemærket, af Contracitanterne ingen Indsigelse er skeet, og om Contrasøgsmaalets Afviisning blive at følge.

Vel have Contracitanterne, i et Indlæg her til Retten, yttret, at Hovedcitanten, da han, som Interessent i Fabriken, selv er Meddebitor for de confisqverede Capitaler, bør i saa Henseende pro qvota nyde Afkortning i den ham som Angiver tillagte Halvdeel; men da Contracitanterne, efterat have incamineret deres Contrastævning, intet specielt have mentioneret om denne Punct, og det hverken af den af dem fremlagte

Generalballance, eller af deres Procedure, kan sees, om deres Fordring i denne Henseende er indbefattet under det Beløb, hvorfor de her under Sagen paastaae Liquidation, eller henhører til det, i Henseende til hvilket de have taget deres Ret forbeholden, saa kan bemeldte Krav, om det endog paa Grund af dets Connexitet med Hovedsøgsmaalet, antages at kunne sættes i Forbindelse med dette, dog ikke her under Sagen, blive at paakjende.

I Proces-Omkostninger og i Kost og Tæring ville Contracitanterne have at betale 50 Rbd. Sølv.

Thi kjendes for Ret: Contracitanterne Oberst v. Hallander, Stadshauptmand, Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmand, samt Grosserer Schultz bør, som Directeurer for Klædefabriken i Bredgaden til Citanten Capitain v. Rosenberg betale de paastævnte 21,388 Rbdlr. 5 Mk. 10¾ ß. Sedler og Tegn, med Renter 5 pC. fra den 11te Decbr. 1817 indtil Betaling skeer, samt i Proces-Omkostninger og i Kost og Tæring 50 Rbd. Sølv.

Contrasøgsmaalet afvises.

At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse; under Adfærd efter Loven.

No. 3.

Spørgsmaal om adskillige til et Præstekald hørende extraordinære Præstationer, der tildeels findes hjemlede derved, at de fra Arilds Tid af havde været ydede Præsten, men iøvrigt findes ulegitimerede.

I Sagen:

Sognepræsten for Dannemarre og Tillitze Menigheder i Lolland Hr. S. A. Winther,

contra:

Etatsraad Dons til Rudbjerggaard.

(Affagt den 5te Junii 1820).

Under nærværende Sag har Citanten, Sognepræsten for Dannemarre og Tillitze Menigheder i Lolland, Hr. S. A. Winther, efter erhvervet beneficium processus gratuiti, i første Instants ved Lollands søndre Herredsret sagsøgt Indstævnte Etatsraad Dons til Rudbierggaard til at betale sig for 12 Favne Brænde, som Indstævnte formeentligen havde været pligtig at levere ham for 1817 og 1818, 180 Rbd. Sedler, eller hvad denne Sum maatte beløbe i Sølv, efter den ved Betalingstiden gieldende Qvartalscours, og i resterende Pengerefusioner for benævnte 2 Aar, 63 Rbdlr. 1 Mk. 8 ß. Sølv, hvorhos han har paastaaet Rudbierggaards Eiere tilpligtede i Fremtiden aarligen at levere til Sognepræsten for fornævnte Menigheder 6 Favne godt

Brænde, og ligeledes aarligen at betale 37 Rbdlr. 3 Mk. 12 ß. Sølv.

Ved Underrettens Dom af 19de August f. A. er Sagen, forsaavidt angaaer de af Citanten paastaaede Refusioner af Brænde og Penge for Aaret 1818 og Fremtiden, afviist som udenfor Klagen til Forligelses-Commissionen, og er Indstævnte iøvrigt, imod til Citanten for Aaret 1817 at betale 12 Rbd. Sølv, friefunden for dennes Tiltale; hvorhos Processens Omkostninger ere ophævede og Citantens beskikkede Sagfører, Cancellieraad Olesen, tilkjendt i Sallarium 15 Rbdlr. Sølv og for Expresser med Stævninger 6 Rbdlr. Sedler.

Denne Dom har Citanten, der ligeledes her for Retten er forundt beneficium processus gratuiti, efterat være meddeelt Bevilling til i anden Instants at faae Qvæstionen angaaende de Kaldet formeentligen tilkommende Refusioner fra Rudbiergggaard i Almindelighed paakjendte, skjøndt den i 1ste Instants kun har været behandlet med Hensyn til den nærværende Eier af ovennævnte Gaard, paastaaet enten kjendt uefterrettelig eller underkjendt og forandret, og derhos i det væsentlige inhæreret sin i første Instants nedlagde Paastand.

Indstævnte procederer derimod til Underrettens Doms Stadfæstelse.

Paa Grund af ovennævnte Citanten meddeelte Bevilling, maa han nu ansees berettiget til her ved Retten at erholde sin Paastand om Kaldets Rettighed

til de omtvistede Refusioner i det Hele taget under Paakjendelse, uden Hensyn til, om Overretten og maatte finde, at endeel af samme var udenfor Klagen til Forligelses-Commissionen, og at samme saaledes af Underdommeren retteligen var afviist.

Hvad dernæst angaaer Citantens Paastand om at Rudbierggaard er pligtig aarligen at levere 6 Favne Brænde til Sognepræsten for Dannemarre og Tillitzes Menigheder, da findes der vel ikke at kunne udledes noget tilstrækkeligt Beviis for, at en saadan Rettighed tilkommer Kaldet af den fra Citantens Side fremlagte Gjenpart af en Skovrulle for Rudbierggaard og Fritzholms Gaarder og Godser af 1755, hvori en Hr. Zimmer i Dannemarre er anført for et Deputat af 6 Favne Brænde; thi foruden at dette Document vel, saaledes som Indstævnte har paastaaet, kunde ansees som en Udviisningsliste for det ommeldte Aar, saa er det heller ikke imod Indstævntes Benægtelse godtgjort, at det var et Deputat der tilkom Sognepræsten i Dannemarre, eller at den i samme nævnte Zimmer, som Præst sammesteds, tilkom samme; og heller ikke skjønnes noget Argument til Fordeel for denne Citantens Paastand at kunne hentes enten fra den imellem Major v. Bülow og Grevinde Knuth under 14de Novbr. 1754 oprettede Kjøbecontract, eller fra den under Sagen fremlagte inden Lollands Sønderherredsret under 16de Maii 1793 afsagte Dom.

Derimod maa der ved de af Vidnerne Skovrider Bech og Skovfoged Niels Petersen, under Tingsvidnet af 4de Febr. 1819, afgivne Forklaringer, der gaaer ud paa, at, saalænge de have været Skovbetiente ved Rudbierggaard, fra 24 til 30 Aar, er der fra bemeldte Gaards Skove, aarligen udviist til Sognepræsten for Dannemarre og Tillitze Kald 6 Skovlæs eller 12 Bønderlæs godt Brænde, ansees tilveiebragt Beviis for, at bemeldte Kald fra Arilds Tid og navnligen over Hævds Tid, har nydt den omhandlede Udviisning, hvilket endydermere bestyrkes ved den af Vidnet Daniel Knudsen under fornævnte Tingsvidne afgivne Forklaring.

Vel har nu Indstævnte herimod anbragt, at denne Udviisning allene skulde have fundet Sted, som en Gave af Rudbierggaards Eiere, og af denne Aarsag formeent, at der paa samme, som en res meræ gratiæ, ei skulde kunne vindes Hævd.

Men for Rigtigheden af dette Anbringende er fra Indstævntes Side, hvem Beviisbyrden i saa Henseende maatte paaligge, intet Beviis tilveiebragt; thi, forsaavidt Indstævnte, med Hensyn hertil, har paaberaabt sig, at en af de forrige Præster i Kaldet har i en fremlagt Skrivelse af 7de Julii 1804 kaldet Udviisningen gratificerende, da skjønnes heraf saameget mindre at kunne udledes noget Argument, som det ikke engang, mod Citantens Benægtelse, er godtgjort, at den i fornævnte Skrivelse ommeldte Udviisning er den, hvorom under nærværende Sag tvistes, og ligesaalidet skjønnes

Indstævntes Provocation til Citanten, at fremkomme med de Documenter, hvorpaa Rettigheden til Udviisningen grunder sig, at kunne komme i Betragtning, efterdi Sognepræsterne for Dannemarre, ved at have nydt denne Udviisning fra Arilds Tid, maae ansees dispenserede fra at oplyse, hvorfra samme har sin Oprindelse.

Derimod skjønnes ikke Citantens Paastand om, i Erstatning for det Brænde, som, for Aaret 1817 og 1818 skulde have været leveret, at tilkjendes 180 Rbd., at kunne komme i Betragtning, efterdi den er udenfor Klagen til Forligelses-Commissionen, og den ommeldte Bevilling, i Følge dens Udtryk, ikke kan antages hertil at have Hensyn, hvorfor Citanten og allene vil være at tilkjende Brændet for disse 2 Aar in natura.

Betræffende Citantens Paastand om at Sognepræsterne for Dannemarre og Tillitze Menigheder aarligen af Rudbierggaards Eier skulde, foruden et Legat paa 30 Rbdlr. Sølv, hvorom ikke under nærværende Sag er Spørgsmaal, tilkomme en Penge-Refusion af 37 Rbd. 3 Mk. 12 ß. Sølv, da har Indstævnte ingen Indsigelse fremsat imod de 12 Rbdlr. Sølv, der ere anførte i Høitidsoffer, ligesom det og er in confesso, at disse ere Citanten betalte for Aaret 1818, og ved den paaankede Dom, hvorved Indstævnte acqviescerer, er han tilpligtet at betale samme for Aaret 1817.

Hvad derimod angaaer de øvrige 25 Rbd. 5 Mk. 12 ß. Sølv, da har vel Forvalter Ibsen, under Tings-

vidnet af 4de Febr. f. A., forklaret, at, i den Tid han var Forvalter ved Rudbierggaard fra Novbr. 1810 til Maii 1813, blev aarligen til Dannemarre Sognepræst udbetalt 25 Rbd. 3 Mk. 12 ß. for en afbrændt Gaard Nyegaard kaldet i Maribølle, og ligeledes har fierde Vidne Bachhuusen forklaret, at de 25 Rbdlr. 3 Mk. 12 ß. S. V. bleve i Aaret 1816, da han var Forvalter ved Rudbierggaard, af dennes Eier erlagt til Sognepræsten for den ommeldte Gaard; men, da der iøvrigt ikke er tilveiebragt nogen Oplysning om, af hvilken Aarsag denne Afgift er svaret, og fremdeles skulde svares for den ovennævnte Gaard, saa vil der af disse Vidners Forklaringer ikke kunne udledes noget til Fordeel for Citantens Paastand.

Citanten har endvidere villet bevise Kaldets Ret til denne Penge-Refusion af en under 15de Julii 1776 imellem daværende Eier af Rudbierggaard og Sognepræsten for Dannemarre og Tillitze Sogne oprettet Forening, hvori anføres, at Rudbierggaard for Kaldets Pretensioner paa samme i det Hele skulde svare 80 Rbd. af hvilke de 12 Rbdlr. 2 Mk. 4 ß., som her ere anførte mere end Citanten formener, at Præsterne nu tilkomme, skulde, efter Citantens Paastand, have været Vederlag for en Sognepræsten i Dannemarre tilhørende Mensalgaard, som, efter denne Forening, skulde afstaaes til Rudbierggaard, men senere i Aaret 1806 er kommen tilbage til Sognepræsterne; men, da denne Forening ei er meddeelt allernaadigst Confirmation, hvorimod

samme, saaledes som den under Sagen fremlagte Cancellie-Skrivelse af 8de Novbr. 1777 udviser; er nægtet forbindende Kraft for længere Tid, end daværende Sognepræstes Embedstid, vil den heller ikke kunne paaberaabes som Hjemmel for Sognepræsternes Rettigheder, hvortil kommer, at det ikke fra Citantens Side er godtgjort, at Rudbierggaards Eier, i Vederlag for den ommeldte Mensalgaard, ikkun aarligen skulde betale til Sognepræsterne 12 Rbdlr. 2 Mk. 4 ß., og at den dem iøvrigt tilkommende Penge-Refusion, ovennævnte Legat indbefattet, skulde udgjøre 67 Rbd. 3 Mk. 12 ß., efterdi Beviset herfor allene skulde udledes af en af Citantens Formænd i Embedet forfattet Fortegnelse over dets Indtægter fra Rudbierggaard, og hvori for flere Aar fra 1789 til 1806 anføres 80 Rbdlr. og for sidstnævnte Aar, da Mensalgaarden igjen kom tilbage til Sognepræsten, ikkun 67 Rbd. 3 Mk. 12 ß. Men det er klart, at en saadan af en af Formændene i Embedet forfattet privat Fortegnelse ikke kan give tilstrækkeligt Beviis imod den, der skal yde Præstationen.

Forsaavidt endelig Citanten har paastaaet, at bemeldte 25 Rbdlr. 3 Mk. 12 ß. skulde være Refusion for Kirke- og Kongetiende af Tillitze Præstegaard, der, ved allerhøieste Resolution af 7de August 1694, blev overladt Rudbierggaards daværende Eier Frue Barnewitz, og af hvilken Gaard Citanten formener, at Sognepræsten for Dannemarre, hvortil Tillitze Sogn er Annex, maatte være berettiget til, ifølge L. 2—12—3,

at hæve alle Tienders Dele, da findes denne Paastand heller ikke at kunne gives Medhold, efterdi Frue Barnewitz ved fornævnte Resolution blev bevilget, at, naar Præsten, saaledes som hun i sin Ansøgning havde andraget at være Tilfældet, ei vilde tage imod Tillitze Præstegaard, maatte hun til sammes Herlighed være berettiget, og den til Arv og Eiendom for sig og Arvinger nyde, uden at der i Resolutionen omtales, at nogen Afgift eller in specie Konge- og Kirketienden af samme skulde erlægges til Sognepræsten, og Citanten skjønnes derfor heller ikke nu, paa Grund af Lovens 2—12—3, at kunne gjøre nogen Fordring paa Konge- og Kirketienden af ovennævnte Gaard, og endmindre at kunne tilkjendes den paastaaede Sum i Godtgjørelse for disse Tiender, som der i Sagen intet Datum taler for, at denne Sum nogensinde af Rudbierggaards Eier har været erlagt for bemeldte Tiender. Som Følge heraf maa Indstævnte for Citantens Paastand i Henseende til denne Penge-Refusion, nyde den paastaaede Frifindelse.

Processens Omkostninger, saavel for Underretten som Overretten, hvilke begge Parterne have paastaaet sig tilkjendte, blive, efter Omstændighederne, at ophæve, og vil, da Sagen ikkun for en Deel fra Citantens Side vindes, det Cancellieraad Olesen tilkommende Sallarium, der billiges med 15 Rdd. Sølv, saavelsom de for Expresser anførte 6 Rdd. Sedler, af det Offentlige blive at udrede.

Under Sagens Behandling i første Instants saavelsom fra de befalede Sagføreres Side har ingen Forsømmelse fundet Sted.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte Etatsraad Dons til Rudbierggaard bør til Citanten Sognepræsten for Dannemarre og Tillitze Menigheder Hr. S. A. Winther for Aarene 1817 og 1818 levere 12 Skovlæs eller 24 Bønderlæs godt Brænde, samt for 1817 til Citanten betale 12 Rbdlr. Sølv med Renter 4 pC. heraf fra Klagens Datum til Forligelses-Commissionen den 22de Februari 1818, indtil Betaling skeer.

Saa bør og Indstævnte og efterfølgende Eiere af Rudbierggaard til nærværende og efterkommende Sognepræster for Dannemarre og Tillitze Menigheder fremdeles aarligen levere 6 Skovlæs eller 12 Bønderlæs godt Brænde og ligeledes til dem aarligen betale 12 Rbd. Sølv. Iøvrigt bør Indstævnte for Citantens Tiltale i denne Sag frie at være.

Processens Omkostninger for begge Retter ophæves, og bliver Cancellieraad Olesens Sallarium 15 Rbd. Sølv, saavelsom de ham for Expresser tilkommende 6 Rbd. Sedler af det Offentlige at udrede.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 4.

Spørgsmaal om hvem der var Eier af et Varepartie, som var en Kjøbmand tilsendt paa Credit.

I Sagen:

Kjøbmand A. Thomsen,

contra:

Grosserer Anders Nielsen.

(Affagt den 12te Junii 1820).

Vel har Citanten Kjøbmand A. Thomsen, der, under nærværende Sag, søger Indstævnte Grosserer Anders Nielsen til at betale 1086 Rbd. 4 Mk. Sedler og Tegn for noget Uld, han, gjennem Kjøbmand Jørgensen, for Citantens Regning, skal have modtaget, søgt at godtgjøre, at den Uld, hvorfor Betaling fordres, skal have tilhørt Citanten, og ikke bemeldte Jørgensen, men, da Ulden er tilstillet Indstævnte af Jørgensen, uden at der af denne er meldt om, at den tilhørte andre (v. Jørgensens Brev af 18de Julii 1817), og Indstævnte i Jørgensens Handelsbog er debiteret for Beløbet, saa maa Indstævnte ogsaa være berettiget til at ansee Jørgensen som sin Creditor, og i sit Tilgodehavende hos denne at liqvidere den for Ulden skyldige Sum; thi hvad det angaaer, at Indstævnte, i sin Skrivelse til Jørgensen af 19de Julii 1817, har forlangt, at han og Citanten under eet vilde affende Uld

til ham, da benægter Indstævnte, at det Partie Uld, der omtales i bemeldte og en ældre Skrivelse af 28de Junii forrige Aar, er det som her i Sagen er under Qvæstion, og siden Indstævntes Skrivelse af 19de Julii 1817 er yngre end Jørgensens forbemeldte Skrivelse, hvorved den sidste Deel af det under Sagen omhandlede Partie Uld er affendt, kunde Indstævnte ikke have nogen Anledning til, naar Jørgensen ikke selv meldte at nogen anden var deelagtig i den affendte Uld, at formode saadant, siden Jørgensen ikke kunde vide, hvad Indstævnte først i en senere Skrivelse forlangte, og altsaa maatte selv have tilkjendegivet, at en anden havde Deel i Ulden, hvis dette var Tilfældet, og af Indstævnte skulde antages at være det.

Det kunde imidlertid synes, at, da Indstævnte, efterat Liqvidation er skeet med hans og Jørgensens gjensidige Tilgodehavende, endnu bliver sidstnævntes Skyldner for henved 600 Rbd., maatte Citanten kunne paastaae at erholde det saaledes Overskydende betalt, siden Jørgensen selv har erklæret, at Citanten var Eier af den Uld, hvorfor Betaling in casu fordres, og Indstævnte derfor ikke, ved forsaavidt at betale til ham, kunde lide noget Tab, naar Jørgensen selv erkjender, at Betalingen tilkommer Citanten, men da Jørgensens Boe er fallit, og han altsaa ikke, ved hvad han forklarer, kan forbinde Boet, eller renoncere paa dets muelige Rettigheder, og det iøvrigt ikke vides, om Boet vil gjøre Paastand paa det her omtalte Overskud,

saa vil der heller ikke under denne Sag kunne blive Spørgsmaal om sammes Betaling til Citanten, men Indstævnte bliver i det Hele for hans Tiltale i Sagen at frifinde.

Processens Omkostninger vil Indstævnte være pligtig at betale til Citanten, da han ikke har beviist, ved Forfald at have været forhindret fra at møde personlig i Forligelses Commissionen; hvorhos han bliver at ansee med Mulct for unødig Trætte, og bliver Mulcten at bestemme til saameget som Dom og Segl koster, siden Sagen er henviist fra Forligelses Commissionen førend Pl. af 11te August 1819 udkom.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte Grosserer Anders Nielsen bør for Citanten Kjøbmand A. Thomsens Tiltale i denne Sag frie at være.

Processens Omkostninger betaler Indstævnte til Citanten med 30 Rbdlr. Sølv.

Saa betaler han og til Justitskassen for unødig Trætte saameget som Dom og Segl koster.

At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 5.

Paastand om at en Person, ved at overdrage en ham fæstet Tiende til en Anden, skulde have forbrudt samme.

I Sagen:

Slagelse Hospital,

contra:

Abraham Frederich Koes med Værge Høiesterets-Advocat Treschou.

(Afsagt den 12te Junii 1820).

Da Slagelse Hospital under nærværende Sag paastaaer, at Indstævnte Abraham Frederich Koes skal have sin Fæsteret, efter det paa hans Navn, medens han endnu var et Barn, udstædte Fæstebrev, dateret 26de Novbr. 1781 forbrudt, fordi den ved samme fæstede Tiende skal være, imod Fæstebrevets Bestemmelse, overdraget til en anden, saa maatte det, for at den forbemeldte Paastand skulde gaae igjennem, være fra Hospitalets Side beviist, at en saadan Overdragelse virkelig fra Indstævnte selv eller hans Værge, medens han var umyndig, har fundet Sted, naar, som in casu, Indstævnte ikke indrømmer saadant, men derimod foregiver, at han slet ikke har vidst af bemeldte Fæstebrev at sige, saa at han blot har efterladt at befatte sig med Tienden, fordi han ikke vidste, at den tilkom

ham, og at den, der har oppebaaret Tienden og betalt Afgivten i hans Sted, som skal være Antvorskovs Eier, ikke, ham bekjendt, har havt nogen Hjemmel for et saadant Foretagende. Men, da et sligt Beviis ikke af Hospitalet er præsteret, vil Indstævnte være at frifinde for sammes Tiltale i denne Sag; thi vel kunde det siges, at, da Antvorskovs Eier paastaaer i alt Fald at have vundet Hævd paa fremdeles at oppebære Tienden, saa har Indstævnte, hvis denne Mening maatte bifaldes, ved ikke selv at befatte sig med Tienden, foraarsaget, at den nu forbliver i det mindste i hans Livstid i en andens Besiddelse, og at denne Efterladenhed altsaa maatte kunne sættes ved Siden af en udtrykkelig Overdragelse; men, siden Hospitalet dog, under Forudsætning af at hiin Mening bifaldes, ikke vilde kunne erholde Tienden tilbage fra den nuværende Besidder i Indstævntes Livstid, saa er det klart, at denne Omstændighed ei kan have Indflydelse paa Sagen, og give Hospitalet Ret til nu at erholde igjen den ved Fæstebrevet overdragne Rettighed.

Processens Omkostninger blive, efter Omstændighederne, at ophæve.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte Abraham Friderich Koes bør for Slagelse Hospitals Tiltale i denne Sag frie at være.

Processens Omkostninger ophæves.

No: 6.

Lovens 6—21—4 anvendt.

I Sagen:

Lieutenant Jørgen Olsen Møller,

contra:

Cancellieraad Jespersen.

(Affagt den 12te Juni 1820).

Inærværende her ved Retten af Lieutenant Jørgen Olsen Møller efter Hovedstævning, og af Cancellieraad Jespersen efter Contrastævning procederede Sag, er Spørgsmaal, om og hvorledes Hovedcitanten skal ansees for nogle af ham mod Contracitanten ved en Forligelses-Commission fremførte Udladelser.

Det er oplyst, at Hovedcitanten har ved den ommeldte Commission sagt til Contracitanten "hvad er han for een? hans Fader var en skikkelig Mand, hvad er han for een? Han tænker at forfærde Folk; men jeg frygter ikke for saadan een. Han har vel gjort Ende paa Jochum Bohns, Morten Bohns og Grethes Penge og vil nu reise omkring paa Landet for at faae fat paa Andre, men han skal kun passe sig selv og lade Folk være i Fred."

Da det nu ikke skjønnes rettere, end at disse Udladelser i Særdeleshed den: "hans Fader var en skikkelig Mand, i Forbindelse med Spørgsmaalet" hvad er

han far een" ere af den Beskaffenhed, at de maa henføres til det Lovens 6—21—4 kalder utilbørlige Ord, saa findes det rigtigt, at Underdommeren, ved den paaankede, inden Bornholms Nørre Herredsret afsagte, Dom, har idømt Hovedcitanten Mulct for hans Forhold i forbemeldte Henseende, samt mortificeret Udladelserne, ligesom man og maa bifalde, at Mulctens Størrelse kun er bestemt til 10 Rbdlr., især af den Grund, at Contracitanten selv kan antages at have givet Anledning til at han, som foranført, paa en utilbørlig Maade er bleven tiltalt, i det han (efter hvad der under Sagen er beviist) har, ved at indkalde Hovedcitanten for Forligelses-Commissionen, brugt de Udtryk "kom han ind Mester og Mester for dem alle."

Men da Contracitanten saaledes paa en Maade selv har givet Anledning til den af Hovedcitanten mod ham brugte Opførsel, kan Overretten ikke med Underdommeren antage, at der er tilstrækkelig Grund til at tilkjende hiin Processens Omkostninger; men disse blive, efter Omstændighederne, for begge Retter at ophæve.

Contracitantens Paastand om Pengeerstatning for formeentlig tilføiet Tab og Creditspilde sees ikke at have nogen Hjemmel for sig.

Hvad angaaer den over Procurator Fog nedlagte Paastand, paa Grund af at han, i sit Forsvar for Hovedcitanten, formeentlig er gaaet for vidt og selv har fremført Fornærmelser mod Contracitanten, da maa

Overretten være enig med Underdommeren i, at bemeldte Fog ei har gjort sig skyldig i noget saadant Forhold, der kan blive Gjenstand for Mulct; hvorimod der paa den anden Side dog heller ikke, efter Omstændighederne, findes Anledning til at tilkjende Fog de af ham paastaaede Proces-Omkostninger her for Retten, men disse blive, ligesom de øvrige Omkostninger, at ophæve.

Thi kjendes for Ret: Herredstingsdommen bør ved Magt at stande, dog saaledes, at Processens Omkostninger ved Underretten ophæves.

Processens Omkostninger her ved Retten ophæves.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 7.

En Kjøbecontract kjendt ugyldig paa Grund af Forordn. 9de Junii 1812. Saadan Ugyldighed har til Følge, at den betalte Deel af Kjøbesummen maa tilbagegives, og derimod Kjøberen, naar han imidlertid har havt Eiendommen i Besiddelse, maa give Erstatning herfor til Sælgeren. — Den, som, ved at forlade en Eiendom, efterlader sig nogle Effekter, kan, naar den nye Besidder ikke har paataget sig Varetægt med disse, og ei beviislig forvansket eller tilvendt sig samme, ei af ham derfor kræve Erstatning.

I Sagen:

Ritmester Recke,

contra:

Reebslager Jensen.

(Affagt den 12te Junii 1820).

Under nærværende Sag gjør Hovedcitanten Ritmester Recke, eller nu hans Opbudsboe, Paastand paa, at Contracitanten Reebslager Jensen, der i Aaret 1815 har solgt Hovedcitanten en Gaard med tilliggende Jorder, uden at Sidstnævnte dog har bekommet Skjøde paa den, skal tilbagebetale Hovedcitanten den Deel af Kjøbesummen denne allerede har erlagt, og derforuden give ham Erstatning for Misligholdelsen af Kjøbet, grundet derpaa, at der, efter et af Contracitanten indgaaet Forlig, er gjort Execution i Gaarden, og denne derefter er bortsolgt ved Auction. Contracitanten paastaaer derimod ikke allene Frifindelse for Hovedcitantens Tiltale, men tillige, at denne tilpligtes at betale det resterende af Kjøbesummen, og at give Contracitanten Erstatning for endeel af ham, da han fratraadte Gaarden, sammesteds efterladte Effecter m. v.

Hvad nu den imellem Parterne oprettede skriftlige Forening om Salget af den nævnte Gaard angaaer, da maa det billiges, hvad Contracitanten har yttret, at denne Forening, der iøvrigt ikke er fremlagt under Sagen, maa, efter Bestemmelsen i Forordn. af 9de Junii 1812, være ugyldig, siden den, efter hvad der er in confesso, hverken har været skreven paa stemplet Papiir eller er tinglæst.

Hovedcitanten mener vel, at dette skrivtlige Document kun skulde være at ansee som en Optegning af de Bestemmelser, der senere skulde indføres i Skjødet, og at den nævnte Forordning derfor ikke kunde være anvendelig med Hensyn til samme; men dette kan ikke billiges, siden berørte Document, efter hvad Parterne ere enige om, indeholdt de Bestemmelser, hvorefter begge Parter, med Hensyn til Salget af Gaarden, vare pligtige at rette sig, og tillige, efter hvad der uimodsagt er anført af Contracitanten, var forsynet med begge Parters Underskrivt, saa at det maa betragtes som det Document, hvorved Eiendommen er overdraget fra den ene til den anden.

Naar nu denne Forening, efter Bestemmelserne i berørte Forordning, skal være uden Retskraft, saa bliver den hele Handel at ansee som en Nullitet og følgelig bortfalde Parternes Fordringer paa hinanden, forsaavidt disse ere grundede i den nævnte Forening.

Derimod maa Hovedcitanten være berettiget til at fordre tilbage den Deel af Kjøbesummen, han allerede har betalt, ligesom paa den anden Side Contracitantens Paastand om Erstatning for Affavnet af Gaarden i den Tid, Hovedcitanten har havt Besiddelsen af den, maa, da begge Parter skulde træde tilbage i den Stilling de vilde have havt, naar Foreningen imellem dem aldeles ikke var indgaaet, tages til Følge, hvilken Erstatning, siden Hovedcitanten har gjort Indsigelse

imod den af Contracitanten opgivne Sum, vil blive at bestemme af uvillige Mænd.

Hvad angaaer de Effecter, som Contracitanten skal have efterladt sig, da han forlod Gaarden, da, foruden at det, hvad den største Deel af dem angaaer, ikke, imod Hovedcitantens Benægtelse deraf, er beviist, at Contracitanten har efterladt saadanne Ting, findes det heller ikke at Erstatning herfor kan affordres Hovedcitanten, siden det ikke er godtgjort, at han har tilvendt sig, eller til sin Fordeel benyttet disse Ting, og det ogsaa maa billiges, hvad Hovedcitanten har yttret: at det maatte være Contracitantens Sag selv at lade afhente, hvad han saaledes efterlod sig, naar han vilde have det, da Hovedcitanten ikke kunde være pligtig at have Tilsyn dermed.

I Henseende til den Gjødske og Halm, der var ved Gaarden, og som var indbefattet med i Salget, da er det vel, ved det optagne Tingsvidne, oplyst, at Hovedcitanten har anvendt noget heraf til en anden ham tilhørende Eiendom, men da Vidnerne ikke have kunnet opgive Qvantiteten, og der saaledes intet er at gaae efter ved Bestemmelsen af Erstatningen, maa denne Punct bortfalde.

At Hovedcitantens Paastand om Erstatning for Contractens Misligholdelse maa bortfalde, er en ligefrem Følge af, at Contracten, efter den ovenanførte Forordning, ingen Retskraft har.

Betræffende den Erstatning Hovedcitanten, som ovenfor bemærket, vil være at tillægge for den Deel af Kjøbesummen, han allerede havde betalt, da tilkommer ham, som saadan, først 4000 Rbd. i Sedler for den Obligation paa 4000 Rbd., han har indfriet; thi den af Contracitanten fremsatte, men for alt Beviis blottede Tvivl om, hvorvidt Hovedcitanten ogsaa, ved Obligationens Indfrielse, virkelig har betalt den fulde Sum Obligationen løb paa, kan ikke komme i Betragtning.

Herforuden tilkommer ham de 1660 Rbd., som Contracitanten vedgaaer at have bekommet, altsaa tilsammen 5660 Rbd.

Videre kan han derimod ikke erholde, da han, med Hensyn til det mere han siger at have betalt, intet Beviis har præsteret, og Contracitanten benægter Rigtigheden af hans Udsigende. Erstatningen til Contracitanten for Affavnet af Gaarden bliver, efter hans derom gjorte Paastand, at beregne fra 1ste Oct. 1815 til 1ste Junii 1819, paa hvilken sidste Dag Gaarden blev solgt.

Processens Omkostninger blive, efter Omstændighederne, at ophæve. Under den befalede Sagførelse har intet ulovligt Ophold fundet Sted.

Thi kjendes for Ret: Contracitanten Reebslager Jensen bør til Hovedcitanten Ritmester Reckes Opbudsboe betale 5660 Rbdlr. i Sedler med Renter 5 pC. deraf fra 26de Junii f. A. indtil Betaling skeer.

Derimod bør det nævnte Opbudsboe betale til Contracitanten efter uvillige Mænds Skjøn Erstatning for Affsavnet af den i Øverød Bye under Søllerød Sogn beliggende Gaard Ryegaard med dens Tilliggende, beregnet fra 1ste Oct. 1815 til 1ste Junii 1819 med Renter 5 pC. af Erstatningssummen for de tvende første Aar, beregnede fra 1ste Octbr. 1817 og for det Øvrige fra 9de Decbr. 1819, alt indtil Betaling skeer.

Iøvrigt bør Parterne for hinandens Tiltale i denne Sag frie at være.

Processens Omkostninger ophæves.

At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 8.

En Auctionsforvalter tiltalt som den, der, ved et urigtigt Forhold, havde søgt at faae en Eiendom solgt under dens Værd, men frifundet af Mangel paa fuld Vished om saadan Intention. — Straf for uforskammet Skrivemaade mod Øvrigheden.

I Sagen:

Procurator Delbanco, som Actor.

contra:

Bye- og Herredsfoged Justitsraad Sommer.

(Afsagt den 19de Junii 1820).

I nærværende Sag tiltales Bye- og Herredsfoged Justitsraad Sommer, i Følge det Kongelige Danske Cancellies Skrivelser af 16de Junii og 1ste Oct. 1818, deels for den af ham brugte Fremgangsmaade ved en den 12te Nov. 1817 afholdt Auction over Jens Jacobsens Gaard i Sletterød, hvori Selveier Christian Christensen var givet Udlæg, og deels for hans Udladelser i en Ansøgning til Kongen af 11te Maij 1818.

Hvad den første Deel af Sagen angaaer, da kan der under denne Justitssag kun blive Spørgsmaal, om Tiltalte, ved den Fremgangsmaade, der har fundet Sted, kan antages at have havt den svigagtige Hensigt at favorisere Udlægshaveren og in specie at faae Gaarden, der er bleven Udlægshaverens Søn tilslaaet, solgt under dens Værdie; thi, forsaavidt der ellers maatte kunne imputeres ham Skjødesløshed med Hensyn til Auctionens Bekjendtgjørelse eller et urigtigt Begreb om hvad han, som Auctionsdirecteur, havde at gjøre, er saadant uden for nærværende Sag, hvorimod det henhører under den her til Retten indstævnte civile Sag, hvorunder ovennævnte Jens Jacobsen paaanker den afholdte Auctionsforretning.

Naar der altsaa spørges, om nogen svigagtig Hensigt fra Tiltaltes Side kan udledes deraf, at Auctionen over Gaarden i den i Avisen indrykkede Bekjendtgjørelse er anført at skulle holdes Onsdagen den 10de

Novbr., i Stedet for Onsdagen den 12te Novbr.; at samme Bekjendtgjørelse ikke skal være nøiagtig affattet, in specie ikke tale om et Gaarden tilliggende Huus, der skulde følge med i Kjøbet; og at Gaarden er averteret til Auction førend Udlægsforretningen af 7 Nov. 1817 var foretaget, da findes det ikke, at dette Spørgsmaal kan besvares bekræftende, saameget mere, som Avertissementet om Auctionen er forfattet af Tiltaltes Fuldmægtig, paa en Tid da Tiltalte selv skal have været fraværende, og Avertissementet desuden i og for sig viser, at der i samme er en Skrivfeil, siden 10de Novbr. ikke var en Onsdag, hvortil kommer, at Tiltalte selv, efter at være kommen tilbage, har ladet indføre i Avisen et Avertissement om, at Auctionen blev holdt den 12te Novbr., hvilket imidlertid ikke har forhindret, at jo det ældre Avertissement senere igjen er uforandret bleven indrykket, og betræffende endelig den Omstændighed, at Gaarden er averteret til Auction førend Udlægsforretningen af 7de Novbr. 1817 blev afholdt, da kunde saadant godt skee, eftersom Jens Jacobsen, under en Fogedforretning den 24de Septbr. næstforhen, havde erklæret, at Gaarden, uden videre, maatte realiseres, hvis han ikke inden 14 Dage stillede antagelig Caution for det Skyldiges Betaling til 11te Decbr. Termin, hvilken Caution ikke inden bemeldte Tid blev præsteret, hvorfor Auctionen gjerne kunde averteres, og det eneste der, naar Fogedforretningen af 24de Septbr. 1817 ikke betragtes som en Udlægsforret-

ning, kan siges i denne Henseende at være urigtig, er altsaa, at der i Avertissementet staaer, at Auctionen holdes efter passeret Udlæg.

Heller ikke kan svigagtig Hensigt præsumeres deraf, at der med Hensyn til den, efterat Gaard-Auctionen var forbi, afholdte Løsøre-Auction, ikke er skeet Bekjendtgjørelse ved Kirken i det Sogn, hvor Jens Jacobsen boede, hvilket skal være foranlediget af at Bekjendtgjørelsen herom ikke der ankom førend Gudstjeneste var forbi, og ligesaalidet kan en saadan Hensigt statueres at være kjendelig af de i Auctionsconditionerne indførte Bestemmelser, at i Tilfælde, at Betaling ikke i rette Tid blev præsteret, skulde Kjøberen af Gaarden betale 20 pC. i Skadeserstatning, og Kjøberne af Løsøret en Mulct af 4 Rbd.; thi Øiemedet af slige Bestemmelser kan ordentligviis kun antages at være at sikkre Betalingens Erlæggelse til den bestemte Tid *).

Forsaavidt Tiltalte har nægtet, imod Gaardens Eiers Protest, at holde flere end een Auction over Gaarden, skjøndt Auctionen i Bekjendtgjørelsen i Avisen var anmeldt som første Auction, er saadant noget, der henhører under den civile Sag, og ikke her under Justitssagen kan komme i Betragtning; og naar det

*) Slige Vilkaar ere imidlertid vist nok lidet hensigtsmæssige, da de afskrække mange Lysthavende, som, uden at være uvederheftige, dog kunne frygte for, at der vilde møde noget, som hindrede dem i promte Betaling.

fremdeles gjøres Tiltalte til Brøde, deels at han, formeentlig mod den 8de §. i Forordn. af 19de Decbr. 1693, har selv været Incassator ved Auctionen, og deels at han har budt paa Gaarden, og ladet sig den tilslaae paa Udlægshaverens Søns Vegne, da maa det anmærkes, med Hensyn til det første, at den citerede Forordning kun kan antages at fritage Auctionarius for at have med Pengenes Incassation at bestille, men ikke at forbyde ham saadant, og betræffende det sidste, at Placaten af 19de Marts forrige Aar, ved at forbyde Auctionsforvalterne selv at kjøbe paa de Auctioner de afholde, kan ansees at vise, at dette forhen har været dem tilladt, hvoraf da igjen maa følge, at de tillige ved Auctionerne kunde byde for andre, siden de derved dog ikke kunde have større Interesse end om de bøde for dem selv.

Heller ikke findes der at være nogen tilstrækkelig Grund til at antage, at Tiltalte, ved den Maade, hvorpaa han tiltalte Niels Jørgensen af Etterup, der gjorde Bud ved Gaard-Auctionen, har havt til Hensigt at afskrække ham fra at byde videre og faae sit eget Bud til det gjeldende, thi vel er det af Nogle under Sagen forklaret, at de af Tiltalte brugte Udtryk (der efter de oplyste Omstændigheder maae ansees at have været omtrent saadanne som de der findes anførte i Notarialforretningen af 3die Marts 1818) bleve fremførte i en bydende eller vred Tone, men det er derimod af andre forklaret, at det var kun Skiemt af Tiltalte,

og Sagens øvrige Data tale ogsaa herfor, især da Tiltalte, efter at have gjort sit sidste Bud, biede en heel Time inden han gjorde Hammerslag, og Gaarden, efterat Hammerslag var skeet, endnu blev tilbuden Jens Jacobsen, naar han, efter de Ventilationer, der under Auctionen havde fundet Sted, kunde skaffe Caution.

Da imidlertid Tiltaltes Forhold med Hensyn til de nys berørte under Auctionsforretningen brugte Udladelser, endog om disse som foranført kun antages at være fremsagte som Skjemt, ikke kan ansees passende med den Maade, hvorpaa Embedsforretninger bør udføres, saa vil Tiltalte ikke kunne undgaae at betale de Omkostninger, som Actionen mod ham har havt til Følge, blandt hvilke Actors Sallarium ved Underretten vil være at bestemme til 60 Rbd. Sølv.

Førend Retten gaaer over til den anden Deel af Sagen, der angaaer Tiltaltes Udladelser i en Ansøgning til Kongen af 11te Mai 1818, maa det endnu erindres, at det ogsaa er imputeret Tiltalte, at han, efter at Auctionen var til Ende, har, ved Trudsler, søgt at medvirke til et Forlig, Udlægshaveren fik indgaaet med Jens Jacobsen, dennes Fader og Svigermoder, i hvilken Henseende det ogsaa af Vidnet Claus Christensen er forklaret, at, da Tiltalte vilde true Jens Jacobsen til at indgaae bemeldte Forlig, var han tilgavns grov mod ham, og skjeldte ham ud saavel for Slyngel som Bedrager og truede med Arrest, men, foruden at

fornævnte Claus Christensen, formedelst hans ellers vaklende Forklaring, ikke kan tilkomme megen Troværdighed, have heller ikke de Personer, han har opgivet at kunne med ham bevidne Foranførte, afgivet nogen Forklaring, der bestyrker hans Udsagn, og, om det end for Resten ansees beviist, at Tiltalte, i Anledning af at Jens Jacobsen skal have solgt af det Gods han havde pantsat, har sagt, at han derfor kunde komme i Slaveriet og til at bøde sine 3 Mk., samt ligeledes har sagt, at Udlægshaveren, hvis han ikke tilfredsstillede ham for hans Fordring, kunde lade ham arrestere, er saadant dog ikke noget, der kan gjøres Tiltalte til en Forbrydelse.

Betræffende dernæst Sagens anden Deel, nemlig Tiltaltes Udladelser i hans Ansøgning af 11te Maii 1818, da findes det rigtigt, at han herfor, in specie for de af ham brugte Udtryk "den af Stiftamtmanden i Fyen anordnede dumme Inqvisition" er mulcteret, ligesom man ogsaa, efter Omstændighederne, antager, at Mulctens Størrelse kan være den af Underdommeren bestemte, nemlig 200 Rbd.

Rigtig nok har Tiltalte foregivet, at det i Ansøgningen forekommende Ord "dumme" er en Skrivfeil i Stedet for "tomme"; men da intet andet herfor haves til Beviis end at Tiltalte skal have erklæret dette for sin Fuldmægtig, saa maa Tiltalte, der har underskrevet Ansøgningen, svare til dens Indhold, uden at forbemeldte Foregivende kan komme i Betragtning.

Da den ved Overretten af Actor gjorte Paastand om Tugthuus- og 3 Marks Straf for Tiltalte ikke tages til Følge, bliver den, efter Tiltaltes Paastand, at mortificere.

Det anmærkes, at Actors Formening at Ordene "den usle Nidding" skulde have Hensyn til en af de i Ansøgningen omtalte Øvrighedspersoner, ikke skjønnes at burde gives Medhold, siden disse Udtryk ogsaa kunne antages at være sagte i Almindelighed uden Hensyn til nogen bestemt Person.

Under Sagens Behandling i første Instants og dens Førelse ved begge Retter har ikke ulovligt Ophold fundet Sted.

Thi kjendes for Ret: I Henseende til den Tiltalte Bye- og Herredsfoged Justitsraad Sommer for hans Udladelser i en Ansøgning til Hs. Majestæt Kongen, dateret 11te Maii 1818, idømte Mulct af 200 Rbdlr. Sølv, bør Underretsdommen ved Magt at stande.

Iøvrigt bør Justitsraad Sommer for Actors Tiltale i denne Sag frie at være, dog at han betaler de af Actionen lovlig flydende Omkostninger og deriblandt i Sallarium til Actor ved Underretten 60 Rbd. Sølv.

Den af Actor ved Overretten gjorte Paastand, at Tiltalte skulde ansees med Tugthuus- og 3 Marks Straf mortificeres herved.

Det Idømte udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 9.

For at 6—6—8 kan være anvendelig, maa det være beviist, at Fruentimmeret virkelig med frie Villie har født i Dølgsmaal. — Arbitrair Straf for uforsvarlig Ligegyldighed for sit Fosters Frelse, udviist af Moderen. — Gjentaget Tyverie.

I Sagen:

Procurator Koefoed, som Actor.

contra:

Arrestantinden Cecilie Aagesdatter.

(Afsagt den 20de Junii 1820).

I nærværende Sag, hvorunder Arrestantinden Cecilie Aagesdatter, hvis Barn er fundet dødt i et Locum i Søllerød, tiltales for Barnefødsel i Dølgsmaal, har hun forklaret, at Fødselen uventet paakom hende, da hun om Nattetid var paa Locumet, hvori Barnet faldt ned, uden at hun mærkede Tegn til Liv hos det, og derfor antog for dødt. Hun har fremdeles forklaret, at hun ikke raabte om Hjelp under Fødselen, eller, efter samme, fordi hun antog at Hjelp vilde være uden Nytte, siden Barnet, hos hvem hun, som foranført,

desuden ikke sporede Tegn til Liv, var kommen ned i Renovationen, hvilken Forklaring, formedelst den tilføiede Grund, maa antages at forudsætte, at selve Fødselen er gaaet saa hurtig for sig, at Raab om Hjelp, forend Barnet kom ned i Locumet, ikke kunde finde Sted.

Ligeledes har Arrestantinden forklaret, at hendes Hensigt var at føde paa Fødselsstiftelsen, men at hun, efter sin Regning, er kommen 3 Uger for tidlig, hvorhos dog anmærkes, at Barnet, efter Districtslægens Skjøn, tilsyneladende var fuldbaaret.

Skjøndt der nu ikke egentlig ere Omstændigheder, der bestyrke Rigtigheden af Arrestantindens foranførte Forklaring, er der dog heller intet, der godtgjør dens Urigtighed, og 6—6—8 findes derfor ikke in casu at kunne blive anvendelig; thi, fordi dette Lovsted bestemmer, at den, der omgaaes med sin Barnefødsel i Dølgsmaal, skal, naar Barnet er dødt, ansees som hun det med Villie havde ombragt, kan man dog ikke atter præsumere, at Barnefødselen med Villie er foregaaet i Dølgsmaal, naar dette benægtes. Derimod vil Arrestantinden være at ansee med en arbitrair Straf, da hun har gjort sig skyldig i et høist uforsvarligt Forhold ved, efterat Fødselen var forbi, at gaae op i sin Seng, uden engang strax at underrette hendes i samme Seng sovende Datter om det Passerede, og saaledes foraarsaget, at det blev uundgaaeligt nødvendigt, at Barnet, hvis det havde Liv, maatte omkomme.

Denne arbitraire Straf findes, efter Omstændighederne, at kunne bestemmes til 2 Aars Arbeide i Forbedringshuset. Men, da Arrestantinden, der forhen er dømt for Tyverie, tillige under denne Sag tiltales for gjentaget Tyverie og herom lovlig er overbeviist, saa skal hun derhos dømmes efter den 2den §. i Forordn. 20de Febr. 1789 sammenholdt med Placaten 15de Jan. 1790, og, da hendes Straffetid, med Hensyn til denne sidste Forbrydelse, vilde, efter Sagens Beskaffenhed, være at bestemme til 3 Aar, saa vil hun i det Hele blive at dømme til at arbeide i Kjøbenhavns Forbedringshuus i 5 Aar.

Den paaankede inden Kjøbenhavns Amts nordre Birketingsret afsagte Dom, hvorved Arrestantinden er tilfunden Straf efter 6—6—8, vil altsaa, i Overeensstemmelse med Foranførte, være at forandre, forsaavidt Straffen angaaer, hvorimod bemeldte Dom i Henseende til Actionens Omkostninger bliver at stadfæste.

Under Sagens Behandling i første Instants og den befalede Sagførelse ved begge Retter har ikke Ophold, der kan virke Ansvar, fundet Sted.

Thi kjendes for Ret: Arrestantinden Cecilie Aagesdatter bør hensættes til Arbeide i Kjøbenhavns Forbedringshuus i 5 Aar.

I Henseende til Actionens Omkostninger bør Birketingsdommen ved Magt at staade.

At efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 10.

En Leietager, der, uden Forbeholdenhed, har i flere Aar betalt alle de ham hver Gang beregnede og nøie specificerede Skatter, kan ei siden tilbagesøge en Deel af det Betalte, fordi, efter Contractens rette Forstaaelse, nogle af Skatterne kunde være Leietageren uvedkommende.

I Sagen:

F. C. Christensen,

contra:

Mægler O. A. Giede.

(Afsagt den 26de Junii 1820).

Citanten F. C. Christensen søger under nærværende Sag Indstævnte Mægler O. A. Giede tilfunden at betale i resterende Huusleie og Skatter fra Maii Flyttedag 1818 til Maii Flyttedag 1819, ialt 106 Rbdlr. 30 ß. Sedler og Tegn, med Renter fra Klagens Dato til Forligelses-Commissionen den 16de Junii f. A., samt Sagens skadesløse Omkostninger.

Indstævnte, som imod Citantens Krav ingen Indsigelse har fremsat, har derimod, efter udtaget Contrastævning, i dette Beløb paastaaet liquideret 63 Rbdlr. 3 Mk. 3 ß., som han, i det Tidsrum fra Maii Flyttedag 1815 til samme Tid 1818, formener at have erlagt formeget i Skatter, og under Proceduren

har han endvidere paastaaet lige Liqvidation for et Beløb af 13 Rbd. 5 Mk. 6 ß. efter Afdrag af 1 Rbdlr. 5 Mk. 7 ß. rede Sølv, men om denne sidste Sum kan her under Sagen intet Spørgsmaal blive, da der ikkun er forsøgt Forlig i Henseende til det Beløb, som i Contrastævningen er opgivet.

Hvad nu den af Contracitanten saaledes paastaaede Liqvidation betræffer, da, om det end antages, at Hovedcitanten i det fornævnte Tidsrum har oppebaaret mere i Skatter, end han, efter den Parterne mellemværende Contract, kunde tilkomme, saa skjønnes det dog ikke, at Contracitanten nu kan være beføiet til i denne Henseende at fremsætte nogen Fordring; thi, ligesom der ingen Grund er til at statuere, at Hovedcitanten har beregnet sig andre Skatter, end han, i Medfør af Contracten, (hvis Forstaaelse kan være forskjellige Meninger underkastet) har troet retteligen at tilkomme, saaledes maa og Contracitanten, hvis Sag det ikke mindre var end Hovedcitantens, at kjende Omfanget af de Rettigheder, Contracten hjemlede ham, ved uden Forbeholdenhed at betale efter de ham tilstillede Regninger, i hvilke enhver Skat, for hvilken han kræsvedes, var specificeret, antages at have erkjendt sin Forpligtelse til at udrede disse Skatter, og forsaavidt hans Anke gaaer ud paa, at enkelte af bemeldte Skatter skulde være opkrævede med et større Beløb, end han formeentlig rettelig havde at tilsvare, maa derhos den Omstændighed, at han, efter den Anviisning,

Raadstue-Placaten af 13de Maii 1813 indeholder, kunde have æsket tilstrækkelig Legitimation for det Fordrede, forinden han betalte, i Forbindelse dermed, at der ikke heller i denne Henseende er Anledning til at imputere Hovedcitanten nogen mala fides, have den Virkning, at der ikke heller til denne Deel af hans Anførte nu kan tages noget Hensyn.

Contrasøgsmaalets Gjenstand, om hvilket det iøvrigt bemærkes, at den derunder omhandlede Contract er ophævet og at det er en senere imellem Parterne oprettet, hvorefter Betaling under Hovedsøgsmaalet kræves, maa, ifølge det Anførte, betragtes som en res transacta, der ikke kan bevirke nogen Nedsættelse i Hovedcitantens Krav.

Processens Omkostninger vil, efter Indholdet af den paastævnte Contract, være at tillægge Hovedcitanten skadesløs, i hvilken Henseende derhos anmærkes, at Citanten, ved den af ham fremlagte Lægeattest, maa antages tilstrækkeligen at have fyldestgjort Contracitantens Opfordring om at godtgjøre, at han ved lovligt Forfald har været hindret fra personligt Møde, da Sagen, efter de indgivne Klager i Forligelses-Commissionen, har været foretaget.

Thi kjendes for Ret: Contracitanten Mægler D. A. Giede bør til Citanten F. C. Christensen betale de paastævnte i resterende Huusleie og Skatter skyldige 106 Rbdlr. 30 ß. Sedler og Tegn med Renter

5 pC. fra den 16de Junii forrige Aar indtil Betaling skeer, samt denne Processes Omkostninger skadesløst.

Derimod bør Hovedcitanten for Contracitantens Tiltale i denne Sag frie at være.

At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 11.

Uantagelig exceptio rei incompetentis. — L. 1—14—6 anvendt.

I Sagen:

Skibscapitain, samt The- og Porcellainshandler H. N. Brandt,

contra:

Skibscapitain J. Torværd.

(Afsagt den 26de Junii 1820.)

Under nærværende Sag har Skibscapitain samt The- og Porcellainshandler H. N. Brandt, efter udtagen Hovedstævning, søgt Skibscapitain J. Torværd til at betale, efter Contocourant og Regning, ialt 542 Rbd. 1 Mk. 3 ß. i Sedler og Tegn, med Renter og Omkostninger; hvorimod Sidstnævnte, efter udtagen Contrastævning, har formeret en Fordring paa Hovedcitanten, i hvis Følge han ikke allene paastaaer sig frifunden for

Hovedcitantens Tiltale, men denne endog forpligtet at betale ham 64 Rbd. 4 Mk. 5 ß. i Sedler og Tegn med Renter og Omkostninger.

Hvad nu Hovedsøgsmaalet angaaer, da har Contracitanten ingen Indsigelse gjort imod Fordringen, forsaavidt den paastævnte Contocourant angaaer, hvorimod han, med Hensyn til Regningen, hvis Beløb er 21 Rbd. 40 ß., har yttret, at de Varer, denne Regning lyder paa, vel ere leverede til et Skib, som blev ført af ham, og at han, som Fører af Skibet, har modtaget Varerne, men at det ikke er ham, men Rhederiet af Skibet, der er Debitor for Regningens Beløb. Denne Indsigelse, der er modsagt af Hovedcitanten, findes imidlertid ikke at kunne komme Contracitanten tilgode, siden han har modtaget Varerne, og paa Regningen, der er stilet paa ham, som Debitor for Regningens Beløb, har givet Tilstaaelsen for Imodtagelsen, uden at gjøre nogen Erindring imod at Beløbet er debiteret ham.

Betræffende Contrasøgsmaalet, da gaaer dette ud paa at Hovedcitanten, efter hvad Contracitanten yttrer, skulde have imodtaget til Afdrag i sin Fordring en Revers paa 585 Rbdlr. 3 Mk. i Sedler og Tegn, hvilken Revers er stilet paa Hovedcitanten, som Creditor, uagtet den er udstædt for en Fordring, Contracitanten havde tilgode hos en tredie Mand.

Hovedcitanten nægter imidlertid nogensinde at have modtaget denne Revers til Afdrag i sin Fordring,

i det han yttrer, at Contracitanten, ham uafvidende, havde ladet Reversen udstæde paa hans Navn, og, da han undslog sig for at modtage den til Afdrag paa sit Tilgodehavende, ikkun anmodede ham om, at Reversen, imedens Contracitanten var fraværende paa en Reise, maatte blive i hans Værge, og at han imidlertid vilde bestræbe sig for, om han kunde erholde den betalt, samt hvis dette skete, da creditere dens Beløb.

Vel har nu Contracitanten, ved tvende optagne Tingsvidner, søgt at bevise Rigtigheden af sit Opgivende, men det findes ikke, at et saadant Beviis kan antages tilveiebragt ved de nævnte Tingsvidner; thi, om det end kunde antages at være ved enkelte af de afhørte Vidners Forklaringer godtgjort, at Hovedcitanten har bestræbt sig for at faae en tredie Mand til at antage Transport paa Reversen, kan dette dog ikke være Beviis for, at han har erkjendt at være Eier af Reversen, da saadant kan være skeet fordi han, som han selv forklarer, var anmodet af Contracitanten om at ville, under dennes Fraværelse, sørge for, om han kunde erholde Reversen indfriet, hvilket han, naar en Tredie overtog Fordringen og betalte ham dens Beløb, derved havde opnaaet.

Contracitanten kan derfor ikke siges at have tilveiebragt Beviis for sit Foregivende, men da dog den Omstændighed, at enkelte af de afhørte Vidner have afgivet Forklaringer om det nævnte Revers, der ere i Strid med Hovedcitantens Benægtelse, opvækker For-

modning imod Hovedcitanten, findes det rigtigst, at paalægge ham med Eed at bekræfte, at han ikke har modtaget den nævnte Revers til Afdrag paa sin Fordring, saa at han kun, naar han aflægger denne Eed, tillægges det af ham fordrede Beløb, ligesom da Processens Omkostninger blive at ophæve, hvorimod han, naar han ikke aflægger Eeden, bliver at tilpligte at betale Contracitanten den af ham fordrede Sum efter Afdrag af de ovenanførte 21 Rbdlr. 3 Mk., samt Processens Omkostninger med 35 Rbdlr. Sølv. Hovedcitanten har vel yttret, at selv i det Tilfælde, at Contracitantens Opgivende om Forhandlingen med Reversen, kunde ansees rigtig, maatte han dog selv lide Tabet af dens Beløb, fordi han ikke, efterat den af Hovedcitanten var ham tilstillet, havde anmeldt den i Debitors Boe, inden Proklama udløb. Men dette kan ikke billiges; thi naar Hovedcitanten eengang havde modtaget den i Betaling, kunde han ikke senere, ved, uden videre at sende den til Contracitanten, forpligte denne til at gjøre Anmeldelse i Boet af en Fordring, der ikke længere vedkom ham.

Thi kjendes for Ret: Naar Hovedcitanten Skibscapitain, samt The- og Porcellainshandler H. N. Brandt, efter foregaaende lovlig Stævning til Vedkommende, inden sit Værneting, med sin corporlige Eed bekræfter, at han ikke har modtaget af Contracitanten Skibscapitain J. Toxværd den under Sa-

gen fremlagte af N. Gresberg under 2den September 1817 udstædte Revers paa 585 Rbdlr. 3 Mk. i Sedler og Tegn paa den Maade, at han har samtykket i, at dens Beløb skulde afgaae i det Contracitanten var ham skyldig, bør han for Contracitantens Tiltale i denne Sag frie at være; hvorimod da Contracitanten til ham bør betale de paastævnte 542 Rbdlr. 3 Mk. i Sedler og Tegn med Renter 5 pro Cento deraf fra Dato af Hovedklagen til Forligelses-Commissionen den 25de Junii forrige Aar indtil Betaling skeer; og bør i dette Tilfælde Processens Omkostninger være ophævede.

Trøster han sig derimod ikke til en saadan Eed at aflægge, bør Contracitanten for hans Tiltale i denne Sag frie at være; hvorimod han da bør betale Contracitanten 43 Rbdlr. 1 Mk. 13 ß. i Sedler og Tegn med Renter 5 pC. deraf fra Dato af Contraklagen til Forligelses-Commissionen den 27de Febr. f. A. indtil Betaling skeer; ligesom han i dette Tilfælde bør betale Contracitanten denne Processes Omkostninger med 35 Rbdlr. Sølv.

At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 12.

Den, der lader sig give en skadesløs Transport, kan ikke sagsøge Cedenten, forend han først har søgt Betaling hos Hoveddebitor og dennes Cautionist, men Cedentens Forpligtelse kan derfor iøvrigt ingenlunde bedømmes efter samme Regler som en Cautionistes. — Forsømmelse af litis denuntiatio for Cedenten under den mod Hovedmændene anlagte Sag, hvorved Fordringen kjendtes ugyldig, kan ei være nok for at hjemle Cedenten Befrielse for det siden mod ham anlagte Søgsmaal, men det udfordres dertil, at han kan oplyse, hvorledes hiin Sag kunde have faaet et fordeelagtigere Udfald, naar han under samme havde været kaldet *). — En Vexelobligation, som i Tide paatales mod en formeentlig Meddebitor, kan, naar Sagen siden uden Ophold forfølges, ikke tabe sin Kraft, fordi hiint Søgsmaal ei gaaer igjennem, og Sagen siden maa forfølges mod Hoveddebitor. — Det ansees ikke for Aager, at den, der har ladet sig give en skadesløs Transport for et Gjeldsbrev, har tilforhandlet sig samme under den Sum, det lyder paa.

I Sagen:

Skibscapitain Mons S. Brandt,

contra:

Kjøbmand Andreas Fischer.

*) See juridisk Tidsskrift, 2det Bind, 2det Hefte, Side 42-43.

(Afsagt den 26de Junii 1820).

Vel maa det, efter den mellem Parterne passerede Høiesteretsdom antages, at Indstævnte Kjøbmand Andreas Fischer, der ved skadesløs Transport har overdraget Citanten Skibscapitain Mons S. Brandt den under Sagen omqvæstionerede Vexelobligation, stor 5000 Rbd., skulde nyde det simple Cautionisten tilkommende beneficium ordinis. Men da Citanten nu har erhvervet Dom over den oprindelige Hovedebitor, og hans Cautionist og Selvskyldner, der begge, formedelst Hovedebitors Mindreaarighed, ere frifundne, saa kan der, for nærværende Tid, intet være imod, at Søgsmaal instituerés mod Indstævnte; thi deraf, at han skal nyde beneficium ordinis, er det ingenlunde en Følge, at han i alle Henseender skal betragtes lige med Cautionister, hvorimod han, der, naar han selv havde beholdt Obligationen og ikke transporteret den til Citanten, intet vilde have erholdt efter den paa Grund af Debitors foromtmeldte Mindreaarighed, heller ikke nu kan gjøre Paastand paa, at skulle have Fyldestgjørelse for sin Fordring paa Citantens Bekostning.

Rigtig nok har Indstævnte erindret, at det ikke, fordi Hovedebitor, formedelst Mindreaarighed, er frifunden, er en Følge: at han ogsaa var bleven frifunden, naar Sagen mod ham tilbørlig var blevet oplyst, siden det kan være Tilfældet, at han, der under Sagen benævnes som Fabriqveur, var i en saadan Stilling, at han, med Hensyn til 3—17—35, maatte

være pligtig at betale, men dette vil ikke her kunne have nogen Indflydelse, siden Indstævnte, som foranført, kun har yttret Forbemærkte, og han derimod ikke har beviist, at Hoveddebitors Stilling var saadan, at han, naar Oplysning derom under den ældre Sag havde været tilstæde, vilde bleven dømt til at betale.

Fremdeles har Indstævnte anført, at Paatale mod Hoveddebitor var præscriberet, inden samme ved Klage til Forligelses-Commissionen af 9de Dec. 1814 mod ham blev begyndt, siden Vexelobligationen er dateret 25de Febr. 1814, og altsaa førend Klagens Indgivelse forlængst var ude af Kraft. Men, da Citanten, ved, inden Løbemaaneden var ude, at indvarsle Indstævnte til Obligationens Betaling, har anmeldt Stævningen for Hoveddebitor, og Sagen derefter uden Ophold er fortsat, saa maatte dette, ifølge Principet i Forordn. af 19de Aug. 1735 §. 10 og Reskr. af 19de Decbr. 1749, være nok til at holde Obligationen i Kraft, omendskjøndt det ved den ergangne Høiesteretsdom blev antaget, at Søgsmaalet skulde være begyndt mod Hoveddebitor og ikke mod Indstævnte.

Betræffende endelig den af Indstævnte fremsatte Nagersigtelse, da er det vel saa, at Citanten, naar Indstævnte, ved sin udstædte Transport, havde forpligtet sig til selv strax ved Forfaldstiden at betale Obligationens Beløb, hvis Betaling ikke af Debitor prompte til den Tid blev erlagt, vilde have gjort sig

skyldig i Aager, naar han ei for Transporten havde givet det samme Pengebeløb som Obligationen lød paa. Men da en saadan Forklaring af Transporten, efter Høiesteretsdommen, ikke skal finde Sted, i det Transporten, efter samme, skal forstaaes saaledes, at Indstævnte tilkom beneficium ordinis, saa sees det ikke, at Citanten under denne Forudsætning kan have gjort sig skyldig i Aager, om han end maatte have givet mindre for Transporten end Obligationen lød paa, siden det følger af Sagens Natur, at han ikke, i Tillid til Indstævntes Vederhæftighed, kunde være tjent med at betale Obligationen med dens fulde paalydende Sum, naar han, førend han kunde rette sit Søgemaal mod Indstævnte, skulde udholde en Proces med Hovedbebitor og saaledes afholde de Omkostninger, som deraf vare en Følge, samt vente den Tid, som derved medgik *).

I Overeensstemmelse med Foranførte bliver Indstævnte altsaa at dømme til at indfrie den paastævnte Vexelobligation, hvorhos han vil være pligtig at betale denne Processes Omkostninger med 35 Rbd. Sølv.

*) Jeg kan derved dog ikke tilbageholde den Bemærkning, at han, for de ovenmeldte Omkostninger, maatte, i Kraft af sin skadesløse Transport, have Regres til Cedenten, samt at den Tid, hvori en Creditor maa vente paa Betaling, ikke i Almindelighed berettiger ham til at tage andre Fordele end den lovtilladte Rente.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte Kjøbmand Andreas Fischer bør indfrie den paastævnte under 25de Febr. 1814 af Fabriqveur Westermeyer til ham udstædte Vexelobligation, og til Citanten Skibscapitain Mons S. Brandt, hvem samme er transporteret, betale dens paalydende Capital 5000 Rbdlr. i Sedler, med Renter 5 pC. deraf fra 7de April f. A. indtil Betaling skeer, samt denne Processens Omkostninger med 35 Rbd. Sølv.

At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 13.

Den i 6—16—1 fastsatte Straf kan ei udvides til den, der fraraner anden Mand noget i dennes Huus; hvorimod saadan Forbrydelse ansees efter Analogien af Forordningen 20de Febr. 1789, §. 4, sammenholdt med Forordningen 4de Marts 1690.

I Sagen:

Procurator Høst, som Actor,

contra:

Arrestanterne Hans Pedersen Hviid og Knud Madsen, samt de Tiltalte Hans Pedersen Hviids Hustrue Marie Chri-

stophersdatter og Enken Ane Rasmusdatter.

(Afsagt den 4de Julii 1820).

Det er, under nærværende Sag, ved Arrestanterne Knud Madsens og Hans Pedersen Hviids egen Tilstaaelse, bestyrket ved de afhørte Vidners Forklaringer og Sagens øvrige Omstændigheder, tilstrækkeligen oplyst, at forbemeldte Arrestantere en Aften i Januari Maaned d. A., efter forud truffen Aftale og i den Hensigt at frarøve Udflytterhuusmand Knud Madsens Morbroder den Deel Penge, som de formodede ham i Besiddelse af, have, Knud Madsen forsynet med et med Hagl ladt Gevæhr og Hans Pedersen Hviid med Nagelen af en Pleiel, begivet sig til ovennævnte Mads Knudsens Boepæl, og, efter der at have banet sig Adgang til det Værelse, hvori denne og hans 80 Aars gamle Kone laae og sov, under det Paaskud at spørge om Vei, formaaet ham til at staae op og følge dem udenfor, hvor Arrestanten Hans Pedersen Hviid da slog ham til Jorden og, da han vilde gjøre Modstand, tilføiede ham flere Slag i Hovedet med Haanden, samt derpaa, efterat have bundet hans Hænder, hvorved Arrestanten Knud Madsen var behjelpelig, førte ham ind i Stuen, samt forhindrede hans Kone i at forlade samme; hvorpaa de, efterat Knud Madsen af forskjellige Gjemmesteder havde bemægtiget sig 6 Poser med Sølvpenge, hvis Antal under Sagen ikke har været at

oplyse, nogle Kobberpenge, et Par Sølvspænder, 2 Stkr. Vadmel og noget Blaarlærred, og Arrestanten Hviid et Sølv-Uhr, forføiede sig bort, i det de efterlod Mads Knudsen bunden og derefter i Hans Pedersen Hviids Boepæl deelte Kosterne.

Ligeledes er det af sidstnævnte Arrestant omforklaret, og af Knud Madsen tilstaaet, at denne, under den paa hans Boepæl forefaldne Aftale om Forbrydelsen, har tilbudet H. P. Hviid 100 Rbd., for at dræbe hans Morbroder bemeldte Mads Knudsen; men, da han har foregivet ikkun af Spøg at have betjent sig af denne Yttring, og intet Datum, som kunde tale herimod, under Sagen er oplyst, saa maa dette hans Foregivende, uagtet hiin Udladelse er fremført i Forbindelse med den om det virkelig udførte Overfald stedfundne Aftale, i denne Henseende tages til Følge.

At Knud Madsen tilforn skal have gjort sig skyldig i Tyverie ved Borttagelsen af en Bøsse fra en Kaperbaad, hvorfor han ligeledes under nærværende Sag er sigtet, er ikke mod hans Benægtelse oplyst.

Da Arrestanterne, der begge ere under criminel Lavalder, og om hvem det ei er oplyst, at de tilforn have været tiltalte eller straffede, for at udføre Borttagelsen af de forannævnte Koster, have anvendt Vold mod sammes Eier, saa maa den af dem foretagne Handling ansees som en Art af Roverie, for hvilken

Straffen, som ulovbestemt, vil blive at fastsætte efter Lovgivningens Analogie og Forbrydelsens særegne Beskaffenhed.

I denne Henseende bemærkes det, at, da de Betingelser, hvorunder Lovgiveren, for en anden Art af samme Forbrydelse, i 6—16—1 har dicteret Straf, aabenbar betegne den i bemeldte Artikel nævnte Handling, som en for den offentlige Sikkerhed mere farlig Forbrydelse end den, hvorom der under nærværende Sag er Spørgsmaal, efterdi det dog ordentligviis i høiere Grad er muligt at sørge for sin personlige Sikkerhed i sit Huus end paa alfare Veie, saa skjønnes den i fornævnte Artikel fastsatte Straf ikke at være anvendelig paa nærværende Tilfælde. Derimod maa det, paa Grund af Analogien af denne Lovbestemmelse, sammenholdt med Forordningen 4de Marts 1690 og Forordningen 20de Febr. 1789 §. 4 samt Sagens samtlige Omstændigheder (blandt hvilke især fortjener at tages i Betragtning, at Huset, hvor Factum foregik, var afsides liggende og ene beboedes af Mads Knudsen og Kone, samt at Arrestanterne efter almindelig Sengetid der paa Stedet have udført Gjerningen og derved været forsynede med Vaaben, hvormed de, efter Arrestanten Knud Madsens Forklaring, havde til Hensigt, i Tilfælde af Angreb, at værge om deres Personer) billiges, at de, som af Underdommeren er antaget, ikke ansees med en ringere Straf, end den i de sidst-

nævnte Anordninger fastsatte *), hvorhos Straffestedet, paa Grund af Reskr. 3die Marts 1774, bliver at bestemme til Nyborg Fæstning.

Hvad de tvende andre under nærværende Sag tiltalte Personer, nemlig Arrestanten Hans Pedersen Hviids Hustrue Maria Christophersdatter og Arrestanten Knud Madsens Forlovede Enken Ane Rasmusdatter angaaer, da ere de, som ligeledes ere over criminel Lavalder og ikke tilforn befundet at være straffede, overbeviste om af Arrestanterne at have modtaget og derefter tilskaaret det Mads Knudsen fratagne Lærred, hvoraf den første endog har forfærdiget forskjellige Stykker, uagtet de begge vidste, at Arrestanterne paa en ulovlig Maade vare komne i Besiddelse af samme.

Ligeledes er Ane Rasmusdatter overbeviist om til forskjellige Personer, hvem Arrestanten Knud Madsen skyldte Penge, af de som denne ved Delingen af de Mads Knudsen frarøvede havde modtaget, at have betalt 2 Rbd. 1 Mk. 14 ß. Sedler og Tegn og 1 Rbdlr. 1 Mk. 2 ß. rede Sølv, uagtet hun kjendte Knud Madsens ulovlige Adkomst til samme. Endelig har hun, for at Knud Madsen ikke skulde røbes ved Besiddelsen af det borttagne Sølvuhr, efter dennes Anmodning henbragt samme til Anders Pedersen Hviid. Den enhver af disse Tiltalte for dette deres oplyste Forhold

*) See Systematisk Udvikling af Begrebet om Tyverie og sammes juridiske Følger, m. v., S. 178-79.

ved den indankede Dom tilkjendte Straf af 6 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød findes passende bestemt.

Da Huusmand Mads Knudsen inden det ifølge denne Rets Kjendelse af 15de Junii d. A. optagne Forhør har frafaldet sin Ret til Erstatning for de ham frarøvede Koster, vil Underretsdommen, forsaavidt den har tillagt ham samme, være at forandre.

Endelig vil Arrestanterne og de Tiltalte være pligtige til saaledes som benævnte Dom indeholder, in solidum at tilsvare de af Actionen flydende Omkostninger, dog saaledes at begge de Tiltalte ikke deeltage i dem, som ere en Følge af Arrestanternes Varetægt og Underholdning i Arresten, og at de Actor og Defensor ved Underretten tillagte Sallarier nedsættes for den første til 8 Rbd. og for den sidste til 6 Rbd. Sølv.

Sagens Behandling i første Instants og Sagførelsen ved begge Retter har ikke været forbundet med noget Ophold, som kunde paadrage Vedkommende Ansvar.

Thi kjendes for Ret: Arrestanterne Hans Pedersen Hviid og Knud Madsen bør stryges til Kagen og hensættes til Arbeide i Nyborg Fæstning for Livstid; iøvrigt bør Herredstingsdommen ved Magt at stande, dog saaledes, at den Mads Knudsen idømte Erstatning bortfalder, og at forhemeldte Arrestantere enhver for sit Vedkommende tilsvare de af deres Varetægt og Underholdning i Arresten flydende Omkostninger, samt at de

Actor og Defensor for Underretten tillagte Salarier nedsættes for den Første til 8 Rbdlr. og for den Sidste til 6 Rbd. Sølv. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 14.

Arbitrair Straf for Personer, der, paa Grund af Lovens 3 B. 16 Cap. 8 Art. ei maatte komme sammen i Egteskab, ved Hjelp af falsk Skudsmaal, havde faaet en Præst til at vie dem sammen. Forordningen 31te Aug. 1695 anvendt.

I Sagen:

Procurator Haagen, som Actor,

contra:

Tiltalte Huusmand Lars Pedersen og hans Hustrue Marie Andersdatter samt Huusmand Niels Larsen og Indsidder Anders Hansen.

(Affagt den 6te Julii 1820).

De Tiltalte Huusmand Lars Pedersen og hans Hustrue Marie Andersdatter sigtes, under nærværende Sag, deels for at have indgaaet Egteskab med hinanden, uagtet de, medens Lars Pedersens første Hustrue endnu var i Live, havde avlet et Barn, saa og deels for, i

det nævnte Øiemeed at have afbenyttet et falsk Skudsmaal, der var en Afskrivt af det Marie Andersdatter af Stedets Præst meddeelte Skudsmaal, men med Udladelse af det deri var anført om, at hun, ved hendes nuhavende Mand, havde avlet et Barn, medens dennes første Hustrue endnu levede.

Hvad nu Tiltalte Lars Pedersen angaaer, da har han selv vedgaaet, at han, der ikke selv kan skrive, ved en tredie Person har besørget en saadan Afskrift taget af Skudsmaalet, fordi dette, saalænge hiin Anførsel fandtes deri, ikke kunde benyttes til at opnaae det ham attraaede, nemlig at blive ægteviet til det ommeldte Fruentimmer, og er han derefter, ved Hjelp af hiint falske Skudsmaal, hvorunder Præstens Navn var efterskreven, ogsaa virkelig bleven viet til det nævnte Fruentimmer af en Præst, som ikke kjendte det Forhold, de stode i til hinanden.

Det af ham herved udøvede Bedragerie findes imidlertid ikke at kunne, som Actor har meent, henhøre under Bestemmelserne i Lovens 6—18—6 og 7, der maa antages at have Hensyn til Documenter, som have en Formuefordeel til Gjenstand, ligesom han, i det herommeldte Tilfælde, ogsaa kun uegentlig kan siges at have benyttet Skudsmaalet, som den 6te Art. siger, til andres Skade. Han vil derfor, saavel for berørte Bedragerie, som for at have handlet imod Bestemmelsen i 3—16—8, blive at idømme en arbitrair

Straf, som vil være at bestemme til 8 Maaneders Arbeide i Forbedringshuset.

Hans Hustrue, Tiltalte Marie Andersdatter, har ligeledes forseet sig imod det sidstnævnte Lovsted, og har desuden den Dag, Vielsen er foregaaet, faaet Kundskab om det af hendes Mand med Skudsmaalet forøvede Bedragerie, hvorved deres Ægteforening blev opnaaet, uden at hun derfor trak sig tilbage derfra.

Straffen for hende, om hvem det iøvrigt ikke er oplyst, at hun har havt nogen Deel i det nævnte Bedragerie eller tidligere har været underrettet derom, findes af Underdommeren retteligen at være bestemt til 2 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.

Betræffende endelig de tvende andre Tiltalte, nemlig Huusmand Niels Larsen og Indsidder Anders Hansen, da bestaaer deres Brøde i, at de, uagtet de vare vidende om, at de tvende førstnævnte af de Tiltalte havde havt et Barn sammen, medens Mandens Hustrue levede, have været Forlovere for dem, uden at tilkjendegive Præsten noget herom, hvilket, hvad Anders Hansen, der er det tiltalte Fruentimmers Fader, angaaer, saameget mere maa falde ham til Last, da han af den Præst, af hvem det ovenanførte Skudsmaal er udstædt, er bleven gjort opmærksom paa, at berørte Personer ikke efter Loven maatte komme i Egteskab sammen.

Disse tvende Tiltalte ere derfor retteligen af Underdommeren anseete efter Forordn. af 21te August

1695, dog uden at være idømte Fæstningsarbeide. I Følge det Anførte vil Underretsdommen, hvis Bestemmelser om Actionens Omkostninger og Sallarium til Defensor ved Underretten ogsaa bifaldes, være at stadfæste med den ovenanførte Forandring, at Straffen for Lars Pedersen bestemmes til 8 Maaneders Arbeide i Forbedringshuset, istedet for 6 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.

Sagens Behandling ved Underretten og Sagførelsen ved begge Retter har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Herredstingsdommen bør ved Magt at stande; dog saaledes, at Straffen for Tiltalte, Huusmand Lars Pedersen, bestemmes til 8 Maaneders Arbeide i Forbedringshuset.

No. 15.

En gift Kone maa, i hendes Mands Sindssvaghed, kunne forfølge en Gjeldssag, i al Fald ved Hjelp af en tutor in litem. — Spørgsmaal om et Vidnebevises Tilstrækkelighed og om hvad der, ved samme, var beviist.

I Sagen:

Huusmand Peder Larsen,

contra:

Annicke Margrethe Hansdatter.

(Affagt den 10de Julii 1820).

Forsaavidt Citanten Huusmand Peder Larsen, under nærværende i første Instants inden Vesterherredsting paa Bornholm paakjendte Sag, paastaaer den ergangne Dom erkjendt uefterrettelig, paa Grund af, at Indstævnte Annicke Margrethe Hansdatter, der ved Underretten, som Citantinde, har anlagt Sagen, er en gift Kone, som ikke uden ved hendes Mand og Værge kan paatale sine formeentlige Rettigheder, findes det ikke, at Paastanden kan være at give Medhold, siden det i den af Amtmanden, som Forligelses-Commissair, paa hendes Klage gjorte Paategning hedder, at hun mødte ved Commissionen med Forsvar Uhrmager Jens Larsen, og Citanten derhos selv i den af ham indgivne Contraklage har begjært hende indkaldt med Forsvar, ovennævnte Jens Larsen, hvoraf det maa sluttes, at hendes Foregivende, at hendes Mand, som sindssvag, er ude af Stand til at forestaae Bestyrelsen af det fælleds Boe, forholder sig rigtigt, og, naar dette er Tilfældet, skjønnes det ikke rettere, end at hun, med Hensyn til 5—1—13, og da en Kones Umyndighed ikke har samme Grund som andres, men blot hidrører fra det Manden tilstaaede Værgemaal, maa i en Sag af Natur som nærværende, kunde agere Sagsøger, ligesom og den hende befalede Sagfører i alt Fald maa betragtes som en Tutor in litem.

Hvad altsaa angaaer Sagens Realitet, da gaaer samme ud paa, at faae Citanten tilpligtet at betale

Indstævnte noget Hør, som han skal have paataget sig at forvare for hende, men som nu er bortkommen.

Da det nu, ved Tingsvidnet begyndt den 26de Aug. f. A., maa ansees beviist, at Citanten har lovet Indstævnte at forvare den Hør, hun havde liggende i den 19de Selveiergaard i Westermariæ Sogn, og at være ansvarlig derfor, saa maa det heraf blive en Følge, at han nu, da hen er bortkommen, maa give Erstatning for samme; thi vel har Citanten formeent, at fuldt Beviis ikke ved det forbemeldte Tingsvidne, kan antages tilveiebragt, paa Grund af at de tvende af Vidnerne have været under Justitiens Tiltale, og kun for videre Tiltale ere frifundne, og at det ene af dem endog blev dømt for ulovlig Skovhugst, men denne Formening vil ikke kunne billiges, da forbemeldte Omstændighed ialt Fald kun for en Deel kunne svække deres Vidnesbyrds Troværdighed, men ikke betage samme al Beviiskraft, og deres Vidnesbyrd ikke er det eneste, hvorpaa Beviset grundes, siden der foruden disse tvende er endnu et tredje Vidne.

Betræffende dernæst Erstatningens Størrelse, da, naar Citanten nægter at have modtaget en saa stor Qvantitet som Indstævnte paastaaer, maa Beviset for hvad der er modtaget paaligge Indstævnte, og, siden de tvende af de under Tingsvidnet afhørte Vidner kun have ansat Qvantiteten til 2 à 3 Lpd., kan der ikke antages at være Beviis for at mere end 2 Lpd. er modtaget, hvoraf følger, at da Prisen under Sagen

er anført til 10 Rbdlr. pr. Lpd., er det Høieste Indstævnte, ved sin eedelige Ansættelse i Overeensstemmelse med Underretsdommen (hvilken eedelige Ansættelse under alle Omstændigheder maa finde Sted, siden Indstævnte ikke fra sin Side har paaanket Dommen) kan tilkomme, være 20 Rbd., istedet for, som i Underretsdommen er bestemt, 30 Rbd., med hvilken Forandring Dommen bliver at stadfæste, dog at de Sallarier de befalede Sagførere ved Underretten ere tilkjendte, udredes af det Offentlige, siden Parterne, hvoraf ingen i det Hele taber Sagen, ei kunne være pligtige, i Overeensstemmelse med den 42de §. i Forordningen 3 Junii 1796, at betale samme.

Sluttelig maa det, forsaavidt Citanten til Styrke for sin Paastand, har paaberaabt sig et fra hans Side optaget den 18de Novbr. f. A. begyndt Tingsvidne, anmærkes, at ikke noget tilstrækkeligt Beviis ved dette Tingsvidne kan ansees tilveiebragt.

Processens Omkostninger her for Retten blive, efter Omstændighederne, at ophæve.

Under Sagens Behandling i første Instants og den befalede Sagførelse for begge Retter har ikke ulovlig Ophold fundet Sted.

Thi kjendes for Ret: Herredstingsdommen bør ved Magt at stande, dog saaledes, at Erstatningssummen (der ikke skal tilsvares for mere end i det Høieste 2 Lpd. Hør) ei overstiger 20 Rbdlr. i Sedler,

samt at de Sagførerne ved Underretten tilkjendte Sallarier udredes af det Offentlige.

Processens Omkostninger ophæves.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 16.

Tiltale for dobbelt Hoer.

I Sagen:

Landvæsens-Commissair og Procurator Nyegaard, som Actor,

contra:

Indsidder Jørgen Behnck og Johanne Olsdatter.

(Afsagt den 10de Julii 1820).

Ved Tiltalte Johanne Olsdatters egen Tilstaaelse og Sagens øvrige Omstændigheder er det godtgjort, at hun, der er gift med Huusmand Christen Hansen, fra hvem hun dog, uden dertil erhvervet Bevilling, i flere Aar har levet adskilt i Henseende til Bord og Seng, har avlet et uægte Barn, hvortil hun har udlagt Tiltalte Jørgen Behnck som Fader.

Hvad nu denne sidste angaaer, da er det ikke imod hans Benægtelse deraf godtgjort, at han er Fader til

det af hende avlede uægte Barn eller at han har havt legemlig Omgang med hende, og han vil derfor blive at frifinde for Actors vidtre Tiltale i denne Sag, dog saaledes, at han, paa Grund af den Formodning der, især som en Følge af hvad han selv har udladt sig med desangaaende, er om, at han er skyldig i det nævnte Forhold, tilpligtes at udrede Actionens Omkostninger.

Betræffende derimod Tiltalte Johanne Olsdatter, da maae hun, efter det ovenanførte, ansees overbeviist at have gjort sig skyldig i Hoer.

Imidlertid kan hun ikke, uagtet hun har udlagt ovennævnte Jørgen Behnck, der lever i andet Egteskab, som Fader til Barnet, blive at ansee efter Lovens Bestemmelse i 6—13—25, siden de hverken, som Artiklen fordrer for Anvendelsen af dens Straf, kunne siges at have levet i aabenbarlig og ubluelig Omgængelse, og de heller ikke kunne antages at have faaet den i Artiklen ommeldte Advarsel om at holde sig fra hinanden.

Hendes Straf vil derimod være at bestemme efter 6—13—24, saa at hun tilpligtes at have forbrudt $\frac{1}{10}$ Deel af sin Formue, og derforuden at bøde, efter Bestemmelserne i Forordningen af 6te Decbr. 1743 §. 22, sammenholdt med Reskr. af 1ste Febr. 1799, dobbelte Leiermaalsbøder 24 Lod Sølv, samt in solidum med Jørgen Behnck at udrede Actionens Omkostninger og deriblandt i Sallarium til Defensorerne ved Underretten 5 Rbd. Sølv til hver.

Vel har den i berørte Forordning ommeldte Forretning, til Bestemmelse af Tiltaltes Formue, ikke fundet Sted; men det ansees ikke nødvendigt at foranledige videre Ophold af Sagen, for at afhjelpe denne Mangel, især med Hensyn til, hvad der under Sagen er oplyst om, at Tiltaltes Eiendele ere saa aldeles ubetydelige.

Under Sagens Behandling ved Underretten og den befalede Sagførelse ved begge Retter har intet ulovligt Ophold fundet Sted.

Thi kjendes for Ret: Tiltalte Johanne Olsdatter bør have forbrudt $\frac{1}{10}$ Deel af sin Formue og derforuden bøde dobbelte Leiermaalsbøder 24 Lod Sølv.

Derimod bør Tiltalte Jørgen Behnck for Actors videre Tiltale i denne Sag fri at være, dog saaledes, at han og Johanne Olsdatter in solidum udrede alle af denne Action lovlig flydende Omkostninger og deriblandt i Sallarium til Defensorerne ved Underretten Birkedommer Brøndum og Procurator Lytzhoft 5 Rbd. Sølv til hver.

Det Idømte udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse og det Øvrige efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 17.

Naar en Part, medens Sagen staaer ved Forligelses-Commissionen, reiser bort, uden at sørge for at give det fornødne Møde, kan han ikke med sin Fraværelse undskylde sig. — Naar en Obligation lyder paa, at Capitalen, i Tilfælde af Debitors Udeblivelse med Rente, skal være forfalden til Betaling, kan den Omstændighed, at den er transporteret til tredie Mand, ei hjemle ham en Undskyldning for Udeblivelsen, saafremt han ei heller har meldt sig hos den oprindelige Creditor.

I Sagen:

Krigsraad Ludvig Frederich Muus,

contra:

Capitain og Grosserer Johan Christmàs.

(Afsagt den 10de Julii 1820).

Den af Indstævnte Capitain og Grosserer Johan Christmas begjerte Anstand for at godtgjøre, at han, paa den Tid nærværende Sag blev henviist fra Forligelses-Commissionen til Afgjørelse ved Domstolene, opholdt sig paa Landet, hvilket han anfører at have været Grunden til, at han hverken selv eller ved Fuldmægtig gav Møde, da Sagen sidste Gang blev foretagen ved Forligelses-Commissionen, kan ikke tilstaaes, da han vidste, at Sagen stod der, og altsaa maatte sørge for, at der, naar han selv var fraværende, blev givet Møde

paa hans Vegne, naar Sagen igjen blev foretaget, og ved at efterlade dette, har han derfor paadraget sig, at han maa ansees efter Bestemmelserne om dem, der udeblive fra den befalede Forligsmægling, uden Hensyn til om han paa den Tid, Sagen sidste Gang blev foretagen ved Forligelses-Commissionen opholdt sig her i Staden eller ei *).

Sagen bliver derfor, da den iøvrigt af Parterne er indladt, endelig at paakjende.

Betræffende Sagens Realitet, da findes Citanten Krigsraad Ludvig Frederich Muus's Paastand om at erholde den paastævnte Capital udbetalt, paa Grund af at Indstævnte i 11te Junii Termin f. A. ikke har betalt de da forfaldne Renter af Laanet, ifølge Obligationens Indhold, at maatte gives Medhold; thi vel har Indstævnte herimod erindret, at han var uvidende om, at Obligationen var transporteret til Citanten, og derfor ikke kunde henvende sig til denne for at betale Renterne, men da han heller ikke, efter hvad der fra hans Side er in confesso, til den oprindelige Creditor har gjort noget Tilbud om at betale disse Renter, og hans i denne Henseende paaberaabte Undskyldning, at han, da Bagerlaugets Oldermand og Bisiddere afvexle, ikke kunde vide til hvem han skulde henvende sig, ikke er af nogen Vægt, eftersom han letteligen maatte kunne have erholdt Kundskab om, hvo der paa den Tid Ren-

*) See herved Lovens 1 B. 4 Cap. 17 Art.

terne skulde have været erlagte, var Oldermand, og altsaa tillige til hvem Renterne skulde betales, saa skjønnes denne Erindring ikke at kunne bevirke et modsat Resultat, og at den oprindelige Creditor forhen skal have indfundet sig hos ham og imodtaget Renterne, findes saameget mindre at kunne fritage ham for selv at bære Omsorg for at disse i rette Tid blive erlagte, som det i Obligationen udtrykkeligen er bestemt, at Capitalen strax og uden Opsigelse til Betaling skulde være forfalden, naar Renterne ei promte bleve betalte. Hvad dernæst angaaer det af Indstævnte efter nærværende Sags Foretagelse ved Forligelses-Commissionen under 31te Decbr. forrige Aar gjorte Tilbud, da kan Indstævnte ikke ansees herved lovligen at ville rette for sig, eftersom ikke de fulde Renter, indtil den Dag Tilbudet skete, bleve anbudne.

Derimod vil Indstævntes subsidiaire Paastand om allene at udbetale Obligationens Beløb samt resterende Renter med Rigsbankpenge Sølv være at tage til Følge; thi hvad angaaer Citantens senere under Sagens Drift udvidede Paastand om at tilkjendes Obligationens Beløb i Sedler og Tegn, efter en Cours af 287½, da kan denne, som upaaklaget og upaastævnt, ei tages i Betragtning.

Processens Omkostninger bliver Indstævnte, paa Grund af hans Udeblivelse fra Forligelses-Commissionen, pligtig at betale Citanten skadesløst; hvorhos

han af samme Grund bliver at ansee med Mulct til Justitskassen for unødig Trætte.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte Capitain og Grosserer Johan Christmas bør indfrie den paastævnte af ham under 14de Junii 1811 udstædte Panteobligation og til Citanten Krigsraad Ludvig Frederich Muus, til hvem den er transporteret, betale sammes efter Omskrivning paalydende Sum 2100 Rbd. Sølv med skadesløse Renter 4 pC. heraf fra 11te Dec. 1818 indtil Betaling skeer. Saa betaler han og til Citanten denne Processes Omkostninger skadesløst samt til Justitskassen for unødig Trætte 10 Rbd. Sølv.

Det Idømte udredes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 18.

En Leietager, der, paa egen Haand, og uden derom at underrette Udleieren, bekoster de formeentlige Mangler ved det Leiede istandsatte, kan ei for saadan Bekostning kræve Erstatning af Eieren. — En i Underrettens Dom antaget exceptio rei incompetentis forkastet af Overretten, fordi den ei i første Instants vae fremsat.

I Sagen:

Brændeviinsbrænderne Hans Christian Iversen og A. C. Iversen,

contra:

Jens Christian Lange.

(Afsagt den 10de Julii 1820).

Ifølge Stævning af 26de August 1818 have Citanterne i nærværende Sag Brændeviinsbrænderne Hans Christian Iversen og A. C. Iversen, der under 22 Mai 1815 med Justitsraad Christian Lange paa dennes Søn Jens Christian Langes Vegne indgik en Leiecontract om forskjellige Værelser og Leiligheder samt Brændeviinsværket i den Sidstnævnte tilhørende under No. 207 paa Kongens Nytorv beliggende Gaard, inden Kjøbenhavns Amts Birketingsret, sagsøgt forbemeldte Jens Christian Lange, til at betale dem: 1) for adskillige ved Brændeviinsværket i deres Leietid af dem foretagne Reparationer samt havte Udlæg den Summa 126 Rbdlr. 5 Mk. Sedler og Tegn; 2) for en Tyrs Fodring fra 1ste December 1815 til 1ste Junii 1816 115 Rbd. 1 Mk. 8 ß. Sedler og Tegn og 3) for manglende Staldrum efter Leiecontracten til 2 Køer fra 22de Maii 1815 til 22de Maii 1817 528 Rbd. 4 Mk. Sedler og Tegn, tilsammen 770 Rbdlr. 4 Mk. 8 ß., Sedler og Tegn, med Renter 5 pC. deraf fra 26de Aug. 1817 indtil Betaling skeer.

Indstævnte har herimod procederet til Frifindelse.

Til Styrke for deres under Sagens første Post nedlagte Paastand have Citanterne paaberaabt sig, at de, da en i Værket værende Brændeviinspande, for-

meentlig formedelst Ælde, trængte til Reparation, have været nødsagede til at lade samme nedtage, udbedre og atter indmure; samt at de ligeledes, da Indstævnte havde ladet en tæt ved Brænderiet staaende Post forandre og flytte, have maattet gjøre saadanne Forandringer ved samme, som nødvendigen udfordredes for fra den at indlede Vandet til Værket.

De i disse Anledninger havte Udgivter have de ved Regninger fra de forskjellige Arbeidere søgt at legitimere, ligesom de ogsaa ved disse Vidnesbyrd have søgt at oplyse de foretagne Reparationers og Forbedringers uomgjængelige Nødvendighed for Værkets Drift. Vel have nu forskjellige under det den 26de Octbr. 1818 begyndte Tingsvidne førte Vidner, og deriblandt Kobbersmedmester Thim og Frimuurmester Erichsen, eedelig forklaret, at den ved bemeldte Brændeviinspande foretagne Reparation var aldeles nødvendig, eftersom der paa Siden af samme var et Hul, der gjorde den ubrugelig til dens Bestemmelse, ligesom det og under samme Tingsvidne er oplyst, at Citanterne, for at bringe Vand ind til Værket fra den omhandlede Post, hvilken Indstævntes Fader Justitsraad Lange havde ladet aftage et Stykke og flytte, atter have ladet samme forhøie og forsyne med Render, som og at de i de fremlagte Regninger anførte Udgipter virkelig i denne Anledning have fundet Sted og af Citanterne ere afholdte, men da Indstævnte har benægtet af Citanterne at være bleven anmodet om som Eier at foranstalte ovenmeldte Mang-

ler og Hindringer for Værkets Drivt afhjulpne, forinden de selv paa egen Haand i denne Henseende have iværksat det Fornødne, saa maa han, om det end kunde antages, at han, uagtet den mellem Parterne indgangne Leiecontracts Indhold, hvorefter Citanterne have tilstaaet at have modtaget Værket i god og forsvarlig Stand, og forbundet sig til at holde dets Inventarium vedlige, og ved Fratrædelsen aflevere det i den Stand, hvori det blev modtagen, havde været forbunden til at foretage og bekoste de af Citanterne gjorte Forbedringer, dog nu, forsaavidt den omhandlede Brændeviinspande angaaer, blive at fritage i denne Henseende, da en Eier ikke kan forpligtes til at tilsvare de Udgifter, som en anden selvraadig uden hans Vidende og Villie anvender paa en ham tilhørende Tings Istandsættelse, hvilken han muligen selv, paa en ham fordeelagtigere Maade, kunde have foranstaltet, naar han forud derom havde været vidende.

Forsaavidt derimod de paa den omhandlede Vandpost anvendte Udgivter angaaer, da maa Indstævntes Fritagelse for at tilsvare disse blive en Følge af, at bemeldte Post, ifølge Leiecontracten, der ene betinger Citanterne Adgang til en Brønd, hvis Istandsættelse i denne Anledning Indstævnte under Sagen har oplyst, har kostet ham 199 Rbdlr. 3 Mk., maa ansees at have været Citanterne uvedkommende.

Indstævnte maa saaledes, som og ved Birke-

tingsdommen er antaget, i Henseende til den første af Sagens Poster, blive at frifinde.

Med Hensyn til den anden Deel af Citanternes Paastand, der gaaer ud paa Föderløn for en Tyr, som Indstævnte fra 1ste Decbr. 1815 til 1ste Junii 1816 skal have havt staaende paa Citanternes Stald, da har vel bemeldte Dom antaget, at Indstævnte ogsaa i denne Henseende maatte tillægges Frifindelse, da det til Styrke for denne Deel af Søgsmaalet optagne Tingsvidne, begyndt den 10de Marts 1817, formeentlig skulde vise, at Tyren ikke havde været Indstævnte, men hans Fader tilhørende: Men da Indstævnte ikke paa denne Grund har paastaaet sig frifunden for Underretten, men derimod har søgt at udlede sin Frifindelse fra den Omstændighed, at Vidnerne, der under ovenmeldte Tingsvidne ere førte og som under samme have aflagt Forklaring om det omhandlede Factum, formeentlig maatte ansees som eenlige og tildeels villige, ligesom og at de skulle være uovereensstemmende i deres Forklaring, og saaledes har erkjendt sin Forpligtelse til at betale under Forudsætning af, at Beviis i ovenanførte Henseende fremkom, saa maa han, da dette, efter Omstændighederne, maa antages at være Tilfældet, og han forøvrigt ingen Indsigelse har gjort imod den under denne Post beregnede Erstatning, blive pligtig at udrede samme med 115 Rbdlr. 1 Mk. 8 ß., samt Rente deraf som paastaaet, uden at den subsidiaire Erindring, at ikke han men hans Fader har været kal-

det til ovenmeldte Tingsvidnes og den i samme til Oplysning om den Citanterne tilkommende Erstatning indeholdte Skjønsforretnings Foretagelse og Afhjemling, kan fortjene at komme i Betragtning som Frifindelsesgrund, da den til Indstævntes Fader passerede Indvarsling, paa Grund af den Sidstnævnte meddeelte Fuldmagt, maa ansees ligesaa gyldig, som om Indstævnte personlig var indvarslet.

Underretsdommen vil altsaa forsaavidt blive at forandre.

Derimod maa det billiges, at Indstævnte ved samme er frifunden i Henseende til den under Sagen sidst omhandlede Post, der har en Erstatning til Gjenstand, som Citanterne kræve for manglende Staldrum til 2 Køer.

Til Hjemmel for denne Deel af deres Paastand, have de vel anført, at det ved Leiecontrakten var betinget, at dem skulde overlades Staldrum til 14 Køer, samt tillige ved den under det den 10de Marts 1817 begyndte Tingsvidne afhjemlede Skjønsforretning søgt at godtgjøre, at den dem overladte Stald ikkun var istand til at rumme 12 Stkr., og at der for den manglende Plads tilkom dem den herfor paastævnte Erstatning, men at det havde været Pligt for Citanterne, saafremt de i denne Henseende vilde have havt nogen lovlig Tiltale til Indstævnte, strax ved Tiltrædelsen af Leiestedet, naar de ikke fandt samme af contractmæssig Beskaffenhed, herom beviisligen at fremføre Anke, og at

de, ved at undlade dette, maa ansees stiltiende at have erkjendt sig tilfredse med det Medtagne, saa har Indstævnte ogsaa for Underretten uimodsagt avanceret, at have havt 14 Køer staaende i Stalden forinden Leierne, ved at lade samme inddele med Stolper, omdannede den, saa at den ikkun blev istand til at rumme 12, hvorfor det af dem til Styrke for deres Paastand under denne Sagens Pest anbragte, ikke kan komme i Betragtning. Hvad endelig betræffer den af Citanterne nedlagte Paastand om Mortification paa nogle af Indstævnte for Underretten om dem brugte Udladelser, samt at Indstævnte herfor mulcteres, da kan denne, efter Omstændighederne, ei heller tages til Følge.

Processens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Endelig bliver Kongens Kasses Ret at forbeholde hos alle Vedkommende i Anledning af, at den under Sagen fremlagte Leiecontract findes at være skrevet paa en for ringe Sort stemplet Papiir.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte Jens Christian Lange bør til Citanterne Brændeviinsbrænderne Hans Christian Iversen og Andreas Christian Iversen betale 115 Rbd. 1 Mk. 8 ß. Sedler og Tegn med Renter 5 pC. deraf fra den 26de Aug. 1817 indtil Betaling skeer. Iøvrigt bør Indstævnte for Citanternes Tiltale i denne Sag fri at være. Processens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Endelig forbeholdes Kongens Kasses Ret til alle Vedkommende i Anledning af at den under Sagen fremlagte Leiecontract af 22de Maii 1815 findes at være skrevet paa urigtigt stemplet Papiir.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 19.

Den af en Oppebørselsbetjent givne Qvittering for en Afgifts Erlæggelse kan ikke beskytte den Paagjeldende mod Efterkrav, naar det siden findes, at hiin Embedsmand har beregnet for lidet. — Den Tillægsafgift, som en Auctions Kjøber maa betale, foruden den Sum, han udtrykkelig byder, maa ansees som en Deel af Kjøbesummen, og de befalede Afgifter erlægges af det Hele. — Procentvise Afgifter blive at beregne i den Valuta, hvori den Sum, af hvilken Afgift skal erlægges, bestaaer.

I Sagen:

Kammeradvocaten Etatsraad Schønheider paa Embeds Vegne,

contra:

De Indstævnte Handelshusene Brødrene Tutein, Ryberg & Comp. og Etatsraad Eriksen.

(Afsagt den 10de Julii 1820).

Kammeradvocaten Etatsraad Schønheider søger under nærværende Sag, paa Embeds Vegne, de Indstævnte Handelshusene Brødrene Tutein, Ryberg & Comp. og Etatsraad Eriksen til at betale til den Kongelige Kasse i resterende Told og Afgivter 22,161 Rbdlr. 6 ß. og i Sportler 166 Rbd. 15 ß., alt i Sedler og Tegn, hvilke Summer berørte Indstævnte, der i Aaret 1815, efter dertil meddeelt allernaadigst Tilladelse, have foretaget en Expedition til China, under Forpligtelse at svare visse Procent af Retourladningens Auctions-Beløb til det octroierede asiatiske Compagnie og til den Kongelige Kasse, formeentlig paa Grund af en af Toldskriveren opgjort feilagtig Beregning, skulde være affordrede forlidet, da Afgivten til den Kongelige Kasse af dem blev erlagt.

Betræffende nu for det første de Indstævntes Yttring om, at Sagen skulde være res transacta, og at de derfor allerede af denne Aarsag maatte nyde Frifindelse for Kammeradvocatens Tiltale, da findes samme ikke at kunne gives Medhold, siden det her er en Oppebørselsbetjent, der paa den Kongelige Kasses Vegne har hævet Afgivten, og det ikke stod til ham at eftergive noget af den Kongelige Kasses Ret i denne Henseende, hvorefter der ikke i dette Tilfælde, saaledes som naar en privat Person indkræver sit Tilgodehavende, kan siges fra den Oppebærendes Side at være tilkjendegivet et

Samtykke om, at han er tilfreds med at erholde det, han har forlangt, og paa Grund af hvilket eengang givne Samtykke han siden maa være uberettiget til at fordre mere; thi et saadant Samtykke maa Yderen, hvor Afgiften, som her er Tilfældet, tilfalder Kongens Kasse, vide at Oppebørselsbetjenten ikke kan give, hvoraf igjen maa følge, at den Afgiftspligtige kun da kan være løst fra sin Forpligtelse, naar han virkelig har erlagt det, han var pligtig at erlægge.

Dernæst bliver at undersøge, hvorvidt de Grundsætninger, hvorfra Toldskriveren i den først opgjorte Beregning er udgaaet, kunne ansees rigtige.

At han nu ikke, ved at beregne Procenterne til den Kongelige Kasse af Auctions-Beløbet, har tillagt det, som Kjøberne have betalt over deres Bud, derved, at det i Auctions-Conditionerne var fastsat, at der skulde betales 10 pC. særskilt, findes baade at stride mod Sagens Natur, da det Kjøberne saaledes paalægges særskilt at udrede, maa antages virkelig at udgjøre en Deel af Kjøbesummen, saa at denne kun kan udfindes ved at erlægge dette til det egentlige Bud, og er desuden lige imod Bestemmelserne i Octroien af 21de Marts 1792 §. 9 og den Kongelige Resolution af 4de Aug. 1813, hvilken første Anordning vel tillader, at de 2 pC., der betragtes som Vederlag for Tolden, maa fradrages (hvilket ogsaa i den nye Beregning, der er opgjort, og hvorefter de Indstævnte affordres den paastævnte Sum, er iagttaget), men forbyder

bestemt, at nogen videre Afkortning af hvad Kjøberne skulle betale, kan finde Sted.

Hvad dernæst angaaer, at Auctions-Beløbet, hvoraf 1/4 pCt. skulde erlægges til den Kongelige Kasse, er [illegible] i Sedler, men at Afgiften derimod er [illegible] med Sølv i [illegible] hvoraf Afgiften skulde svares, [illegible] til Salg efter den Tid, som kunde finde Sted ved [illegible], [illegible] dengang [illegible] fandt Sted, [illegible], at [illegible] Fremgangsmaade [illegible] billiges, [illegible] at [illegible] Udfalde Forordningen til Salg paa den [illegible] Maade [illegible] ingen Hensyn kunde have, [illegible] pCt., [illegible] efter Forordn. §. 15, [illegible], findes det [illegible], at Afgiften i det Hele, [illegible] de 2 pCt. [illegible] Told, [illegible] at ansee som en [illegible], der ikke kan være Gjenstand for Bestemmelserne i de almindelige Anordninger om Told, hvorfor ogsaa den Kongelige Resolution, hvorved Afgiften er paabuden, ikke henviser til disse Anordninger, men bestemmer, at der, ved Afgiftens Erlæggelse, skal forholdes efter Forordn. af 21de Martii 1792 §. 9 og 15. i Medhold af hvilken Anordning det ogsaa er, at de Indkavnte først have erlagt Betalingen et Aar efter at Auctionen havde fundet Sted, og det er netop denne Henstand, der bevirker den Forskjel paa Betalingen, som ved Reductionen er fremkommen, og som, naar det skulde derved have sit Forblivende, vilde med-

føre, at den Kongelige Kasse langt fra ikke fik hvad den efter Hans Majestæts Resolution, hvorved Expeditionen blev de Indstævnte tilladt, skulde have, nemlig 3 pC. af hele Auctions-Beløbet, efter Fradrag af 2 pC.

At berørte Afgivt ikke er at betragte som Told, men kun som vilkaarlig fastsat Refusion derfor, viser ogsaa Octroiens §. 10.

Det findes derfor, at de Indstævnte maa tilpligtes at udrede det, som, ved den første Beregning er udbragt forlidet til Tab for den Kongelige Kasse, og de blive derfor at dømme efter Kammeradvocatens Paastand.

Thi kjendes for Ret: De Indstævnte Handelshusene Brødrene Tutein, Nyberg & Comp. og Etatsraad Eriksen bør til den Kongelige Kasse betale 22,327 Rdb. 1 Mk. 5 ß. i Sedler og Tegn med Renter 5 pC. deraf fra 26de April f. A. indtil Betaling skeer, samt denne Processes Omkostninger skadesløs.

Saa bør de og betale til Kammeradvocaten Etatsraad Schønheider i Sallarium 20 Rdb. Sølv.

Det Idømte udredes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 20.

Spørgsmaal om Regnskabspligt i Anledning af et Interessentskab, hvorom den oprettede skriftlige Contract ei kom frem, da begge Parter nægtede at være i Besiddelse af samme.

I Sagen:

Major ved det borgerlige Artillerie Søren Christen Wedege,

contra:

Grosserer J. H. Malling.

(Afsagt den 10de Julii 1820).

Citanten Major ved det borgerlige Artillerie Søren Christen Wedege søger under nærværende Sag Indstævnte Grosserer J. H. Malling tilpligtet, under en daglig Mulct, at aflægge og til Citanten levere et paa de af Indstævnte førte Bøger grundet detailleret og legitimeret Regnskab, i Anledning af en fælles Handel, som imellem Parterne tog sin Begyndelse i Aaret 1805, samt at udbetale Citanten hans i bemeldte Handel gjorte Indskud paa lovlig Maade, og det ham for hans Andeel i Handelen i den nævnte Tid efter rigtigt Regnskab Tilkommende, alt med lovlige Renter fra den 31de Decbr. 1816, da bemeldte Interessentskab, efter Citantens Paastand, er ophørt og indtil Betaling skeer, samt denne Processes Omkostninger skadesløst.

Indstævnte, der paastaaer, at den imellem Parterne stedfundne Handel, i Overeensstemmelse med den derom oprettede Contract, af sig selv er ophørt ved Udgangen af Aaret 1811, har under Sagen fremlagt et af ham til fornævnte Tidspunkt opgjort Regnskab, hvilket han, forsaavidt angaaer den deri indeholdte Opgivelse af Interessentskabets Status og de udestaaende Fordringer ved Begyndelsen af Aaret 1812, har yderligere oplyst med en senere saakaldet "detailleret Forklaring" og Nota over de aldeles tabte Fordringer, som i Status findes indbegrebne, og da han herved formener at have tilstrækkeligt fyldestgjort Citantens Paastand om Regnskabs Aflæggelse, samt godtgjort, at Sidstnævnte Intet hos ham har at fordre, paastaaer han sig for Citantens Tiltale frifunden og tillagt Processens Omkostninger.

Det findes foreløbigen at burde bemærkes, at det imellem Parterne er in confesso, at det her omhandlede Interessentskab har været funderet paa nogle af Citanten til Indstævnte leverede Fonds, og at der om Handelen har i sin Tid været oprettet en Contract.

Denne er imidlertid ikke under Sagen kommet tilstede, i det begge Parter nægte at være i Besiddelse af samme, og, da der ingen tilstrækkelig Grund er til at antage, at Contracten, saaledes som Indstævnte har foregivet, modtvilligen af Citanten skulde være tilbageholdt, saa vil, fra denne Synspunct, Indstævntes Angivelse af dens Indhold, forsaavidt samme skulde tjene til at afgjøre Parternes Tvistighed, ikke kunne

tingsdommen er antaget, i Henseende til den første af Sagens Poster, blive at frifinde.

Med Hensyn til den anden Deel af Citanternes Paastand, der gaaer ud paa Foderløn for en Tyr, som Indstævnte fra 1ste Decbr. 1815 til 1ste Junii 1816 skal have havt staaende paa Citanternes Stald, da har vel bemeldte Dom antaget, at Indstævnte ogsaa i denne Henseende maatte tillægges Frifindelse, da det til Styrke for denne Deel af Søgsmaalet optagne Tingsvidne, begyndt den 10de Marts 1817, formeentlig skulde vise, at Tyren ikke havde været Indstævnte, men hans Fader tilhørende. Men da Indstævnte ikke paa denne Grund har paastaaet sig frifunden for Underretten, men derimod har søgt at udlede sin Frifindelse fra den Omstændighed, at Vidnerne, der under ovenmeldte Tingsvidne ere førte og som under samme have aflagt Forklaring om det omhandlede Factum, formeentlig maatte ansees som eenlige og tildeels villige, ligesom og at de skulle være uovereensstemmende i deres Forklaring, og saaledes har erkjendt sin Forpligtelse til at betale under Forudsætning af, at Beviis i ovenanførte Henseende fremkom, saa maa han, da dette, efter Omstændighederne, maa antages at være Tilfældet, og han forøvrigt ingen Indsigelse har gjort imod den under denne Post beregnede Erstatning, blive pligtig at udrede samme med 115 Rbdlr. 1 Mk. 8 ß., samt Rente deraf som paastaaet, uden at den subsidiaire Erindring, at ikke han men hans Fader har været kal-

det til ovenmeldte Tingsvidnes og den i samme til Oplysning om den Citanterne tilkommende Erstatning indeholdte Skjønsforretnings Foretagelse og Afhjemling, kan fortjene at komme i Betragtning som Frifindelsesgrund, da den til Indstævntes Fader passerede Indvarsling, paa Grund af den Sidstnævnte meddeelte Fuldmagt, maa ansees ligesaa gyldig, som om Indstævnte personlig var indvarslet.

Underretsdommen vil altsaa forsaavidt blive at forandre.

Derimod maa det billiges, at Indstævnte ved samme er frifunden i Henseende til den under Sagen sidst omhandlede Post, der har en Erstatning til Gjenstand, som Citanterne kræve for manglende Staldrum til 2 Køer.

Til Hjemmel for denne Deel af deres Paastand, have de vel anført, at det ved Leiecontrakten var betinget, at dem skulde overlades Staldrum til 14 Køer, samt tillige ved den under det den 10de Marts 1817 begyndte Tingsvidne afhjemlede Skjønsforretning søgt at godtgjøre, at den dem overladte Stald ikkun var istand til at rumme 12 Stkr., og at der for den manglende Plads tilkom dem den herfor paastævnte Erstatning, men at det havde været Pligt for Citanterne, saafremt de i denne Henseende vilde have havt nogen lovlig Tiltale til Indstævnte, strax ved Tiltrædelsen af Leiestedet, naar de ikke fandt samme af contractmæssig Beskaffenhed, herom beviisligen at fremføre Anke, og at

de, ved at undlade dette, maa ansees stiltiende at have erkjendt sig tilfredse med det Modtagne, saa har Indstævnte ogsaa for Underretten uimodsagt avanceret, at have havt 14 Køer staaende i Stalden forinden Leierne, ved at lade samme inddele med Stolper, omdannede den, saa at den ikkun blev istand til at rumme 12, hvorfor det af dem til Styrke for deres Paastand under denne Sagens Post anbragte, ikke kan komme i Betragtning. Hvad endelig betræffer den af Citanterne nedlagte Paastand om Mortification paa nogle af Indstævnte for Underretten om dem brugte Udladelser, samt at Indstævnte herfor mulcteres, da kan denne, efter Omstændighederne, ei heller tages til Følge.

Processens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Endelig bliver Kongens Kasses Ret at forbeholde hos alle Vedkommende i Anledning af, at den under Sagen fremlagte Leiecontract findes at være skrevet paa en for ringe Sort stemplet Papiir.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte Jens Christian Lange bør til Citanterne Brændeviinsbrænderne Hans Christian Iversen og Andreas Christian Iversen betale 115 Rbd. 1 Mk. 8 ß. Sedler og Tegn med Renter 5 pC. deraf fra den 26de Aug. 1817 indtil Betaling skeer. Iøvrigt bør Indstævnte for Citanternes Tiltale i denne Sag fri at være. Processens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Endelig forbeholdes Kongens Kasses Ret til alle Vedkommende i Anledning af at den under Sagen fremlagte Leiecontract af 22de Maii 1815 findes at være skrevet paa urigtigt stemplet Papiir.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 19.

Den af en Oppebørselsbetjent givne Qvittering for en Afgifts Erlæggelse kan ikke beskytte den Paagjeldende mod Efterkrav, naar det siden findes, at hiin Embedsmand har beregnet for lidet. — Den Tillægsafgift, som en Auctions Kjøber maa betale, foruden den Sum, han udtrykkelig byder, maa ansees som en Deel af Kjøbesummen, og de befalede Afgifter erlægges af det Hele. — Procentviise Afgifter blive at beregne i den Valuta, hvori den Sum, af hvilken Afgift skal erlægges, bestaaer.

I Sagen:

Kammeradvocaten Etatsraad Schønheider paa Embeds Vegne,

contra:

De Indstævnte Handelshusene Brødrene Lutein, Ryberg & Comp. og Etatsraad Eriksen.

de, ved at undlade dette, maa ansees stiltiende at have erkjendt sig tilfredse med det Modtagne, saa har Indstævnte ogsaa for Underretten uimodsagt avanceret, at have havt 14 Køer staaende i Stalden forinden Leierne, ved at lade samme inddele med Stolper, omdannede den, saa at den ikkun blev istand til at rumme 12, hvorfor det af dem til Styrke for deres Paastand under denne Sagens Post anbragte, ikke kan komme i Betragtning. Hvad endelig betræffer den af Citanterne nedlagte Paastand om Mortification paa nogle af Indstævnte for Underretten om dem brugte Udladelser, samt at Indstævnte herfor mulcteres, da kan denne, efter Omstændighederne, ei heller tages til Følge.

Processens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Endelig bliver Kongens Kasses Ret at forbeholde hos alle Vedkommende i Anledning af, at den under Sagen fremlagte Leiecontract findes at være skrevet paa en for ringe Sort stemplet Papiir.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte Jens Christian Lange bør til Citanterne Brændeviinsbrænderne Hans Christian Iversen og Andreas Christian Iversen betale 115 Rbd. 1 Mk. 8 ß. Sedler og Tegn med Renter 5 pC. deraf fra den 26de Aug. 1817 indtil Betaling skeer: Iøvrigt bør Indstævnte for Citanternes Tiltale i denne Sag fri at være. Processens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Endelig forbeholdes Kongens Kasses Ret til alle Vedkommende i Anledning af at den under Sagen fremlagte Leiecontract af 22de Maii 1815 findes at være skrevet paa urigtigt stemplet Papiir.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 19.

Den af en Oppebørselsbetjent givne Qvittering for en Afgifts Erlæggelse kan ikke beskytte den Paagjeldende mod Efterkrav, naar det siden findes, at hiin Embedsmand har beregnet for lidet. — Den Tillægsafgift, som en Auctions Kjøber maa betale, foruden den Sum, han udtrykkelig byder, maa ansees som en Deel af Kjøbesummen, og de befalede Afgifter erlægges af det Hele. — Procentvise Afgifter blive at beregne i den Valuta, hvori den Sum, af hvilken Afgift skal erlægges, bestaaer.

I Sagen:

Kammeradvocaten Etatsraad Schønheider paa Embeds Vegne,

contra:

De Indstævnte Handelshusene Brødrene Lutein, Ryberg & Comp. og Etatsraad Eriksen.

(Affagt den 10de Julii 1820).

Kammeradvocaten Etatsraad Schønheider søger under nærværende Sag, paa Embeds Vegne, de Indstævnte Handelshusene Brødrene Tutein, Ryberg & Comp. og Etatsraad Eriksen til at betale til den Kongelige Kasse i resterende Told og Afgivter 22,161 Rbdlr. 6 ß. og i Sportler 166 Rbd. 15 ß., alt i Sedler og Tegn, hvilke Summer berørte Indstævnte, der i Aaret 1815, efter dertil meddeelt allernaadigst Tilladelse, have foretaget en Expedition til China, under Forpligtelse at svare visse Procent af Retourladningens Auctions-Beløb til det octroierede asiatiske Compagnie og til den Kongelige Kasse, formeentlig paa Grund af en af Toldskriveren opgjort feilagtig Beregning, skulde være affordrede forlidet, da Afgivten til den Kongelige Kasse af dem blev erlagt.

Betræffende nu for det første de Indstævntes Yttring om, at Sagen skulde være res transacta, og at de derfor allerede af denne Aarsag maatte nyde Frifindelse for Kammeradvocatens Tiltale, da findes samme ikke at kunne gives Medhold, siden det her er en Oppebørselsbetjent, der paa den Kongelige Kasses Vegne har hævet Afgivten, og det ikke stod til ham at eftergive noget af den Kongelige Kasses Ret i denne Henseende, hvorefter der ikke i dette Tilfælde, saaledes som naar en privat Person indkræver sit Tilgodehavende, kan siges fra den Oppebærendes Side at være tilkjendegivet et

Samtykke om, at han er tilfreds med at erholde det, han har forlangt, og paa Grund af hvilket eengang givne Samtykke han siden maa være uberettiget til at fordre mere; thi et saadant Samtykke maa Yderen, hvor Afgiften, som her er Tilfældet, tilfalder Kongens Kasse, vide at Oppebørselsbetjenten ikke kan give, hvoraf igjen maa følge, at den Afgiftspligtige kun da kan være løst fra sin Forpligtelse, naar han virkelig har erlagt det, han var pligtig at erlægge.

Dernæst bliver at undersøge, hvorvidt de Grundsætninger, hvorfra Toldskriveren i den først opgjorte Beregning er udgaaet, kunne ansees rigtige.

At han nu ikke, ved at beregne Procenterne til den Kongelige Kasse af Auctions-Beløbet, har tillagt det, som Kjøberne have betalt over deres Bud, derved, at det i Auctions-Conditionerne var fastsat, at der skulde betales 10 pC. særskilt, findes baade at stride mod Sagens Natur, da det Kjøberne saaledes paalægges særskilt at udrede, maa antages virkelig at udgjøre en Deel af Kjøbesummen, saa at denne kun kan udfindes ved at erlægge dette til det egentlige Bud, og er desuden lige imod Bestemmelserne i Octroien af 21de Marts 1792 §. 9 og den Kongelige Resolution af 4de Aug. 1813, hvilken første Anordning vel tillader, at de 2 pC., der betragtes som Vederlag for Tolden, maa fradrages (hvilket ogsaa i den nye Beregning, der er opgjort, og hvorefter de Indstævnte affordres den paastævnte Sum, er iagttaget), men forbyder

derimod, at nogen videre Afkortning af hvad Kjøberne skulle udrede, maa finde Sted.

Hvad dernæst angaaer, at Auctions-Beløbet, hvoraf 3 pC. skulde erlægges til den Kongelige Kasse, er oppebaaret i Sedler, men at Afgiven derimod er indbetalt med Sølv, i det nemlig Seddelmassen, hvoraf Afgiven skulde svares, blev reduceret til Sølv efter den Cours, som fandt Sted paa Auctionsdagen, nemlig 760, uagtet Coursen, da Betalingen fandt Sted, kun var noteret 465, da kan denne Fremgangsmaade heller ikke billiges, thi foruden at i ethvert Tilfælde Omsætningen til Sølv paa den nævnte Maade aldeles ingen Hjemmel kunde have, forsaavidt den ene pC., der udgjør Recognitionen efter Octroiens §. 15, angaaer, findes det ogsaa, at Afgiven i det Hele, uagtet de 2 pC. benævnes Told, maa være at ansee som en særegen Præstation, der ikke kan være Gjenstand for Bestemmelserne i de almindelige Anordninger om Told, hvorfor ogsaa den Kongelige Resolution, hvorved Afgiften er paabuden, ikke henviser til disse Anordninger, men bestemmer, at der, ved Afgivens Erlæggelse, skal forholdes efter Octroien af 21de Marts 1792 §. 9 og 15, i Medhold af hvilken Anordning det ogsaa er, at de Indstævnte først have erlagt Betalingen et Aar efter at Auctionen havde fundet Sted, og det er netop denne Henstand, der bevirker den Forskjel paa Betalingen, som ved Reductionen er udkommen, og som, naar det skulde derved have sit Forblivende, vilde med-

føre, at den Kongelige Kasse langt fra ikke fik hvad den efter Hans Majestæts Resolution, hvorved Expeditionen blev de Indstævnte tilladt, skulde have, nemlig 3 pC. af hele Auctions-Beløbet, efter Fradrag af 2 pC.

At berørte Afgivt ikke er at betragte som Told, men kun som vilkaarlig fastsat Refusion derfor, viser ogsaa Octroiens §. 10.

Det findes derfor, at de Indstævnte maa tilpligtes at udrede det, som, ved den første Beregning er udbragt forlidet til Tab for den Kongelige Kasse, og de blive derfor at dømme efter Kammeradvocatens Paastand.

Thi kjendes for Ret: De Indstævnte Handelshusene Brødrene Tutein, Ryberg & Comp. og Etatsraad Erikfen bør til den Kongelige Kasse betale 22,327 Rbd. 1 Mk. 5 ß. i Sedler og Tegn med Renter 5 pC. deraf fra 26de April f. A. indtil Betaling skeer, samt denne Processes Omkostninger skadesløs.

Saa bør de og betale til Kammeradvocaten Etatsraad Schønheider i Sallarium 20 Rbd. Sølv.

Det Idømte udredes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 20.

Spørgsmaal om Regnskabspligt i Anledning af et Interessentskab, hvorom den oprettede skriftlige Contract ei kom frem, da begge Parter nægtede at være i Besiddelse af samme.

I Sagen:

Major ved det borgerlige Artillerie Søren Christen Wedege,

contra:

Grosserer J. H. Malling.

(Afsagt den 10de Julii 1820).

Citanten Major ved det borgerlige Artillerie Søren Christen Wedege søger under nærværende Sag Indstævnte Grosserer J. H. Malling tilpligtet, under en daglig Mulct, at aflægge og til Citanten levere et paa de af Indstævnte førte Bøger grundet detailleret og legitimeret Regnskab, i Anledning af en fælles Handel, som imellem Parterne tog sin Begyndelse i Aaret 1805, samt at udbetale Citanten hans i bemeldte Handel gjorte Indskud paa lovlig Maade, og det ham for hans Andeel i Handelen i den nævnte Tid efter rigtigt Regnskab Tilkommende, alt med lovlige Renter fra den 31de Decbr. 1816, da bemeldte Interessentskab, efter Citantens Paastand, er ophørt og indtil Betaling skeer, samt denne Processes Omkostninger skadesløst.

Indstævnte, der paastaaer, at den imellem Parterne stedfundne Handel, i Overeensstemmelse med den derom oprettede Contract, af sig selv er ophørt ved Udgangen af Aaret 1811, har under Sagen fremlagt et af ham til fornævnte Tidspunkt opgjort Regnskab, hvilket han, forsaavidt angaaer den deri indeholdte Opgivelse af Interessentskabets Status og de udestaaende Fordringer ved Begyndelsen af Aaret 1812, har ydermere oplyst med en senere saakaldet "detailleret Forklaring" og Nota over de aldeles tabte Fordringer, som i Status findes indbegrebne, og da han herved formener at have tilstrækkeligt fyldestgjort Citantens Paastand om Regnskabs Aflæggelse, samt godtgjort, at Sidstnævnte Intet hos ham har at fordre, paastaaer han sig for Citantens Tiltale frifunden og tillagt Processens Omkostninger.

Det findes foreløbigen at burde bemærkes, at det imellem Parterne er in confesso, at det her omhandlede Interessentskab har været funderet paa nogle af Citanten til Indstævnte leverede Fonds, og at der om Handelen har i sin Tid været oprettet en Contract.

Denne er imidlertid ikke under Sagen kommet tilstede, i det begge Parter nægte at være i Besiddelse af samme, og, da der ingen tilstrækkelig Grund er til at antage, at Contracten, saaledes som Indstævnte har foregivet, modtvilligen af Citanten skulde være tilbageholdt, saa vil, fra denne Synspunct, Indstævntes Angivelse af dens Indhold, forsaavidt samme skulde tjene til at afgjøre Parternes Tvistighed, ikke kunne

tillæggets større Troværdighed end Citantens. Hvad nu det af Indstævnte producerede Regnskab med de ovennævnte Bilage betræffer, da maa det vel, siden disse Sidstes Overeensstemmelse med de af Indstævnte førte Regnskabsbøger, af Notarius er attesteret, antages, at det, der i det saakaldte detaillerede Status og Nota er opgivet, virkelig indeholdes i Bøgerne, men, da Sagens Natur tilsiger, at Citanten, der ganske har overladt Handelens Førelse til Indstævnte, maa være beføiet til at fordre et det hele Tidsrum, hvori Interessentskabet har været til, omfattende Regnskab, tilligemed de til Legitimation for et saadant Regnskab fornødne Bilage, hvilket ikke er opfyldt ved det af Citanten fremlagte Regnskab med Bilage, da dette blot summarisk angiver Handelens Status ved Begyndelsen af Aaret 1812, uden at opgive, hvorledes denne Status fra de foregaaende Aar er oprundet, og uden for de anførte Posters Rigtighed at være bilagt ved nogensomhelst Legitimation, saa kan Indstævnte ikke fritages for at aflægge et nyt, ifølge Citantens Paastand, paa de førte Bøger grundet detailleret og legitimeret Regnskab for bemeldte Aar. Forsaavidt Indstævnte har paaberaabt sig, at Citanten ikke specielt har opgivet, hvad han imod den opgjorte Beregning fandt at erindre, bemærkes det, at der om saadan speciel Bemangling ikke kan blive noget Spørgsmaal, forinden et vedbørligt specificeret Regnskab er aflagt, ligesom ei heller Indstævntes Anbragte, om at Citanten i den

Tid Interessentskabet stod ved Magt, aarlig lod sig forelægge en Status over samme, kan komme i nogen Betragtning, da Citanten har benægtet dette Assertums Rigtighed.

Besvarelsen af det næste Spørgsmaal i Sagen, om Interessentskabet skal antages at være ophørt ved Udgangen af Aaret 1811, eller at have vedvaret til Udgangen af Aaret 1816, maa ligeledes udfalde til Citantens Forbeel, paa Grund af et af ham fremlagt Document, der er dateret i Februarii 1817, og endskjøndt det mangler Underskrivt, dog, ifølge hvad der er in confesso, er udstædt af Indstævnte og angaaer saavel nærværende Sags Parter, som det her omhandlede Interessentskabs Forhold.

I dette Document har nemlig Indstævnte erklæret: "at han for Aarene 1813, 1814, 1815 og 1816 ansaae af Erkjendtlighed mod Citanten, da ingen Opsigelse af Fælledskabet var bleven aftalt, samme som ved Magt staaende, og først med 1816 Aars Udgang som ophørt."

Vel har han erindret, at dette Document blot af ham er bleven affattet i Forventning af en mindelig Afgjørelse med Citanten, og at det, at han ikke vilde vedbinde sig samme, naar saadan Afgjørelse ikke opnaaedes, var Grunden til, at han ikke har forsynet samme med sin Underskrivt.

Men, i hvorvel Documentet tillige indeholder Forslag til en endelig og mindelig Liqvidation, saa

staaer dog denne Deel af samme i aldeles ingen Forbindelse med den Passus, hvori han, som meldt, erkjender Interessentskabets Vedbliven til Udgangen af Aaret 1816; tvertimod viser Documentets Slutning, hvori han for det Tilfælde, at hans Forligs Forslag ei blev antaget, har forbeholdt sig en nærmere Opgjørelse i sin Tid, at han ogsaa da antog Fælledskabets Ophør at indtræde ved fornævnte Tidspunct; forsaavidt han paaberaaber sig, at Documentet mangler Underskrivt, da er dette en Omstændighed, som intet kan relevere, siden han, som ovenerindret, har vedgaaet at have udstædt og overleveret samme til Citanten, samt at det vedkommer det Interessentskab, hvorom her under Sagen handles. Iøvrigt godtgjør ogsaa den Omstændighed, at det oftnævnte Document nævner Aaret 1813, som det første, fra hvilket Indstævnte antog Interessentskabets Vedblivende, samt at en i samme indført Beregning indbefatter Interessentskabets Status til Udgangen af Aaret 1812, saavidt skjønnes, tilfulde, at Indstævntes Paastand, forsaavidt samme gaaer ud paa, at Interessentskabet af ham har været betragtet som ophørt ved Udgangen af Aaret 1811, er aldeles ugrundet. Citantens Paastand vil, ifølge det saaledes Anførte, forsaavidt blive at følge, at Indstævnte tilpligtes, under en daglig Mulct, at aflægge og til ham levere et paa de af Indstævnte førte Bøger grundet detailleret og tilbørligen legitimeret Regnskab i Anledning af den her under Sagen omhandlede Handel, samt

til Citanten at betale hvad han, ifølge saadant Regnskab, maatte tilkomme, med lovlige Renter, hvilke sidste dog ikkun blive at beregne fra Dato af den til Forligelses-Commissionen indgivne Klage den 19 Febr. 1818; hvorimod Citantens Paastand, forsaavidt samme in specie gaaer ud paa, at Indstævnte skulde udbetale ham hans i Handelen gjorte Indskud, ikke kan følges, da det først efter Regnskabets Aflæggelse vil kunne afgjøres, om Handelen er ført med Fordeel eller om muelige Tab have fundet Sted, der kunde foranledige, at Interessentskabet ikke besidder Fonds tilstrækkelige til at dække hvad Citanten for sin indskudte Capital maatte tilkomme.

Den Tid, som bliver Indstævnte at forelægge til denne Doms Fuldbyrdelse, findes efter Omstændighederne at maatte fastsættes til 3 Maaneder.

Processens Omkostninger ville, efter Omstændighederne, være at ophæve.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte Grosserer J. H. Malling bør inden 3 Maaneder efter denne Doms lovlige Forkyndelse, og under en Mulct af 5 Rbd. Sølv for hver Dag han derefter i saa Henseende sidder samme overhørig, aflægge og til Citanten Major ved det borgerlige Artillerie Søren Christian Wedege levere et paa de af Indstævnte førte Bøger grundet detailleret og tilbørlig legitimeret Regnskab i Anledning af den Handel, som imellem Parterne har fundet Sted, fra Midten af Aaret 1805 til Udgangen af Aaret 1816, samt der-

efter til Citanten betale hvad ham, ifølge saadant Regnskab for hans Andeel i berørte Handel, paa lovlig Maade maatte tilkomme, med lovlige Renter deraf fra den 19de Febr. 1818 indtil Betaling skeer.

Processens Omkostninger ophæves.

At efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 21.

Exceptio ineptæ cumulationis og rei incompetentis.

I Sagen:

Isenkræmmer Johan Georg Blankensteiner.

contra:

Kjøbenhavns Magistrat paa Stadens Vegne og Capitain og Tracteur Snedstrup paa Vesterbroes Vand-Compagnies Vegne.

(Afsagt den 10de Julii 1820).

Hvad angaaer den af Indstævnte Capitain og Tracteur Snedstrup, paa Vesterbroes Vand-Compagnies Vegne, gjorte Paastand om nærværende Sags Afviisning, da findes denne, forsaavidt den er grundet paa at Sagen, uagtet Vesterbroes Vand-Compagnie udgjør en Corporation for sig, har været anlagt under eet mod bemeldte

Compagnie og Kjøbenhavns Magistrat, hvilken sidste er søgt for adskillige Vand-Compagniet uvedkommende Afgivter, at maatte gives Medhold, siden bemeldte Vand-Compagnie ikke kan være pligtig at taale, at Sagen mod det sammenblandes med en anden Compagniet uvedkommende Sag.

Betræffende dernæst Sagen, forsaavidt den er anlagt mod Magistraten, da er den ligeledes for dennes Vedkommende paastaaet afviist, paa Grund af, at de Afgifter, som Citanten Isenkræmmer Johan Georg Blankensteiner formener uretteligen at være affordrede ham som Besidder af en Eiendom paa Hjørnet af Frederiksberg Allee og Værnedamsveien, nemlig Vægter-, Lygte- og Sprøiteskat og hvilke Afgivter han fordrer tilbage, ikke indflyde i Stadens Kasse, men tilfalde de særskildte Commissioner, der ere overdragne Bestyrelsen af disse Ting.

Ogsaa denne Indsigelse findes at maatte gives Medhold; thi det er ikke oplyst, at berørte Commissioner, til hvis Disposition de nævnte Afgivter ere affordrede Citanten, staae i noget saadant Forhold til Magistraten, at denne kan beordre dem til igjen at udbetale hvad de af Citanten have oppebaaret, om det maatte findes, at han uretteligen er affordret berørte Afgivter, og naar dette ikke er Tilfældet, kan heller ikke Magistraten overgaae Dom til Tilbagebetalingen af meerbemeldte Afgivter; men Søgsmaalet desangaaende maatte instituere mod dem, der have Dispo-

sitionen over det, der i den nævnte Henseende er betalt af Citanten.

Vel skeer Indbetalingen af disse Afgivter, efterat de af Rodemesterne ere oppebaarne, i Byens Hovedkasse, men da de derfra igjen udbetales til de vedkommende Commissioner, bliver det ligefuldt disse, der have Besiddelsen af og Dispositionen over Pengene.

De Bestemmelser, der indeholdes i det, under nærværende Sags Drift, udkomne Reskript af 6 April f. A. *) kunne ikke have Indflydelse paa denne Sag, der hidrører fra en ældre Tidspunct.

Efter det Anførte vil Sagen altsaa i det Hele blive at afvise; og vil Citanten blive at tilpligte at betale hver af de Indstævnte i Kost og Tæring 8 Rbd. Sølv.

Thi kjendes for Ret: Nærværende Sag afvises.

I Kost og Tæring betaler Citanten Isenkræmmer Johan Georg Blankensteiner til de Indstævnte Kjøbenhavns Magistrat paa Stadens Vegne og Capitain og Tracteur Snedstrup paa Vesterbroes Vand-Compagnies Vegne 8 Rbd. Sølv til hver.

Det Idømte udredes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

*) See herom Coll. Tid. for 1819, No. 20, S. 278-280.

No. 22.

Det kan ikke ansees som Overtrædelse af Forordningen 27de Septbr. 1805, §. 20, at Kjøberen, i det deri bestemte Tidsrum, hugger i sine Skove, for at levere forud reglementerede Deputater til offentlige Stiftelser og disses Betjente eller og til Udlevering for egne Betjente. Derimod er et Sælgeren forbeholdt aarligt Brændedeputat at sætte ved Siden af Brændesalg.

I Sagen:

Procurator Palme, som Actor,

contra:

Tiltalte Proprietair Juul til Boltinggaard.

(Afsagt den 11te Julii 1820).

Ifølge det Kongelige Rentekammers Ordre af 6 Marts f. A. er Proprietair Juul til Boltinggaard, under nærværende Sag, tiltalt efter den 20de §. i Forordningen af 27de Sept. 1805, for at have forøvet ulovlig Hugst i Boltinggaards Skov, som han i Aaret 1811 har tilforhandlet sig.

Tiltalte har ogsaa selv vedgaaet, at han, foruden Hugst til eget Brug, har ladet hugge 20 Favne Brænde, som han har solgt, samt at den forrige Eier af Gaarden, Etatsraad Hansen, aarlig har bekommet 20 Favne Brænde, som han ved Gaardens Salg har betinget sig, og at der desuden aarlig ere udredede adskillige regle-

menterede Deputater, nemlig til Hospitalet, Skolen, Organisten, Bælgetræderen og Skovfogden.

Hvad nu disse sidste Præstationer angaaer, da er det saa langt fra, at en saadan engang for alle fastsat aarlig Levering af Brændsel til de offentlige Stiftelser paa Godset og Betjentene ved berørte Stiftelser kan betragtes som stridende mod Bestemmelsen i den nævnte §. i Forordningen af 27de Sept. 1805, at den meget mere maa antages at have udtrykkelig Hjemmel i dette Lovsteds Ord "Godsets Fornødenhed" og ligesaalidt kunne de $1\frac{1}{3}$ Favn Brænde, der aarlig ere leverede Skovfogden, som er en Betjent paa Godset, ansees ulovlig hugne.

Derimod kan det ikke antages, at Tiltalte har været berettiget til aarlig at hugge 20 Favne Brænde til den forrige Eier af Godset, siden Forordningen udtrykkelig forbyder Eieren, i det i denne Sag værende Tilfælde, at hugge noget til andet Brug, end til hans egen og Godsets Fornødenhed.

En saadan Levering af Brændsel til den forrige Eier er ogsaa at betragte som et virkeligt Salg; thi, om end Brændet nu leveres uden Betaling, er denne dog forud givet, i det Kjøberen, hvor en saadan Bestemmelse er forbunden med Salget, maa antages at have faaet Godset for en ringere Sum, end han ellers maatte have erlagt for det, og naar det var Parterne tilladt at indgaae en Forening af dette Slags, vilde

Bestemmelsen i den ovenanførte §. i Forordningen derved aldeles kunne eluderes.

Tiltalte vil derfor, i Medhold af det nævnte Lovsted, blive at tilpligte at betale i Mulct Værdien af disse 20 Favne Brænde, beregnet for 8 Aar, nemlig fra Begyndelsen af 1811, da han bekom Godset og til Udgangen af 1818, efter den derpaa satte Taxt af 4 Rbdlr. Sølv pr. Favn; thi den Omstændighed, at han, ved Afhændelsen af enkelte Parceller, har tilpligtet Kjøberne, at de, tvertimod det nævnte Lovsteds Bydende, skulde levere endeel af det Brænde for ham af deres Skovparter, findes saameget mindre at kunne komme ham tilgode, da han deels ikke lovligen kunde betinge sig saadant og det ogsaa efter Etatsraad Hansens Attest er ham, der aarlig har leveret Brændet. Ligeledes maa han være pligtig at betale i Mulct efter samme Ansættelse Værdien af de 20 Favne Brænde, som han har vedgaaet at have solgt; thi hans Yttring om, at han har solgt disse for derved at erholde Penge til Bestridelsen af Omkostningerne paa Skovningen af det ommeldte Deputat Brænde, kan aldeles ikke komme i Betragtning. Det hele Qvantum Brænde, hvis Værdie han skal tilsvare, bliver altsaa 180 Favne, som beregnede til 4 Rbdlr. Sølv pr. Favn, udgjøre 720 Rbdlr. Sølv, og bliver han derforuden at tilpligte at betale Actionens Omkostninger samt i Sallarium til Actor ved Underretten 10 Rbd. Sølv.

Hvad angaaer Sagens Behandling og den befalede Sagførelse ved Underretten, da er Sagen vel ikke gadet frem med den Hurtighed, som havde været at ønske; men, med Hensyn til at ingen har været arresteret og Sagens Beskaffenhed i det Hele, findes det dog, at der ikke er tilstrækkelig Anledning til at ansee Underdommeren og Sagførerne ved Underretten med Mulct for Ophold af Sagen.

Her ved Retten er Sagen af de befalede Sagførere tilbørlig fremmet.

Thi kjendes for Ret: Tiltalte Proprietair Juul til Boltinggaard bør bøde til Amtets Fattigkasse 720 Rbd. Sølv, hvorhos han bør udrede alle af denne Action lovlig flydende Omkostninger og deriblandt til Actor ved Underretten, Commissionair Mølmarck, 10 Rbd. Sølv.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 23.

Lovens 6 B. 13 Cap. 23 Art. ansees ikke anvendelig, naar den, der indgaaer nyt Egteskab, forud var, ved Øvrighedens Bevilling, separeret fra sin Egtefælle, uden at dog Egteskabs-Baandet var løst.

I Sagen:

Procurator Borup, som Actor,

contra:

Arrestanten Skomager Henrich Sørensen.

(Afsagt den 11te Julii 1820).

Arrestanten Skomager Henrich Sørensen sigtes under nærværende Sag for at have gjort sig skyldig i Bigamie.

Det er ogsaa ved hans egen Tilstaaelse og Sagens øvrige Omstændigheder oplyst, at han, der, efter i lang Tid forud at have levet adskilt fra sin Hustrue Kirstine Marie Jensdatter, under 11te Octbr. 1810 havde ved Forligelses-Commissionen indgaaet Forlig med hende, om under hvilke Betingelser de vilde leve separerede, i Følge hvilket Forlig dem, under 29de Aug. 1811, blev af Øvrigheden meddeelt Tilladelse til at leve adskilt i Henseende til Bord og Seng, derpaa den 4de Jan. 1813 har indgaaet nyt Ægteskab, uden at have erhvervet Bevilling til at det ældre Ægteskab maatte være ophævet. Vel har Arrestanten yttret, at nu afdøde Byeskriver Lange i Odense skulde have ansøgt, og, efter hans Opgivende, erholdt Bevilling for Arrestanten til at indgaae nyt Ægteskab, hvilken Bevilling skulde være forblevet i Langes Besiddelse; men dette Arrestantens Opgivende, der er blottet for alt Beviis, findes ikke at kunne komme ham tilgode. Det er ogsaa ved det Kongelige danske Cancellies Skrivelse af 23de Octbr. f. A. godtgjort, at ingen saadan Bevilling der igjennem er udfærdiget for Arrestanten.

Arrestanten findes imidlertid ikke, siden han har havt Bevilling til at leve adskilt i Henseende til Bord og Seng fra sin Hustrue, at kunne blive at ansee efter Lovens 6—13—23, hvis Bestemmelser ikke have havt Hensyn til et saadant Tilfælde, hvorimod han vil blive at idømme en arbitrair Straf, der, efter Sagens Beskaffenhed, vil blive at bestemme til 8 Maaneders Arbeide i Odense Tugt- og Manufactur-Huus, og med denne Forandring vil Underretsdommen, hvis Bestemmelser om Udredelsen af Actionens Omkostninger og Sallariet til de befalede Sagførere, bifaldes, blive at stadfæste; dog saaledes, at det Tillæg i Dommen, at Sallariet til Sagførerne skulde betales i Sedler efter den Cours, som fandt Sted, da Dommen blev afsagt, bortfalder.

Det er vel under Behandlingen af Sagen efterladt at erhverve Arrestantens Døbeattest eller tage Skjøn over ham med Hensyn til hans Alder; men da foruden de andre Data, der under Sagen haves for, at han er langt over criminel Lavalder, der ogsaa er fremlagt et for ham i Aaret 1810 udfærdiget Borgerbrev, findes det ufornødent at bevirke videre Ophold af Sagen for at afhjelpe denne Mangel.

Under Sagens Behandling og den befalede Sagførelse i første Instants har intet saadant Ophold fundet Sted, at Mulct derfor vil blive at idømme.

Her ved Retten er Sagen tilbørlig fremmet.

Thi kjendes for Ret: Byetingsdommen bør ved Magt at stande, dog saaledes, at Straffen bestemmes til 8 Maaneders Arbeide i Odense Tugt- og Manufactur-Huus, og at Bestemmelsen i Underretsdommen om, at Sallariet til de befalede Sagførere skulde tilsvares i Sedler efter Coursen, som fandt Sted ved Dommens Afsigelse, bortfalder.

No. 24.

En Mindreaarigheds Exception taget til Følge, uagtet den af den Paagjeldende, i Anledning af et Gaardkjøb, udstædte Obligation var underskrevet af hans Fader til Vitterlighed, og han siden som fuldmyndig Mand ei allene var vedblevet at beholde Gaarden, hvorfor Betalingen tildeels var erlagt ved Hjelp af Obligationen, men endog i flere Aar havde svaret Renter af Obligationens Beløb.

I Sagen:

Mads Koefoed Stender med Curator, Capitain H. B. Rasch,

contra:

Lieutenant Ole Sonne.

(Afsagt den 17te Julii 1820).

Citanten Mads Koefoed Stender med Curator Capitain H. B. Rasch paaanker under nærværende Sag

en inden Sønderherreds Ret paa Bornholm under 23de Nov. f. A. afsagt Dom i en Sag, som han havde anlagt mod Indstævnte Lieutenant Ole Sonne til Indfrielse af dennes under 31te Marts 1810 til Lieutenant Gregersen udstædte og, ved Skiftet efter Sidstnævntes Hustrue, til Citanten transporterede Panteobligation, stor til Rest, efter Omskrivning 450 Rbd. S. V., ved hvilken Dom Indstævntes mod Fordringen fremsatte exceptio minorennitatis er givet Medhold, og paa Grund heraf han for Citantens Tiltale frifunden.

Det er in confesso imellem Parterne, at Indstævnte i Aaret 1810 afkjøbte sin Svigerfader den 47de Selveiergaard i Aaker Sogn, og at den paaskrevne Obligation, i Anledning af dette Kjøb, er udstædt til Lieutenant Gregersen, for en Sum, som denne deels med Pant i Gaarden, og deels efter Regning havde tilgode hos den forrige Eier.

Da bemeldte Gjeld, som en Betingelse ved Gaardens Erhvervelse, saaledes er bleven stiftet for at etablere Indstævnte ved Jordbruget og dette efter Citantens Paastand er skeet med Samtykke af hans Fader, som hans fødte Værge, saa formener Citanten, at den omhandlede Forskrivning, med Hensyn til Lovens 3—17—35. maa ansees lovlig, hvorhos han endvidere har paaberaabt sig, at Indstævnte, efterat han var bleven myndig, saavel, ved i 6 Aar at have svaret Renter af Obligationen, som ved at vedblive Besiddel-

sen af Gaarden i Overeensstemmelse med det ham meddeelte Skjøde, i al Fald maa antages at have ratihaberet bemeldte sin Forpligtelse.

Hvad den første af disse Citantens Erindringer betræffer, da om det endog antages, at den omhandlede Transaction henhører til det Slags i Henseende til hvilket Undtagelse fra Bestemmelserne i Forordningen 26de Oct. 1804 kunde statueres paa Grund af Lovens 3—17—35, saa er dog dette Lovsteds udtrykkelige Betingelser ikke heller in casu tilstæde; thi den Paategning, som under Indstævntes Faders Navn findes paa Obligationen, og som Citanten i denne Henseende paaberaaber sig, gaaer blot ud paa at han (om hvem det maa antages in confesso, at han har overværet Obligationens Udstædelse) efter Debitors Forlangende underskriver til Vitterlighed, og godtgjør saaledes hverken, at han har samtykket i det Kjøb, fra hvilket Obligationen havde sin Oprindelse, eller at der fra hans Side existerede noget foregaaende almindeligt Samtykke til at Sønnen ved Gaardkjøb maatte etablere sig i Næringsvei, om end iøvrigt et saadant Samtykke fra Faderen kunde ansees for tilstrækkeligt.

Vel har Citanten i sine Indlægge yttret sig paa en Maade, som om et saadant Samtykke forud existerede, uden at noget fra Indstævntes Side herimod specielt er bleven erindret, men dette vil dog ikke kunne gjøre noget Udslag i Sagen, da fornævnte Yttringer ikke kunne betragtes som aldeles bestemte, og hele Pro-

ceduren desuden tydeligen viser, at den forannævnte Omstændighed, at Indstævntes Fader har overværet Obligationens Udstædelse og meddeelt den omhandlede Underskrift, er det eneste, hvoraf han udleder det Samtykke, som skulde begrunde Transactionens Gyldighed.

Den Omstændighed, at Indstævnte, efterat være bleven myndig, er vedblevet at svare Renter af Gjelden, vil, med Hensyn til Bestemmelserne i Forordningen 14de Mai 1754 §. 1, 2 og 3, ikke kunne tilintetgjøre Virkningen af den fremsatte Exception, og naar det, i Følge det foranførte, antages at Lovens 3—17—35 ikke in casu er anvendelig, og at følgelig Bestemmelserne i Forordningen 26de Octbr. 1804 ved Gjeldens Stiftelse burde været iagttagne, saa følger det af bemeldte Forordnings 7de §., hvorefter ingen Slags Undersøgelse maa anstilles om den ulovlig contraherede Gjelds Beskaffenhed, at ikke heller noget Hensyn kan tages til den af Citantens Erindringer, som han grunder derpaa, at Indstævnte, ved som myndig Mand at have vedblevet i Gaardens Besiddelse i Overeensstemmelse med det derpaa udstædte Skjøde, formeentligen skal have erkjendt Forordningens Rigtighed.

Naar Citanten endeligen paaberaaber sig, at den Præsumtion, hvorpaa Forordningen 14de Maii 1754 og 26de Oct. 1804 er bygget, ikke in casu finder Sted, siden den omqvæstionerede Gjelds Overtagelse skal have været til Indstævntes Fordeel, samt at de nævnte Lovgivninger formeentligen blot angaae Gjeld, som

umiddelbart stiftes ved Pengelaan, saa tillade de almindelige og ubetingede Udtryk, hvori bemeldte Bestemmelser ere affattede, hverken at der tages Hensyn til, om Gjelden har været til den Mindreaariges Bedste eller ikke, eller fra de foreskrevne Reglers Jagttagelse, at undtage Forpligtelser af Beskaffenhed som den her omhandlede.

I Følge alt det Anførte vil Herredstingsdommen være at stadfæste og Processens Omkostninger her for Retten at tilkjende Indstævnte med 10 Rbd. Sølv.

Thi kjendes for Ret: Herredstingsdommen bør ved Magt at stande.

Processens Omkostninger her for Overretten betaler Citanten til Indstævnte med 10 Rbd. Sølv.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 25.

Den der, under et temporairt Ophold i en Jurisdiction, søges ved det ordinaire Ting sammesteds, er berettiget til at reclamere Sagens Behandling ved Gjæsteret.

I Sagen:

Urtekræmmer M. M. Salomonsen.

contra:

J. J. Kühl.

(Afsagt den 17de Julii 1820.)

Da Indstævnte J. J. Kühl, efter de af Citanten Urtekræmmer M. M. Salomonsen selv udstædte Regninger, og da det ikke er beviist, at han senere har taget fast Boepæl her i Staden, maa betragtes som Reisende, i Overeensstemmelse med Pl. af 16de Dec. 1815 §. 3, saa burde nærværende Sag, forsaavidt den mod ham her kan forfølges, have været anlagt ved Gjæsteretten, med mindre det kan antages, som Citanten paastaaer, at det kun er en Rettighed for Sagføreren at kunne erholde Sagen gjæsteretsviis behandlet, og at han altsaa herpaa kan renoncere og forfølge Sagen ved den almindelige Ret paa det Sted, hvor han er berettiget til at instituere Gjæsteretssagsmaal.

Betræffende nu denne Citantens Formening, da skjønner Retten ikke at den kan være at give Bifald, siden Tingens Natur tilsiger, at Sagens hurtige Behandling ogsaa kan interessere den, der, paa Grund af et temporairt personligt Ophold paa et vist Sted, kan sammesteds sagsøges, især naar han anseer sin personlige Tilstædeblivelse under Sagen fornøden, og der følgelig ikke er nogen Grund til at statuere, at han skulde være pligtig at taale Forfølgning ved den almindelige Ret paa det Sted, hvor han er Gjæst, med mindre den positive Lovgivning kan antages at indeholde Bestemmelser, som tale herfor, hvilket Retten ikke seer at være Tilfældet; thi hvad det angaaer, at 1—2—19 nævner Bye, Birke- og Herredsting, da kan saadant

intet relevere, siden Loven kun incidenter i 1—24—17 ommelde Gjæsteretsbehandling, og Bye-, Birke- og Herredsfogden tillige er Gjæsteretsdommer.

Sagen bliver altsaa at afvise og Indstævnte at tillægge Kost og Tæring.

Den under Proceduren gjensidig gjorte Paastand om Mortification og Mulct for formeentlig utilbørlige Udladelser, findes ikke at kunne komme i Betragtning.

Thi kjendes for Ret: Denne Sag afvises. I Kost og Tæring betaler Citanten Urtekræmmer M. M. Salomonsen til Indstævnte J. J. Kühl 15 Rbd. Sølv.

Det Idømte udredes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 26.

En Skifteforvalter, der uretteligen havde taget et Boe under Behandling, har, uagtet hans Besiddelse ved Hoiesterets Dom blev kjendt uefterrettelig, tillagt sig Skiftegebyhrer, der, ved Overrettens Dom, frakjendes ham.

I Sagen:

Teglfabrikant Poul Anker,

contra:

Den constituerede Skifteforvalter i Rønne paa Bornholm Examinatus juris Marckmann.

(Affagt den 17de Julii 1820).

Spørgsmaalet i nærværende Sag gaaer ud paa, om Indstævnte den constituerede Skifteforvalter i Rønne paa Bornholm Examinatus juris Marckmann har været berettiget til, saaledes som han ved sin under 21de Sept. f. A. affagte Decision har gjort, at beregne sig Gebyhr for Behandlingen af Citanten Teglfabrikant Poul Ankers Boe, uagtet hele Skiftebehandlingen ved Høiesterets Dom af 2den Decbr. 1818 er kjendt uefterrettelig og Skifteforvalteren paalagt strax at udlevere Boet til Citanten.

Da nu Grunden til, at Skiftebehandlingen blev kjendt uefterrettelig, var, at der, i Følge confirmeret Ægtepagt imellem Citanten og hans nu afdøde Hustrue, intet Fælledsskab imellem dem fandt Sted, og Boet derfor heller ikke ved hans Død kunde blive Gjenstand for Skiftebehandling, siden hun ingen Andeel i samme havde havt, saa findes det ikke, at Skifteforvalteren, der imod Citantens Protest tog Boet under Behandling, af ham kan tilkomme Betaling for det Arbeide, han, ved at have havt en feilagtig Mening om Sagen, har paadraget sig *).

Tilfældet er aldeles forskjelligt fra det, som omhandles i den af Indstævnte paaberaabte 92de §. i

*) Dette fulgte og, som det synes, umiddelbar af Høiesterets Dommen, der ubetinget paalagde Skifteforvalteren strax at udlevere Boet, altsaa ei tillod ham at kræve nyt Gebyhr.

Sportelreglementet af 22de Marts 1814; thi her er virkelig et Boe, som Skifteforvalteren har været competent til at behandle, men som extraderes de Vedkommende, hvorimod Boet i det under nærværende Sag ommeldte Tilfælde aldeles ikke skulde være Gjenstand for Skiftebehandling.

Det af Skifteforvalteren beregnede Gebyhr maa altsaa bortfalde.

Processens Omkostninger bliver Indstævnte at tilpligte at betale Citanten med 20 Rbd. Sølv, hvormed forholdes i Overeensstemmelse med det Sidstnævnte forundte beneficium paupertatis og hvoraf Indstævntes befalede Sagfører Procurator Ring tillægges i Sallarium 6 Rbd. Sølv.

Den befalede Sagførelse har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Det af Indstævnte den constituerede Skifteforvalter i Rønne paa Bornholm Examinatus juris Marckmann ved den paaankede Decision af 21de Septbr. f. A. beregnede Gebyhr for Behandlingen af Citanten Teglfabriqueur Poul Ankers Boe bør bortfalde.

Processens Omkostninger betaler Indstævnte til Citanten med 20 Rbdlr. Sølv, hvorimod forholdes i Overeensstemmelse med det Sidstnævnte forundte beneficium paupertatis og hvoraf Procurator Ring tillægges i Sallarium 6 Rbd. Sølv.

Det Idømte udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 27.

En Contracitant maa være befoiet til at paastaae Dom, uden Hensyn til, at Hovedcitanten ei har erlagt de fra hans Side befalede Optagelsespenge. — At en Person, som Fuldmægtig for den ene Parts Sagfører, har mødt for denne, uden dog selv at fremme noget i Sagen, kan ikke, efter at hiint Tjenesteforhold er ophørt, gjøre ham absolut inhabil, fungerer som Sættedommer i Sagen *). — Ubeviislig Indsigelse mod de ved Sagens Paakjendelse i første Instants brugte Meddomsmænds Habilitet og ubefoiet Anke over, at en Stævning ei blev incamineret.

Kjendelse i Sagen:

Justitsraad, Bye- og Herredsfoged Casper Ernst Hartmann Sommer,

contra:

Justitsraad og Herredsfoged Falbe.

(Afsagt den 17te Julii 1820).

Vel har Rettens Justitssecretair paastaaet nærværende Sag hævet, paa Grund af at det befalede Optagelses-Gebyhr, formedelst Citantens Udeblivelse, da Sagen optoges til Dom, fra hans Side ikke er erlagt,

*) See om et lige Tilfælde et af Conferentsraad og Justitiarius i Høiesteret J. E. Colbiørnsen forfattet Facultets Responsum, i juridisk Arkiv, No. 1, Side 182-191.

men da den ommeldte Paastand ikke finder Hjemmel i Placaten af 13de Aug. 1766, cfr. Sportel-Regl. af 22de Marts 1814 (§§. 7, 24, 40) og 20de Octbr. f. A., Contracitanten desuden maa være berettiget til at erholde Dom i Sagen, saa vil den desuagtet være at tage under Paakjendelse.

Hvad nu angaaer den af Appellanten suspenderet Bye- og Herredsfoged Justitsraad Sommer i Middelfart nedlagte principale Paastand om at den indankede Dom kjendes uefterrettelig, og at Sagen hjemvises til nye Foretagelse ved Underretten, da støtter denne sig deels paa den Omstændighed, at den i første Instants fungerende Sættedommer, hvis Dom paaankes under Sagen, formeentlig skulde betragtes som inhabil, paa Grund af, at han har været Fuldmægtig hos Contracitantens efter Forlangende, for Underretten beskikkede Sagfører, samt i denne Egenskab har mødt under Sagen; deels derpaa, at de i den affagte Dom deelagtige Meddomsmænd, efter de af forskjellige Personer paa Citantens Reqvisition af 17de Sept. 1819 afgivne Svar, ligeledes maatte antages at være inhabile, endelig har han, som Grund for sin Paastand, anført, at den constituerede Underdommer under Sagen har nægtet at incaminere een af ham udtaget Vidnestævning, hvorved han søgte flere for sin Sags Tarv nødvendige Oplysninger tilveiebragte.

Da det imidlertid maa antages at Sættedommeren, paa den Tid han tiltraadte sit Dommerembede i

Sagen, ikke længere var i Contracitantens Sagførers Tjeneste, og det ikke findes at den Omstændighed, at han i ovennævnte Egenskab har givet Møde under Sagen uden dog egentlig selv at have fremmet noget i samme, kan være til Hinder, for at ansee den af ham afsagte Dom for fuldkommen lovgyldig; saa meget mindre, som Appellanten selv for Underretten har erklæret ingen Indsigelse at have imod Dommeren, saa kan den paastaaede Hjemviisning ikke paa denne Grund finde Sted.

Ikke heller hjemles samme ved de paa den fremlagte Beskikkelse afgivne Svar, der formeentlig skulde oplyse de tiltagne Meddomsmænds Inhabilitet; thi, foruden at hine ere ubeedigede og af Contracitanten og Dommeren med Meddomsmænd, som have givet Møde her for Retten, modsagte, saa er det ikke heller oplyst, at de i dem omhandlede Personer ere de, der, som Meddomsmænd ved Underretten, have taget Deel i nærværende Sags Paakjendelse.

Endelig er den af Appellanten fremsatte Anke over Underdommerens Forhold med at nægte Incamiinationen af den af ham udtagne Vidnestævning aldeles ubeføiet, efterdi Appellanten alt paa den Tid saadant skete havde nedlagt Paastand om at Underdommeren skulde vige sit Sæde, og ved ei herom at gjøre Anmeldelse for Øvrigheden, foranlediget, at Retten ikke den Dag, ovenmeldte Stævning faldt i Rette, af en anden Dommer var beklædt, ogsaa er han seenere af

den derefter beskikkede Sættedommer givet 14 Dages Anstand til Vidnesagens Anlæg, uden at denne hertil er benyttet.

Endskjøndt Citantens Paastand saaledes maae forkastes, vil Sagen dog endnu ikke endelig være at paadømme, da han har forbeholdt sig Tilsvar i Realiteten.

Thi eragtet: Den nedlagte Paastand om at den paaankede Dom kjendes uefterrettelig og Sagen hjemvises til nye Foretagelse ved Underretten kan ikke gives Medhold.

No. 28.

En Person, der var sigtet for Drab, frifindes for videre Tiltale, deels fordi det, efter Sagens Omstændigheder, ei ansaaes beviist, at han, der, efter sit Foregivende, blot havde villet værge sig selv, havde havt Forsæt at skade, deels fordi den, den Dræbte tilføiede Skade, efter de erhvervede medicinske Betænkninger, ikke i og for sig, men fordi behørig Hjelp ei i Tide havde fundet Sted, var blevet dødelig.

I Sagen:

Procurator Beyer, som Actor,

contra:

Arrestanten Mads Olsen.

(Affagt den 20de Julii 1820).

Det maa under nærværende Sag antages oplyst, at afdøde Gartner Thomas Petersen, under en Strid med Arrestanten Mads Olsen, er bleven tilføiet de tvende Ribbebrud, om hvilke det Kongelige Sundhedscollegium, i Skrivelse til Amtmanden over Svendborg Amt af 15de April 1820 har yttret, at samme, deels formedelst den Afdødes Alder og deels fordi en kunstmæssig Behandling i Tide blev forsømt, og Lægen, som, efter 4 à 5 Dages Forløb, først besøgte den Syge, ikke blev underrettet om, at den Afdøde havde faaet Stød for Brystet, maa betragtes som medvirkende Aarsager til hans den niende Dag derefter indtrufne Død.

Angaaende det imellem Arrestanten og den Afdødes Forefaldne, har Førstnævnte udsagt, at Anledningen dertil blev givet ved en Ordvexling, hvorunder Thomas Petersen, med begge Hænder, greb Arrestanten i Brystet for at støde ham ud af Døren; at Arrestanten i den Anledning tog Thomas Petersen i Brystet, og satte ham op imod en Væg, og, da denne derefter igjen var løbet ind imod ham, holdt sin Arm imod, hvorved Thomas Petersen, som løb saa stærk ind paa Arrestanten, at denne tørnede tilbage imod Væggen, erholdt et Stød af Albuen for Brystet.

Arrestanten har derhos udsagt, at ligesom han ved første Gang at tage Thomas Petersen i Brystet, blot vilde forsvare sig og forebygge, at denne ikke skulde

støde ham ud, saaledes var ogsaa hans Hensigt med anden Gang at holde Armen imod, blot at afværge, at Thomas Petersen ikke skulde komme ham for nær og slaae ham i Ansigtet.

Foruden denne Arrestantens Forklaring haves intet andet til Oplysning i Sagen end trende Vidners Forklaringer, om Yttringer, som den Afdøde nogle Dage efter det Passerede for dem skal have brugt, og hvilke, efter 2 af Vidnernes Sigende, have bestaaet i, at Arrestanten har tilføiet ham 3 à 4 Slag for Brystet, og, efter det tredie Vidne, at han paa samme Maade har tilføiet ham 2 à 3 Slag, efter først at have givet ham et Par Stød paa Hovedet. Men, om det endog, forsaavidt de i den afholdte Obductionsforretning og Sundhedscollegiets Skripelse ommeldte Beskadigelser angaaer, forudsættes, at der imellem fornævnte den Afdødes Udladelser, og den af Arrestanten afgivne Forklaring finder nogen egentlig Strid Sted, saa kunne dog bemeldte Udladelser, om hvilke det endog, med Hensyn til Tiden paa hvilken og Omstændighederne, hvorunder de ere passerede, maa ansees tvivlsomt, hvorvidt de kunne sættes i Klasse med den Døendes Sigtelse efter Lovens 6—6—15, ikke have til Følge, at Factum antages at være tilgaaet paa anden Maade, end Arrestanten selv har vedgaaet.

Da nu Sidstnævntes Forklaring, som ovenbemærket, reducerer sig til at han, blot for at afværge det af Thomas Petersen imod ham skete Angreb, har først

taget denne i Brystet og derefter holdt sin Arm imod ham, saa følger allerede heraf, at der in casu intet Spørgsmaal kan blive om Anvendelse af L. 6—6—1, siden Arrestanten ikke, under disse Omstændigheder, kan antages at have havt Forsæt til at skade Thomas Petersen. Ikke heller skjønnes det, at Arrestanten i sit Forhold imod den Afdøde kan imputeres nogen Fremfusenhed, der, saaledes som Underdommeren har antaget, kunde bevirke, at han skulde ansees med en følelig arbitrair Straf; thi hvad den Skade angaaer, som den Afdøde kan være tilføiet ved at støde Brystet, maa, naar Arrestantens Forklaring om Anledningen dertil følges, den Afdøde selv ansees nærmest at have ved egen Uforsigtighed paadraget sig samme; og forsaavidt den øvrige Skade, som Obductionsforretningen ommelder, antages at være en Virkning af det Stød, Arrestanten har vedgaaet at have bibragt Thomas Petersen, findes det med Hensyn til den af Sundhedscollegiet fremførte Yttring, at Been hos Folk i den Alder, som den Afdødes, ofte blive skjøre og let brækkelige, at man ikke af den indtraadte Følge i og for sig kan slutte til nogen særdeles Voldsomhed fra Arrestantens Side, eller at han in specie har anvendt en større Grad af Magt end der udfordredes, for at forebygge det Angreb, hvormed han af Thomas Petersen blev truet.

Efter disse Omstændigheder kunde saaledes Arrestantens Forseelse i al Fald ikkun henføres under Be-

stemmelserne i Lovens 6—11—1, men ogsaa dette Lovsted findes in casu at være uanvendeligt, da det, efter den af Sundhedscollegiet afgivne Erklæring, maa antages, at de Thomas Petersen tilføiede Saar ikke i og for sig, men kun i Forbindelse dermed, at en kunstmæssig Behandling i Tide blev forsømt og at Lægen ikke blev underrettet om at den Afdøde havde faaet Stød for Brystet, har været Aarsag til den paafulgte Død.

Arrestanten, der, i Følge heraf, ikke kan tilfindes nogen Straf, vil derimod, paa den anden Side, efter Sagens Omstændigheder, ikkun kunne tillægges Frifindelse for Actors videre Tiltale, og maa, som Følge heraf, tilsvare Actionens Omkostninger; hvoriblandt Sallarium for de ved Underretten befalede Sagførere, som findes ved den indankede Dom retteligen at være bestemte.

Under Behandlingen i første Instants og Sagførelsen ved begge Retter har intet ulovligt Ophold fundet Sted.

Thi kjendes for Ret: Arrestanten Mads Olsen bør for Actors videre Tiltale i denne Sag fri at være; dog at han betaler de af Actionen lovligt flydende Omkostninger, derunder indbefattet Sallarier til de ved Underretten befalede Sagførere, som for Actor Procurator Sartorph bestemmes til 8 Rbdlr. og for

Defensor Birkedommer Lehn til 6 Rbdlr., begge Dele Sølv.

At efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 29.

Den, der har taget haandfaaet Pant i en til Debitor af tredie Mand udstædt Obligation, antages ikke at være berettiget til at søge denne Obligations Beløb hos Udstæderen, blot fordi den Gjeld, hvorfor Pantsættelsen var skeet, er forfalden. Den Bemyndigelse man, efter en Sags Behandling i Forligelsescommissionen, erholder til dens Paatale, er ikke tilstrækkelig, men Sagen maa, efter denne erhvervede Bemyndigelse, paa ny indklages til Forligelsescommissionen.

I Sagen:

Proprietair Møller til Weistrupgaard,

contra:

Birkedommer Haastrup, som Mandatarius for Etatsraad Schmidt.

(Afsagt den 24de Julii 1820).

Citanten Proprietair Møller til Weistrupgaard i Fyen, paaanker, under nærværende Sag, en inden Sunds Gudme Herreders Ret den 10 Febr. sidstleden afsagt Kjendelse i en Sag, hvorunder Indstævnte Birkedommer Haa-

strup, som Mandarius for Etatsraad Schmidt, havde sagsøgt ham til at indfrie hans under 11 Junii 1817 til Forligelsescommissair og Kjøbmand Rasmus Møller i Nyeborg udstædte Obligation, stor 8200 Rbd. Sedler, med anden Prioritets Panteret i Weistrupgaard med Tilliggende, hvilken Obligation, efter at samme var opsagt Citanten til Udbetaling i 11te Junii Termin 1818, var, ifølge en af Justitsraad Kilde, efter meddeelt Fuldmagt fra Kjøbmand Møller, under 7de Jan. 1818 udstædt og den 7de Maii næstefter fornyet Vexelobligation, stillet fornævnte Etatsraad Schmidt til haandsfaaet Pant for en Sum af 6000 Rbd. N. V.

Berørte Kjendelse, hvorved den af Citanten imod Indstævnte fremsatte exceptio actoris incompetentis blev forkastet, og Sagen tillagt Fremme, paastaaer Førstnævnte, enten kjendt uefterrettelig og Sagen fra Underretten afviist, eller underkjendt og derhen forandret, at han for Indstævntes Tiltale i denne Sag frifindes.

Sin Formening, at Indstævnte maa betragtes som actor incompetens i nærværende Sag, har Citanten bygget paa følgende Grunde:

1) At det af de udstædte Vexelobligationer ikke kan sees, om Kjøbmand Rasmus Møller er den, til hvem Laanet, for hvilket Citantens Obligation er givet i Pant, er optaget.

2) At den under Sagen fremlagte Fuldmagt, hvorved Justitsraad Kilde af fornævnte Kjøbmand

Møller, blev bemyndiget til at optage Laan paa berørte Prioritets Obligation, formeentligen allerede var expireret, forinden nogen af de til Indstævnte udgivne Vexelobligationer blev udstædt; og at i al Fald den sidstnævnte af disse Obligationer tillige af den Grund maa være ugyldig, at samme er udstædt, efterat Kjøbmand Møller havde overgivet sit Boe til Skifterettens Behandling, og følgelig paa en Tid, da han ligesaalidet ved nogen anden, som selv, var berettiget til at disponere over det i Vexelobligationen benævnte Pant.

3) At Indstævnte, saalænge han ikke har godtgjort, enten ved Transport eller paa anden lovlig Maade at være bleven Eier af Prioritets-Obligationen, formeentligen ingen Tiltale kan have mod sammes Udstæder.

4) At Indstævnte, der har anmeldt sin Fordring i Kjøbmand Møllers Fallitboe, derved har erkiendt at ville holde sig til samme for sit Krav, og at derhos hans Fordring efter Vexelobligationen af 7de Maii 1818 maa være tabt derved, at samme, som forfaldet til Betaling den 16de Junii og derefter anmeldt i Debitors Boe den 14de Julii 1818, først er paaklaget til Forligelsescommissionen den 20de Sept. 1819.

Forsaavidt Citanten saaledes har villet sætte Justitsraad Kildes og Kjøbmand Møllers Competence til den

her omhandlede Pantsætning i Tvivl, maa imidlertid hans Indsigelser ansees ubeføiede, med Hensyn til en under Sagen fremlagt Declaration, hvori Herredsfoged Kammerjunker Moltke, i Egenskab af Skifteforvalter i Kjøbmand Møllers Opbudsboe, maa antages at have erkjendt, at den ved den ommeldte Vexelobligation paadragne Forpligtelse (hvilken da den betimeligen er anmeldt i Opbudsboet derved er holdt i Kraft) var af den Natur, at samme af Opbudsboet burde tilsvares.

Da derhos Kammerjunker Moltke i berørte Declaration, paa Grund af et ham af Etatsraad Schmidt givet Løfte om at indbetale i Opbudsboet, hvad der ved den hypoteqverede Obligations Indfrielse maatte overskyde hans Fordring efter Vexelobligationen har, som Skifteforvalter, samtykket i, at Indstævnte hos Citanten maatte indtale den efter Obligationen skyldige Sum, saa indeholdes, saavidt skjønnes, deri en tilstrækkelig Legitimation for Indstævnte til at kunne søge Citanten; thi Sidstnævnte maa, i Følge Skifteforvalterens meddeelte Samtykke, være sikkret for Efterkrav ved at betale til Indstævnte, og da Capitalen, forinden Gjeldsbrevets Pantsættelse af Kjøbmand Møller, er bleven ham opsagt til Udbetaling i 11 Junii Termin 1818, saa maa det og være ham ligegyldigt, enten han fyldestgjør Opsigelsen ved at indbetale det skyldige Beløb i Boet, eller til den Person, Skifteforvalteren har erkjendt for competent til at oppebære samme. Det er iøvrigt en Selvfølge, at Indstævnte,

ved at anmelde sin Fordring i Kjøbmand Møllers Boe, ikke kan ansees at have frafaldet de Rettigheder, han, i Kraft af den til ham skete Pantsættelse, var beføiet til at gjøre gjeldende.

Hvad der derimod maa bevirke, at den af Citanten nedlagte Paastand, om at den paaankede Kjendelse kjendes uefterrettelig at være, bliver at tage til Følge, er den Omstændighed, at Indstævnte (der ikke i den til ham skete Pantsættelse kan antages at have havt Hjemmel til uden videre at søgsøge Citanten, fordi Betalingen efter hans Vexelobligation til Forfaldstiden udeblev) *) først har erholdt den fornævnte Skiftefor-

*) Udgiveren maa tilstaae, at hans individuelle Mening her ikke ganske stemmer med den af Overretten antagne. Pantsættelse af et Gjeldsbrev synes mig at indeholde Pantsættelse af den Capital, hvorpaa Gjeldsbrevet giver en lovlig Fordring; og Panthaveren i Gjeldsbrevet maa altsaa, efter mit Begreb, have Adgang til at blive denne Capital mægtig, naar hans umiddelbare Debitor ei efterkommer sin Forskrivning. Hvad denne Capital med tilhørende Renter udgjør mere end han har at fordre, det maa han, som hvad der ellers ved et Pants Realisation bliver tilovers, naturligviis svare sin Debitor til, men den Mulighed, at han kunde forvanske dette Overskud, hører til de Farer, som en Debitor, ved for en Gjeld at pantsætte Effekter af større Værd, udsætter sig for; iøvrigt mangler det heller ikke paa Midler, hvorved han, i denne Henseende, kunde

valterens Declaration, som begrunder hans Ret til nærværende Søgsmaal, efterat Sagen fra Forligelses-commissionen til Rettergang var henviist, og at altsaa Forskrivterne i Forordningen 10de Julii 1795, ved den foretagne Forligsmægling, der har fundet Sted paa en Tid, Indstævnte endnu ingen Fordring havde paa Citanten, ikke kan ansees at være fyldestgjorte.

Processens Omkostninger for begge Retter blive, efter Omstændighederne, at ophæve.

Forsaavidt det maatte findes at den i Underrets-acten Pag. 9 indførte Opsigelse er skrevet paa urigtigt stemplet Papiir, vil Kongens Kasses Ret være at forbeholde.

Thi kjendes for Ret: Den paaankede Kjendelse bør uefterrettelig at være.

betrygge sig. I sig selv er og den Realisation af et pantsat Gjeldsbrev, som Creditor foretager sig, ved selv at inddrive Beløbet, den lemfældigste; hvis han sælger Gjeldsbrevet ved offentlig Auction, hvortil 5—7—3 dog hjemler ham Ret, vil det oftest blive mere fordærveligt for den, som pantsatte Gjeldsbrevet. Den, der ved slig Leilighed kjøber Gjeldsbrevet, maa dog unægtelig have Søgsmaal mod dets Udstæder; det synes derfor synderligt, at Panthaveren ei selv skal kunne udøve sligt Søgsmaal. Endelig forekommer det mig, at Udtrykkene i Forordn. 9de Febr. 1798, saavel og især dens Præmisser, som §. 2 forudsætte, at den, der har et Gjeldsbrev i Pant, kan derefter fremtræde som Sagsøger mod Udstæderen.

Processens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Kongens Kasses Ret forbeholdes forsaavidt det maatte findes, at den i Underretsacten Pag. 9 indførte Opsigelse er skrevet paa urigtigt stemplet Papiir.

No. 30.

En Klage, indgivet til Forligelsescommissionen, inden Fordringen var forfalden, kan ikke tjene til Basis for et Søgsmaal til Fordringens Betaling. Denne Mangel kan ei afhjelpes derved, at Modparten, i første Instants, ei har gjort Indsigelse i saa Henseende.

I Sagen:

Selveiergaardmand Peder Nielsen,

contra:

Borgermester og Birkedommer Birch, som Skifteforvalter i afdøde Proprietair Ole Høyers Boe.

(Affagt den 24de Julii 1820).

Citanten Selveiergaardmand Peder Nielsen, der paaanker en inden Frydendals Birketingsret under 3 Maii forrige Aar affagt Dom, hvorved han, i Følge en af hans afdøde Fader, Gaardmand Niels Erichsen under

11te Junii 1799 udstædt Panteobligation, er tilfunden, at betale Indstævnte Borgermester og Birkedommer Birch, som Skifteforvalter i afdøde Proprietair Ole Høyers Boe, 232 Rbdlr. 4 Mk. 8 ß., med lovlige Renter af 266 Rbdlr. S. V. fra 11te Decbr. 1812 til 11te Junii 1818 og af 232 Rbdlr. 4 Mk. 8 ß., fra sidstmeldte Dato indtil Betaling skeer, procederer præliminariter til at erholde bemeldte Dom saavelsom den ved Underretten brugte Behandling kjendt uefterrettelig at være, hvilken Paastand han bygger derpaa:

1) At han ikke har været indkaldet for Forligelsescommissionen, eller sammesteds har indladt sig i nogen Mægling den omqvæstionerede Fordring betræffende; hvorimod kun hans afdøde Fader har været indklaget og Sagen imod denne til Rettergang er bleven henviist; ligesom derhos den saaledes skete Indklage, saavelsom Sagens Henviisning til Rettergang er foregaaet tidligere end Fordringen, i Følge den under 8de Decbr. 1817 passerede Opsigelse, var forfalden til Betaling.

2) At Sagen formeentligen ikke burde været behandlet ved forum ordinarium, men derimod ved vedkommende Skifteret, for hvilken hans Faders Dødsfald i sin Tid er bleven anmeldt, og

3) at Forordningen af 5te Jan. 1813 §. 24 i Henseende til den foranberørte Panteobligation ikke skal være efterkommet.

Ved den til Forligelsescommissionen under 3 Febr. 1818 indgivne Klage, hvorefter Sagen den 18de næstefter blev henviist til Rettergang, var Gaardmand Niels Erichsen (om hvem det iøvrigt er in confesso, at han allerede omtrent et Par Aar tilforn ved Døden var afgaaet) begjært indkaldet for at faae afgjort, om han til Forfaldstiden i 11te Junii Termin næstefter vilde, efter den passerede Opsigelse, betale den ovennævnte Obligations Gjeld med paaløbne Renter, eller ikke.

Da det saaledes Anførte viser, at Fordringen paa den Tid Sagen i Forligelsescommissionen blev foretaget, endnu ikke var forfalden til Betaling, saa er det indlysende, at Forligsmæglingen (om det endog antages, at en saadan med Citanten, som efter Indkaldelsen i Commissionen gav Møde, har fundet Sted) forsaavidt samme skulde tjene til Basis for et senere Søgsmaal til Fordringens Betaling, som for tidligen iværksat, ikke kan ansees lovlig, og forsaavidt Hensigten af Klagen antages blot at have været at erholde den Indklagedes Ratihabition af den passerede Opsigelse, maa det ligeledes ansees afgjort, at Klageren, naar Betaling til Forfaldstiden udeblev, ikke kunde anlægge nogen Sag til Fordringens Betaling, uden paa nye at indklage Sagen til Forligelsescommissionen, efterdi genus causæ for et saadant Søgsmaal var et andet end det for Commissionen paaklagede.

Citantens Paastand om at Underretsdommen og den ved Underretten brugte Behandling kjendes uefterrettelig, maa, med Hensyn hertil, blive at bifalde (thi Indstævntes Erindring om at ingen Exception i den Henseende er fremsat af Citanten i første Instants kunde i al Fald, da Forligs-Anordningernes Overholdelse paaligger Retten ex officio, ikke komme i Betragtning) og det maa derfor ansees unødvendigt at undersøge, hvorvidt den anden af ham paaberaabte formeentlige Overtrædelse af Forligs-Anordningerne kunde have lignende Virkning; ligesom endeligen efter dette Sagens Udfald det øvrige af Citanten anførte, i hvis Følge han formener at Sagen skulde afvises, ikke fortiden kan komme under Paakjendelse. I Kost og Tæring for Underretten og Processens Omkostninger her for Retten bliver Citanten at tillægge hos Indstævnte 30 Rbd. Sølv.

Thi kjendes for Ret: Underretsdommen bør uefterrettelig at være. I Kost og Tæring samt Processens Omkostninger betaler Indstævnte Borgemester og Birkedommer Birch, som Skifteforvalter i afdøde Proprietair Ole Høyers Boe til Citanten 30 Rbd. Sølv.

Det Idømte at efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

Ved den til Forligelsescommissionen under 3 Febr. 1818 indgivne Klage, hvorefter Sagen den 18de næstefter blev henviist til Rettergang, var Gaardmand Niels Erichsen (om hvem det iøvrigt er in confesso, at han allerede omtrent et Par Aar tilforn ved Døden var afgaaet) begjært indkaldet for at faae afgjort, om han til Forfaldstiden i 11te Junii Termin næstefter vilde, efter den passerede Opsigelse, betale den ovennævnte Obligations Gjeld med paaløbne Renter, eller ikke.

Da det saaledes Anførte viser, at Fordringen paa den Tid Sagen i Forligelsescommissionen blev foretaget, endnu ikke var forfalden til Betaling, saa er det indlysende, at Forligsmæglingen (om det endog antages, at en saadan med Citanten, som efter Indkaldelsen i Commissionen gav Møde, har fundet Sted) forsaavidt samme skulde tjene til Basis for et senere Søgsmaal til Fordringens Betaling, som for tidligen iværksat, ikke kan ansees lovlig, og forsaavidt Hensigten af Klagen antages blot at have været at erholde den Indklagedes Ratihabition af den passerede Opsigelse, maa det ligeledes ansees afgjort, at Klageren, naar Betaling til Forfaldstiden udeblev, ikke kunde anlægge nogen Sag til Fordringens Betaling, uden paa nye at indklage Sagen til Forligelsescommissionen, efterdi genus causæ for et saadant Søgsmaal var et andet end det for Commissionen paaklagede.

Citantens Paastand om at Underretsdommen og den ved Underretten brugte Behandling kjendes uefterrettelig, maa, med Hensyn hertil, blive at bifalde (thi Indstævntes Erindring om at ingen Exception i den Henseende er fremsat af Citanten i første Instants kunde i al Fald, da Forligs-Anordningernes Overholdelse paaligger Retten ex officio, ikke komme i Betragtning) og det maa derfor ansees unødvendigt at undersøge, hvorvidt den anden af ham paaberaabte formeentlige Overtrædelse af Forligs-Anordningerne kunde have lignende Virkning; ligesom endeligen efter dette Sagens Udfald det øvrige af Citanten anførte, i hvis Følge han formener at Sagen skulde afvises, ikke fortiden kan komme under Paakjendelse. I Kost og Tæring for Underretten og Processens Omkostninger her for Retten bliver Citanten at tillægge hos Indstævnte 30 Rbd. Sølv.

Thi kjendes for Ret: Underretsdommen bør uefterrettelig at være. I Kost og Tæring samt Processens Omkostninger betaler Indstævnte Byrgemester og Birkedommer Birch, som Skifteforvalter i afdøde Proprietair Ole Høyers Boe til Citanten 30 Rbd. Sølv.

Det Idømte at efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 31.

Det i Lovens 5—2—83 omhandlede Beneficium divisionis bortfalder ingenlunde derved, at Arvingerne have deelt dem selv imellem, hvilket blot betager dem beneficium inventarii — juramentum suppletorium anvendt.

I Sagen:

Skipper Jacob Jensens Enke med Lavgværge,

contra:

Kjøbmand Bønsdorff i Præstøe, som Mandatarius for Kjøbmand Heymann Liefmann i Lybek.

(Afsagt den 24de Julii 1820).

Nærværende Sag har Kjøbmand Bønsdorff i Præstøe, som Mandatarius for Kjøbmand Heymann Liefmann i Lybek, anlagt i første Instants ved Wordingborg nordre Distrikts Birketingsret imod Skipper Jacob Jensens Enke til at betale den Summa 402 Mk. 10 ß. lybsk grov Courant, som hendes afdøde Mand, i Følge Regning dateret 28de Julii 1799, for bekomne Vare skal være bleven skyldig, samt derhos af bemeldte Beløb at tilsvare lovlige Renter fra den til Forligelsescommissionen indgivne Klages Dato indtil Betaling skeer, saavelsom Processens Omkostninger.

I Anledning af dette Søgsmaal fremkom den

Indstævnte ved Underretten forelobig med den Erindring, at Citanten, om endog hans Fordring erkjendtes for rigtig, formeentligen ikkun var berettiget til at søge hende for endeel af sammes Beløb, da det Øvrige formeentligen maatte tilsvares af hendes afdøde Mands Svigerson og eneste Arving Ole Rasmussen, med hvem hun, efter hendes Mands Død, i Aaret 1815 havde skiftet det fælleds Boe, hvorfor hun, da bemeldte Ole Rasmussen hverken havde været indkaldt til Forligelsescommissionen, eller var stævnet til at lide Dom, paastod Sagen afviist og sig tilkjendt Kost og Tæring. Men, efterat denne Afviisningspaastand, ved Rettens Kjendelse af 18de Febr. 1819, var forkastet, og hun derefter, ved den i Sagen under 19de Aug. næstefter afsagte endelige Dom, var tilfunden, imod Regres til hendes Medarving, at betale den hele paastævnte Sum med Renter, under Forudsætning at Kjøbmand Liefmann saae sig istand til eedeligen at bekræfte, at han virkeligen havde udleveret Skipper Jacob Jensen de paa den fremlagte Regning anførte Varer, uden derfor at have modtaget nogen Betaling, saa har hun nu her for Retten indanket saavel berørte Kjendelse, som Dommen, med Paastand om at samme deels kjendes uefterrettelig, og Sagen fra Underretten afvises, og deels at Underretsdommen underkjendes, tilsidesættes og saaledes forandres, at hun for Indstævntes Tiltale frifindes, samt hos denne tillægges Processens Omkostninger for begge Retter.

Da det Spørgsmaal, om Citantinden retteligen kunde søges for Regningens hele Beløb, vedkommer Sagens Realitet, saa kunde den fornævnte af hende fremsatte Indsigelse ikke i første Instants bevirke Sagens Afviisning, eller nu, at den ergangne Dom skulde kjendes uefterrettelig. Derimod findes det, at bemeldte Indsigelse, som en Realitets Exception, maa gives Medhold; thi, ligesom det, deels paa Grund af en fremlagt Afskrivt af Baroniet Stampenborgs Skifteprotocol, og deels fordi saadant, uden specielt af Indstævnte at være bleven modsagt i første Instants er avanceret, in facto maa antages, at Citantinden efter hendes Mands Død har deelt fælleds Boe med dennes Svigersøn og eneste Arving, saaledes viser Lovens 5—2—83, at Arvinger, der, forinden Gjelden er aflagt, dele Boet imellem sig, i Almindelighed ikkun bør tilsvare denne pro rata, hvilken Bestemmelse, der ogsaa maa gjelde hvor, som her er Tilfældet, Skiftet er skeet imellem Enken og Arvingen, ikke kan blive uanvendelig af den af Underdommeren anførte Grund, at der intet Proclama har været udstædt i Boet*), efterdi Forsømmelse

*) Beneficium divisionis er netop da fornemmelig anvendeligt, naar enten intet Proclama er udstædt, eller der gives Creditorer, som efter samme ei have meldt sig og dog ikke derved ere blevne udelukkede. De Creditorer, som melde sig efter Proclama, maa fyldestgjøres, inden Boet kan extraderes; og mod dem, der forsømme at møde, behøves ikke Beneficium divisionis.

heraf ei skjønnes at kunne bevirke videre, end at Creditorerne ikke, efter nogen vis Tids Forløb, tabe deres Fordringer, men ikke at Betaling af dem skulde kunne søges paa anden Maade end den Lovstedet hjemler.

At bemeldte Lovsted, saaledes som Indstævntes Sagfører for Underretten har anført, skulde være hævet ved Forordningen 8de April 1768, skjønnes ikke heller at være Tilfældet. Ligesom saadant vilde være stridende imod bemeldte Forordnings Hensigt, der ene er at tilstaae vedkommende Arvinger et Beneficium, saaledes hjemles det ikke heller ved dens Ord.

Forordningen indeholder nemlig blot, at den Arving, som overlader Boets Behandling til vedkommende Øvrighed, ingensinde skal være forbunden til videre, end at udbetale det, han i Arv har bekommet, men bestemmer ikke, at han for dette hele Beløb skal kunne søges, uden Hensyn til om samme maatte udgjøre mere end han for sin Andeel i Forbringen havde at tilsvare *), og, forsaavidt Forordningen forudsætter, at en Arving kan have udbetalt mere, end der pro rata tilkom ham, og derfor har tillagt ham Regres hos sine

*) Naar Vedkommende dele dem selv imellem, kunne de vel ei gjøre Paastand paa Beneficium inventarii, men vel paa Beneficium divisionis. Man kan ikke hos nogen af Arvingerne søge mere end dennes qvotum af Gjelden, men dette kan man søge, uden Hensyn til om det overstiger hans bekomne Arvelod, eller ikke.

Medarvinger, maa den nærmest antages at have havt for Oie det Slags privilegerede Fordringer, i Henseende til hvilke det allerede ved Lovens 5—2—83 undtagelsesviis var bestemt, at de af Arvingerne skulde tilsvares een for alle og alle for een *).

Hvad nu Fordringen selv betræffer, da vil det Beviis, som Indstævnte, for sammes Rigtighed, har villet hidlede derfra, at den paastævnte Regning af Notarius er attesteret at være overeensstemmende med hans Handelsbøger, ikke, imod Citantindens Benægtelse af at hendes afdøde Mand har modtaget de i Regningen opgivne Varer, eller bleven den derfor fordrede Sum skyldig, kunne komme i Betragtning, siden han intet Beviis har præsteret for, at bemeldte Fordring, som, efter Regningens Udvisende, er stiftet i Aaret 1799, betimeligen har været krævet, hvilket Citantinden ikke har villet indrømme, at have været Tilfældet.

Det findes derimod, at der ved de af tvende Vidner under et inden Præstøe Byetingsret den 15 Márts f. A. begyndt og den 29de næstefter sluttet Tingsvidne afgivne Forklaringer, der gaae ud paa, at Citantinden, i deres Overværelse, har erklæret, at have været vidende om, at hendes Mand havde modtaget Varer fra Indstævnte, og derfor var Penge skyldig, men som hun da ikke var istand til at betale, er tilveiebragt saa megen

*) Cfr. nyt jur. Ark., 11te Bind, Side 211.

Formodning for Rigtigheden af Indstævntes Krav, at Underdommeren har havt Grund til at tilstæde ham med Eed at bekræfte samme; thi de Vidneforklaringer, ved hvilke Citantinden har søgt at godtgjøre, at han skulde være svag af Sindskræfter, og den fornævnte af hende afgivne Erklæring derfor formeentligen ikke kunne tilkomme nogen Troværdighed, skjønnes ikke at være af nogen synderlig Vægt, ligesaalidet som, naar denne antages, den Omstændighed, at hendes Mand, efter hvad twende Vidner have udsagt, kort før sin Død skal have erklæret, at han intet var skyldig i Lybek, findes at kunne være hinderlig imod at Indstævnte tilstædes den fornævnte Eed.

Naar bemeldte Eed aflægges, vil, som Følge af det Anførte, og da der fra Indstævntes Side intet specielt er indvendt imod Citantindens Angivelse af, at hun efter hendes Mands Død er kommen i Besiddelse af det halve Boe, Indstævnte af den paastævnte Fordring ikkun hos Citantinden kunne tilkomme det Halve med 201 Mk. 5 ß. Lybsk og Renter fra Klagens Dato til Forligelsescommissionen, ligesom og for dette Tilfælde Processens Omkostninger for begge Retter blive at ophæve.

I modsat Fald vil Citantinden for hans Tiltale være at frifinde, og hos ham at tilkjendes Processens Omkostninger for begge Retter, ligesom og Indstævnte for dette Tilfælde maa udrede Mulct til Justitskassen,

som for Underretten bestemmes til 4, og her for Retten til 10 Rbd., begge Dele Sølv.

Thi kjendes for Ret: Naar Indstævnte Heimann Liefmann, efter lovlig Omgang, med sin corporlige Eed bekræfter, at han virkelig har udleveret afgangne Skipper Jacob Jensen de paa den under Sagen fremlagte Regning af 28de Julii 1799 anførte Varer, og ikke derfor har modtaget nogen Betaling, bør Citantinden, bemeldte Skipper Jacob Jensens Enke, til ham betale 201 Mk. 5 ß. Lybsk, med Rigsbankpenge efter den ved Betalingstiden gjeldende Cours, samt Renter deraf 4 pC. fra 11te Jan. f. A. indtil Betaling skeer, og bør i dette Tilfælde Processens Omkostninger for begge Retter være ophævede.

Troster derimod Indstævnte sig ikke til saadan Eed at aflægge, bør Citantinden for hans Tiltale i denne Sag fri at være og bør Indstævnte i dette Tilfælde betale til hende denne Processes Omkostninger for begge Retter med 40 Rbd., samt til Justitskassen Mulct for unødig Trætte, som for Underretten bestemmes til 4 Rbd. og her for Retten til 10 Rbd., alt Sølv.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 32.

En Auctionsdirecteur er beføiet til at tage Hensyn til de Indsigelser, en tredie Person, paa Grund af sin bedre Ret, gjør mod Salget af Effecter, som, ved en Foged-Forretning, under sædvanlig Forbeholdenhed, ere blevne en Creditor udlagte.

I Sagen:

Inger Mikkelsdatter,

contra:

Skomager Wilhelm Lorentzen.

(Afsagt den 24de Julii 1820).

Da Citantinden Inger Mikkelsdatters Ret til, i Tilfælde af at hun fandt sig beføiet til at bortflytte fra Fisker Jens Nielsen, at erholde den halve Indtægt af de bemeldte Jens Nielsen overdragne Fiskerier, grunder sig paa en Aftægts-Contract, der er tinglæst forend Indstævnte Skomager Wilhelm Lorentzen erholdt Pant i disse Fiskerier, nemlig Halvparten af et Bundgarns-Stade og 4 Aalegarnsstader, saa vil den af Indstævnte reqvirerede Auction over disse Fiskestader ikke kunne blive at fremme i Overeensstemmelse med de fremlagte Conditioner, hvorefter Salget skulde skee uden Forbeholdenhed af Citantindens Ret, men mere end dette vil ikke ved nærværende Dom kunne være at fastsætte, siden denne Ret in casu kun er at betragte som en

Overauctionsret, og altsaa ikke kan kjende paa eller bestemme andet, end hvad Auctionsdirecteuren selv i saadan Egenskab kunde have afgjort.

Forsaavidt Indstævnte har yttret, deels at Aftægtscontracten kun giver Citantinden en personlig, men ikke en reel Ret, og deels at Fiskestaderne allerede, ved en usvækket Executionsforretning, vare ham udlagte, og at Auctionsdirecteuren derfor ikke kunde nægte Auctionens Fremme, maa det anmærkes med Hensyn til det Første, at den Ret at oppebære Indtægterne af en vis og bestemt Ting, maa ansees som hæftende paa Tingen, og altsaa at være ikke personlig men reel, og at der, hvad det sidste angaaer, ikke kunde være noget imod, at Auctionsdirecteuren havde afgivet en Kjendelse, som den nærværende Dom kommer til at lyde paa, siden Udlægget er skeet under Forbeholdenhed af enhvers Ret.

Processens Omkostninger blive, efter Omstændighederne, at ophæve; dog at Indstævnte betaler Sallarium til Citantindens befalede Sagfører Procurator Hoier.

Under den befalede Sagførelse har ikke ulovligt Ophold fundet Sted.

Thi kjendes for Ret: Den reqvirerede Auction bør ikke nyde Fremme, i Overeensstemmelse med de fremlagte Conditioner. Processens Omkostninger ophæves; dog saaledes, at Indstævnte Skomager

Wilhelm Lorentzen betaler i Sallarium til Procurator Høier 8 Rbd. Sølv.

Det Idømte udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 33.

Forum rei sitæ kan ei udvides til Fordringer efter Pantobligationen i en Eiendom, og kan in specie ikke hjemles derved, at Pantecreditor bygger Søgsmaal paa Pantets foregivne Forringelse; ei heller kan det komme i Betragtning mod den eene Meddebitor, at den anden er bosiddende i den Jurisdiction, hvorunder Eiendommen ligger.

I Sagen:

Grosserer Ole Bernth Suhrs Enke født Bechmann med Laugværge,

contra:

Stiftamtmand Koefoed.

(Afsagt den 24de Julii 1820).

Citantinden Ole Bernth Suhrs Enke, der opholder sig her i Staden, og under 14de Dec. 1812 i Forening med flere har afkjøbt Etatsraad Dons Hovedgaarden Weistrupgaard med Tilliggende i Fyen, og derved forpligtet sig til at overtage en Gjeld, denne skyldte til Indstævnte Stiftamtmand Koefoed i Ribe efter Pante-

obligation af 16de Julii 1811, er under nærværende Sag af Sidstnævnte sagsøgt i første Instants ved Sunds Gudme Herredstingsret i Fyen, hvorunder førnævnte Eiendom ligger, til at indfrie ovennævnte Obligation, enten i det Hele eller for en Deel.

Imod dette Søgsmaal har Citantinden erindret, at fornævnte Ret ikke var hendes rette Værneting, hvorfor hun præliminariter har paastaaet Sagen afviist og sig tillagt Kost og Tæring, hvilken Paastand dog ikke er givet Medhold af Underdommeren, som ved den indankede Kjendelse af 7de Januarii d. A. har antaget Sagen til Paakjendelse.

At den Omstændighed, at ovenmeldte Gjeld til Indstævnte har sin Oprindelse af et foregaaende Kjøb og Salg om Weistrupgaard, og at Citantinden i Forening har overtaget samme i Anledning af en senere Handel om bemeldte Eiendom, skulde have til Følge, at hun i nærværende Sag skulde svare til den Ret, hvorunder Eiendommen ligger, kan imidlertid ikke antages.

Det skjønnes nemlig ikke, at den i 1—2—3 indeholdte i Sagens Natur grundede Bestemmelse bør tilsidesættes, uden i de Tilfælde, hvor Lovgiveren udtrykkeligen har foreskrevet en Undtagelse fra samme, og enhver saadan bør derfor ikke anvendes i andre Tilfælde end den udtrykkelig navngiver, saalænge det ikke med Sikkerhed kan sluttes, at Lovgiveren, paa Grund af Aarsagernes Lighed, maatte ville en slig Udvidelse.

Men, ligesom Tilfældet i nærværende Sag, hvor den umiddelbare Gjenstand for Processen er en Fordring efter et Gjeldsbrev, ikke henhører under Ordene i 1—2—18, naar det sammesteds hedder: dersom Trætte falder om Huus, Jord, Eiendom og Markeskjel, saaledes skjønnes det ei heller at kunne antages godtgjort, at de Grunde in casu ere tilstede, som have fremkaldt bemeldte Lovbud for de i samme nævnte Tilfælde.

Vel har nemlig Indstævnte for sin Paastand, at Citantinden skulde svare til ovennævnte Ting i nærværende Sag, anført: at sammes Udfald tildeels beroede paa en Undersøgelse af den omhandlede Eiendoms Beskaffenhed, efterdi en af de Grunde, hvorpaa han fordrede Capitalen udbetalt, er bygget derpaa, at Eiendommen, der er givet i Pant for Gjelden, skulde være forringet. Men, da det ikke med Sikkerhed kan antages, at den Omstændighed, at det ved Eiendomstrætters Afgjørelse stundom kunde være nødvendigt at tage Hensyn til de omtvistede Eiendommes Beskaffenhed, ene har motiveret den i 1—2—18 indeholdte Bestemmelse, saa kan det og in casu saameget mindre antages, at Sagen burde været anlagt ved Sunds Gudme Herredsting, fordi dens Udfald muligen vilde komme til at beroe paa et over den omhandlede Eiendom erhvervet Syn, paa hvis Tilveiebringelse det iøvrigt ingen Indflydelse vilde kunne have, at Sagen behandledes ved et fra det hvorunder Eiendommen henhører forskjelligt Værneting.

At Indstævnte for sit Tilgodehavende har Pant i Eiendommen, og at Citantinden ved Handelen om samme in solidum skulde have forbundet sig med en Person, hvis Værneting er fælleds med det hvorunder Eiendommen ligger, kan ei bevirke, at Citantinden skulde være pligtig til i nærværende Sag at lide Dom udenfor sit personlige Værneting.

Paa Grund af Foranførte vil altsaa Citantindens Paastand blive at tage til Følge og den afsagte Kjendelse være derhen at forandre, at Sagen afvises for hendes Vedkommende fra Sunds Gudme Herredsting; ligesom Indstævnte vil være pligtig at betale Citantinden Processens Omkostninger for begge Retter, der bestemmes til 30 Rbd. Sølv.

Thi kjendes for Ret: Denne Sag afvises for Citantindens afgangne Grosserer Suhrs Enkes Vedkommende fra Herredstinget. Processens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte Stiftamtmand Koefoed til Citantinden med 30 Rbdlr. Sølv, som udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 34.

Et Søgsmaal afviist, forsaavidt det var anlagt mod en formeentlig Mandatarius, som nægtede at være forsynet med Mandatum til at tage til Gjenmæle under Sagen, uden at denne Benægtelse var afbeviist. —

Der kan tages Dom over en Person, skjøndt hans Boe i en Gjeldssag er under Fallit-Behandling. — Den Clausul i et Gjeldsbrev paa Dansk Courant, hvorefter Capitalen, i Tilfælde af Udeblivelse med Renter, skal, uden Opsigelse, være forfalden til Betaling, er igjen traadt i sin fulde Kraft, fra den Tid af, at den ved Frd. 5 Jan. 1813 Debitor givne Henstand var ophørt. — En Sølvcreditor ansect berettiget til at paastaae det Seddelbeløb hans Fordring havde i det Øieblik, han indklagede samme, men kun med Hensyn til den virkelige Cours, naar denne da stod lavere end Qvartalscoursen *).

I Sagen:

Justitsraad Lind.

contra:

Levius Borch og Ole Christian Borch med Curator Procurator Haagen, som Curator i Schultz og Borchs Opbudsboe paa disses Vegne, Høiesteretsadvocat Justits-

*) Cfr. nyt jur. Ark., 22 B., S. 162-164 Note, og 221, 23 B., S. 268 ff., og 24 B., Side 218-220. Da, paa den Tid, ovenstaaende Sag var under Forhandling og blev paakjendt, Udlaan i Sedler ei var tilladt, er Sætningen dog, i dens Anvendelse paa samme, mindre evident end med Hensyn til Perioden før 1ste Aug. 1818 og den efter Bekjendtgjørelsen af Pl. 22de Nov. 1820.

raad Bilsted paa Pastor Hesselbergs Vegne og Grosserer Kirketerp, som Mandatarius for Kjøbmand Pløen.

(Afsagt den 24de Julii 1820).

Da Justitsraad og Høiesteretsadvocat Bilsted, der er stævnet som Mandatarius for Pastor Hesselberg, har benægtet at have Mandatum til at møde for ham i nærværende Sag, og der ikke deraf, at han under Etatsraad Borchs Boe har mødt for bemeldte Hesselberg, kan udledes nogen Slutning for, at han er competent til, paa Hesselbergs Vegne, at tage til Gjenmæle i denne Sag, især siden det uimodsagt er avanceret, at han (Justitsraad Bilsted) nu er Commissarius i Etatsraad Borchs Boe, hvoraf følger, at hans Mandatum til at paasee Hesselbergs Tarv i bemeldte Boe maa være ophørt, saa vil Sagen for Hesselbergs Vedkommende være, efter den derom gjorte Paastand, at afvise, hvorhos Justitsraad Bilsted bliver at tillægge Kost og Tæring.

Af de øvrige Indstævnte har blot Procurator Haagen, der er stævnet paa Grossererne Schultz's og A. Borchs Vegne givet Møde og gjort Indsigelser mod Søgsmaalet, hvilke Indsigelser nu blive at gjennemgaae. Dog anmærkes det her foreløbig, at Dommen (naar, som det følgende viser, det antages, at den paastævnte Obligation er forfalden til Betaling) kommer til at lyde paa Grossererne Schultz og A. Borch

selv, siden Paastanden i Stævningen herpaa gaaer ud, og Procurator Haagen, der, efter Udtrykkene i Stævningen, er varslet paa disses og ei paa deres Boes Vegne, skjøndt det vel i Stævningen tillige hedder, at han stævnes som Curator bonorum, ikke har gjort Indsigelse mod Paastanden i saa Henseende, eller erklæret sig incompetent til at møde for dem; ligesom heller ikke Sagens Natur lægger nogen Hindring i Veien for, at en Fallent, medens hans Boe staaer under Behandling, selv overgaaer Dom, da det maa staae hans Creditorer, der ikke, ved at anmelde deres Fordringer i Fallitboet, erholde videre end Ret til hvad Boet kan tilstrække at udrede, frit for, til enhver Tid at tage Dom over Fallenten, for at de derefter kunne lade effectuere Execution i hvad Fallenten udenfor Boet, eller efter dets Slutning, maatte komme i Besiddelse af, samt naar den Frihed for personlig Hæftelse, som Fallenten efter Protectorium maatte tilkomme, er ophørt, gjøre Execution paa hans Person. Rigtig nok kunde der siges en Deel for, at Procurator Haagen, ved sin Procedure og sin Paastand, der gaaer ud paa, at Boet bør for Tiltale i Sagen fri at være, havde noksom viist, at han kun mødte for Boet, men da han dog, efter det foranførte, er stævnet paa Schultz's og A. Borchs Vegne, og Paastanden er gjort over disse, ikke over Boet, findes det, at han maatte være pligtig udtrykkelig at erklære sig incompetent til at tage til Gjenmæle paa deres Vegne, som han var stævnet for,

naar dette skulde antages, især da han maatte vide, at Spørgsmaalet om han, efter Indstævningen, mødte paa de Indstævnte Schultz og A. Borchs Vegne eller ikke, nødvendig under Sagen skulde afgjøres, saameget mere, som der, hvis Meningen var, at Dommen, i Tilfælde af, at Obligationen fandtes at være forfalden til Betaling, skulde lyde paa Boet og ikke paa Schultz & Borch selv, ei med samme kunde forbindes Executionskraft, men Citanten blot vilde blive at kjende berettiget til at erholde Obligationens Beløb af Boet.

Betræffende nu Procurator Haagens Indsigelser, da gaaer den første af samme ud paa, at den paastævnte under 5te April 1810 udstædte til 10,000 Rbd. S. V. omskrevne Obligation, skjøndt Renter af samme i de tvende Terminer i Aaret 1819 ere udeblevne, ikke uden foregaaende Opsigelse kunde, i Overeensstemmelse med Pl. af 4de Junii 1814, fordres betalt. Men, foruden at bemeldte Placat her slet ikke kommer i Betragtning, siden den Udeblivelse med Renterne, hvorom in casu er Spørgsmaal, har fundet Sted, efterat den lovbestemte Indult aldeles var ophørt, er det og i samme Placat udtrykkelig fastsat, at Opsigelse kun skal finde Sted, hvis Obligationen ikke hjemler en anden Fremgangsmaade og en saadan anden findes netop her hjemlet, da Obligationen indeholder, at hvis Renten til nogen af de bestemte Terminer udebliver,

er hele Capitalen strax uden videre Opsigelse til Betaling forfalden *).

Hvad dernæst angaaer Procurator Haagens anden Indsigelse, at nemlig Citanten skulde være uberettiget til, saaledes som under Sagen skeet er, at reducere sin Fordring til Navneværdie efter den paa den Tid Klagen til Forligelsescommissionen blev indgiven og Stævningen udtagen gjeldende Qvartalscours, da, siden det nimodsagt er avanceret, at Qvartalscoursen den Tid var høiere end Børscoursen, og det, i Følge det aabne Brev af 6te April 1818, er klart, at Citanten ikke kunde fordre mere end Betaling i rede Sølv, saa vil den subsidiaire Paastand om, at Reductionen bør skee efter Børscoursen den 7de Febr. d. A., være at tage til Følge, hvorimod det ikke skjønnes rettere, end at den principale Paastand om, at aldeles ingen Reduction til Seddelbeløb kan finde Sted, maa ansees ubeføiet, siden Citanten ligesaavel paa den Tid Reductionen skete, som nu, var berettiget til øieblikkelig at erholde sin Betaling, hvoraf det da er en Følge, at han ogsaa nu maa kunne paastaae det Seddelbeløb, som han kunde have erholdt, naar han paa den Tid Reductionen foregik og han har tilkjendegivet sin Villie om at omsætte Sølvet til Sedler, havde erholdt Betaling.

Da Sagen for deres Vedkommende, som ikke have mødt eller ladet møde, skal paakjendes efter de frem-

*) Cfr. Coll. Tid. for 1816, No. 10, S. 125-132.

sagte Breve og Beviisligheder, saa vil ligeledes, med Hensyn til dem, den forommeldte Modification i Paastanden om Sølvets Reduction til Sedler finde Sted. Renter af Obligationen ville være at svare i Overeensstemmelse med den i Stævningen gjorte Paastand.

Processens Omkostninger blive, efter Omstændighederne, at ophæve.

Thi kjendes for Ret: For Indstævnte Præsten Hesselbergs Vedkommende afvises Sagen og bør Citanten Justitsraad Lind betale i Kost og Tæring til Justitsraad og Høiesteretsadvocat Bilsted 15 Rbdlr. Sølv.

De Indstævnte Levins Borch, Ole Christian Borch, Grosserer Schultz og A. Borch, samt Kjøbmand Pløen, bør indfrie den paastævnte under 5te April 1810 udstædte Panteobligation og til Citanten, hvem samme er transporteret, een for alle og alle for een betale dens til Rbpenge omskrevne Beløb 10,000 Rbd. Sølv med Sedler efter den den 7de Febr. d. A. gjeldende Børscours, samt lovlige Renter deraf fra 11te Junii 1819 indtil Betaling skeer.

Processens Omkostninger ophæves.

At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 35.

Adskillige Indsigelser mod en Gjeldsfordring forkastede.

I Sagen:

P. D. Faber,

contra:

Generalkrigscommissair Kammerherre Baron Selbye.

(Afsagt den 31te Julii 1820).

Citanten P. D. Faber paaanker, under nærværende Sag, en ved Falsters Birketing affagt Dom, hvorved han er tilfunden at betale til Indstævnte Generalkrigscommissair Kammerherre Baron Selbye 874 Rbd. 31 ß. samt en for denne Sum under 9de Jan. 1818 foretagen Arrestforretning er stadfæstet. Da nu Citanten, under en Fogedforretning af 18de Junii 1817, har forbunden sig til den førstkommende 19de Sept. at indbetale til Indstævnte 5000 Rbd., og den forbemeldte Sum, hvorpaa den paaankede Dom lyder, er en Rest af disse 5000 Rbd., saa vil, paa Grund heraf, og da Arrest for det Resterende lovlig maatte kunne gjøres den 9de Jan. 1818, Dommen være at stadfæste; thi hvad det angaaer, at den paastævnte Sum er indbefattet under en anden mod Citanten og Forpagter Worm anlagt og i første Instants paakjendt Sag, da er det ved den paaankede Dom fastsat, at Citanten for

Dommens Paalydende skal nyde Afkortning i hvad han under hiin Sag maatte blive tildømt at betale, og anden Virkning vil den her omhandlede Omstændighed ikke kunde have, siden Citanten, som foranført, har forbunden sig til en bestemt Tid at erlægge det in casu Paastævnte, og han altsaa ikke kan fordre Udsættelse dermed indtil den anden Sag er endelig paakjendt.

Vel har Citanten ogsaa for sin Paastand om Frifindelse for Indstævntes Tiltale paaberaabt sig deels, at han ved at gjøre sit Tilbud om Betaling af de 5000 Rbd. har anmærket, at samme havdes tilgode for Eiendele, der for Forpagter Worm vare bortsolgte, hvis Aarsag han, da den for disse Eiendele indkomne Sum kun skal beløbe sig til 4125 Rbd. 65 ß, anseer sig berettiget til at udeblive med Betalingen af det paastævnte Beløb, og deels at han i al Fald blot har erklæret at ville deponere de meerbemeldte 5000 Rbdlr., og derimod ikke at ville overlade dem til Indstævntes Disposition.

Men hvad det første heraf angaaer, da, siden Citanten har tilbudt at erlægge den bestemte Sum 5000 Rbd., maa han ogsaa være pligtig at betale denne hele Sum, og betræffende det sidste, da kunne Pengene ikke ansees at skulle være et Depositum, eftersom Indstævntes Fuldmægtig, i Anledning af Citantens Tilbud, under den forbemeldte Fogedforretning af 18 Junii 1817, har erklæret, at han antog Tilbudet, dog saaledes, at de 5000 Rbdlr. bleve at erlægge som Afdrag

paa Indstævntes Tilgodehavende, og Citanten derpaa, uden at gjøre nogen Indvending mod den saaledes tilføiede Betingelse, har selv underskrevet Fogedforretningen.

Den paaankede Dom bliver altsaa, som foranført, at stadfæste, dog vil det, da den ved Arrestforretningen af 9de Jan. 1818 decreterede personlige Arrest senere er bortfaldet imod Borgens Stillelse, være at tilføie, at saadant, forsaavidt Arresten angaaer, skeer med den Modification, som i Følge denne Rets Dom af 17de August 1818 finder Sted.

Processens Omkostninger bliver Citanten pligtig at betale.

Thi kjendes for Ret: Birketingsdommen bør ved Magt at stande, dog, forsaavidt Arrestforretningen angaaer, med den Modification, som efter denne Rets Dom af 17de Aug. 1818 finder Sted. Processens Omkostninger her for Retten betaler Citanten P. D. Faber til Indstævnte Generalkrigskommissair Kammerherre Baron Selbye med 20 Rbd. Sølv.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 36.

En Underdommer, der, uden tilstrækkelig Grund, havde vøget sit Sæde, tilpligtes at foretage og paakjende Sagen, uden dog at dømmes i Omkostninger.

I Sagen:

Proprietair J. Lange,

contra:

Christen Slagter og Lands-Overrets-Assessor samt Bye- og Herredsfoged Jacob Wiborg.

(Afsagt den 31te Julii 1820).

Om det end antages, at Indstævnte Lands-Overrets-Assessor, samt Bye- og Herredsfoged Jacob Wiborg maatte, paa Grund af, at han er Skifteforvalter i afgangne Christen Loves Boe, ansees som incompetent Dommer i en Sag, der, paa nogen Maade, vedrørte dette Boes Interesse, findes det dog, at der ikke, i den her ommeldte Sag, kan være tilstrækkelig Grund til, at han skulde vige sit Sæde, siden der under denne Sag aldeles ingen Paastand er gjort med Hensyn til Boet eller kunde gjøres, da Boet ikke er stævnet, men Citanten Proprietair J. Lange allene vil have den nuværende Besidder af Pantet ved Dom tilpligtet at taale, at Citanten realiserer Pantet til Fyldestgjørelse af sin Fordring, hvilket bliver Boet aldeles uvedkommende, da Pantet ikke længere er dets Eie.

At bemeldte Assessor Wiborg har været indklaget til Forligelsescommissionen tilligemed Indstævnte Christen Slagter, kan ikke gjøre noget til Sagen, da Sag-

maalet, for hans Vedkommende; er frafaldet ved Sagens Forfølgning for Retten, og ligesaalidet kan det komme i Betragtning, at Citanten, hvis hans Fordring ikke kan fyldestgjøres af Pantet, muligen vil søge det Øvrige hos Boet, og at han har reserveret sig Ret dertil; thi dette er en Rettighed, han allerede er i Besiddelse af, og som ikke først skal tillægges ham ved Dommen.

Citantens Paastand om, at Underdommeren maatte tilpligtes at tage Sagen paa nye under Paakjendelse og afsige Dom i den, i den Stand den var, da den den 1ste Nov. forrige Aar blev optaget til Doms, vil derfor være at tage til Følge.

Omkostningerne med Kjendelsens Paaankning blive, efter Omstændighederne, at ophæve.

Thi kjendes for Ret: Underdommeren bør paa ny foretage og endelig paakjende nærværende Sag i den Stand den var da den den 1ste Nov. f. A. blev optagen til Doms.

Omkostningerne med Kjendelsens Paaankning ophæves.

No. 37.

En Sag hjemviist, fordi Underdommeren fandtes, uden tilstrækkelig Grund, at have nægtet den ene Part en fortsat Henstand.

I Sagen:

Proprietair Giersing,

contra:

Procurator Høyer, som Befuldmægtiget for Skifteretten i Lieutenant Thranes Boe.

(Afsagt den 31te Julii 1820).

Ved Stævning til Antvorskous Birketing af 14 Aug. 1819 har Indstævnte Procurator Høyer, paa Skifterettens Vegne i Lieutenant Thranes Opbudsboe, sagsøgt Appellanten Proprietair Gierfing, der under 28de Septbr. 1818, som Høistbydende, ved offentlig Auction havde ladet sig tilslaae den bemeldte Boe tilhørende i Hyllested Sagn beliggende Eiendom, Appelberggaard kaldet med Tilliggende, til at betale den for samme skyldige Kjøbesum, med de deraf forfaldne Renter.

Dette Søgsmaal har Citanten, der, i Følge en ham af Lieutenant Thrane under 9de Novbr. 1816 transporteret paa 12,100 Rbd. Sølv lydende Panteobligation, hvorved denne har forbundet sig, som Selvskyldner for Obligationens paalydende Sum i Navneværdie, under 31te Marts 1818 havde i Appelberggaarden ladet foretage Arrest, der under 14 April næstefter er tinglæst og den 19de Mai s. A. stadfæstet qvoad formalia, og under paafølgende 31te August ved denne Ret havde erhvervet Dom over Lieutenant Thrane til at betale forbemeldte Sum, paastaaet afviist som fortidlig anlagt, paa Grund af, at han til Opfyldelse af Dommen af 31te Aug. 1818 under 28de Julii

1819 havde æsket Execution i den paastævnte Kjøbesum, hvilken Forretning af Fogden var nægtet Fremme, og hvis Kjendelse derefter af ham var indanket for høiere Ret, hvorfor nærværende Søgsmaal, der har Kjøbesummens Udbetaling til Gjenstand, efter hans Formening ikke kan anlægges, forinden hans Ret til at lade sig give Udlæg i Kjøbesummen er afgjort, efterdi Sagen, saafremt denne tilstaaes ham, da af sig selv maa bortfalde.

Ved Kjendelse af 19de Oct. næstefter har Underdommeren forkastet denne Paastand og tilladt Sagen Fremme, paa Grund af, at Citantens Ret til at erholde Execution i Kjøbesummen ikke kunde fritage ham for, som Kjøber, at udbetale samme til Boet, hvilket formeentlig ikke skulde være til Hinder for i sin Tid deri at give ham Udlæg, hvori Skifteretten i modsat Fald ikke vilde være i Stand til at opfylde Boets Forpligtelse mod de øvrige Creditorer, og tilendebringe Skiftet, hvorhos der er givet ham 14 Dages Anstand til at fremkomme med Tilsvar i Sagen.

Citanten har derefter i Indlæg af 2den Novbr. næstefter begjært Sagen udsat i 4 Uger, for at kunne oppebie Udfaldet af den i Anledning af den nægtede Execution anlagte Sag, samt in subsidium anholdt om 14 Dages Udsættelse for at indgive Contraklage, deels til at blive meddeelt Skjøde paa den kjøbte Eiendom, deels til i Kjøbesummen, som han maatte blive tilpligtet at betale, at erholde liqvideret den Sum

1962 Rbd. 1 Mk. 13 ß. Sedler og Tegn, hvorfor ham under 31de Marts 1818 er givet Udlæg i Eiendommen.

Denne Paastand har Underdommeren, ved Kjendelse af samme Dag, imidlertid ogsaa forkastet paa Grund af, at Appellanten allerede havde erholdet trende Anstande i Sagen, og at videre Udsættelse i samme ikkun vilde have dens Forhaling til Følge, hvorfor han, imod hans Protest, har optaget den til Doms og ved den under 7de Dec. f. A. affagte Dom derefter tilpligtet Citanten overeensstemmende med Indstævntes Paastand at betale og berigtige den paastævnte Kjøbesum.

Efter udtagen Stævning til Overretten af 18de Januarii sidstleden har Citanten derefter paastaaet de affagte Kjendelser tilsidesatte og Underretsdommen kjendt uefterrettelig, i det han har inhæreret sin for Underretten nedlagte Afviisnings-Paastand; in subsidium har han paastaaet Kjendelsen af 2den Novbr. sidstleden tilsidesat og Dommen kjendt uefterrettelig samt Sagen hjemviist til nye og lovligere Behandling, saa at han enten erholder den i sit Indlæg af 2 Nov. begjærte Anstand, indtil den i samme ommeldte Sag endeligen er paakjendt, eller om dette ikke maatte bevilges, at han da erholder den i samme Indlæg in subsidium begjærte Anstand til at indgive Contraklage.

Hvad nu den af Citanten nedlagte Paastand om Sagens Afviisning betræffer, da kan denne ikke gives Medhold, da Indstævnte, paa Grund af de under Sagen fremlagte Auctions-Conditioners 7de Post,

maa antages at have været berettiget til at søge Citanten, som Kjøbet af fornævnte Eiendom til Berigtigelse af Kjøbesummen paa den Tid nærværende Sag blev anlagt, hvilket af Dato af den til Forligelsescommissionen indgivne Klage erfares endog at være skeet, forinden Citanten hos Fogden reqvirerede den Udlægsforretning, med Hensyn til hvilken han har paastaaet Sagen afviiist.

Betræffende dernæst den af Citanten nedlagte Paastand om nærværende Sags Udsættelse indtil den anden angaaende den nægtede Executions Fremme anlagte endelig var afgjort, hvilken af Underdommeren, ved Kjendelse af 2den Nov. sidstleden, ligeledes er forkastet, da skjønnes det ikke heller rettere, end at denne ikke nu kan være at tage til Følge, efterdi det af Citanten selv er avanceret, at den paaankede Kjendelse ved denne Rets Dom af 14de Febr. d. A. er stadfæstet, hvorved Grunden til den af ham begjærede Udsættelse maa antages at være bortfalden, i hvilken Henseende det bemærkes, at Citantens blotte Foregivende om at ville appellere forbenævnte Dom, uden at han har godtgjort hertil at have føiet nogen Anstalt, ikke imod Indstævntes Protest kunde bevirke den af ham for Underretten begjærte Udsættelse.

Hvad derimod angaaer den af Citanten for Underretten forlangte Anstand af 14 Dage til at indgive Contraklage, da skjønnes det ikke rettere, end at Underdommeren, ved at nægte samme, har feilet, efterdi

Citanten forud havde opgivet Klagens Gjenstand, i hvilken Henseende den, forsaavidt Citanten derved attraaede at erholde Liqvidation i Boet, ikke kunde ansees unfornøden, ligesom Citanten, der i dette Mellemrum fra 19de Octbr. 1819 til 2den Nov. s. A. maatte ansee det for uafgjort, om han ei erholdt den af ham principaliter begjærte Udsættelse, ikke heller kan antages at have havt Anledning til forinden at indgive samme.

Den af Underdommeren under 2den Nov. f. A. afsagte Kjendelse kan derfor ei gives Medhold, hvorfor Dommen af 7de Decbr. næstefter vil blive at kjende uefterrettelig og Sagen at hjemvise til nye Behandling ved Underretten, under hvilken Citanten vil være at bevilge 14 Dages Anstand til at indgive den af ham paaberaabte Contraklage.

Processens Omkostninger her for Retten vil Indstævnte blive pligtig at betale til Citanten med 20 Rbd. Sølv.

Thi kjendes for Ret: Birketingsdommen bør uefterrettelig at være og bør Underdommeren Borgemester og Byefoged Birch paa nye foretage denne Sag og derunder give Citanten den i Indlæg af 2den Nov. f. A. begjærte Anstand af 14 Dage. Processens Omkostninger for Overretten betaler Indstævnte Procurator Høyer, som Bemuldmægriget for Skifteretten i Lieutenant Thranes Boe, til Citanten med 20 Rbd. Sølv.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 38.

Confiscation af en Vexel og Mulkt for Vedkommende, paa Grund af, at den var trukket i Rigsbankpenge Sølv og med 3 Maaneders Sigt.

I Sagen:

Grosserer W. Petræus,

contra:

Grosserer P. G. Beyer.

(Afsagt den 31te Julii 1820).

I Følge Stævning af 26de Febr. sidstleden har Citanten Grosserer W. Petræus sagsøgt Indstævnte Grosserer P. G. Beyer til at indfrie en af Strømberg i Landscrone under 7de Sept. forrige Aar til Ordre af Andreas Petersen trasseret og af P. G. Beyer accepteret, men under 20de Dec. næstefter de non solutione protesteret Vexel, og at betale Citanten, til hvem den er endosseret, dens paalydende Sum med Vexelrenter 1 pC. maanedlig fra Protestens Datum til Betaling skeer, samt Processens Omkostninger skadesløst. Derimod har Procurator Høyer, ifølge ham dertil meddeelt Ordre, efter udtagen Intervenient-Stævning, paastaaet

bemeldte Vexel, som formeentligen stridende imod Placaten af 22de Marts 1813, confiskeret, samt saavel Citanten og Indstævnte, som Grosserer Andreas Petersen og Skibscapitain Hillebrandt, som samtlige deelagtige i den stedfundne Overtrædelse, tilfundne, i Overeensstemmelse med Forordn. 26de Sept. 1811 §. 5, at erlægge enhver for sig en Mulkt af 10 pC. af Vexelens Beløb, foruden at tilsvare Actionens Omkostninger.

Denne sidste Paastand maa ogsaa blive at følge; thi da den omhandlede Vexel ikke lyder paa Rigsbankpenge rede Sølv, men paa Rigsbankpenge Sølv, og altsaa, efter det aabne Brev af 6te April 1818, ikkun kan fordres betalt med Rigsbanksedler efter Qvartalscoursen, saa maa samme være underkastet de Bestemmelser, som ved Placaten 22de Marts 1813 ere givne om Vexler, lydende paa Rigsbankpenge Sølvværdie, og hvilke Bestemmelser, hvis Overtrædelse har den af Actor paastaaede Straf til Følge, ikke in casu ere iagttagne, siden Vexlen er stilet paa 3 Maaneders Sigt. Den befalede Sagfører har opfyldt sine Pligter.

Thi kjendes for Ret: Den paastævnte af Strømberg i Landskrone under 7de Sept. f. A. trukne Vexels paalydende Sum 200 Rbdlr. Sølv, bør være Kongens Kasse hjemfalden og bør derhos de Indstævnte Grosserer Peter Grove Beyer, A. Petersen og Petræus, samt Skibscapitain Hildebrandt, hver for sig erlægge til samme Kasse i Mulkt 10 pC. af fornævnte Vexels

Beløb, samt in solidum tilsvare alle de af Actionen lovligt flydende Omkostninger.

Det Idømte at efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse og det Øvrige at efterkommes under Adfærd efter Loven.

*　*　*

Ved allerhøieste Resolution er ovenmeldte Confiscation og Mulkt eftergivet. Allerede in jure var det tvivlsomt, hvorvidt Udtrykket "Rigsbankpenge Sølv" i den omhandlede Vexel, der var trukket i Sverrig, skulde fortolkes efter den her indførte særdeles Terminologie; antages det, at der meentes virkeligt Sølv, saa var Vexlen ei lovstridig.

No. 39.

Straf for Haargreb, Stavshug og Saar. — Da Underretten kun havde paalagt den Skyldige en arbitrair og ringere Mulkt til de Fattige, og Modparten ei havde udtaget Stævning til Skjerpelse, fandt Overretten vel ei at kunne forhøie Mulkten, men dog at burde bestemme dens Deling saaledes som for de i 6—7—2 og 8 omhandlede Bøder er anordnet, dog at Fattigkassen beholdt den Anpart, som ellers tilfaldt den Forurettede, som derpaa ingen Paastand havde gjort.

I Sagen:

Gaardmand Ole Madsen af Ramsøemagle,

contra:

Gaardmand Peder Christensen.

(Afsagt den 31te Julii 1820).

Det er under nærværende Sag tilstrækkeligen beviist og desuden af Citanten Gaardmand Ole Madsen af Ramsøemagle selv vedgaaet, at han, da han paa Reisen fra Roeskilde til sit Hjem den 26de Oct. sidstleden mødte Indstævnte Gaardmand Peder Christensen paa Veien, har, efterat være sprunget af sin Vogn, grebet denne i Haaret og tilføiet ham adskillige Slag med sit Pidskeskaft.

Til Undskyldning for dette Forhold har han anført, at Indstævnte, ved at kjøre ham forbi, først skal have slaget ham i Ansigtet med sin Pidsk, men, om endog dette var beviist (hvilket ikke er Tilfældet, da ikkun eet Vidne har bekræftet Rigtigheden af dette Citantens Foregivende) saa vilde Følgen deraf dog blot kunne blive den, at ogsaa Indstævnte maatte tilfindes Straf, men ikke, at Citantens utilbørlige Forhold skulde gaae straffrit.

Citanten maa efter det Anførte ansees at have gjort sig skyldig til at bøde efter 6—7—8, tvende Gange trende sex Lod Sølv for Haargreb og Stavshug, samt derhos, efter 6—7—2, trende 3 Lod Sølv for det i

Doctor Windings Attest ommeldte Hovedsaar, som maa antages at være Indstævnte tilføiet ved de ham af Citanten givne Slag.

Da imidlertid Indstævnte blot procederer til Stadfæstelse af den ergangne Underretsdom, ved hvilken Citanten er anseet med en arbitrair Mulct af 20 Rbd. Sølv til Roeskilde Amts Fattigkasse, saa kan, efter Reglerne for den civile Proces, en større Mulct end den saaledes bestemte ikke blive Citanten at idømme.

Bemeldte Mulct vil derimod, med Hensyn til det Fremførte, og da Vedkommende, som der er givet Adgang til at oppebære Bøder, ikke kunne tabe denne Ret, fordi en Part ikke attraaer Forandring i den Dom, hvorved Bøderne ere tilkjendte andre end rette Vedkommende, være at dele paa den Maade, som for de i Lovens 6—7—2 og 8 bestemte Bøder er anordnet, uden forsaavidt at den Andeel af Mulcten, som vilde tilflyde Indstævnte, men paa hvilken han, ved at procedere til Underretsdommens Stadfæstelse, maa antages at have renonceret, tilkjendes Roeskilde Amts Fattigkasse. Citanten er ved Underretsdommen, i Overeensstemmelse med Lovens 6—7—10, retteligen tilfunden at betale Badskjærløn efter den af Doctor Winding indgivne Regning, imod hvilken han, skjøndt ham dertil maa antages tilstrækkeligen at være givet Anledning, ikke ved Underretten er fremkommet med nogen Indsigelse, samt en billig Erstatning for Svie

og Smerte efter gode Mænds Skjøn, ligesom det og, efter Sagens Omstændigheder, maa billiges, at det er paalagt ham at tilsvare Modparten Processens Omkostninger med 10 Rbd. Sølv.

Ikke heller vil han kunne undgaae her for Retten at tilsvare Citanten Processens Omkostninger med 20 Rbd. Sølv.

Thi kjendes for Ret: Underretsdommen bør ved Magt at stande; dog saaledes, at den Citanten Gaardmand Ole Madsen ved samme tilfundne Mulct deles paa den Maade, som for de i Lovens 6—7—2 og 8 fastsatte Bøder er bestemt, og at den Andeel af samme, som i Følge heraf vilde tilkomme Indstævnte Gaardmand Peder Christensen, tilflyder Roeskilde Amts Fattigkasse.

Processens Omkostninger her for Retten betaler Citanten til Indstævnte med 20 Rbd. Sølv.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 40.

Benægtelse af en Haandskrift. — En efter Pengevæsenets Forandring i Dansk Courant udstædt Forskrivning er ei ugyldig, men kan kun paastaaes betalt i Rigsbankrepræsentativer efter Indløsningsforholdet 1 for 6 *). — At en Persons Boe er taget under Fallit-

*) See Eunomia, 1ste Bind, Side 522.

behandling hindrer ei hans Creditor at sagsøge ham ved almindelig Rettergang *). — En Arrest i noget Gods ophævet, fordi dette bevistes at tilhøre tredie Mand. — Det kan ei udi Dommen i en Gjeldssag være at afgjøre, hvorvidt Creditor, efter afsagt Dom, kan arrestere sin Debitor, men dette bliver først at paakjende af Fogden.

I Sagen:

Skrædermester Andreas Holmboe,

contra:

Frederich Ludvig Høy og Enken Høy.

(Afsagt den 31te Julii 1820).

I nærværende Sag, hvorunder Skrædermester Andreas Holmboe procederer efter Hovedstævning og Frederich Ludvig Høy og Enken Høy efter Contrastævning, paastaaer Hovedcitanten Contracitanten Frederich Ludvig Høy dømt til efter tvende Reverser at betale ialt 196 Rbd. 4 Mk. Contracitanten har benægtet at have enten selv eller ved andre underskrevet den ene af disse Reverser, der er dateret 31te Decbr. 1813 og hvis paa dansk Courant lydende Sum udgjør i Rigsbankpenge efter Indløsningsforholdet 143 Rbd. 2 Mk.

Vel synes hans i Skrivelse til Procurator Lange, dateret 12te Julii f. A. og fremlagt i Sagen den

*) Samme Qvæstion er og paakjendt ved den oven under No. 34 meddeelte Dom.

13de Marts d. A. gjorte Forligsforslag, for en Deel, at tale imod denne Benægtelses Rigtighed, men, da der dog ikke ere Data tilstæde, som ere tilstrækkelige til at erklære Nægtelsen for urigtig, bliver Contracitanten at paalægge Eed efter 5—1—6, og i Tilfælde denne Eed aflægges, bliver han, med Hensyn til denne Forskrivning, at frifinde for Tiltale i Sagen, hvorimod han i andet Fald vil være at dømme til at indfrie Forskrivningen; thi de øvrige Indsigelser han har fremsat, nemlig at Forskrivningen er noget maculeret og at den lyder paa dansk Courant, ville ikke kunne komme i Betragtning, hvorimod det, hvad den sidste af disse Indsigelser betræffer, er en Følge af Forordn. 5te Jan. 1813, at Dommen, i Overeensstemmelse med den gjorte Paastand, kommer til at lyde paa Rigsbankpenge.

Hvad dernæst angaaer den anden Revers, stor 53 Rbd. 2 Mk. og dateret 1ste Dec. 1813, da har Contracitanten formeent, at der ikke under nærværende Sag kunde efter samme haves Tiltale til ham, men at Sagen forsaavidt maatte afvises, siden hans Boe som fallit er under Behandling af Skiftecommissionen og det ikke er beviist, at enten ingen eller ikke fuld Betaling kan erholdes.

Men da det, at en Debitor har opgivet sit Boe, ikke kan hindre Creditor, imedens samme staaer under Behandling, at erhverve Dom ved den ordinaire Ret for sin Fordring, siden en saadan Dom dog er fornøden

for ham, naar han ei vil lade sig nøie med det, Boet kan tilstrække at udrede, men vil holde sig enten til Debitors Person, naar den i det ham muerligt meddeelte Protectorium bestemte Tid er udløben, eller til hvad Gods han udenfor Boet eller efter dets Slutning maatte komme i Besiddelse af, saa kan Contracitantens forommeldte Formening ikke gives Bifald, men han bliver at dømme til at indfrie den her omhandlede Revers, ligesom Retten allerede i det Foregaaende har antaget, at han maa indfrie den under Datum 31te Dec. 1813 udstædte Revers, hvis den fremsatte exceptio manus ikke med Eed bekræftes.

Derimod er det en Selvfølge, at, forsaavidt Contracitanten ved Dommens Execution beviser, at endeel af Reversernes Beløb er bleven Hovedcitanten betalt i Boet, kan denne ikke atter erholde det, han saaledes allerede een Gang har faaet.

Forsaavidt Hovedcitanten har stævnet til Stadfæstelse en i noget paa Contracitantens Boepæl forefunden Gods foretagen Arrestforretning, vil hans Paastand ikke kunne tages til Følge, men den i samme Gods effectuerede Arrest bliver, efter Contracitantinden Hoys Enkes Paastand, at ophæve, siden meerbemeldte Gods, paa Grund af den under 16de Nov. 1818 fremlagte med E betegnede Tilstaaelse og det optagne Tingsvidne, maa ansees at være fornævnte Hoys Enke tilhørende. Sluttelig anmærkes, at Hovedcitanten ikke, forsaavidt Kongens Foged har eragtet, at Arrest paa

Contracitantens Person ei kunde finde Sted, har gjort nogen Paastand om Forandring i Kjendelsen, men at han derimod har begjært Bestemmelse for, at han er berettiget til under Dommens Execution at faae Contracitanten i Mangel af Fyldestgjørelse personlig hæftet. Da imidlertid det Spørgsmaal, om der kan skee Execution paa Contracitantens Person, ikke er afgjort ved Kongens Fogeds Kjendelse, der kun angaaer Arrest førend Dom, og dette Spørgsmaal først maa afgjøres af vedkommende Foged *), førend det kan blive Gjenstand for denne Rets Paakjendelse, saa vil en saadan Bestemmelse i Dommen ikke kunne gives.

Processens Omkostninger ville, efter Omstændighederne, være at ophæve, hvis den foromtalte Benægtelses-Eed aflægges, hvorimod de i andet Fald blive at betale af Contracitanten.

Under den befalede Sagførelse har ikke ulovlig Ophold fundet Sted.

Thi kjendes for Ret: Naar Contracitanten Frederich Ludvig Høy, efter foregaaende lovlig Stævning til Vedkommende, inden sit Værneting, med sin corporlige Eed bekræfter, at han ikke selv har skrevet eller tilladt andre paa sine Vegne at skrive Navnet F. Høy, som findes under den paastævnte Revers af 31te Dec. 1813, bør han til Hovedcitanten Skræder-

*) Dette vilde blive Underfogden efter Rescript 27de Nov. 1765, som havde at decretere slig Arrest.

mester Andreas Holmboe betale 53 Rbd. 2 Mk. i Sedler og Tegn efter Reversen af 1ste Decbr. 1813, samt Renter 5 pC. deraf fra 21de Febr. 1818 indtil Betaling skeer; men iøvrigt for hans Tiltale i denne Sag fri at være, og Processens Omkostninger være ophævede. Men, trøster han sig derimod ikke til en saadan Eed at aflægge, bør han indfrie begge de paaskævnte Reverser, og til Hovedcitanten betale deres samlede Beløb med 196 Rbdlr. 4 Mk. i Sedler og Tegn, samt Renter som foranført og Processens Omkostninger med 30 Rbdlr. Sølv. Den paaskævnte Arrest bør være ophævet.

At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 41.

Exceptio non numeratæ pecuniæ gjelder blot mod Gjeldsbrevets Modtager, men ei mod tredie Mand, til hvem det er transporteret eller pantsat, naar denne personlig er uden culpa *).

I Sagen:

Huusmand Peder Sørensen,

contra:

Nathan Joseph og Snedkermester J. Borup.

*) See Eunomia, 1ste Bind, Side 256-257.

(Afsagt den 31te Julii 1820).

Citanten Huusmand Peder Sørensen søger, under nærværende Sag, de Indstævnte Nathan Joseph og Snedkermester J. Borup til at kjendes pligtige in solidum at udlevere ham i qvitteret Stand en af ham under 24de Decbr. 1818 til bemeldte Nathan Joseph udstædt Panteobligation, stor 400 Rbdlr. rede Sølv. Hvad nu Indstævnte Nathan Joseph angaaer, da har Citanten fremlagt en skriftlig Tilstaaelse, dateret 23de Dec. 1818, der, efter Citantens Ytring, skal være udstædt af bemeldte Nathan Joseph, og hvori er anført, at berørte Obligation ikkun er udstædt for, at Sidstnævnte derpaa kunde optage Laan til Citanten, ligesom han, i denne Tilstaaelse, forpligter sig til ikke at gjøre Brug af Obligationen, forend han havde berigtiget med Citanten det Laan denne, ved Hjelp af Obligationen, skulde forskaffes, og, da nu ikke allene intet saadant Laan er tilveiebragt for Citanten, men Nathan Joseph endog har optaget Laan paa Obligationen til eget Brug, anseer Citanten sig berettiget til at fordre Obligationen tilbage i qvitteret Stand.

Denne hans Paastand findes og under Forudsætning af, at det forholder sig saaledes som af ham er opgivet, at maatte tages til Følge. Men, da Nathan Joseph fragaaer, at han enten selv har skrevet eller tilladt andre at skrive hans Navn under den ommeldte Tilstaaelse, og iøvrigt paastaaer, at Citanten har bekommet fuld Valuta for Obligationen, saa vil bemeldte

Nathan Joseph, i Medhold af Lovens 5—1—6, blive at tilpligte med Eed at bekræfte Rigtigheden af sin ovenanførte Benægtelse, saa at han kun, naar han ikke aflægger Eeden, dømmes til at udlevere Obligationen, men i andet Fald frifindes for Citantens Tiltale, forsaavidt Udleverelsen af Obligationen angaaer. Vel har Citanten meent, at Indstævntes ovenanførte Benægtelse maa ansees for sildig fremsat, og derfor ikke skulde kunne komme i Betragtning; men heri kan ham ikke gives Medhold, siden de tidligere Forhandlinger i Sagen ikkun gik ud paa, at Nathan Joseph paastod Sagen afviist eller Frifindelse af den Aarsag, at Obligationens Datum i Stævningen var opgivet urigtigt.

Betræffende Indstævnte Snedkermester J. Borup, hos hvem Nathan Joseph har pantsat Obligationen, da findes Citanten ingen Tiltale at kunne have til ham, siden han benægter at have været vidende om, at en Bestemmelse som den ovenanførte havde fundet Sted ved Obligationens Udstædelse og Pantsætningen af Obligationen til ham desuden er overeensstemmende med det Diemed, hvori Obligationen er meddeelt Nathan Joseph, nemlig til derpaa at optage Laan, saa at det, Citanten kan besvære sig over, ikkun er, at Nathan Joseph selv har beholdt Pengene, han havde laant paa Obligationen, hvilket maa blive Indstævnte Borup uvedkommende. Han vil derfor blive at frifinde for Citantens Tiltale i denne Sag.

Processens Omkostninger bliver Indstævnte Nathan Joseph at tilpligte i ethvert Tilfælde at betale Citanten med 20 Rbd. Sølv, siden han ikke har gjort Møde ved Forligelses-Commissionen, og bliver der med disse Omkostninger at forholde i Overeensstemmelse med det Citanten forundte beneficium paupertatis; ligesom han og vil blive at tilpligte at betale til Justitskassen for unødig Trætte 10 Rbdlr. Sølv. Aflægger Nathan Joseph ikke den ommeldte Eed, bør han desuden betale Citantens befalede Sagfører, Prøveprocurator Jydtmann, i Sallarium 5 Rbd. Sølv.

Indstævnte Borup bliver at tillægge hos Citanten i Proces-Omkostninger 10 Rbdlr. Sølv.

Under den befalede Sagførelse har intet Ophold, der kan bevirke Ansvar, fundet Sted.

Iøvrigt bliver Kongens Kasses Ret at forbeholde med Hensyn til at det ovenanførte under 3die Januarii d. A. fremlagte Document af 23de Dec. 1818 ikke er skreven paa stemplet Papiir.

Thi kjendes for Ret: Naar Indstævnte Nathan Joseph, efter foregaaende lovlig Omgang, med sin corporlige Eed bekræfter, at han hverken selv har skrevet eller tilladt andre at skrive Navnet Nathan Joseph under det af Citanten Huusmand Peder Sørensen under 3die Jan. dette Aar fremlagte Document dateret 23de Dec. 1818, bør han for Citantens Tiltale i denne Sag, forsaavidt Udleverelsen af den paastævnte Panteobligation af 24de Decbr. 1818 angaaer, fri at være.

Troster han sig derimod ikke til en saadan Eed at aflægge, bør han under en Mulct af 2 Rbdlr. Sølv til Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse for hver Dag han sidder Dommen overhørig, til Citanten udlevere den ommeldte Panteobligation i qvitteret Stand.

Indstævnte Snedkermester J. Borup bør for Citantens Tiltale i denne Sag fri at være, og bør Citanten betale ham i Processens Omkostninger 10 Rbdlr. Sølv.

Til Citanten betaler Indstævnte Nathan Joseph i Proces-Omkostninger 20 Rbdlr. Sølv, hvormed forholdes i Overeensstemmelse med det Citanten forundte beneficium paupertatis, ligesom han betaler til Justitskassen for unødig Trætte 10 Rbd. Sølv, hvorhos bemeldte Nathan Joseph, hvis han ikke aflægger den ommeldte Eed, betaler Citantens befalede Sagfører, Prøveprocurator Jydtmann, i Sallarium 5 Rbd. Sølv.

Kongens Kasses Ret forbeholdes med Hensyn til at det ovenanførte Document af 23de Dec. 1818 ikke er skrevet paa stemplet Papiir.

At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

Criminalistisk Literatur.

Ueber die sittliche und bürgerliche Besserung der Verbrecher, mittelst das Poenitentiarsystems, als den einzigen zuläßigen Zweck jeder Strafe und über die Unzweckmässigkeit der früheren Straftheorien, namentlich der Abschreckungstheorie, in ihrer practischen Anwendung. Frey nach dem Englischen bearbeitet von Ernst Spangenberg, Dr. b. R. und Königlich Großbrittanisch-Hannowerschen Hof- und Canzleyrathe in der Justitscanzley zu Celle. Landshut, 1821. 187 Seiten.

Det ovennævnte Skrift er en fri Oversættelse af et ved de i England opstaaede Undersøgelser over Straffelovenes Forbedring foranlediget Værk: Observations on penal Jurisprudence, with an Appendix, containing the last Reports of the State-Prisons or

Penitentiaries of Philadelphia, New-York, and Massachusetts, and other Documents. By William Roscoe Eqv. London 1819. 8. Dog ere de adskillige i Originalen meddeelte Actstykker ei blevne oversatte, da Resultaterne indeholdes i Afhandlingen selv; ligesom Oversætteren og siger sig at have paa fine Steder forkortet Forfatterens Foredrag, eller undertrykt adskilligt, som blot havde Hensyn til engelske Localiteter, og at han derimod, paa den anden Side, ved enkelte Leiligheder videre har udført hvad den engelske Forfatter havde antydet (herved stundom betjenende sig af et andet engelsk Værk: Buxton an Inqviry, wither Crime and Misery are produced or prevented by our present system of Prisons discipline. London 1818).

Allerede i den tilføiede Indledning har Oversætteren erklæret sig meget stærkt mod dem, der ville gjøre den borgerlige Sikkerheds Opretholdelse ved at afskrække de Ildesindede til Strafferettens Diemeed og Maalestok, paastaaende, at kun Retfærdighedens Idee kan være Grundlaget for Criminalretten, og at den Skyldiges Bedring maa være Hensigten med enhver fornuftig Afstraffelse: Dette udtrykker han førstedeels i Citater af Henkes Lehrbuch der Strafrechtswissenschaft. I min Afhandling over de første Grundregler for Strafselovgivningen (Eunomia, 2det Bind, Side 26-32), har jeg anført det meest Charakteristiske af denne Forfatters Straffetheorie og hans Critik over andre Theo-

rier, og ledsaget denne Fremstilling med en kort Bedømmelse (Side 32-39), hvortil jeg ikke finder det fornødent her at føie noget. Dog maa jeg bemærke en sær energisk Yttring, som findes i bemeldte Indledning Side X-XI. Det hedder der, at Afskrækkelsestheorien ikke kan opnaae sit Øiemed, forinden det sidste Medlem af det borgerlige Selskab har udaandet sit Liv paa Skaffottet; thi, paastaaes der, naar den afskrækkende Straf skal forhøies og skjærpes hver Gang man indseer, at den tilsigtede Afskrækkelse ikke er bevirket, saa kan denne Forhøielse ikke ophøre førend Død og Tilintetgjørelse har forvandlet det hele Land til en Kirkegaard. Derhos paastaaes det, at, naar man ikke forhøier den Straf, der engang er fundet at være et utilstrækkeligt Skrækkemiddel, saa falder al Afskrækkelse bort; Landet bliver en Skueplads for allehaande Forbrydelser, og der er ikke at tænke paa Retsstandens Sikkerhed. Jeg har selv, i ovennævnte Afhandling, udførligen viist, at Afskrækkelsestheorien, saaledes som den i Tydskland er blevet fremstillet og udviklet af Feuerbach, er bygget paa en urigtig Grundforestilling om Retsvidenskabens Opgave og dens Forhold til Menneskehedens væsentlige Øiemed, at den eensidigen fra Straffelovgivningen udelukker Hensyn, der ingenlunde ere den fremmede, at den nyelig nævnte Forfatter, og endnu mere nogle af hans Tilhængere, ere forfaldne til haarde Paradoxier, som baade støde den sunde Menneskefølelse, og, ved en omfattende Prøvelse,

findes ugrundede. Men aldrig har dog denne Theorie antaget, at det var, ved stedse at sætte de skarpeste Straffetrusler i Bevægelse, Loven skulde værne om Borgerfreden; dens Tilhængere have meget vel indseet, at denne Haardhed snarere vilde betage Straffelovene deres Virksomhed end fremme samme *). Den Erfaring, som en Lovovertrædelse giver om, at Straffeloven, i et vist Tilfælde, ei har været tilstrækkelig til at afholde fra Forbrydelsen, er ingenlunde altid en gyldig Grund til at forhøie Straffen. For det meste er det ikke saa meget det truede Straffeondes Ubetydelighed, som Haabet om at faae sin Misgjerning skjult og derved undgaae Lovens Straf, der har givet Forbryderen Mod til at begaae sin Forbrydelse; og Opfordringen til Lovgiveren vil derfor ofte mere gaae ud paa at sørge bedre for Forbrydelsernes Opdagelse og Sagens Oplysning end at skjærpe Straffen. Derhos veed man jo, at Staten ei er i Besiddelse af noget ufeilbart Middel til at forebygge Forbrydelser; at saadanne stundom finde Sted, er noget, hvori den maa finde sig; og det er ingenlunde sagt, at den, fordi den nærværende Straffelov ei er tilstrækkelig til at afskrække fra enhver

*) See Eunomia, 2det Bind, Side 133-136, hvor det, om jeg ikke feiler, klarligen, skjøndt i Korthed, er viist, hvilke mange og vigtige Hensyn, der maae holde Lovgiveren til at lempe Afskrækkelsesmidlet efter Brødens Størrelse, hvorimod det skal virke.

Overtrædelse, derfor har noget særdeles at gjøre i denne Henseende. For at der skulde være Grund til at skjærpe Straffen, vilde der endvidere udfordres for det første, at man kunde gjøre Regning paa, ved den skjærpede Straffelov, fuldkomnere at opnaae Øiemedet, og dernæst, at intet andet vigtigt Formaal for Samfundet herved vilde opoffres. Det er saaledes ingenlunde rigtigt, hvad saa ofte er paastaaet, at enhver Overtrædelse af Straffeloven, som Beviis paa den opstillede Straffetrusels Utilstrækkelighed, burde, efter Afskrækkelsestheorien, fremkalde en skarpere Straffelov. Overtrædelsen beviser vel, det kan ikke nægtes, en Ufuldkommenhed i den Kraft, der skulde holde Driften til Forbrydelsen Modvægt; men det er ingenlunde afgjort, at dette er en Ufuldkommenhed, som lader sig afhjelpe, og endnu mindre, at den lader sig afhjelpe ved Straffens Skjærpelse. Det kan være, at den hører til den fra den menneskelige og borgerlige Indretning uadskillelige Ufuldkommenhed; ligesom det og i al Fald kan være, at det er andre Kræfter end Criminaljustitien, hvortil Staten har at tye, for bedre at hæmme slig Onde i Fremtiden. De ovenstaaende haarde Udladelser om Afskrækkelsestheorien ere altsaa, selv naar man afklæder Udtrykket det hyperbolske, samme aabenbart indeholder, (hvilket ei behøver nogen Udvikling) dog, i deres Væsen og Gehalt, lidet grundede.

En anden mærkelig Forsikkring findes i Forerindringen Side XVI, hvor det paastaaes, at Poenitentiar- eller Forbedrings-Systemet i America nu er bragt til en Fuldkommenhed, som overstiger de dristigste Forventninger. De historiske Efterretninger, som meddeles i Skriftet, staae i den meest skrigende Modsigelse hermed, da de vise, at de nordamerikanske Forbedringsanstalter, der, før nogle Aar siden, tildroge sig alle Menneskevenners deeltagende Beundring, i den seneste Tid ere geraadede i det beklageligste Forfald.

Værket selv interesserer ved den menneskekjærlige Aand, hvoraf Forfatteren er besjælet, ved adskillige gode Bemærkninger, det indeholder om de gjeldende Straffesystemer (hvilke dog størstedeels kun finde Anvendelse paa Englands Criminaltilstand), og derhos ved de historiske Efterretninger, Forfatteren meddeler om Forbedringsanstalternes Oprindelse og Beskaffenhed i forskjellige Lande, fornemmelig i den nordamerikanske Republik. Men Forfatteren gaaer ikke ret dybt ind i Strafferettens Grundsætninger, og er ingenlunde venig med sig selv, da han, i den mere practiske Deel af Skriftet, selv antager meget, som han, i den almindeligere Deel, har misbilliget. Han begynder i første Afsnit, som har til Overskrift "over Straffenes Grund og Diemed" med at fordømme deres Lære, som mene, at Straffelovgivningen gaaer ud paa at udtrykke den Afskye og Uvillie, som en begaaet Forbrydelse man opvække i Alles Gemyt. Han erindrer derimod, at

Velvillie, eller den Følelse, som søger at befordre alle Menneskers almindelige Bedste, i Følge Fornuftens og Christendommens Forskrifter, bør være den eneste Rettesnor for alle vore Handlinger. Den Uvillie og Afskye, der yttrer sig mod Forbryderen, og som fremkalder Lyst til at see ham afstraffet, er, efter Forfatteren, en Virkning af Egoisme og Stolthed, der maa undertrykkes, og give Plads for Velvillie. Straffe ere i og for sig kun et nyt Onde, føiet til det Onde, som indeholdes i Forbrydelsen, og de kunne blot retfærdiggiøres som Midler til at frembringe noget Godt. De bør altsaa stedse sigte til den Skyldiges Forbedring, som, ved kloge og menneskekjærlige Bestræbelser, ikke kan forfeiles. Allerede af denne Grund finder han, at Dødsstraffe, (5te Afsnit) under ingen Omstændigheder, kunne retfærdiggiøres, ligesom han og bestrider disse med flere Grunde, men, som hos andre Forfattere findes fremsatte med større Skarphed, og af atter andre ere tilstrækkelig giendrevne. En stor Deel af hans Betragtninger passe sig desuden kun paa Englands mangfoldige Dødsstraffe for ofte mindre betydelige Forbrydelser, og det synes ikke, at Forfatteren er underrettet om, at næsten alle andre europæiske Stater gjøre og i meget lang Tid have giort sparsomt Brug af Dødsstraf. Han udbreder sig, især i andet Afsnit, over Afskrækkelse som Diemed for Strafferetten, og finder samme forkastelig, deels paa Grund af hvad han troer at have beviist om den Skyldiges Forbedring som

det eneste retmæssige Straffeøiemed, deels fordi han forudsætter Straffenes Haardhed som noget væsentligt ved him Theorie, og, med Føie, finder, at en haard og stedse skjærpet Straffelovgivning maa forfeile sit Formaal. Han viser det Mislige i den blandt de engelske Criminalretsphilosopher almindelige og blot paa Englands Criminaltilstand grundede Sætning, at Lovene, ved sine strænge Straffe, og især de Dødsstraffe, som ofte sættes for Misgjerninger, der ei ere af det grovest Slags, ei have Hensyn til en ubetinget Fuldbyrdelse, men at Øiemedet kun er, at give Staten Leilighed til, hvor Forbrydelsen forekommer i sin yderste Grad, da at anvende hiin strænge Straf, som ellers kan formildes. Det falder ham iøvrigt ikke herved ind, at Straffeloven, allerede ved sin Tilværelse, kan virke som Skrækmiddel for den onde Villie, men han tænker sig blot Afskrækkelse ved Straffens Fuldbyrdelse, og betragter samme deels med Hensyn til den Afstraffede selv, deels med Hensyn til andre.

Han bemærker imidlertid, at man senere har foreslaaet, at sætte forholdsmæssige og bestemte Straffe for hver enkelt Forbrydelse, men da ubetinget bringe Loven i Udøvelse. Dette System kan han imidlertid heller ikke give sit Bifald, da det er umuligt forud at udtænke en forholdsmæssig Straf for hver enkelt Forbrydelse, men Forbryderens Individualitet og de Omstændigheder, hvorunder han har forbrudt sig, udgjøre Hovedsynspunkten baade ved Bedømmelsen af hans Straf-

Skyld og ved Straffeondets Vurdering, ligesom det og er en ufravigelig Grundsætning, at Straffen bør ophøre, naar Diemedet, Forbryderens Forbedring, er opnaaet.

De Indvendinger, Forfatteren saaledes gjør mod det System, der vil, at Straffelovene skulle virke ved Forestillingen om et af Forbrydelsen følgende Onde, der kunde antages at overvinde den Lyst, den Ildesindede ellers kunde have til Forbrydelsen, ere alle grundede paa Misforstaaelse. Dette System kan hverken billige Anvendelsen af de haardeste Straffe paa enhver Forbrydelse, og heller ikke fører det med sig, at den til Forbrydelsens Størrelse svarende forholdsmæssige Straf skal være saa nøie afpælet ved Loven, at intet Hensyn tør tages til den Paagjeldendes individuelle Character og Tilstand, eller til de særdeles Omstændigheder, som ledsage Forbrydelsen. Rettelig forstaaet, forkaster det heller ikke ubetinget Benaadning, i Særdeleshed ikke den engang bestemte Straffetids Afkortning formedelst god Opførsel, skiøndt det vist nok anbefaler den største Varsomhed deri, hvilken desuden, i ethvert System, maa tilraades. Alt dette har jeg forhen flere Gange, og især i min ovenberørte Afhandling, omstændelig udviklet, og Forfatteren giver aldeles ingen Anledning til en yderligere Undersøgelse. Dog maa jeg, forsaavidt han, af den øverste Grundsætning for de menneskelige Pligter, vil godtgiøre, at det er Uret, ved Straffelovgivningen, at tage Hensyn til andet end

Forbryderens egen Forbedring, tillade mig et Par Ord. Vist nok er Kjærlighed Roden til al christelig og menneskelig Dyd, altsaa og til Retfærdigheden. Men denne Kjærligheds egentlige Gjenstand er det Gode og Sande selv, der, i sin hele Fylde og Herlighed, boer hos den Evige, men ogsaa, skjøndt i Svaghed, aabenbarer sig gjennem Menneskene. Upaatvivlelig maa denne Kjærlighed, naar den er af den rette Art, ogsaa yttre sig mod ethvert Medmenneske (dersom Nogen siger: jeg elsker Gud, og han dog hader sin Broder, han er en Løgner. 1 Joh. 4 Cap. 20 V.) Men vor Kjærlighed til dette eller hiint Individ maa dog være underordnet vor Kjærlighed til selve det Gode og sammes Ophav, Gud. Naar altsaa et menneskeligt Individ forstyrrer det Heles Harmonie, saa kan det være en ved den rette og ægte Kjærlighed helliget Pligt, at tilføie ham et Onde, hvorved det Heles Harmonie, saavidt muligt, igjen oprettes, skjøndt det velsindede Menneske aldrig kan iværksætte dette uden Smerte over sin faldne Broder. Af hiin ægte Kjærlighed opstaaer altsaa Vrede og Uvillie over Lasten og Forbrydelsen, og Attraae efter at see den afstraffet. Denne Følelse er ingenlunde at misbillige. Der gives saaledes en af Bestræbelsen for den Skyldiges Forbedring uafhængig ikke blot retlig men endog moralsk retfærdiggjørende Grund for Strafferetten. Herved kan og bør den muueligste Omhue for Misdæderens Forbedring dog ikke tabes af Sigte; selv den Straf, der gjør Ende

paa hans jordiske Tilværelse, kan han benytte som Middel til at vende sit Sind om fra det Onde til det Gode, og i enhver christelig Stat er dette en Gjenstand, der lægges Sjælesørgeren stærkt paa Hjertet. Kun er Udsigten til Synderens Forbedring ikke en Betingelse for Strafferettens Anvendelse eller en Maalestok for dens Størrelse.

At Straf i og for sig er et nyt Onde, gjelder kun, naar det tages physisk og umiddelbar; da samme, retfærdigen og hensigtsmæssigen anvendt, tjener til at omgjærde Ret og Orden i det menneskelige Samfund, er den, i moralsk og retlig Henseende, ja endog med Hensyn til sine middelbare Følger for Menneskenes udvortes Velbefindende, et sandt Gode. Herved bør det nøie overveies, at Straffelovens Virksomhed ikke blot viser sig i de enkelte Tilfælde, hvor den kommer til Anvendelse; disse Tilfælde vidne netop om Indskrænkning i Straffelovens Kraft. Hvor den derimod ikke træder frem, fordi den forbryderske Tilbøielighed er bleven undertrykt og ei kommet til Udbrud, der har den yttret sin største Kraft. Disse Tilfælde maa dog upaatvivlelig være mange flere end hine, og i dem bortfalder ganske den Betragtning, at Straffen selv er et nyt Onde. Ved at vurdere hvad Straffeloven saaledes udretter, maa man iøvrigt ikke blot tænke paa de Tilfælde, hvor det allerede er kommet til et bestemt Forsæt, at udøve en Misgjerning, men dette Forsæt igjen tages tilbage ved Overveielsen om det Onde, man derved

vilde paadrage sig selv. Her er det vist nok vanskeligere for Straffelovene at virke ved sine Trusler, fordi den har et Væsen for sig, hos hvem den forbryderske Tilbøielighed alt er kommet til en høi Grad af Modenhed og Kraft. Imidlertid vil dog vel Ingen nægte, at Straffetruslerne og, i mange saadanne Tilfælde, hvis Tal det iøvrigt er umueligt at bestemme, ytre deres Virksomhed. Men langt mere skylder Samfundets Fred Straffelovene, fordi de virke paa den almindelige Forestilling om de Gjerninger, hvorfor den truer med et eller andet Onde; for disse indjager den Mængden en saadan Skræk og Afskye, at de Fleste ogsaa af dem, som Religion og Pligt ikke vilde styre, aldrig alvorligen falde paa at begaae Forbrydelsen. Selv naar en Forbrydelse, f. Ex. Tyverie, paa et eller andet Sted, til en eller anden Tid, tager Overhaand i en frygtelig Grad, saa kan man dog være vis paa, at mange Tusinde, som, hvis Straf ei var, vilde tillade sig Forbrydelsen, holdes tilbage deels ved den udtrykkelige Forestilling om Lovens Straf, deels ved den middelbare Følge, Straffeloven har paa Mængdens hele Forestillingsmaade. Man kan heller ikke tænke sig Ophævelsen af Straf for Tyverie, uden at tænke sig en fuldkommen Opløsning af al eiendommelig Sikkerhed. Selv med de mange Ufuldkommenheder i Straffelovgivningen og dens Haandthævelse, som ingen Stat er frie for, og som tildeels ligge i Sagens Natur, er Criminaljustitien derfor af uberegnelig Nytte for Sam-

fundets Fred. Men dens væsentligste Virksomhed bliver for det meste skjult, fordi dens Resultat er negativt, medens dens Mangler falde Enhver i Øinene, og, formedelst de overdrevne Fordringer, Egoisme og Uvidenhed gjør til Staten, jevnligen blive seete med et Forstørrelsesglas. Man har og ikke faa Exempler paa, at enkelte Straffelove, der, i sin Tid, frem for andre, bleve angrebne som aldeles unyttige og hensigtsløse, ere blevne savnede, efterat de, ved nye Love eller en eftergivende Haandthævelse, vare komne ud af Kraft. Saaledes blev det af Skribenterne næsten eenstemmigen anseet som reen Daarskab, naar Lovene tænkte paa, ved Udelukkelse fra hæderlig Begravelse *), at hæmme Selvmord. Men, efterat Sæderne heri havde, i de fleste Lande, saa godt som seiret over Loven, har man dog ikke havt Leilighed til saa ganske at glæde sig over Følgerne. Uden at ville paastaae, at den udtrykkelige Forestilling om uhæderlig Begravelse som Følge af Selvmord kan være af synderlig Virksomhed paa den, som alt er i Begreb med at fatte slig ulykkelig Beslutning, maa man vel nu indrømme, at den, skjøndt ingenlunde ubetingede Eftergivenhed, som i saa Henseende er blevet viist i flere Lande, har bidraget til at svække

*) Hvad ældre Love videre have fastsat med Hensyn til Selvmord kan ei bestaae med Retfærdighed og Humanitet; men hiin Udelukkelse lader sig vist fuldkommen retfærdiggjøre. See Eunomia, 3 B. S. 339-341.

den Afskye for Selvmord, der, naar den var herskende Forestilling, vist nok vilde gjøre, at Tanken om egenmægtigen at ende sine Dage sjeldnere vilde opstaae hos den Ulykkelige. Lignende Betragtninger lode sig og anstille med Hensyn til Løsagtigheds Straffe, med mere, som Skribenterne en Tid vare alt for raske til at fordømme.

Naar Forfatteren paastaaer, at al Straf bør ophøre, naar Forbryderens Forbedring er tilvejebragt (see f. Ex. S. 87 og 94), saa er dette en, i sin Anvendelse, yderst farlig Sætning. Vi ville ikke tale om, at Straffeloven bør indeholde en tilbørlig Modvægt mod enhver Tilbøielighed til en Forbrydelse, denne opstaae nu af en egentlig lastfuld og ondartet Gemytsbeskaffenhed, eller af i sig gode og uskyldige, kun i det enkelte Tilfælde, vildledende Drifter; og at derfor den offentlige Sikkerhed vilde gives til Priis, saafremt al Straf, endog for de, efter deres objective Størrelse, betydeligste Forbrydelser bortfaldt, naar det befandtes, at Gjerningen ikke hidrørte af en fordærvet Charakteer, og at den paa Gjerningsmanden havde gjort et saadant Indtryk, at Man, langt fra at have nogen særdeles Grund til Frygt for, at han paa nye skulde falde, tvertimod maatte være sikkrere for ham, end for den, der ei forhen var faldet, eller om i al Fald Straffen for det betydeligste Brud paa Samfunds-Freden, dog strax igjen blev ophævet, naar Gjerningsmanden, i nogen Tid, havde viist en ulastelig Opførsel i Straffeanstal-

ten. Men, selv naar man, efter vor Forfatters Grundsætning, intet Hensyn vil tage til slige Betragtninger, hvor usikker og bedragelig er dog ikke Bedømmelsen af den Skyldiges Forbedring? Hvor mange Exempler har man ikke paa, at Mennesker, der, for deres hidtil udviste Forhold, have erhvervet de bedste Vidnesbyrd, uventet ere befundne skyldige i Mord, Mordbrand, Falsk, eller anden slig grov Forbrydelse? Naar saaledes en langvarig, efter alt hvad der er blevet bemærket af den Paagjeldendes Omgivelser, ulastelig ja endog roesværdig Vandel, ingen fuldkommen Sikkerhed giver for, at han jo i sin Barm kan huse Sæden til de skrækkeligste Forbrydelser, hvorledes kan da en Persons gode Opførsel i ufrie Tilstand borge for, at hans Hjerte er blevet renset for de lastefulde Tilbøieligheder, han, i fri Tilstand, har lagt for Dagen? Ved Forbrydelser, som have deres Oprindelse af Uorden og Uflid, hvilket nok som oftest er Tilfældet med Tyverie, lader endda Forbedringen sig nogenlunde bedømme; thi til Orden og Flid kan et Menneske, paa en Maade, dresseres, og naar han har faaet Vane dertil, vil han ikke saa let falde tilbage. Og dog har man daglige Erfaringer om, at de Forhaabninger Personen, under sit Ophold i Straffeanstalten, opvakte i saa Henseende, skuffes saasnart han kommer igjen i sin Frihed. Men, hvad de Forbrydelser angaaer, som have en dybere Rod i Hjertets forborgne Lønkroge, der kun ved en ganske enkelt Leilighed aabenbarer sig, da maa man næsten

fortvivle om Muligheden af at skaffe sig Vished om Personens grundige Forbedring, og det at grunde denne Vished paa den Opførsel, han viser medens han lever i en ufrie Tilstand, hvor han veed, at alle hans Skridt ere bevogtede, og han gjør Regning paa at vinde sin Frihed tilbage, naar han kan opvække sine Foresattes fordeelagtige Mening om sig. Intet kunde derfor være farligere for den almindelige Sikkerhed end et Criminalsystem, hvorefter al Straf for store som for smaa Forbrydelser skulde ophøre, naar Personen kunde ansees forbedret, og det endog naar man gaaer ud fra den Forudsætning, at de Mænd, som Opsynet med Straffeanstalterne betroes, altid besidde den sikkreste Jagttagelsesevne, den dybeste Menneskekundskab, den fuldkomneste Upartiskhed og Charakteers-Fasthed, den utrættdeligste Omhyggelighed i at varetage alt hvad der kan tjene til at bedømme Fangernes moralske Tilstand. For Overtræderen selv bliver det System farligt, hvorefter Straffens Grændse bestemmes ved den, efter hvad Vedkommende kunne dømme, opnaaede Forbedring; thi en ringe Forbrydelse kan, efter samme, have evigt Frihedstab til Følge, hvis han ei er lykkelig nok til at overbevise Tilsynsmændene om sin Forbedring. Paa disses Vilkaarlighed og subjective Meninger vilde enhver Strafs Størrelse beroe.

Vel anmærker Forfatteren, at, ligesom vi ei kunne have Evidents om Oprigtigheden af Forbryderens Anger, saaledes mangler det os og ofte paa Vished om, hvor-

vidt den Paagjeldende er saa skyldig som han synes, og at vi ligesaavel bør lade os nøie med Sandsynlighed i første Henseende, som vi tage til Takke dermed hvad det sidste angaaer (Side 93). Men der er en uhyre Forskjel mellem den Grad af Vished, der fordres og bør fordres, inden nogen dømmes skyldig, og den, der i Straffeanstalten kan erhverves om hans Forbedring. Var der ved Straffelovens Anvendelse Tale om at afmaale enhver Straf i nøiagtigt Forhold til den større eller mindre moralske Fordærvelse, der fandtes hos Gjerningsmanden, saa lod Sammenligningen sig høre. Men Forfatteren siger selv (S. 85—86), at slig Udmaaling gaaer over vore Kræfter; og om det blotte Factum, at Nogen, med Forsæt, har forraadt sit Fædreland, myrdet, røvet, stiftet Mordbrand o. s. v., kan man have en ganske anden Sikkerhed end den, man kan faae om, at slig Misdæder siden er blevet et godt Menneske, som man, uden Fare, kan give sin Frihed.

Men ikke uden Forundring kan man erfare, at Forfatteren, hvor han siden kommer til at handle om Forbedringsanstalters Indretning, og i Særdeleshed i det sidste Afsnit af sit Værk, ganske og aldeles forlader det System, han forhen, med saa megen Varme, har forfægtet. Her indrømmer han, at der gives saa grove Forbrydere, at de ikke kunne optages i Anstalten, hvilket han i Særdeleshed, med den største Iver, paastaaer om dem, der, efter eengang at være løsladte, falde tilbage til Forbrydelsen (Side 157, 158, 159 og flere

Steder). Fremdeles lærer han, at der, med Hensyn til Misgjerninger, som skulle straffes med Forbedringshusarbeide, bør bestemmes en vis Straffetid, inden for hvilken ingen Løsladelse, paa Grund af Forbedring, bør finde Sted; hvorimod Straffen, endog efter Straffetidens Udløb, skulde vedvare, indtil Forbryderen virkelig fandtes forbedret (Side 118-119). Dette sidste kunne vi, i Henhold til det forhen bemærkede, ei billige; men mod det øvrige her anførte have vi ei andet at erindre end, at det staaer i den øiensynligste Strid med Forfatterens øvrige Lære *).

Hvad Forfatteren, i tredie Afsnit, foredrager om Forbrydelsers Forebyggelse er altsammen sagt mange Gange forhen, og det grundigere og i bedre Sammenhæng udført. Noget af hvad han nævner som et afgjort Middel til at forebygge Forbrydelser, vilde i det

*) Den Bayerske Straffelov (1 Theil, §§. 13 og 16) giver, under Betingelse af vedvarende god Opførsel, dem, der ere dømte til Tugthuset paa visse Aar eller til Arbeidshuset, (hvilket altid er paa Aaremaal) Haab om Løsladelse efter Udløbet af tre fjerde Dele af Straffetiden. Ligeledes giver den dem, der ere dømte til Tugthuset paa ubestemt Tid, lignende Haab efter 16 Aars Forløb. Ved disse Bestemmelser er der givet Opmuntring til god Opførsel i Straffeanstalten, og dog sat en temmelig stærk Skranke for Misbrug. De dadles uden tilstrækkelig Grund af Steltzer i Neues Archiv des Criminalrechts 5 B. 1 Stück S. 138-147; hvorom i et følgende Hefte.

mindste behøve en nærmere Undersøgelse og Retfærdiggjørelse mod de saare vigtige Indvendinger, som frembyde sig, f. Ex. Indretningen af Tilflugtssteder for faldne Fruentimmer (S. 52; cfr. Oversætterens Note * S. 50). Om det fjerde Afsnit, der angaaer Dødsstraffe, er alt talt i det foregaaende. I det femte Afsnit forkaster han legemlige Revselser aldeles, men gaaer derved ud fra den Forudsætning, at samme sætter en saadan Skamplet paa den Straffede, at han ei længere kan finde lovligt Erhverv. Herved maa jeg henholde mig til hvad jeg i nyt jur. Ark. 26 B. S. 191-192 har bemærket. Ligeledes vil han, i samme Afsnit, at Fængselsstraf aldrig maa indeholde andet Onde for den Skyldige end Frihedens Berøvelse, og han anseer det for ubetinget uretfærdigt, at lægge Lænker paa Forbryderen. Disse Sætninger har han aldeles ikke beviist; for at Fængsel skal kunne virke tilbørlig som Straf, kan det, efter Forbrydelsens Beskaffenhed eller den Skyldiges Characteer og Tilstand, ofte være fornødent, at forene et andet Onde med Frihedstabet, hvilket dog naturligviis ei bør udarte til Grumhed. Naar, ved slig Forstærkelse i Straffens Intensitet, Straffetiden kan blive kortere end den ellers maatte, er endog Forbryderen selv og hans Familie saavelsom Staten og Communen vel tjent dermed *). Det sjette Afsnit, der handler om nogle i nyere Tider fremsatte Forslag

*) Jevnfør nyt juridisk Arkiv, 30te Bind, S. 44-45.

til Straffelovenes Forbedring, indeholder Forfatterens Indvendinger mod dem, der ville, at der for enhver Forbrydelse skal være fastsat en bestemt forholdsmæssig Straf, men at denne og ufravigelig skal fuldbyrdes. Herom har jeg alt sagt det Fornødne.

Det syvende Afsnit, der indeholder Forbedrings-anstalternes Oprindelse og nærværende Beskaffenhed i Amerika, hører til det Interessanteste i Skriftet. Men glædeligt er Resultatet ikke; thi man seer, at disse Anstalter, der i Begyndelsen gave Menneskevennen saa trøstelige Udsigter, i de senere Aar ganske ere udartede, saa at den Beskrivelse, som de i Aaret 1817 af den lovgivende Magt i Masachusets udnævnte Commissairer have givet over de i forskjellige Provindser værende Forbedringshuse, som de, i Følge deres Ordre, undersøgte, ganske passer paa et slet indrettet Fængsel i Europa. Om Statsfængslet i Philadelphia læser man, at Antallet af Fangerne er saaledes tiltaget, at 20 til 40 maa indspærres i Cojer af 18 Qvadratfod, og at hele Institutet er blevet en Planteskole for alle Slags Laster. Dette Forbedringshuus var, som bekjendt, det første i Nordamerika, og man troede dets vedvarende gode Bestyrelse og hensigtsmæssige Virksomhed meest betrygget, fordi Fangerne vare betroede Qvækernes fromme Omhue. Det var og det Mønster, hvorefter de øvrige Forbedringshuse i Nordamerika dannede sig, og disse have ligeledes, efter Commissionens Beretning, havt samme uheldige Skjebne som den. Aarsagerne

til denne sørgelige Forandring søger Commissionen deels deri, at de første Stifteres ædle Omhue for disse Anstalter og de deri indsatte Fanger efterhaanden tabte sig, og at derfor mange af de Forbrydere, der, som forbedrede, vare løsladte, atter maatte optages fornemmelig for nye Forbrydelser. Fremdeles anføres det, at Bygningerne, under den saa stærkt voxende Folkemængde, bleve utilstrækkelige, saa at det blev umueligt hensigtsmæssig at skille Forbryderne fra hinanden, og underkaste dem en regelmæssig physisk og moralsk Disciplin. Vor Forfatter anseer det for Hovedfeilen, at de Fanger, der eengang, som forbedrede, ere løsladte, igjen optages anden, tredie, ja vel fjerde Gang, da slige forhærdede Forbrydere maa fordærve de øvrige, og Fangerne ikke ville frygte for nye Forbrydelser, naar de, i det værste Tilfælde, ei have andet at vente end nye Indspærrelse paa et Sted, hvormed de alt have gjort nøie Bekjendtskab, og som de have fundet taaleligt, maaskee angenemt. Commissionens Forslag, at Tiden skulde forlænges for dem, der gjentagne Gange findes skyldige til hiin Straf, misbilliger Forfatteren heftig. Mod dem, der have stødt Leiligheden til deres Forbedring fra sig, og som derfor, efter Forfatteren, blive at betragte som uforbederlige *) vil han have

*) En Synspunkt, der passer lidet i et System, der gjør Forbedring til Formaalet for al Straf. Iøvrigt vil det let indsees, at en særdeles grov og

ganske andre Forholdsregler anvendte, til hvilke han især regner Landsforviisning *). Commissionen talte og blandt Aarsagerne til hine Forbedringsanstalters Forfald den hyppige Losladelse ad Naadens Vei, og før Straffetidens Udløb, og den synes meget tilbøielig til ganske at forkaste slige Benaadninger. Forfatteren finder derimod det Slags Benaadning væsentlig forbunden med en Forbedringsanstalts sande Aand; han anfører et Forbedringshuus, der intet Hensyn tager til, om Forbedring er opnaaet eller ikke, for en sand Uting. Dog indrømmer han, at man, med Hensyn til den menneskelige Naturs Svaghed, der ei lader haabe, at Opsynsmændene altid ville være i Stand til at skille den sande Angergivne fra Hykleren, bør indskrænke Benaadningen ved hensigtsmæssige almindelige Forskrifter. Han anmærker, at fortræffelige Vink i denne Henseende indeholdes i en Beretning fra 1805 om Statsfængslet i Nye York, hvorefter der, blandt andet, skal tages Hensyn til, om Forbryderen er overbeviist ved klart og utvivlsomt Vidnesbyrd **), om

skammelig Misgjerning kan vidne ligesaa stærkt om Uforbederlighed som Gjentagelsen af en ringere.

*) Jeg behøver ikke at vise, hvor lidet denne Straf, især anvendt paa grove og uforbederlige Forbrydere, enten vilde svare til Straffens Formaal, eller stemme med Folkerettens Grundsætninger.

**) Herved underkastes Domstolenes Kjendelser, paa en synderlig Maade, Control af Tilsynsmændene

Forbryderen allerede har udstaaet en Straf, som kan være tilstrækkelig til at tilfredsstille det borgerlige Selskab, og at hans Løsladelse hverken hos ham selv ophæver Frygten for tilkommende Straf, eller giver andre Haab om Strafløshed. Ligesaa antager han her, som vi allerede før have seet, at et vist minimum af Tid bør foreskrives inden Benaadningen kan tilstædes. Ligesom dette ganske strider mod hans forhen fremførte Grundsætninger, saaledes er det og kjendeligt, at ogsaa mere af det her Foredragne, og i Særdeleshed det, som jeg oven har udpeget ved sær Tryk, er i aabenbar Modsigelse med disse Grundsætninger.

Iøvrigt maa det mærkes, at de nordamerikanske Love ingensinde have antaget den Grundsætning, at den Skyldiges Forbedring er det eneste lovlige Formaal for Straf. De have stedse havt nogle Forbrydelser, som maatte straffes med Døden, skjøndt de kun gjøre sparsomt Brug af denne Straf, især i Sammenligning med Gammel England. Ogsaa er det vist, at deres Forbedringsanstalter i den Periode, hvori de vare i saa heldig Gang, ingenlunde blot virkede som Midler til at forbedre dem, der eengang vare faldne, men tillige

med Straffeanstalterne, hvilket er saa meget forunderligere, som man, i Nordamerika, ei dømmer efter skriftlige Akter, men efter mundtlig Procedure, og de Eedsvornes Udsagn derfor ikke er eller kan være underkastet nogen Appel.

som Skrækmidler for hvem der ellers kunde have Lyst til Forbrydelser; thi den strænge Orden og Disciplin, som herskede i disse Anstalter, gjorde dem maaskee vel saa frygtelige for den Classe, hvori Forbrydelser ere hyppigst, som en Frihedsberøvelse, der var forenet med større Haardhed og Nedværdigelse, men og med mere Licents. Denne Straf blev derhos anvendt snart paa Livstid, snart paa meget lang Tid. Saaledes blev, efter en Lov af 1796, stort Tyverie i Nye York straffet første Gang med Fængsel indtil 14 Aar, og anden Gang med Fængsel for Livstid. Endelig kan man ikke let undgaae den Tanke, at vel de skjønne Beskrivelser, man, i sin Tid, gav over hine transatlantiske Forbedringsanstalter og disses beundringsværdige Virkninger kunne have indeholdt noget Overdrevent, og at man ligeledes nu giver et for stygt Billede af deres nærværende Tilstand. Ved deslige Beskrivelser kommer det saa meget an paa, med hvilke Øine man seer; og intet var naturligere end at man i hiin Periode med Kjærlighed betragtede det Værk, menneskekjærlig Begeistring havde stiftet og omhyggelig pleiet, og at man derimod nu, i dets Forfald, betragter det med Uvillie. For Resten er det klart, at man ikke maa have anvendt den Opmærksomhed paa hine Anstalter, som de fortjente, naar man ikke sørgede for Bygningernes Udvidelse eller nye Bygningers Anlæg, efterat Fangernes Antal var formeret i et saa uhyre Forhold, hvilket iøvrigt dog, uagtet den Andeel, der kan tilskrives den voxende

Folkemængde, vidner om at Straffen, hverken som forbedrende for den Straffede eller som afskrækkende for Alle, virkede alt hvad man i Begyndelsen ventede. Endnu anmærkes, at man, i Nordamerika som i andre Stater, klager over de svære Bekostninger, slige Anstalter medføre.

Ottende Afsnit angaaer Forbedringsanstalterne paa det Europæiske Continent. Den største Deel er taget af Howards bekjendte Værk, og viser, at han allerede da han, i 1775, foretog sin første Reise for at besøge Fængslerne i Europa, fandt, paa flere Steder, f. Ex. i alle de forenede Nederlandes Hovedstæder, velindrettede Straffeanstalter, men at han, paa senere Reiser, stundom fandt en Anstalt i Forfald, der forhen havde været i fortræffelig Tilstand (f. Ex. Arbeidshuset i Gent, hvilket derimod Buxton i 1817 igjen har fundet i ypperlig Stand); ligesom han og, paa mange Steder, fandt Fængslernes og Fangernes Behandling skrækkelig. Iøvrigt opholder Forf. sig vidtløftigst ved hvad der, i senere Tider, er skeet for hiin Sag i Frankrig, hvor man sildigere end i de fleste andre Lande synes at have begyndt paa at sætte Fangerne i hensigtsmæssig Beskjæftigelse. I Særdeleshed anfører Forfatteren en Kongelig Forordning af 1814 om Indretningen af et Forbedringshuus for Fanger, der ere dømte paa kortere Tid end 20 Aar. Denne Anordning indeholder vist nok meget Godt og Hensigtsmæssigt, f. Ex. den nøiagtige Visitation, som er

forestrevet, og Trykningen af den aarlige Beretning om Indretningens Tilstand. Men det synes dog en væsentlig Feil, at Forbrydere af saa meget forskjellig Størrelse optages i samme Straffehuus.

Niende Afsnit, om Forbedringsanstalterne i England, viser, at Ideen om ved et velordnet Disciplinarsystem at forbedre Misdæderne, heller ikke er blevet fremmed for dette Land, men at det dog ei hidtil har havt den tilsigtede Følge. Hvad der er udrettet i England til Fængslernes Forbedring, skyldes for det meste velvillende Privatmænds virksomme Deeltagelse. I Milbank, nær ved Hovedstaden, er, efter Benthams Plan, oprettet en Forbedringsanstalt, hvorfra Forfatteren haaber, at den vil bevise Planens Fordele og derved bane Veien til en almindelig Indførelse af hiint System. Men Forfatteren anmærker derhos en Omstændighed, som næsten maa nedslaae Haabet, de umaadelige Bekostninger, Anstalten medfører, i det hver Fange kommer paa 40 Pund Sterling aarlig, medens hans Arbeide kun erstatter $\frac{1}{18}$ af denne Sum.*) De andre tildeels lignende Anstalter, som kortere eller længere Tid have bestaaet, give ligeledes kun et ugunstigt Resultat fra den oeconomiske Side. Iøvrigt skulle

*) Da tillige hele Anstaltens Bekostning angives til 400,000 Pund, saa ere sandsynligviis i hine 40 Pund for hver Fange end ikke beregnet nogen Andeel for Indretningens generelle Udgifter, men kun hvad hans Pleie særlig koster.

de Anstalter, som ere gjorte i Woolwich, Scherneß og Portsmouth til at opbevare de Forbrydere, som skulle bortsendes til Sydwales, indtil slig Affendelse kan skee, i de senere Tider have faaet saadanne gavnlige Forandringer, at de fortrinligen ere i Stand til at godtgjøre Forbedringssystements store Nytte, i Stedet for at de, i Begyndelsen, vare sande Drivhuse for Laster og Fordærvelse. Ogsaa paa de Skibe, der overføre de deporterte Forbrydere, sørger man for, ved Aftenskoler, og flittigt Brug af den hellige Skrift, at virke til deres Forbedring; og man skal deraf have spøret de heldigste Virkninger. Forfatteren holder med Rette for, at der er intet, der er saa skikket til at virke moralsk Forbedring, som den hellige Skrifts egne guddommelige, simple, energiske, forstaaelige og overbevisende Ord.

Af det tiende og sidste Afsnit: Bemærkninger over Indretningen af et sandt Poenitentiarie (Forbedringshuus), have vi alt i det Foregaaende meddeelt Udskrift ligt. Forresten ere Forfatterens Bemærkninger ingenlunde nye, og, skjøndt de fleste ere velgrundede, saa ere der dog nogle, hvorimod betydelige Indvendinger kunne opkastes. Saaledes holder Forfatteren for, at baade Retfærdigheden og Straffeanstaltens Hensigt ubetinget fordrer, at enhver Fange, efter Afdrag af den ham paaliggende Skades Erstatning og af hans Underholdnings Bekostninger, beholder sin hele Arbeidsfortjeneste, saaledes at en Deel strax gives ham

til Disposition, og den anden Deel oplægges for ham indtil han igjen træder ud af Straffeanstalten, og, paa den anden Side, finder han det uret, at Forbryderen erholdet noget af sin Arbeidsfortjeneste, inden han har erstattet sin Underholdning. Dette er vel tilsyneladende rigtigt, men det behøver dog nærmere Indskrænkning og Bestemmelse, naar det ei skal virke fordærveligt. Naar maa ubetinget holder sig til den opstillede Sætning, saa vilde heraf flyde, at den raske og arbeidsdygtige Forbryder, især naar han forud har lært et godt Haandværk, som han kan øve i Straffeanstalten, eller han, fordi han er dømt paa lang Tid, lærer et saadant sammesteds, vil kunne skaffe sig bedre Dage paa Straffestedet end den affældige, svagelige Fange, eller den, der kun er oplært i simpelt, sidet lønnende Arbeide, eller en Haandtering, som ei lader sig benytte i Straffeanstalten, og som derhos kun er dømt paa kort Tid, altsaa ikke der kan oplæres til mere indbringende Arbeide. Imidlertid er hiin Fanges Duelighed til at erhverve, i Særdeleshed i Tyvesager, snarere en skjærpende end en formildende Omstændighed; ligesom det og kan hænde, at hans Forbrydelse, fra andre Sider, er større end denne mindre heldige Fanges. De bedre Kaar, han kommer til at nyde, er altsaa ikke stemmende med Retfærdighed og Straffens Formaal; og en Sammenligning kan let gjøre et Indtryk paa Fangerne, som ei allene er skadeligt for den tilsigtede Forbedring, men endog, i flere Henseen-

der, kan være farligt. Det kan derfor vel være rigtigt at opmuntre til Flid ved Godtgjørelse for Overarbeide, men det Arbeidspensum, der fordres af Enhver, bør ikke ubetinget bestemmes efter Beløbet af hans Underholdningsbekostninger, hvorimod Hensyn, saavidt muligt, bør tages til hvad Enhver, i sit Arbeidsfag, og efter sine Kræfter, kan udrette: og Overarbeidet bør heller ikke betales efter dets absolute Værd, men saavidt muligt saaledes, at de forskjellige Fanger, uagtet deres forskjellige Arbeidsdygtighed, kunne, ved lige Flid, erhverve lige Kaar. Og vist er det, at der, naar Fangerne saaledes skulle beskjæftiges paa forskjellig Maade, udkræves en endnu høiere Grad af Opmærksomhed, Skjønsomhed og Upartiskhed hos Opsynet og Bestyrelsen end den, der ellers er fornøden, hvis ellers Uretfærdighed og sammes farlige Følge skal undgaaes. Blandt andet maa man nøie vogte sig for, at den oeconomiske Synspunkt ikke faaer Overhaand over den justituelle. Iøvrigt vilde nok kun for faa Fanger blive noget Overskud, naar det Offentlige ikke blot vilde føre Enhver til Regning hvad hans Underholdning særligen kostede, men tillige hans Qvotum af Stiftelsens øvrige Udgifter, saasom Renter af den i Bygning og Inventarium staaende Capital, sammes Vedligeholdelse, Administrations Bekostninger, med videre. Det er altsaa kun, ved det Offentliges Liberalitet, der ikke saa meget seer herpaa, men som vil, at Flid skal finde behørig Belønning, at der kan

blive Tale om Overskud. Staten er derfor nok ikke heller saa bestemt forpligtet til at lade det beregnede Overskud tilflyde den, som har lidt Skade ved Forbrydelsen; hvilket ofte kunde have til Følge, at Opmuntringen til Flid vilde bortfalde, i det den Fange, der havde en noget betydelig Skades Erstatning at tilsvare, aldrig kunde gjøre sig Haab om at nyde personlig godt af sin Anstrængelse. Den Side 172 omtalte Tilfredsstillelse, Forbryderen vil føle ved at rense sig for Følgerne af hans Forbrydelse, vil neppe paa Massen af Forbryderne have nogen betydelig Virkning.

En synderlig Grund anføres der S. 159, hvorfor Fanger, som dømmes paa Livstid eller paa mange Aar, ei bør have Plads i Forbedringsanstalten, nemlig at de vilde optage Pladsen for andre mere qualificerede Forbrydere. Dersom der ikke vare vigtigere Grunde mod slige Fangers Indsættelse i Forbedringshuset, saa maatte man, ved større og flere Bygninger af det Slags, skaffe Rum for dem; hvilket ei vilde være til større Bekostninger end at hensætte dem i andre Straffesteder.

Staaer det til en Creditor paa nye at gjøre Arrest eller Forbud, efterat den først iværksatte Arrest- eller Forbuds-Forretning, formedelst Mangel af lovlig Forfølgning, er, i Overeensstemmelse med 1—21 N. L. 19—20 cfr. 22, ophævet?

Det ovennævnte Spørgsmaal er hidtil ikke afhandlet i vor Literatur, undtagen af Hr. Conferentsraad og Høiesterets Assessor Brorson, i dennes Forsøg til den første Bogs Fortolkning i Christian den Femtes Danske og Norske Lov, 2det Bind, Side 265-266, hvilken Forfatter hælder til den bekræftende Besvarelse. Derimod er det nyeligen blevet forhandlet og paakjendt i Høiesteret, der den 1ste Marts 1821, ved sammes høitidelige Aabning, har stadfæstet en af Kongens Foged i Kjøbenhavn, Hr. Etatsraad Carstens, afsagt Eragtning, hvorved en Creditor kjendtes berettiget til at fornye en Arrest, som, paa Grund af Lovens

1—21—20, var ophævet. Skjøndt Spørgsmaalet saaledes, med afgjørende Autoritet, er blevet besvaret, turde det dog ikke være uden Interesse for dette Tidsskrifts Læsere, at modtage en kort Fremstilling af de, efter min Overbeviisning, klare Grunde, der understytte denne Opløsning af et Spørgsmaal, som mange Lovkyndige, efter hvad jeg har bemærket, ansee for særdeles tvivlsomt.

Saafremt Arrest-Impetranten, ved at have forsømt en engang iværksat Arrest eller Forbuds Forretnings lovlige Forfølgning, skulde tabe al Ret til, for Fremtiden, at benytte dette Tvangsmiddel til at gjøre sin Fordring gjeldende, saa maatte der enten i Lovens Ord, eller i dens Grund og Diemeed, eller i dens Analogie, indeholdes noget, som gjorde det nødvendigt at betage ham denne Ret.

Dersom Lovens Ord ikke tilkjendegive, at Forsømmelsen skal have en saa udstrakt Virkning, dersom Lovgiverens Diemed fuldkomment kan opnaaes uden den, og dersom Analogien heller ikke fordrer saadan Udstrækning, saa mangler der tilstrækkelig Grund for samme; og end mindre lader den sig antage, dersom endog Forholdet til andre Lovbestemmelser skulde afgive positive Grunde for den Fortolkning, at Forsømmelsen ingen anden Følge havde end at den gjorte Forretning blev spildt.

Hvad nu for det første det bogstavelige Indhold af 1—21 N. L. 19—20 angaaer, da er det indlysende,

at de Udtryk "da er Arresten dermed ophævet" blot indbefatte den allerede foretagne Arrest, og at man altsaa maatte gaae uden for Artiklens Ord, saafremt man vilde frakjende Arrest-Impetranten Ret til paa nye at anvende dette Tvangsmiddel. Hvor ellers en Retshandling spildes, ved Mangel i dens Form eller lovlige Forfølgning, saa strækker dette sig heller ikke videre end til denne engang foretagne Handling; og der er intet hindertigt i, at man, paa nye, kan søge sin Ret, under Jagttagelse af de lovbefalede Regler. Skulde man her gjøre en Undtagelse fra denne almindelige Regel, ved at tillægge hiint Lovsted en udstraktere Virkning end dens Ord beskrive (interpretatio *augens*, ikke *extensiva*, thi Lovstedet vilde dog ei udstrækkes til flere Tilfælde end de, dets Ord omfatte, men kun den bogstavelig udtrykte Virkning forstærkes), saa maatte det enten være fordi dets Bud ellers vilde være betydningsløst og ikke svarende til Hensigten, eller og fordi en tydelig Analogie tilsagde, at man skulde gaae saa vidt. Begge Dele har man og meent. Man har sagt, at ellers kunde Creditor eludere Lovstedet, ved strax igjen at effectuere en nye Arrest, og at saaledes Lovens Øiemed vilde forfeiles, nemlig at Ingen skal, for en Fordring, som ei endnu er, ved endelig Dom, kjendt gyldig, taale Arrest paa sin Person eller sit Gods i længere Tid end den, som det er aldeles nødvendigt at indrømme Creditor, for at sætte denne i Stand til at

sikkre sin Ret. Men det er aabenbart, at Budet i 1—21 Norske L. 19—20, confr. 22, er fuldkomment garanteret derved, at den ikke lovlig forfulgte Arrest- eller Forbuds-Forretning spildes, uagtet man ei nægter Creditor Ret til paa nye at erhverve en lige Forretning. Deels kan Debitor ikke komme til uden en meget kort Tid at lide en Arrest, som ei er lovlig forfulgt. Deels kunde det være antageligt, at Modparten for den Tid, hvori den siden ophævede Arrest har varet, skal give Opreisning, hvad enten Fordringen, i sin Tid, kjendes grundet eller ikke; thi denne Arrest bliver ikke, i noget Tilfælde, retfærdiggjort ved Dommen, men bliver, formedelst Formen, at ansee som ulovlig, uagtet lovlig Grund til at arrestere ikke manglede. Men i al Fald er det vist, at Creditor, hvis Arresten befindes ulovlig, i Særdeleshed har at give Erstatning for den ved hans Forsømmelse foraarsagede Forlængelse af samme; ligesom og forøget Sikkerhed, efter 1—21 N. L. 19—4 vil blive at kræve, naar Arresten skal fornyes. Ogsaa er Creditor meget udsat for, at der i det Mellemrum fra den første Arrests Ophævelse og til en nye kan iværksættes, foregaaer noget, hvorved han sættes ud af Stand til med Nytte at begjære en saadan. At Nogen forsætlig skulde efterlade at forfølge en Arrest, for siden at gjøre nye Arrest, lader sig derfor ingenlunde befrygte; og i al Fald vil den Paagjeldende faae Skadesløsholdelse. Naar man siger, at Hensigten med Loven, der tilstæder Arrest, kun er at sikkre den

agtsomme Creditor, men ikke at begunstige den Skjødesløse og endnu mindre den uemennefkelige, saa svares; i Henhold til det Foregaaende, at Skjødesløsheden finder sin tilstrækkelige Straf deri, at den engang gjorte Arrest spildes, og at her slet ingen Fare er for Misbrug til at martre Debitor. At en ringe Grad af Uagtsomhed, som stundom ei engang er at tilskrive Parten selv, men hans Fuldmægtig, skal betage en Creditor et væsentligt Middel til sin Rets-Beskyttelse, uden at enten Lovens Bud eller en indvortes Nødvendighed fordrer det, synes ei at burde antages.

Man har fremdeles meent, at Analogien af de Love, i hvis Følge en Creditor, som forsømmer i Tide at erlægge de ham befalede Underholdningspenge til den Debitor, han har ladet sætte i Fængsel, aldeles skal have tabt sin Ret til i samme Sag videre at arrestere sin Debitor *), maatte og i det omspurgte Tilfælde tale til Debitors Fordeel. Denne fornærmes, hedder det, ikke mere i det ene end i det andet Tilfælde, og lige Grunde fordre samme Bestemmelse. Men her er neppe en saadan Aarsagernes Lighed forhaanden som man forudsætter. Dersom Creditor kunde lade sin Debitor hensidde i Gjeldsfængsel, uden at betale ham de befalede Underholdningspenge, saa stod denne Fare for at omkomme af Hunger. Det er derfor intet

*) See Frd. 18de Marts 1693, Pl. 9de Sept. 1761, 22de Sept. 1820.

under, at Lovgiveren har valgt et meget alvorligt Middel, for at bevinge Creditor til at opfylde denne sin Pligt. Men derved, at 1—21 N. L. 19—20 ei punktlig iagttages, sættes Debitor i ingen saadan Fare. Arresten kan i det høieste derved blive noget forlænget, men derfor maa Creditor holde ham skadesløs, forruden at denne ellers taber nok ved den engang gjorte Arrests Ophævelse. Den omspurgte Artikel gjelder desuden ikke bløt om Gjeldsfængsel, men og om Arrest paa Gods, saavelsom om den personlige Arrest, der, efter Loven, forudsættes at kunne paalægges nogen uden at sætte ham i Fængsel*), ja Lov-

*) Begrebet om Arrest paa Person er i sig meget forskjelligt fra det om Fængsel. Ligesom Arrest paa Godset ei gjør det nødvendigt, at dette bortføres, men allerede frembringes ved det blotte Retsdecret, der betager Besidderen Dispositionsret over Godset, saaledes er det og nok til at belægge Personen med Arrest, at det, ved Rettens Kjendelse, paalægges ham at forblive paa et vist Sted. Christian den Fjerdes Birkeret 13 Art., cfr. Art. 14, der er Kilden til 1—21 N. L. 19—8, handler udtrykkelig om en Arrest, som bestaaer deri, at det, ved Fogden, eller, om denne ikke er tilstæde, ved tvende Dannemænd, forbydes Debitor, sig af Byen eller Birket at begive. 1—21 Norske L. 19 taler derfor og kun paa et enkelt Sted (Art. 18) om Fængsling, som, efter samme, blot skal finde Sted under visse, rigtig nok ikke heldig udtrykte, Betingelser; hvorimod 1—24—33, 44 ff. N. L. 32—35,

bestemmelsen er, efter den paafølgende 22de Artikel, endog anvendelig paa det blotte Forbud. Udtrykkene i de nævnte Anordninger vidne endog om, at den blotte

46 ff., der forudsætte Dom allerede at være falden, stedse tale om fængslig Forvaring; ligesom og dette Lovens Capitel først taler om Underholdningspenge, uden Tvivl fordi det forudsættes, at personel Arrest, der gaaer foran Dom, sjeldent gaaer over til virkeligt Fængsel. Ogsaa 1—22 N. L. 20 taler om et Slags Personelarrest, som blot hviler paa den Debitor paaliggende Pligt at blive paa et vist Sted, og det Ansvar, han ellers udsætter sig for. Fremdeles har 5—14—26 N. L. 5—13—24, paa det allerbestemteste, gjort Forskjæl mellem at arresteres paa Person, og at fængsles. Det synes og, at hiin baade for Debitor lempeligere og for Creditor mindre bekostelige Arrest fuldkomment svarer til sin Hensigt; naar den Arresterede veed, at han, i Overeensstemmelse med 1—21—18 N. L. 17, ved at foragte saadan Arrest, paadrager sig egentlig Fængsel, saa giver allerede dette ham det kraftigste Motiv til at holde sig det faldne Retsdecret efterrettelig. For dettes Tilsidesættelse bliver han derhos end videre at ansee efter Art. 17. For Resten kan det ikke nægtes, at benævnte 18de Artikel, forsaavidt den, blandt Aarsagerne, der berettige Creditor til at forvandle hiin mildere Arrest til den strengere, nævner Uvederheftighed, gjør Anvendelsen af hiin Forskjæl vanskelig. Men, hvorledes Lovfortolkeren end vil rede sig ud af denne Knibe, der næsten gjør et heroisk Middel nødvendigt, saa

Ophævelse af Arresten ikke i og for sig har til Følge, at Creditor ei, for samme Sag, oftere maa gjøre Arrest; thi dette sidste anføres, i Særdeleshed i Frd. 18de Marts 1693, hvortil de ommeldte Plakater refe- rere sig, som en særegen Bestemmelse, der ikke umid- delbar ligger i det første.

Den Sætning, at Creditor, der forsømmer lov- ligen at forfølge en Arrest- eller Forbuds-Forretning, skal have tabt sin Ret til paa nye at benytte sig af et saadant Tvangsmiddel, vilde og lede til flere Synder- ligheder og Forviklinger. Heraf vilde nemlig flyde, at Creditor, end ikke efterat have faaet endelig Dom for sin Fordring, kunde fornye Arresten; men hertil kan dog ikke tænkes mindste rimelig Grund, da her al Fare bortfalder for, at Debitor kunde være forurettet ved det mod ham brugte Tvangsmiddel. Imidlertid gives der ingen Middelvei. Enten maa blot den engang iværksatte Arrest være spildt, eller og maa Creditor, for stedse, have tabt Ret til at gjøre Arrest for samme Fordring; mellem Perioden før Dom er gaaet, og efterat Dom er faldet, kan her ikke gjøres Forskjæl. Fremdeles møder det Spørgsmaal, om Creditor blot skal have tabt Ret til at fornye det Tvangsmiddel han engang, ved forsømt Forfølgning, havde ladet falde;

staaer det dog ei til at nægte, at Loven erkjender en Personel-Arrest, der er forskjellig fra Fængsel; og mere vedkommer os ei paa dette Sted.

eller om han tillige skulde have afskaaret sig Ret til at benytte noget andet i 1—21 N. L. 19 hjemlet Tvangsmiddel. Det sidste vilde være en nye, vilkaarlig Skjærpelse af de under Spørgsmaal værende Lovsteder; og man maatte da i Særdeleshed tillægge den her omhandlede Forsømmelse større Virkning end Tilbageholdelse af de befalede Underholdningspenge, hvilken ingenlunde kan betage Creditor sin Ret til at forfølge sin Fordring ved Hjelp af Forbud eller Arrest paa Godset. Men det første Alternativ har til Følge, at Creditor, i mange Tilfælde, ved et Forbud af andet Indhold end det forhen gjorte, eller ved Arrest i Forbuds Sted, eller Arrest paa andet Gods end det forhen arresterede, kunde tilintetgjøre den Fordeel, Debitor skulde have vundet. Mange vanskelige Forviklinger kunne herved opstaae.

Endnu maa der lægges Mærke til et Lovsted, som, i et enkelt Tilfælde, udtrykkelig afgiør det her omhandlede Spørgsmaal, nemlig 3—16 N. L. 18—10, der handler om det Forbud, der kan gjøres mod et tillyst Egteskabs Fuldbyrdelse (cfr. Art. 13). Efter at det her er bestemt, at den, der har gjort Forbudet, skal være forpligtet til strax at tage Stævning, tilføies det; "Hvis det ei gjøres, da skal samme Forbud eller Forhindring ikke gjelde, eller agtes, hvad de derefter gjøre ville." Men, langt fra at man er berettiget til, af dette Lovsted, som Analogie betragtet, at udlede noget til Fordeel for en lignende

Fortolkning af 1—21 N. L. 19—20 og 22, er det rimeligt, at Lovgiveren, i Betragtning af det Forbuds særegne Natur og Vigtighed, har villet givet de Paagjeldende en særdeles Beskyttelse, som ikke er hjemlet i 1—21 N. L. 19—22.

Skal den Deel af Kjøbesummen for faste Eiendomme, som behøves til vedkommende Pantecreditorers Betaling, i Sterv- og Concurs-Boer indbetales til Skifteforvalteren?

I Anledning af Pl. 21de Marts 1809, §. 4, og Pl. 3die Junii 1818, §. 7, der fastsætte, at Auctionsbeløbet for faste Eiendomme, i Sterv- og Concours-Boer, stedse skal afleveres til Skifteforvalteren, uden at passere Indcassators Hænder, er det Spørgsmaal opstaaet: om dette og gjelder med Hensyn til den Deel af Kjøbesummen, som tilkommer Panthaverne? Skjøndt dette Spørgsmaal ikke forekommer mig synderlig tvivlsomt, saa har jeg dog bemærket, at Meningerne derom ere deelte. Paa Grund heraf, og med Hensyn til Sagens Vigtighed, har jeg troet derover at burde, med et Par Ord, meddele mine Tanker.

De nævnte Anordninger have blot havt til Hensigt at fritage Boerne for den Byrde, at svare Indcassations-Sallarium af de Summer, som til Boerne blive at indbetale for solgte faste Eiendomme; hvilke Summer, ei som Auctionsbeløberne for Løsøre, indkomme i

smaa Dele, ligesom heller ikke her nogen behøves, der kan paatage sig den Ansvarlighed for Kjøberens Vederheftighed, som ved Løsøre-Auctionen paaligger Indcassator. Det er derfor og kun, i Modsætning af Indcassator, gjennem hvis Hænder Pengene før, paa mange Steder, gik, at Skifteforvalteren nu selv skal oppebære Auctionsbeløbet, uden at samme passerer Indcassators Hænder. Den Deel af Kjøbesummen, der tilkommer trebie Mand, har ingen af Boets Repræsentantere, som saadanne, Adkomst til at oppebære, hverken Skifteforvalteren eller Indcassator. Ligesom Hensigten med og Sammenhængen i de omhandlede Lovsteder, der kun angaae Maaden, hvorpaa Boet skal oppebære hvad samme har at fordre, ingenlunde tilstæde at forklare samme uden om det Boet tilkommende Auctionsbeløb, saaledes bliver det, efter de ellers lovbestemte og ved bemeldte Anordninger ingenlunde ophævede Former, end ikke muligt for Skifteforvalteren at oppebære Pantesummerne, med mindre de Vedkommende frivillig overlade samme i hans Hænder. Kjøberen kan nemlig ikke være pligtig til at betale Kjøbesummen, forinden han faaer de paa Eiendommen hvilende Panteforskrivninger, som indfries ved Hjelp af Kjøbesummen, sig, mod behørig Qvittering, extraderede. Indtil dette er skeet, kan han ikke faae frit Skjøde paa Eiendommen, men den, som, med lovlig Adkomst, har Pantebrevet i sit Værge, beholder en retmæssig Fordring paa Eiendommen, uden

Henſyn paa den til Andre erlagte Betaling. Panthaverne ere ikke heller pligtige til at nedlægge de originale Pantebreve i Boet, hvorimod Creditorerne blot pleie at fremlægge Gjenparter af de Forſkrivninger, ifølge hvilke de gjøre Fordringer; allermindſt behøver Panthaveren at give Pantebrevet fra ſig i quitteret Stand, inden han er blevet fyldeſtgjort. Det ſtaaer altſaa ikke i Skifteforvalterens, ſaa lidet ſom i en anden Sælgers Magt, at give Kjøberen behørig Hjemmel til den ſolgte Eiendom, forinden Panthaverne ere blevne tilfredsſtillede for hvad der tilkommer dem. Denne Afgjørelſe kan for Reſten ſkee mellem Panthaverne og Kjøberen indbyrdes, da denne ſidſte, mod at fremviſe de quitterede Pantebreve, maa kunne liquidere diſſes Beløb i Kjøbeſummen. Men den kan og foregaae inden Skifteretten, hvor Kjøberen kan møde med ſine Penge, og Panthaverne med deres Panteforſkrivninger, og, ved Pengenes Modtagelſe, extradere diſſe tilbørlig quitterede. Alt gaaer i denne Henſeende, til paa ſamme Maade ſom ved en Berigtigelſe af de uden for en Skiftebehandling pasſerede Eiendomsſalg. Skifteforvalteren har her de Functioner, ſom ellers tilfalde Sælgeren, og intet videre.

Vel ere der Fordringer, ſom maa gaae foran Panteforſkrivninger; og, naar Eiendommen altſaa er ſolgt for en mindre eller dog kun lidet ſtørre Sum, end den, der heftede paa ſamme, ſaa maa Kjøberen iagttage, at han ei til Panthaverne udbe-

taler mere end hvad der, efter Fradrag af de mere privilegerede Fordringer (f. Ex. Bankrenter, Skatter, Skifte- og Auctions-Bekostninger), tilkommer disse. Men dette selvsamme kan han og have at iagttage ved Berigtigelse af et andet Eiendomssalg. Saafremt der enten i Henseende til disse fortrinlige Fordringer, eller med Hensyn til selve Panthavernes Fordringer, eller disses indbyrdes Fortrinlighed, finder nogen Uvished Sted, saa maa han tilbageholde en passende Deel af Kjøbesummen, indtil de Vedkommende enten have forenet sig om slige Puncter, eller deres Disput, paa lovlig Maade, er blevet afgjort.

En anden Sag er det, at Parterne meget vel kunne lade Pantesummerne gaae gjennem Skifteforvalterens Hænder, naar de saa ville, ligesom man og, ved andre Afhændelser, kan lade Sælgeren komme i Besiddelse af den hele Kjøbesum og berigtige Panteforbringerne. Men dette beroer ganske paa de Vedkommendes egen frie Villie. Naar Kjøberen til Boet indbetaler den Deel af Kjøbesummen, som tilfalder Panthaverne, eller disse afgive til Skifteforvaltern de oprettede Panteobligationer, for at han kan hæve hvad de derefter have at fordre, og igjen udbetale det til dem, saa er dette ikke noget, som de, i Kraft af Lovene, (ex juris necessitate) overlade til Skifteforvalteren, men det er en Følge af deres frivillige Tillid, at de, paa denne Maade, søge deres Mellemværende berigtiget.

Almindelige Bemærkninger over de Forbrydelser, som begaaes i Embedsforelsen, med Hensyn til nogle fremmede Lovgivninger.

Et af de Capitler i Criminalretten, der frembyder største Vanskeligheder saavel for den legislative som for den videnskabelige Behandling, er uden Tvivl det, som angaaer de Forbrydelser, hvori Statens Tjenere, som saadanne, kunne gjøre sig skyldige. Statens Embeder ere af saameget forskjelligt Slags; de Pligter, somme medføre, ere saa mangeartede og ofte saa forviklede, at det er ligesaa vanskeligt, paa en retfærdig og hensigtsmæssig Maade, at rubricere dem under faste Eenhedsbegreber, som det er ugjørligt at udtømme dem ved nøiagtig Detail. Ved den første Methode løber man Fare for at behandle Overtrædelser, der, i deres Natur og Følger, ere af høist forskjellig Strafbarhed, som lige; ved den sidste kan man umulig komme til Fuldstændighed. De ældre Love have gaaet den sidstnævnte Vei, og ere derved ikke blot blevne ufuldstændige, men

endog for det meste forfaldne til betydelige Anomalier, fordi de til forskjellig Tid og i forskjellig Aand givne Bestemmelser lægge en høist ulige Maalestok til Grund. Denne Ulighed er et langt større Onde end hiin Ufuldstændighed, thi ved Hjelp af Analogie, der i al Fald kunde sanctioneres ved et almindeligt Lovbud, lode Straffene i de unævnte Tilfælde sig bestemme i Forhold til hvad der for de nævnte var anordnet; men det Anomaliske i de forskjellige Forskrifter gjør Analogien vanskelig og tvivlsom. Imidlertid have de nyere Love og Lovudkast, der have forsøgt ved almindelige Bestemmelser at omfatte alle ikke særlig nævnte Embedsforbrydelser, ingenlunde været lykkeligere, end de ældre, mindre systematiske Lovgivninger. Ja det vil endog være lettere for Domstolene, ved Anvendelsen af disse, at træffe et retfærdigt Forhold end hvor de ere bundne ved hine almindelige Regler. Af de forskjellige Analogier ville Dommerne oftest kunne foretrække den Lovbestemmelse, der i sig er den retfærdigste og hensigtsmæssigste; men hine faste almindelige Regler binde Dommerne uafvigeligen; og deres Natur medfører, at de maae være saa almindelige, at de omfatte de meest uligeartede Tilfælde.

For at godtgjøre dette, ville vi opholde os noget ved tvende Lovbøger, der have lagt det an paa en saadan systematisk udtømmende Behandling af Embedsmænds Forbrydelser, at enhver Forbrydelse af dette Slags skal finde en bestemt Regel, hvorunder samme

maa indbefattes. Disse tvende Love ere Allgemeines Landrecht für die Preussischen Staaten, hvor denne Gjenstand afhandles i 2 Th. 20 Tit. 8 Abs., indeholdende 187 §§., og Strafgesetzbuch für das Königreich Baiern, der, efter den deri fulgte Methode, afhandler Embedsmænds Forbrydelser og disses Forseelser i 2 forskjellige Afsnit, de første i 2 B. 2 Tit. 7 Cap., bestaaende af 16 §§.; og de sidste i 3 B. 6 Cap. indeholdende 23 §§. Begge hine Love komme deri overeens, at de, foruden at give særskilte Bestemmelser for adskillige enkelte Overtrædelser, (hvorpaa især den Preussiske Lov er rig) opstille almindelige Regler, hvorefter enhver Overtrædelse, der ikke kan indbefattes under hine særskilte Bestemmelser, bliver at straffe.

Den Preussiske Landret indeholder l. c. §. 333 følgende almindelige Regel: Den, som forsætlig handler mod de for hans Embede givne Forskrifter, skal strax casseres; desuden, efter Forseelsens og den foraarsagede Skades Beskaffenhed, ansees med en forholdsmæssig Penge-, Fængsel- eller Fæstningsstraf; saa og erklæres uværdig til at forestaae noget offentligt Embede *).

*) Det mærkes, at Interpunctionen her nøiagtigen er den, som Lovbogen har brugt; hvilket er af Vigtighed, forsaavidt deraf kan udledes, at den sidste Passus ikke staaer i Forbindelse med de betingende Udtryk "efter Forseelsens og den foraarsagede Skades Beskaffenhed", men indeholder en ubetinget Forskrift.

En Regel, som den, er af en saa omfattende Natur, at den Lovgiver, der nedskriver samme, let kommer til, herved at hjemle meget, som han dog ingenlunde vilde have bifaldet, saafremt han havde tænkt sig det som Gjenstand for sin Lov. Enhver Tilsidesættelse af en lovbefalet Form, enhver Overbærelse, som Embedsmanden, i sin Embedsstilling, viser mod Nogen, blive, efter bemeldte §., at straffe med Cassation, ja, som det synes, endog med Udelukkelse fra al Adgang til andre Embeder, samt med en Tillægsstraf (thi kun denne Strafs Art og Størrelse synes at være overladt til Dommerens Skjøn). Til Overtrædelsens Forsætlighed hører blot, at Embedsmanden var sig den Pligt bevidst, som han overtraadte, og dette maa i Almindelighed forudsættes; at det er skeet i nogen særdeles ond eller egennyttig Hensigt, er ingenlunde nødvendigt. Hvor ubillig og fordærvelig en saadan Haardhed mod Statstjenerne vilde være, behøver neppe nogen Udvikling. Vel kan man sige, at Embedsmanden har modtaget sit Embede under Betingelse af troligen at varetage alle dets Pligter, og at han altsaa har forbrudt samme, saasnart han i nogen Henseende støder an imod sine Embedspligter. Men, ligesom det ingenlunde i Contracter i Almindelighed, og i Særdeleshed i dem, der ikke gaae ud paa en enkelt Præstation men paa en Række af Præstationer (f. Ex. Tyendecontracter), kan antages som Regel, at enhver, nok saa ringe Afvigelse fra de contractmæssige Pligter skal medføre

Tabet af alle contractmæssige Rettigheder, saaledes lader denne Strænghed sig allermindst anvende paa Forholdet mellem Staten og dens Tjenere, hvis Pligter ere saa mangfoldige, forviklede og vanskelige, at den Mand, der har anvendt sin Tid, sine Evner og sin Formue paa at danne sig til Statstjenesten, vilde være høilig at beklage, saafremt enhver Afvigelse, der ofte kan hidrøre af temmelig undskyldelige Bevæggrunde, skulde kaste ham ud af sin Stilling og gjøre ham og Familie brødløse. Staten vilde og herved berøve sig mangen ved Duelighed og Retsindighed udmærket Embedsmand, ligesom og, paa den anden Side, Følgen let kunde blive, at der blev seet igjennem Fingre med mangen Overtrædelse, fordi man følte det Ubillige og Skadelige i at paatale den efter Lovens Strænghed. Sammenligner man derhos hiin almindelige Bestemmelse med de mange særegne Forskrifter, som den Preussiske Ret indeholder om enkelte Arter af Embedsforbrydelser, saa overbeviser man sig let om, at ovenmeldte Haardhed ingenlunde ligger i sammes Aand og Hensigt, men at den blot har sin Grund i en ikke vel betænkt Lyst til at generalisere. I de specielle Forskrifter finder man nemlig meget hyppigen, at Embedsforbrydelser, der ikke allene indbefattes i fornævnte §. 333, men endog i deres Natur høre til dem, som mindre end mange andre fortjene Skaansel, ansees med ringere Straf. Saaledes bestemmer §. 360, at de Statstjenere, der, for at udrette deres Embedsgjer-

ning, tage Skjænk og Gaver, hvortil de ikke ere berettigede, skulle, naar ingen Mistanke om nogen derved forbundet Pligtstridighed er tilstæde, blot straffes med det firedobbelte Beløb af det ulovlig Oppebaarne. Ligeledes blive Justitsbetjente, der trykke Parterne ved Overskridelse af Sporteltaxterne, eller paa anden Maade ved forsætligen at forøge Omkostningerne, efter §. 373, blot ansete med at bøde tidobbelt saameget som de ulovligen have oppebaaret. Kun, naar de, i mere end eet Tilfælde, og det af Egennytte og Vindesyge (maa ikke altid denne Bevæggrund antages hos den, der forsætlig fordrer utilladelige Sportler?) have gjort sig skyldige i overdreven Sportulering, finder Cassation Sted, foruden hiin Pengebod. Nægtes kan det dog vel ikke, at Embedsmanden, ved den blotte Modtagelse af en Gave, som det ei er ham tilladt at modtage, forsætligen handler mod de ham givne Forskrifter. Den Justits-Embedsmand, som forsætligen ikke blot modtager, men endog fordrer uhjemlede Sportler, og derved trykker Parterne, gjør sig endog skyldig i en meget grov Brøde, og det er synderligt, at han skal slippe lempeligere end den Embedsmand, der, t. Ex., uden at kunne retfærdiggjøre sig med noget lovligt Forfald, har overskredet Grændserne for en ham meddeelt Reisetilladelse, saa kort og uskadelig end denne Overskridelse maatte være; hvilken Brøde, da ingen særskilt Straffebestemmelse derfor gives, bliver at ansee efter §. 333. Endvidere blive Retspersoner, som have gjort dem selv

eller hinanden Laan af de i Retten deponerede Midler, blot straffede med at bøde $\frac{1}{20}$ af den udlaante Sum, saafremt lovlig Sikkerhed har været givet, og det dobbelte af denne Mulkt, hvis det har manglet paa anordningsmæssig Sikkerhed (§§. 378 og 79). Kun i det Tilfælde, at Tilbagebetaling ikke kan skaffes, kan større Straf, efter Omstændighederne endog Tugthuus- eller Fæstningsstraf, anvendes (§. 360 og det der citerte), noget som især for den, der ikke selv har faaet Laanet, men blot, mod de anordnede Regler, samtykt i, at en Collega, Foresat eller Underordnet, fik et saadant, er særdeles paafaldende, da Debitors Uformuenhed for ham er ganske tilfældig. §. 393 bestemmer kun vilkaarlig Penge- eller Fængselsstraf efter Omstændighederne for den Dommer, der egenmægtigen fuldbyrder en mildere Straf end den, som er den Paagjeldende tilkjendt. Dette er dog en særdeles formastelig og farlig Forbrydelse, og det er synderligt, at den kan behandles med saa megen Mildhed, medens den almindelige Straffebestemmelse for Embedsforseelser er saa stræng. Ikke mindre synderligt er det, at den paafølgende §. 394 skjærper Straffen for det Tilfælde, hvor Egennytte eller anden utilladelig Hensigt ligger til Grund, som om den Hensigt, at skaane den Skyldige for en ved Dom ham tilkjendt Straf, ikke, om den end hidrørte af bare Medlidenhed, var utilladelig. Efter §§. 395 og 396 kan den Dommer, der fortier eller undertrykker en for ham angivet Forbrydelse,

eller forsætligen giver Forbryderen Tid og Rum til at unddrage sig Undersøgelsen og Straffen, efter Omstændighederne og i Særdeleshed naar utidig Medlidenhed ligger til Grund, afsone denne Brøde med ringere Straf end Cassation *). §. 403 sætter Straf af Suspension eller, efter Omstændighederne, Afsættelse for de Justits-Embedsmænd, der, mod Forskrifterne i Rettergangsordenen, give Stemme i Sager, hvori de eller deres ere interesserede, eller i slige Sager foretage andre Embedshandlinger, som kunne geraade en Anden til Skade eller give Anledning til Misbrug. Efter §. 406 skal den Justits-Embedsmand, der tilforhandler sig Fordringer, som ere Gjenstande for Proces, eller paatager sig en under Proces værende Gjeld, uden at have anmeldt det for sine Foresatte og faaet disses Samtykke, allene bøde den tyvende Deel af Gjeldens Beløb, saafremt Omstændighederne vare saadanne, at han kunde have ventet sine Foresattes Tilladelse (hvilket i Særdeleshed beroer paa, om slig Transaction tjente til at afgjøre et ældre Mellemværende); men i andet Fald den fjerde Deel af fornævnte Beløb. Dog det vilde være for vidtløftigt at opregne alle de Exempler, som de speciellere Bestemmelser i oftnævnte Afsnit af den Preussiske Lov indeholder paa, at Embedsforbrydelser,

*) I §. 395 er der iøvrigt meget dunkelt, men dette vedkommer os ikke her, thi det ovennævnte Resultat er dog umiskjendeligt.

der ikke blot ligefrem henhøre under den almindelige Regel i §. 333, men endog have en større Grad af Strafværdighed, end mange andre Handlinger, der kunne indbefattes under bemeldte §., ansees langt mildere end efter denne §s Bydende. Mange Exempler herpaa frembyder den udførlig afhandlede Materie om Casse-Betjentes Forbrydelser. Paafaldende er og Bestemmelsen i §§. 458 og 459, hvorefter Politie-Embedsmænd, der forsætligen see igjennem Fingre med Politie-Lovenes Overtrædelse, selv naar det skeer paa Grund af Bestikkelse, kun i Gjentagelses Tilfælde skulle casseres.

For den Embedsmand, der af grov Skjødesløshed eller af Uvidenhed overtræder sine Embedspligter, er Straffen, efter §. 334, forholdsmæssig Pengestraf, Degradation eller Cassation. Men den, som gjør sig skyldig i ringere Forseelse, skal først, ved Advarsel, Irettesættelse og ringe Pengebøder, holdes til at iagttage sine Pligter, men, hvis disse mildere Midler intet frugte, skal han behandles som den, der af grov Skjødesløshed overtræder sine Embedspligter (§§. 335-336). Ogsaa her har man uden Tvivl feilet ved at ville give alt for almindelige Bestemmelser. Vel kan man, da disse overlade saa meget til Dommernes Skjøn, ikke forekaste dem samme Feil, som Bestemmelserne i §. 333. Men paa den anden Side have Dommerne her igjen faaet en Vilkaarlighed i Valget af de meest uligeartede Straffe, der meget kunde have været indskrænket, saafremt

man ikke vilde have havt en almindelig for de meest forskjellige Arter af Brud paa Embedspligt gjeldende Regel.

Den Baierske Straffelov bestemmer i §. 352 som følger: Naar en offentlig Embedsmand misbruger det ham betroede Embede til at udøve en almindelig borgerlig Forbrydelse, saa bliver den herfor bestemte Straf at skjærpe og forbinde med Afsættelse (Cassation, Dienstentsetzung). Den Embedsmand, som uden for bemeldte Tilfælde forsætligen handler mod sine Embedspligter, og det i den Hensigt enten at gjøre sig selv Fordeel eller at tilføie Staten eller en Undersaat Skade, straffes ligeledes med Afsættelse eller, hvis en ringere Grad af Skyld finder Sted, med Entledigelse (Demission, Dienstentlassung) *). Med Hensyn til den første Deel af bemeldte §. maa der nøie lægges Mærke til den Forskjel mellem Forbrydelse og Forseelse, hvorpaa hiin Lovbog lægger saa megen Vægt, og der, som jeg oftere har havt Leilighed til at omtale, har havt en saa uheldig Indflydelse paa Lovbogens

*) Mellem disse to Arter af Embedstab skjelner §. 22 saaledes, at Afsættelse udelukker fra alle Værdigheder, Stats- og Æresposter, hvorimod Entledigelse vel medfører Tabet af Embedsrang og Gehalt, men ikke af Adgang til andre Embeder eller Værdigheder. §. 2 har derhos classificeret Afsættelse blandt de Straffe, der qvalificerer Overtrædelsen til Navn af Forbrydelse, hvorimod Straffen at entlediges kun qvalificerer Handlingen som Forseelse.

hele Indretning*). Som Følge heraf kan denne Deel af Hen ikke finde Anvendelse paa den Embedsmand, der misbruger sit Embede til Tyverie eller Bedragerie, naar Gjenstanden ikke er i det mindste af 25 Gyldens Værdie, og det ellers ikke kan henføres under nogen særegen Bestemmelse i Straffelovbogen; thi ordentligviis kræves hiin Værdie, for at give Tyverie eller Bedragerie Charakter af Forbrydelse. Dog vilde det andet Membrum af H'en uden Tvivl lede til den Embedsmands Affættelse, der selv, i Anledning af sit Embede, gjorde sig skyldig i slig Brøde; til Exempel naar en Skifteforvalter borttager eller underslaaer det Gods, han har at registrere, uagtet Værdien blev under 25 Gylden. Men da blev han ikke tillige at ansee med den almindelige Straf for slig Brøde. Derimod kunde den Embedsmand, der uden beviislig Egennytte forsætligen seer igjennem Fingre med Forbrydelser af det nævnte Slags, ikke dømmes efter nogen Deel i Hen, naar ikke hans Deeltagelse var af den Natur, at den, efter §§. 74-77, (i hvis Følge Deeltagelsen ofte bliver Forseelse, skjøndt Hovedmanden straffes som Forbryder) vilde paadrage ham en saadan Straf, der bringer Handlingen under Forbrydelses Navn og de dermed forbundne Virkninger. Det bemærkes herved, at, efter den authentiske Commentar over Lovbogen (Anmerkungen zum Strafgesetzbuche für das Königreich

*) See fornemmelig nyt jur. Ark. 29 B. S. 28-32.

Baiern, nach den Protocollen des königlich geheimen Rathes, 3 B. S. 166-167), er første Membrum af den ei anvendeligt i ethvert Tilfælde, Embedsmanden, ved en Embedshandling, rækker Haanden til en Lovovertrædelse af den Størrelse, at samme henføres til Forbrydelse, men der udkræves, at selve den fra Embedsmandens Side anvendte Medvirkning efter de almindelige Regler i Criminalloven, udgjør en Forbrydelse. Som Følge heraf kan §. 352 første Membrum ei komme i Betragtning, naar en Embedsmand, ved en Embedshandling, vitterlig befordrer et bigamisk Egteskab *). Vel skal den Egtefælle, der, medens den endnu lever i et gyldigt Egteskab, slutter en nye egteskabelig Forbindelse, efter §. 297, straffes, som Forbryder, med 1 til 4 Aars Hensættelse i Arbeidshuset. Men den, som befordrer en Forbrydelse, der medfører tidbestemt Friheds Straf, skal, naar han er Medhjelper i første Grad, efter §. 75, No. III, kun ansees med ½ til ¾ af den for selve Forbrydelsen fastsatte ringeste Grad af Straf **).

*) Vel kunne muligen andre i Bayern gjeldende Love være anvendelige in specie paa den Præst, der forretter saadan Vielse. Men det anførte Exempel viser dog ligefuldt, at den almindelige Regel i §. 352 første Deel udelukker mange Tilfælde, som vist kunne fortjene at behandles efter dens Forskrift.

**) I Eunomia, 2det Bind, Side 399-400, er det viist, hvor urigtigt det Princip i den Bayerske

Denne er, som vi have seet, 1 Aars Arbeidshuusstraf, altsaa bliver Straffetiden for Medhjelperen kun 6 eller høist 9 Maaneder. Men, hvor Straffetiden bliver under 1 Aar, kan, efter §. 16, Hensættelse i Arbeidshuset ei anvendes, hvorimod den Skyldige bliver blot at ansee med Fængsel (§. 28), der, i Følge §. 2, charakteriserer Overtrædelsen som Forseelse, og ei som Forbrydelse. Naar en Embedsmand har misbrugt sit Embede til en alminbelig forsætlig Forseelse (gemeines vorsetzliches Vergehen) *), saa bliver, ifølge §. 34, med den almindelige Straf for slig Overtrædelse efter sammes Grad, at forbinde enten Degradation eller Entledigelse (Dienstentlassung). Herved maa det endnu mærkes, at Navnet Forseelse (Vergehen), ligesom det, paa den ene Side, nøie skilles fra Forbrydelse, paa den anden Side, ligesaa nøie skjelnes fra en blot Politie-Overtrædelse, saa at t. Ex. Tyverier og Bedragerier, der ere under 5 Gyldens Værdie, ligesaa lidet

Lovbog er, blot at tage Hensyn til Straffegradens Minimum i de Tilfælde, hvor Straf for Deeltagelse, Forsøg o. s. v. skal bestemmes i Forhold til Hovedgjerningens Straf.

*) Udtrykket, forsætlig Forseelse, er vist nok ikke det meest passende, ligesom Tillægsordet, almindelig, ikke saa tydeligt som man maatte ønske, betegner hvad det skal. Men der gives neppe bedre betegnende Udtryk, og det øvrige Anførte vil tjene til at forebygge Misforstaaelse.

henregnes til Forseelser, som til Forbrydelser. Om den Embedsmand, der misbruger sit Embede til at begaae en Handling, der er en almindelig Politieovertrædelse, taler Lovbogen ikke, saa at Embedsmanden herfor kun kan straffes, forsaavidt sligt Forhold kan henføres under andre Straffebestemmelser.

Hvad den anden Deel af §. 352 angaaer, da skielner denne sig fra den oven omhandlede §. 333 i algemeines Preussisches Landrecht 2 Th. 20 Tit. deri, at den ikke lader forsætlig Overtrædelse af Embedspligt være nok til at bevirke Cassation, men dertil endvidere kræver den Hensigt, enten at gjøre sig selv Fordeel, eller at skade Staten eller en tredie Mand, hvorhos den og tilstræber, efter Omstændighederne, at nedsætte Straffen til den simple Entledigelse, og, i intet Tilfælde, hjemler anden Strafs Forbindelse med Cassationen, forsaavidt Forbrydelsen ikke kan henføres under en særegen strængere Staffebestemmelse. Med sidste Membrum af §. 352 maa iøvrigt §. 438 læses i Forbindelse. Denne lyder saaledes: Offentlige Embedsmænd, som vel ikke i egennyttig Hensigt eller for at tilføie en Undersaat Skade *), men dog forsætlig

*) Det er en Mangel i Udtrykket, at den Hensigt at skade Staten, her er forbigaaet. Hvor en saadan finder Sted, er §. 352 ligesvem anvendelig, men, efter Udtrykket i den her omhandlede §. 438, skulde allene dette mildere Lovsted anvendes i sligt Tilfælde.

handle imod deres Embedspligt, skulle, naar ikke desto mindre nogen Skade for Staten eller en Undersaat er opstaaet af en saadan Pligtovertrædelse, straffes med Entledigelse eller, efter Omstændighederne, med Degradation; men, naar fornævnte pligtstridige Handling ikke har havt nogen Skade til Følge, saa skal den Skyldige, saafremt de paa ham anvendte Disciplinar-Straffe ere blevne frugtesløse, i første Gjentagelses Tilfælde stilles for Retten og straffes med Degradation, eller, under skjærpende Omstændigheder, med Entledigelse. Endvidere byder §. 439, at den Embedsmand, som i sin Embedsførelse gjør sig skyldig i Skjødesløshed, eller af Uflid eller Letsindighed forsømmer de ham paaliggende Embedspligter, eller, ved usædeligt Forhold, viser sig sit Embede uværdigt, skal, naar han, efter 3 Gange anvendte Disciplinar-Straffe, paa nye gjør sig skyldig i saadan Forseelse, stilles for Retten og straffes med Degradation eller Entledigelse.

Ved Udarbeidelsen af den Baierske Lovbog har man retteligen indseet det Haarde og Uforholdsmæssige i en Bestemmelse, der ubetinget satte Straf af Embedsforbrydelse for enhver forsætlig Overtrædelse af Embedspligt. Men, da man dog vilde have en generisk Straffebestemmelse for alle de mod Embedspligt stridende Handlinger, der ikke vare Gjenstande for særegne Straffebud, saa maatte man opsøge andre almindelige Egenskaber, der skulle tilføies Overtrædelsens Forsætlighed, inden Cassation kunde finde Sted, og disse

Egenskaber kunde, da her maa abstraheres fra den overtraadte Pligts særegne Beskaffenhed og Vigtighed, ikke søges andetsteds end i Handlingens subjective Natur. Man indskrænkede derfor den almindelige Straffebestemmelse, som truer med Cassation, til de Overtrædelser, der have deres Grund enten i Egennytte eller i Forsæt at skade. Men neppe har man herved truffet det Rette. Ligesom det er klart, at Lovgiveren, ved den Hensigt at gjøre sig selv Fordeel, blot kan have Pengefordeel for Øie (da i vidtløftigere Forstand enhver Hensigts Opnaaelse er en Fordeel, og altsaa hiin Betingelse blev intetsigende), saaledes kan heller ikke den Hensigt, at paaføre Staten eller en Undersaat nogen Skade, siges at finde Sted, undtagen hvor dette har været den bestemmende Grund for Gjerningsmanden. Dersom Bevæggrunden har været Føielighed, Medlidenhed eller deslige, saa kan man ikke tillægge den Paagjeldende Hensigt at gjøre Skade, ihvorvel han har været sig bevidst, at han med sit Forhold maatte skade Staten eller en tredie Mand. Det vilde være ulogisk at henregne det til Hensigten med en Handling, hvad samme ingenlunde gik ud paa at frembringe, fordi det blev forudseet som en Følge af Handlingen. Desuden kan man ikke let tænke sig en forsætlig Overtrædelse af Embedspligt, som slet ingen Skade kan gjøre, thi, om end intet materielt Onde stiftes ved samme, saa maa dog den offentlige Orden, og derved, i det mindste indirecte, det offentlige Vel lide under

Lovens Tilsidesættelse. Man kan ikke herimod indvende, at Loven, som Embedsmanden overtraadte, i sig maaskee var unyttig ja vel skadelig; thi en saadan Dom om Lovene kan det naturligviis ikke tilstædes enten Embedsmanden eller nogen anden Undersaat at lægge til Grund for sine Handlinger. Men det indsees let, at, uagtet de Embedsovertrædelser, der hidrøre fra godmodige Tilbøieligheder, fortjene mildere Bedømmelse end dem, der komme af ondartede eller egennyttige Bevæggrunde, saa er det dog en alt for stor Skaansel, at den, der forsætligen har overtraadt de helligste Embedspligter, skal kunne undgaae Embedsforbrydelse, naar Drivefjedren er eller kan udgives for at være Medlidenhed, Føielighed, eller endog Gavnelyst. Saaledes kan den Præst, der vitterlig vier en Person, som forud er bunden ved et andet Egteskab, eller knytter et af andre Aarsager aldeles ulovligt Egteskab, ikke straffes efter andet Membrum af bemeldte §. 352, saafremt han ei beviislig har gjort det for ulovlig Fordeels Skyld, saalidet som han, i Følge hvad vi forhen have seet *), kan blive anseet efter samme Artikels første Membrum. Heller ikke kan en Embedsmand blive anseet efter fornævnte Artikel, naar han udstæder en aabenbar falsk Attest, uden beviislig derved at have søgt egen Fordeel, eller sigtet til andens Skade. Det maa herved anmærkes, at Art.

*) See oven Side 225.

427 indeholder en speciel Forskrift om falske Embeds-attester, men at denne udtrykkelig forudsætter bedragerisk Hensigt, altsaa efter Art. 256 enten den Hensigt at tilføie en Anden en Skade eller at gjøre sig selv en utilladelig Fordeel; og dog straffer den ikke saadan skjændig Daad med Cassation, men kun med simpel Entledigelse, forbunden med 6 Maaneders til 1 Aars Fængsel (høist synderligt). Dersom ellers nogen Skade virkelig er frembragt ved den uden Hensigt til egen Fordeel eller andres Skade udstædte falske Attest, bliver Artikel 438 første Membrum at anvende, men i modsat Fald vilde den falske Attestant, efter samme Artikels sidste Membrum, kunne afsone sin Brøde med en Disciplinar-Straf, ventelig en Irettesættelse. Dette vilde t. Ex. være Tilfældet med Hensyn til falske Attester, sigtende til at fritage Nogen for Værnepligt; thi det vilde neppe kunne henregnes til Skade i den Betydning, hvori Ordet her maa tages, at den eenes ulovlige Befrielse kunde medføre, at den anden gik glip af den Frihed, han ellers kunde have erhvervet sig. I al Fald er det vist, at Attestanten vilde nyde godt af denne Mildhed, saafremt Attestens Falskhed i Tide var bleven opdaget og den altsaa ingen Følge havde havt, thi da kunde der ligesaa lidet, saaledes som Art. 438 første Membr. fordrer, siges virkelig at være fleet Skade, som en saadan, efter Art. 352, kunde antages at være tilsigtet, og en egennyttig Hensigt var, efter vor Forudsætning, ikke heller beviist. Derimod er det,

paa den anden Side, en overdreven Strænghed, at endog den ubetydeligste Pligtovertrædelse straffes med Cassation; saasnart egen Fordeel dermed er forbunden; uagtet denne ikke forudsætter egentlig Uredelighed. Naar t. Ex. en Embedsmand, der har faaet Reisetilladelse, udebliver over den bestemte Tid, fordi han, ved en kort Opsættelse, kan bespare Reiseomkostningerne, saa indsees det ikke, hvorledes han kan undgaae at ansees efter Art. 352 *); og dog maa man tilstaae, at denne Brøde, saafremt Stillingen er saadan, at hans Embedsforretninger, den forlængede Fraværelse uagtet, kan gaae sin uforstyrrede Gang, er af det mindre betydelige Slags, der vel, naar ingen sær Omstændighed talte mod den Paagjeldende, kunde afsones med en Irettesættelse. Ogsaa kan enhver ubeføiet Modtagelse af Betaling for Embedsforretninger indbefattes under Art. 352 andet Membrum. Imidlertid seer man med Forundring, at selv egentlig Bestikkelse, efter Art. 446, medfører en ringere Grad af Straf, nemlig den simple Entledigelse, naar ikke nogen pligtstridig Handling eller Efterladelse virkelig er tilveiebragt, efr. Art. 355. Da det aabenbar er en langt større Brøde at annamme Skjænk og Gave for at overtræde Embedspligt, skjøndt

*) At det ikke er en positiv Handling, men en Efterladelse af at handle, hvori Embedsmanden i foranførte Tilfælde har gjort sig skyldig, kan ingen Forandring giøre. See Anmerkungen zum Strafgesetzbuche 3 Th. S. 165-166.

en saadan Overtrædelse ikke endnu er bleven fuldført, end blot at tage utilladelig Betaling for en Embedshandling; saa maa det vel være klart, at den simple ulovlige Sportulering, skiøndt henhørende under Bogstaven i Art. 352, dog ikke kan ansees efter dennes Bydende. Men denne Forseelse kan da heller ikke straffes efter Art. 446. Ifølge Art. 442 forudsætter Beskikkelse, at den ulovlig modtagne Fordeel er givet enten for at bestemme Embedsmanden til Misbrug af sit Embede, eller dog i det mindste for at vinde ham i et Embedsanliggende. Den simple ulovlige Sportulering forudsætter derimod, at den oppebaarne Betaling ingen Indflydelse har paa Embedsmandens Handlinger, hverken som Betingelse for Embedspligts Opfyldelse eller som Middel til at bevirke Pligtens Overtrædelse *). Denne Forseelse maa altsaa, skiøndt den virkelig indbefattes under Art. 352, dog, ifølge Lovbogens øvrige Analogie, enten blive uden Straf, eller i det høieste ansees efter Art. 438 andet Membrum. Dog det er ikke det eneste Tilfælde, hvori Detaillen af Bestemmelserne om Embedsmænds Forbrydelser og Forseelser kommer

*) Heraf sees, hvori den i Forordn. 23 Octbr. 1700 omtalte Brøde, at annamme Skjænk og Gave til Rettens Beforbring, skiller sig fra simpel ulovlig Sportulering, hvorfor 1—25—29 N. L. 1—23—32, men især de senere Sportellove bestemme ringere Straf. Dog denne Materie skal blive nærmere afhandlet i et følgende Hefte.

i Strid med den almindelige Regel i Art. 352, og der bliver derfor et paafaldende Misforhold mellem Straffen for de Embedsovertrædelser, der særlig ere forudseete, og dem, som, fordi de ikke i Særdeleshed ere blevne paatænkte, blive at behandle efter den generiske Forskrift i Art. 352. Saaledes kan endog den, der af Egennytte og til Statens eller en Undersaats Skade forraader Embedshemmeligheder, efter §. 441, ikke blive straffet med Cassation, men kun enten med Degradation eller i det høieste simpel Entledigelse, foruden en temporær Fængselstraf. Denne Art af Embedspligts Overtrædelse, kan vist nok være af stor Betydenhed i sine Følger, og i sin Oprindelse særdeles skammelig; f. Ex. naar en Embedsmand, ved at forraade det ham paa Embedsvegne betroede, forsætligen hjelper Enkelte til at unddrage sig Afgifter, der skulle blive paalagte, dette skee nu enten paa Statens Bekostning eller ved at kaste dem paa tredie Mand, eller sætter dem, for hvem han forraader Hemmeligheden, i Stand til at benytte Forandringer, der have mærkelig Indflydelse paa Pengevæsenet, Statspapirers Priis o. s. v. til deres Forbeel og Andres Skade *). Hvorfor slig høist straf-

*) Dersom det er i et landsforræderisk Øiemed Embedsmanden har meddeelt den ham betroede Hemmelighed, bliver han dog naturligviis at dømme efter Loven om Forræderie; thi da udgjør hans Handling en almindelig borgerlig Forbrydelse, hvorfor Art. 352 første Membrum er anvendelig.

værdig Adfærd, selv naar den beviislig hidrører af Egennytte, ikke kan medføre den Cassation, der ellers, efter Art. 352, staaer paa den ubetydeligste Overtrædelse af Embedspligt til egen Fordeel, lader sig vanskelig begribe, ligesom det, paa den anden Side, er en Synderlighed, at der med den Degradation eller simple Entledigelse, som skal finde Sted, forbindes Fængselsstraf. Er Brøden for stor, som den vistnok er, til at afsones med en af hine Straffe, saa var det naturligste at forhøie Straffen til Cassation, og kun, hvor end ikke denne kunde ansees tilstrækkelig, vilde en Tillægsstraf passende kunne anvendes *).

*) Artikel 441 er iøvrigt og deri anomalisk, at ikke det Forsæt at skade her, som i Art. 352, alternative med det Forsæt, at gjøre sig selv Fordeel, virker den større Strafs Anvendelse, men at det i forstnævnte Henseende er Følgen, der kommer i Betragtning. Den udtrykker sig saaledes: "Hvo som retstridig meddeler Andre de Omstændigheder, der blot ere ham bekjendte ved hans Embedsstilling, skal, naar dette er skeet for retstridigen at begunstige en Person, uden derved at ville forskaffe sig selv en Fordeel, eller at have tilføiet en Anden eller Staten nogen Skade, straffes med 1 til 6 Maaneders Fængsel. Men skeer det i egennyttig Hensigt, eller er derved Staten eller en tredie Person bragt i Skade, saa bliver, foruden 6 Maaneders til 1 Aars Fængsel, Degradation, eller, efter Forseelsens Størrelse, Entledigelse at tildømme den Skyldige." Paa den, som af Sladder-

Fremdeles bliver den Embedsmand, der benytter en til hans Varetægt betroet Capital til egen Fordeel enten ved Udlaan mod Renter, eller i andre Maader, efter Art. 456, blot straffet med simpel Entledigelse, naar kun ikke den Hensigt, at tilvende sig selve Capitalen, har fundet Sted. Det er dog ustridigt, at uhjemlet Benyttelse af de Embedsmanden til Bevaring betroede Capitaler hører til de Forbrydelser, som i meget høi Grad sætte det Offentlige i Fare, og som Staten derfor er opfordret til at behandle med særdeles Strænghed, saa at det er paafaldende, at der, til Gunst for denne Forbrydelse, naar den endog hidrører af beviist Egennytte, gjøres Undtagelse fra en alminbelig Regel, som omfatter Embedssynder af uendelig ringere Betydenhed. Det maa herved bemærkes, at end ikke den Omstændighed, at Capitalen er udlaant uden Sikkerhed, ja endog virkelig tabes, gjør nogen Forandring i Embedsmandens Straf. Denne Artikel frembyder og Anledning til adskillige Tvivl, som maae sætte Lovforfatteren i megen Forlegenhed. Der kan t. Ex. spørges, hvorledes den Embedsmand skal ansees, der modtager Douceurer for at udlaane de hans Forvaltning undergivne og til Udlaan bestemte Midler, men som iøvrigt iagttager alle til Midlernes Betryggelse og sammes Frugtbargjørelse til Vedkommendes Fordeel foreskrevne

deragtighed, røber Embedshemmeligheder, er Artiklen aldeles uanvendelig, forsaavidt ikke nogen Skade derved beviislig er frembragt.

Regler. Det er aabenbart, at hans Forhold henhører deels under Art. 352, deels under Art. 446, efter hvilke begge Lovsteder han skulde have sit Embede forbrudt. Men det er ligesaa aabenbart, at det er en stor Inconseqvents, naar denne Forseelse, hvorved Staten eller de Stiftelser eller Individer, som Midlerne tilhøre, dog ikke udsættes for Fare, skal straffes om ikke haardere, saa dog lige med den Brøde, for egen Fordeels Skyld og uden behørig Sikkerhed at udlaane Midler, som man har havt i Forvaring. Oftmeldte Artikel 456 medfører iøvrigt, at den Embedsmand, der egenmægtig og hemmelig har udlaant de til hans Bevaring betroede Capitaler, og derved udsat disse for Fare, ja endog virkelig sat dem til, end ikke kan ansees efter denne Artikel, saafremt det ei kan oplyses, at han deraf har taget Renter eller havt anden Fordeel. Hans Straf kunde da, hvis Capitalen virkelig tabtes, kun bestemmes efter Art. 438 første Membrum og, i Analogie af Art. 456, maatte det mildeste Straffealternativ, Degradation, vælges. Men, dersom Capitalen lykkeligviis blev reddet, kunde allene sidste Membrum af Art. 438 anvendes.

Ligesom vi allerede forhen have viist, at den almindelige Regel i Art. 352, der, i sin Almindelighed, er for streng, med Hensyn til de Pligtovertrædelser, der have egen Fordeel til Formaal, paa den anden Side er for indskrænket, hvad de forsætlige Brud paa Embedspligter angaaer, som have et andet Udspring,

saaledes ere de speciellere Forskrifter betræffende disse sidste heller ikke frie for de Inconseqventser, som vi have fundet i dem, der komme i Berørelse med hine. For ikke at blive for vidtløftig, ville vi blot nævne Art. 453 og 454, der angaae Inqvisiters Mishandling. Den Inqvirent, som heri gjør sig skyldig, bliver første Gang kun anseet med Irettesættelse samt 1 til 3 Maaneders Gagetab, i Gjentagelses Tilfælde derimod med Degradation eller Entledigelse. Kun, naar, ved saadan Mishandling, en Tilstaaelse er afpresset en Uskyldig, skal allerede første Gang Entledigelsesstraffen finde Sted, og, saafremt en Uskyldig, af den Aarsag, er bleven straffet paa Kroppen, 2 Maaneders til 2 Aars Frihedsstraf (der dog, da Handlingen kun regnes til Forseelse, blot kan være Arrest) dermed forenes. Retsbudde, Fangevogtere og Tilsynsmænd, der modtvillig og paa en ondskabsfuld Maade, mishandle de Anklagede, skulle straffes med Fængsel fra 8 Dage til 3 Maaneder, og, i Gjentagelses Tilfælde, med lige Straf fra 3 til 6 Maaneder forenet med Entledigelse. De her omhandlede Overtrædelser høre udenfor særdeles Omstændigheder, hvor en Bevæggrund, der fortjener fær Undskyldning, har foranlediget Mishandlingen, unægtelig under Art. 352. I Særdeleshed maa den sidst anførte Bestemmelse, der udtrykkelig forudsætter Ondskab, ligefrem indbefattes under de Pligtovertrædelser, der skee for at skade. Det er derfor ubegribeligt, hvorfor her en saa særdeles Skaansel skal finde Sted. Under disse

Omstændigheder kan vel Lovgivningen have Anledning til Mildhed f. Ex. naar en Inqvirent i overdreven Embedsiver tildeler en aabenbaa modtvillig Inqvisit en ubetydelig Ræsvelse, et Forhold, som maaskee end ikke kunde indbefattes under Artiklens Udtryk: Mishandling. Men at selv den betydelige Mishandling, udøvet med Kulde, eller af en aldeles utidig Affect, skal kunne afsones med de ringe Straffe, fornævnte Artikler bestemme, lader sig ikke forklare. Hvad i Særdeleshed den Passus angaaer, som skjærper Straffen i det Tilfælde, hvor en Uskyldig bringes til Tilstaaelse, saa er den haardnakkede Benægtelse just det, der snarest kunde undskylde, at en Retsperson tillod sig at bruge physisk Vold mod en Inqvisit. Det er og en tilfældig Omstændighed, om herved virkes Tilstaaelse, og om den Tilstaaende siden findes uskyldig, thi det forstaaer sig selv, at Artiklen ingenlunde sigter til det Tilfælde, hvor Inqvirenten har havt den skammelige Hensigt, at tvinge en Uskyldig til Bekjendelse. For slig Udaad maa, efter Art. 359-360, en langt alvorligere Straf finde Sted. Derhos vil det, at en Uskyldig, ved Inqvirentens voldsomme Adfærd, er bragt til at tilstaae, ikke sætte ham i nogen væsentlig Fare, naar kun Inqvirenten vedstaaer sin Fremgangsmaade; thi da taber den tvungne Tilstaaelse sin Beviiskraft. Den Omstændighed, om Inqvirenten aabenhjertig vedgaaer de brugte Tvangsmidler, eller fordølger samme, er altsaa en langt vigtigere Omstændig-

hed end den, hvorpaa Lovbogen har bygget saa stor Forskjel. Endelig give de Udtryk, hvoraf Lovbogen har benyttet sig, Anledning til den betydelige Tvivl, om den Paagjeldendes Uskyldighed skal være beviist, eller om det er nok, at den ved Mishandlingen fremkaldte Tilstaaelse siden fragaaes og dens Indhold ei paa anden Maade bevises. I første Tilfælde vil Bestemmelsen, saa godt som aldrig, blive at anvende; men dette bliver dog alligevel det antageligste; thi den Paagjeldendes Uskyldighed nævnes som en positiv Betingelse; om dens Tilværelse bør altsaa haves Vished, inden den deraf betingede Straf kan anvendes.

3.

Ogsaa den almindelige Bestemmelse, Art. 488. indeholder, angaaende de Brud paa Embedspligt, som ikke hidrøre fra Egennytte eller Hensigt at skade, have vi flere Gange ommeldet i det Foregaaende, med Hensyn til den nøie Berørelse, hvori dette Lovsted staaer med Art. 352. Her ville vi blot tilføie et Par Bemærkninger. De tvende Dele af denne Artikel skjelne sig derved, om der tilfældigviis er skeet Skade eller ikke. Enhver forsætlig Tilsidesættelse af en Form eller Forhalelse af en Embedspligts Opfyldelse, maa, naar den tilfældigviis foranlediger nogen Skade, stor eller liden, straffes i det mindste med Degradation, hvorimod en langt væsentligere Pligts Overtrædelse kan afsones med en Disciplinar-Straf, naar den tilfældigviis bliver

uden skadelig Følge. Artiklens 2den Deel indeholder og en særdeles Utydelighed, forsaavidt den først forudsætter, at Disciplinar-Straffe flere Gange ere anvendte paa den Paagjeldende, inden han kan stilles for Retten og dømmes til Degradation eller Entledigelse, og dog siden nævner i første Gjentagelses Tilfælde.

Den 439de Artikel, der ligeledes indeholder en almindelig Bestemmelse, have vi og anført i det Foregaaende. Ogsaa den giver Stof til flere Bemærkninger. Synderligt er det, at letsindig Pligtovertrædelse her nævnes som Modsætning til forsætlig. Den, som, med Bevidsthed, overtræder sin Pligt, i den Forestilling, at der intet Ondt deraf kan følge, handler vist nok forsætlig, skjøndt Kilden til hans Brøde er Letsindighed. Fremdeles er det et indlysende Misforhold, at det blot skal komme an paa, hvor mange Gange Nogen er funden skyldig i Pligtovertrædelse af Skjødesløshed, uden at enten Pligtens Vigtighed eller Graden af den Uflid eller Pligtligegyldighed, den Paagjeldende har lagt for Dagen, tages i nogen Betragtning. Den Rettens Betjent, som holder de ham betroede Protocoller i en saadan Uorden, at de derved blive den offentlige Tillid uværdige, kan de tre første Gange kun ansees med Disciplinar-Straffe, uagtet han, ved saadan Skjødesløshed, har gjort den største Forstyrrelse i den retlige Orden, som han var sat til at haandhæve; hvori-

mod, paa den anden Side, en enkelt Uagtsomhed i en nok saa ubetydelig Sag har lige Følge. End mere paafaldende er det, at den Embedsmand, der, ved usædeligt Forhold, gjør sig sit Embede uværdig (saa ere Artiklens egne Ord) først fjerde Gang, han derfor bliver anseet, kan entlediges, maaskee endog kun bliver degraderet. Foruden det modsigende, som Artiklens Udtryk indeholde, er det vist nok høist urigtigt, at en Præst, Øvrighedsperson eller Dommer, som, endog i sin Embedsførelse, forarger ved Drukkenskab, Slagsmaal eller anden høist uanstændig Adfærd, skal kunne blive i sit Embede, ja endog flere Gange kan lade sig finde i sligt utilbørligt Forhold, inden der kan blive Tale om Embedets Fortabelse.

Det af Feuerbach affattede Udkast til den Baierske Lov var ogsaa i den her omhandlede Materie, i flere Maader, afvigende fra den siden udkomne Lov. Men, skjøndt det i enkelte Dele f. Ex. ved ubetinget at sætte Cassation for Bestikkelse, (Art. 435), gav mindre Anstød end Bestemmelserne i Lovbogen selv, saa var det dog i Hovedpunkterne neppe stort hensigtsmæssigere. Kun vare Feilene tildeels andre end de, der kunne forekastes Lovbogen. Saaledes har Art. 426, der indeholder den almindelige Regel angaaende forsætlig Overtrædelse af Embedspligter, ikke fordret videre end det retstridige Forsæt i Almindelighed, altsaa ikke, som Lovbogens Art. 352, den specielle Hensigt at skade

eller at gjøre sig selv Fordeel. Men paa den anden Side bestemmer den ingenlunde strax Embedsfortabelse for slig Overtrædelse, hvorimod den Skyldige første Gang kun erholder en stræng Irettesættelse af de foresatte Embedsmænd, og anden Gang dømmes til en høitidelig Irettesættelse for Retten, hvorved han tillige bliver uværdig til videre Beforbring; først tredie Gang straffes han med Cassation, forenet med 1 til 6 Maaneders Fængsel. At en Deel af de Erindringer, vi have gjort mod Lovbogens Art. 352, ikke ere anvendelige paa bemeldte Art. i Udkastet, indlyser af sig selv; men derfor er den dog ingenlunde at billige. Ogsaa her blive de meest uligeartede Overtrædelser behandlede eens; og, forsaavidt selv den egennyttigste og groveste Pligtovertrædelse, naar den ei kan henføres under en særlig benævnt Forbrydelse, kan affsones første og anden Gang med Irettesættelse, er Udkastet endog mere feilagtigt, end Lovbogen selv, hvorimod den overdrevne Strænghed, hvortil denne i Anvendelsen paa adskillige Tilfælde leder, bortfalder i Udkastet. Iøvrigt er den offentlige Irettesættelse, som anden Gang begaaet Forseelse skal medføre, neppe nogen for Embedsmanden passende Straf. En saadan Irettesættelse kan ikke andet end betage Embedsmanden den Agtelse, som for denne, især i de betydeligere Embedsstillinger, er saa uundgaaelig fornøden, naar han skal virke med Held; og som Staten derfor ei bør stille ham ved, saalænge

den dog finder ham værdig til at være Embedet betroet.

Af den foranførte Critik over nogle af de mærkeligste Forsøg, der i de nyere Tider ere gjorte paa, ved almindelige Regler, at omfatte alle muelige Embedsforbrydelser, vil det uden Tvivl blive indlysende, at det ligger i denne Opgaves Natur, at dens Opløsning maa mislykkes. Det Begreb, hvortil en saadan almindelig Regel slutter sit Bud, maa have en saadan Vidde, at det indbefatter Stort og Smaat, tilgivelige og utilgivelige Feil, og enten behandles det ene Slags Feil alt for haardt eller det andet alt for mildt. Kun lod dette sig undgaae, ved ogsaa at give Straffebestemmelsen en saadan Vidde, at Dommeren kunde vælge enten den ubetydeligste eller den alvorligste Straf. I dette Tilfælde berigtiger paa en Maade den ene Feil den anden. Lovens Gjenstand bliver saa ubestemt, at det hartad ikke er at ansee som en særdeles Gjenstand, men Straffebudets lige Ubestemthed sætter Dommeren dog i Stand til, i det givne Tilfælde, at lempe den efter Brødens Grad, hvorom Lovgiveren i den Almindelighed, hvori han blev, intet Billede kunde gjøre sig. Men det indsees let, at en saadan Lov omtrent er saa godt som ingen Lov, og det er ene deri Fordelen af den fuldkomne Ubestemthed i Straffen bestaaer, at man derved kan undgaae de Uretfærdigheder, som den bestemtere Straf for en Forbrydelse af saa aldeles ubestemt Natur vilde føre med sig. Rettere bliver det

værfde, at den hele Lovgivning om hiin Classe af Forbrydelser dannes paa en ganske anden Maade; og, da der paa en udtømmende Detail ikke er at tænke, saa bliver vel intet andet tilbage, end at Lovgiveren udpeger nogle af de mærkeligste Forbrydelser mod Embedspligt, og det af forskjellige Grader, og derfor bestemmer Straffen, dog mere eller mindre nøiagtig, eftersom Forbrydelsens Natur fordrer og taaler det, og iøvrigt paalægger Dommeren at bedømme og straffe de unævnte Forbrydelser i Forhold til de udtrykkelig benævnte. Paa denne Form have vi forsaavidt meget heldige Exempler i samtlige vore militaire Hovedlove. See Krigs Art. Brev 9de Marts 1683 §. 188 cfr. Krigsraads Instrux af samme Dato §. 6, Søekrigs Art. Brev 8de Jan. 1752 §. 979 og Kr. Art. Brev for Landtjenesten ved Søetaten 29de Julii 1756 §. 782. Vistnok vilde en Lov, der omfattede enhver mødende Forbrydelse ved en bestemt Regel, være fuldkomnere, dersom den tillige kunde iagttage det rigtige Forhold, som Retfærdigheden kræver. Men herpaa kommer det og an. Hvis Stoffets Mangfoldighed ikke tillader den menneskelige Forudseenhed at bringe alle slige Forbrydelser til en Eenhed, der ikke gik over i det aldeles Ubestemte og Characteerløse, saa maa man hellere give Slip paa en tilsyneladende Fuldkommenhed, der dog i Virkeligheden kun leder til Forvirring og Uret. Det vil ellers være iøinefaldende, at, naar end ikke den Lovgiver, der udførligen og omhyggelig har afhandlet

en saadan enkelt Classe af Forbrydelser mod Embedspligt, som de, der kunne begaaes i Krigsstanden, tør driste sig til at omfatte enhver tænkelig Forbrydelse af dette Slags ved en fast Regel, saa bør dette end mindre voves i en Lov, der angaaer alle Classer af Embedsmænd.

I vore almindelige Landslove finde vi og kun enkelte Arter af Embedsforseelser omhandlede; og, skjøndt samme ikke indeholde et saadant udtrykkeligt Bud om unævnte Overtrædelsers Bedømmelse og Afstraffelse efter Analogie, som vore Krigslove, saa er der dog Ingen, der tvivler paa, at Analogie maa anvendes paa dette som paa hvert andet Slags Forbrydelse. Skade er det kun, at de enkelte Bestemmelser ikke altid harmonere med hinanden, men at man stundom finder Exempel paa Embedsfortabelse for en enkelt ikke endda saa betydelig Pligtforsømmelse (f. Ex. D. L. 1—16—3, 1—24—35 N. L. 22—38, 2—10—1, 2—17—22, 2—18—9, 3—4—6, 6—13—29 N. L. 30) medens igjen, ved andre Leiligheder, langt større Mildhed vises (see f. Ex. 1—8—7 *), 3—16 N. L. 18—14—4). Ligeledes ere

*) Dette Lovsted er forresten, som det synes, grundet paa en ei aldeles passende Analogie af 1—5—9, og bestaaer ei ret vel med 1—8—5. Den Skriver, som nægter at skrive hvad han bør, kan ikke have nogen Undskyldning, da det er Dommeren, der haver at afgjøre hvad der skal tilføres Protocollen, eller ikke.

ogsaa stundom meget ulige Grader af en Forbrydelse indbefattede under samme ubetingede Straffebestemmelse see f. Ex. Lovens 1—9—11. For Resten have de nyere Anordninger mere end de hidhørende Bestemmelser i Lovbøgerne lempet Straffene efter Brødens Grad, og derfor, til Exempel, ofte modereret Loven, hvor den ubetinget fastsatte Embeds Tab, derhen, at denne Straf kun, i Gjentagelsestilfælde, eller i Forbrydelsens grovere Grader, skulde finde Sted. Jevnfør, t. Ex., med Lovens 1—9—11 Hoiesterets Instrux 7de Decbr. 1771, §§. 24 og 25, og Reskr. 9de Decbr. 1735; med Lovens 1—25—29 N. L. 1—23—32, Sportel Reglement 22de Marts 1814, §. 162; med L. 3—4—6, Forordn. 31te Julii 1739 §. 1. Ofte have iøvrigt de Straffebud, som de nyere Anordninger indeholde, overladt Dommeren Valget mellem meget ulige Straffe, hvorpaa, foruden de nyelig nævnte §§. i Hoiesterets Instrux og Frd. 31te Juli 1739 §. 1, Forordn. af 1ste Febr. 1797 §. 88, og Plakat fra General Post-Directionen 18de Julii 1812 kunne tjene til Exempel. Dog det er uden for denne Afhandlings Hensigt at gjennemgaae Materien efter vore Love. Dette agte vi derimod at gjøre i en følgende Afhandling, eller maaskee i en Række af tilkommende Afhandlinger, hvortil nærværende Arbeide kan ansees som en Forberedelse.

Kan en Doms- eller Forligs-Act, med Hensyn til Transporter og Pantsætninger, ansees lige med et Gjeldsbrev?

Det er bekjendt, at Execution af en Dom ordentligviis ikke kan fremmes, uden en fuldstændig Act haves tilstæde, og at denne, med paategnet Qvittering, bliver at udlevere til Domfældte, naar han fyldestgjør Dommen. 1—24—34 N. L. 1—22—36 indeholder, skjøndt ikke i de tydeligste Udtryk, dette Bud, men med fuldkommen Tydelighed er det fremsat i Forordningen 19de Aug. 1735 §. 7, hvis Anvendelighed i Danmark ikke kan omtvivles *). Reglen bekræftes og ved de flere Undtagelser, som enkelte Anordninger have gjort fra samme t. Ex. Reskr. 13de Jan. 1736, Forordn. 6te Dec. 1743 §. 5. (cfr. Obet Bref 25de Marts 1693, og Frd. 21de Julii 1714) Reskr. 20de August 1743. 25de Febr. 1773, 19de Nov. 1777, 13de Sept. 1780,

*) See jur. Tidsskr. 3 B. 2 H. S. 8-10.

(cfr. Reskr. 4de Nov. 1778 §. 3), Pl. om Skovsagers Behandling, 6te Junii 1788 §. 4, Frd. om Politiet paa Landet 25de Marts 1791 §. 26, Pl. angaaende Execution efter Domme i criminelle Sager, forsaavidt den deri tilkjendte Skadeserstatning angaaer, af 4de Jan. 1800 *), Pl. 28de Jan. 1803, Canc. Skrivelse 19de Mai 1787, 31te Aug. 1793 og 4de Juni 1796.

Ovenmeldte Forskrift om Domsactens Extradition til den, der fuldbyrder Dommen, har givet Anledning til den hos de Lovkyndige meget udbredte Forestilling, at en Domsact maa ansees lige med et Gjeldsbrev, deri, at Debitor ikke, ved at betale efter samme, kan være betrygget mod Efterkrav, med mindre han lader sig samme qvitteret udlevere, da Acten, naar den, med lovlig Adkomst, kommer i tredie Mands Hænder, maa, uden Hensyn til den mod løs Qvittering erlagte Betaling, give en retmæssig Fordring paa den Domfældte, der maa lade sig nøie med personlig Regres mod Domhaveren, der har misbrugt hans Troskyldighed. Denne Lære er vel ikke, saavidt vides, nogetsteds fremsat i vor Litteratur, eller bestemt blevet antaget i nogen Retsdom. Imidlertid betragtes den af mange indsigtsfulde Praktikere som utvivlsom; og da, i paakommende Tilfælde, Spørgsmaalets Afgjørelse kunde blive af stor Vigtighed, saa vil det neppe være uden Interesse at

*) Findes i Schous Samling foran for Anordningerne for 1801.

undersøge, hvorvidt hiin Theorie virkelig er lovgrundet eller ikke.

1—24—34 N. L. 22—36 taler rigtig nok baade om Dommenes og Brevenes Cassation og Extradition til den, der har fyldestgjort Dommen. Men denne Lovens Artikel synes dog egentlig at lægge Vægten paa de i Dommen paaberaabte Breves (Forskrivningers) Cassation; i dens Fortsættelse giver den endog aldeles Slip paa Dommene, holdende sig blot til Brevene. I Lovens Kilde, Christian den 4des store Recess af 1643. 2 B. 15 C. 7 Art, tales der allene om Gjeldsbrevenes Misbrug, efterat de eengang ere afgjorte, og, med Hensyn dertil, befales det, at Brevene, naar Udlæg skeer, skulle nøiagtigen paaskrives og casseres. Fornævnte Lovens Art. har desuden ingenlunde sagt, at den Domfældte, hvis de sammestedes givne Forskrifter ikke efterkommes, skal, uagtet han paa anden Maade maatte være i Stand til at bevise Dommens Opfyldelse, være udsat for nyt Krav. Selv med Hensyn til Fordringer, grundede paa Haandskrifter, var Debitor, der havde betalt uden at forsyne sig med Qvittering paa Gjeldsbrevet selv, maaskee ikke efter Loven pligtig mod tredie Mand, naar han med anden lovlig Qvittering kunde godtgjøre den erlagte Betaling. 5—14—56 N. L. 13—54 kunde, efter doctrinelle Lovfortolkningsregler, uden Tvivl modtage en anden Forklaring end den Forordningen 9de Februarii 1798 gav samme. Det Ord: "derpaa" kan, efter den

Tids Sprogbrug, meget vel henføres til den betalte Sum *), ja Artiklens andet Membrum, der siger "eller hans Qvittants fremvises paa" indeholder et bestemt Beviis paa den Talebrug, at qvittere paa en Sum, i Stedet for at det nu hedder, for en Sum. Baade Høielsen og Weghorst have og, i deres Oversættelser af Loven, henført Ordet derpaa til den betalte Sum, og ingenlunde til Gjeldsbrevet. Denne sidste Deel af Artikken synes i det Hele ei at kunne construeres anderledes end, at der gives 2 Alternativer for den, der havde betalt noget paa et Gjeldsbrev, enten Afskrivning paa selve Gjeldsbrevet, forsynet med Creditors Navns Underskrift, eller særskilt Qvittering, og at han ligesaavel kunde værge sig ved det sidste som ved det første Middel**). Ogsaa synes det af Udtrykkene klart, at det ikke er med Hensyn til tredie Mand, til hvem Gjeldsbrevet kunde blive transpor-

*) Dette har Hr. Prof Nyerup oplyst i et desangaaende udgivet særskilt lidet Skrift: En Skjærv til Spørgsmaalets Afgjørelse om Meningen af sidste Artikel i Danske Lovs 5te Bog. Kjøbenhavn 1796.

**) Artiklens første Membrum kan bedre forklares til Fordeel for den modsatte Mening; thi, da den handler om to Tilfælde, at enten noget betales af Hovedstolen eller Renten, eller og at Gjelden ganske afbetales, saa kunde de Udtryk "eller noiagtig Qvittants derpaa gives" henføres til sidstmeldte Tilfælde.

teret eller pantsat, men for Dødsfalds Skyld, at de i Artiklen nævnte Former ere blevne paabudne. Ligeledes har Forordningen 4de Marts 1690 §. 2, der handler om Mortificationer, aabenbar kun sigtet til at forebygge de Misligheder, som efter Creditors Død kunde finde Sted, naar en løs og hemmelig Qvittering kunde komme i Betragtning mod det i Creditors Boe forefundne ucasserede Haandskrift. Ei allene er den sammes Steds befalede Form blot lempet efter dette Diemed, og aldeles ikke indrettet med Hensyn til tredie Mands Betryggelse, til hvem Gjeldsbrevet maatte være transporteret; men Lovgiveren har endog ganske udtrykkelig tilkjendegivet Grunden til sit Bud. Det er derfor ubegribeligt, hvorledes de Lovkyndige kunne have forvexlet de der omhandlede Mortificationer, der intet andet ere end tinglyste Qvitteringer, med de i den senere Praxis opstaaede Mortificationer, der erhverves ved Dom efter en foregaaende i Kongelig Bevilling grundet Stævning, og at de, paa Grund heraf, i Forordn. af 4de Marts 1690 have fundet et Argument for den Sætning, at løs Qvittering ikke kan gjælde mod tredie Mand. Som bekjendt, var og en modsat Fortolkning blevet antaget saavel i en Hof- og Stats-Rets Dom af 11te Januari 1796, som ved Landets øverste Domstol, der under 20de Juni næstefter kjendte hiin Hof- og Stads-Rets Dom ved Magt, og Forordningen 9de Febr. 1798 blev netop foranlediget ved hiin Hoiesterets Dom, og fornemmelig fremkaldt ved den

større Betryggelse og Lethed i Pengeomsætninger, som kunde erhverves ved at gjøre den modsatte Fortolkning gjeldende *).

Denne Forordning har forresten vistnok afgjort Spørgsmaalet med Hensyn til Gjeldsbreve; men om Domsacter har den intet bestemt. Vel nævner den i sine Præmisser 1—24—34 N. L. 22—36, men blot forsaavidt dette Lovsted viser, at, selv ved Udlæg til Creditor, Gjeldsbreve, som ganske eller tildeels betales, skulle extraderes eller forsynes med Afskrivningspaategning. Til Domsacter har den intet videre Hensyn taget; men dens Befalinger, dens Raisonnements og dens Titel have blot Haandskrifter til Gjenstand. Det er og indlysende, at Grundsætningen om løse Qvitteringers Utilstrækkelighed til at værge Debitor mod tredie Mand ingenlunde, anvendt paa Domsacter, kunde have den Interesse for den offentlige Credit, som den havde med Hensyn paa Gjeldsbreve. Disse udgjøre det brugbareste og beqvemmeste Middel til at reise Laan hos de offentlige Instituter, der ei udlaane Capitaler

*) See Speciesbankens Repræsentanteres allerunderdanigste Ansøgning til Hans Majestæt om en authentisk Fortolkning af Lovens 5—14—56, trykt i Følge Repræsentant-Forsamlingens Beslutning af 3die Nov. 1796, hvorved og bemeldte tvende Domme ere aftrykte. Denne trykte Ansøgning foranledigede Hr. Professor Nyerup til at udgive det ovenmeldte lidet Skrift.

anderledes end med haandfaaet Pant, eller hos de private Personer, der, med Hensyn til sligt Pants større Disponibilitet, ligeledes foretrække samme for directe Udlaan i faste Eiendomme. Men dette Middel til at skaffe sig Laan, hvilket allerede var kommet saa stærkt i Gang, vilde have tabt meget i sin Brugbarhed, saafremt løs Qvittering kunde gjelde mod tredie Mand. Ingen kunde da, med Tryghed, tage mod sligt Pant, med mindre en formelig Erklæring fra Debitor blev fremskaffet, hvori han erkjendte endnu at være Capitalen skyldig, og fra nu af ei at ville betale samme til den oprindelige Creditor, men til den, der havde erhvervet hans Rettigheder; en Form, der ofte vilde være meget bebyrdende og forbunden med Ubehagelighed. Men Domsacter høre ikke til de Effecter, som man pleier at give i haandfaaet Pant; neppe er en blot Domsact, uden en tilhørende Forskrivning eller i al Fald en Declaration fra Domfældtes Side, nogensinde antaget som Sikkerhed ved nogen af vore Banker eller andre offentlige Instituter *). Lovgiveren havde altsaa ikke den Grund til Forsorg for dem, der lade sig Doms-

*) Dette erkjendes og udtrykkelig i ovennævnte Ansøgning fra Species-Bankens Repræsentantere, Side 13, hvor det i Anledning af et Argument, Hof- og Stadsretten havde taget fra Pl. 18 Jan. 1788 §. 4, bemærkes, at denne blot taler om Domme, Arrester og Stævninger, "hvilke neppe nogen modtager til haandfaaet Pant."

acter transporteret eller pantsætte, som han havde til at sørge for dem, som modtage Cessioner eller Pantsætninger af Gjeldsbreve; hvorimod han, med god Føie, her kunde overlade det til den Paagjeldende selv at varetage det Fornødne til sin Sikkerhed, paa samme Maade, som naar man lader sig et Regningskrav tiltransportere eller pantsætte. Men, hvad der især fortjener Opmærksomhed, er, at Sagens Natur ei tillod Lovgiveren at give Transporter og Pantsætninger af Domsacter samme Garantie, som den, han gav Transporter og Pantsætninger af Gjeldsbreve.

Foruden at en Domsact ikke, saalænge Dommen staaer under Appel, i og for sig kan ansees som Beviis paa en Fordrings Rigtighed, er den ikke, som en Mands egen Haandskrift, et identisk Document, hvoraf kun et Exemplar existerer, men den er kun en formelig Udskrift af hvad der er foregaaet, og kan, efter sin Natur, meddeles flere Gange. Men, naar Acten flere Gange kan gives beskreven, saa er det indlysende, at dens Extradition ikke i nogen Maade kan betrygge mod Misbrug, og at samme altsaa, med Hensyn til tredie Mand, maa betragtes som aldeles ligegyldig. Vel lod sig herimod sige, at Rettens Betjente kunde og burde iagttage, at Domhaveren kun eengang fik Acten in forma beskreven, hvilket og ved nogle Rettet virkelig paasees. Men for det første er dette en Forsigtighed, som ingen Lov nogensinde har foreskrevet Rettens Betjente, og paa de fleste Steder ville disse neppe tage

i Betænkning at give flere Acter; ligesom man vist og vilde finde det meget betænkeligt, at drage dem til Ansvar for Tilsidesættelse af en Forsigtighedsregel, som man, paa en saa middelbar Maade, og af saa problematiske Præmisser, maatte bevise at være Pligt for dem. Dernæst vilde der, om endog en Lov foreskrev dem saadant som Pligt, dog ingen Garantie kunne haves for dens Efterlevelse. Foruden at vedkommende Retsbetjent muligen kunde aabenbar overtræde Loven og mangle Evne til at erstatte Følgerne, saa kunde det ved Forandring i Retspersonalet, i Særdeleshed paa de mangfoldige Steder, hvor een Person er baade Dommer og Skriver, meget let hænde, at en forhen beskreven Act kunde paa nye gives beskreven, uden at der var det mindste at lægge den Retsbetjent, som udfærdigede den sidste Act, til Last. Vel kunde den ved Forordn. 20de Octbr. 1819 befalede Sporteljournal give den nye Embedsmand Oplysning om, hvorvidt Acten forhen var beskreven eller ikke. Men, dersom Sporteljournalen ikke har den fornødne Noiagtighed, saa bortfalder denne Udvei; og desuden kan man, da denne Indretning er ganske nye, ingenlunde bygge herpaa, naar der spørges, hvorvidt Lovgivningen kan antages at hjemle den omhandlede Forestillingsmaade om Domsacter. Videre gives der Tilfælde, hvori flere Exemplarer af Domsacten endog ere fornødne. Der kunne være flere Personer, som, efter Dommen, have noget at fordre, eller der kunne være beføiede til at

appellere samme og altsaa behøve en Act. Ligeledes kan det være Tilfældet, at Dommen skal exeqveres hos flere Personer og paa flere Steder. At Domhaveren skulde lade sig nøie med een Act, hvorefter han successive kunde foranstalte de forskjellige Executionsforretninger, et aldeles uantageligt, da det deraf flydende Ophold kunde være ham til største Skade og Afbræk i Forfølgningen af hans lovlige Ret. Derimod kunne vel de Misbrug, som de flere Acter (under Forudsætning af, at en Domsact skal i den under Spørgsmaal værende Henseende ansees paa samme Maade som et Gjeldsbrev) ellers kunde foranledige, forebygges ved en Paategning paa hver Act, der vidnede om, til hvis Brug og mod hvem den var bestemt. Men dette var atter en nye Form, som man maatte raisonnere sig til, for at vedligeholde en paa svage Grunde bygget Theorie, og herved vilde der, under visse Omstændigheder, paalægges Domhaveren en bebyrdende Indskrænkning. Det kunde hænde sig, at denne fra først af ikke troede mere end een Act fornøden, og altsaa ingen slig Paategning havde forlangt eller erholdt paa den Act, han løste, men at han derimod, paa Grund af siden indtræffende Omstændigheder, f. Ex. at han ikke paa det Sted, hvor Execution er foretaget, faaer fuld Betaling, og derfor maa søge Execution paa et andet Sted, behøver nok en Act. Denne vilde han da ikke kunne erholde, uden først at faae den forrige Act forsynet med hiin Paategning, og dette kunde, efter Stedernes Frralig-

genhed og andre Omstændigheder, være ham til ikke ubetydelig Uleilighed, ja endog skadelig Forsinkelse. Men, hvad der er endnu mere, Lovgiveren har ikke, saaledes som vi hidtil, for at beqvemme os efter den omventilerede Forestillingsmaade om Domsacter, have forudsat, fordret, at Domsact skal extraderes, hvor Dommen angaaer flere Gjenstande eller Personer, eller engang at Afskrivning da skal gives paa den ene Domsact; men det er, i Forordningen 19de Aug. 1735, §. 21, udtrykkelig bestemt, at den Paagjeldende i saadanne Tilfælde blot skal have Qvittering paa en Gjenpart af Dommen, hvilken Lovbestemmelse, som det synes, maatte være nok for aldeles at gjendrive hiin Theorie. Hvor en Domsact var blevet borte, vilde der og opstaae en Forlegenhed som Følge af denne Lære. Ja Domhaveren maatte, vilde man sige, lade den mortificere som et forkommet Gjeldsbrev, og, efter erhvervet Mortification, kunde han gjøre Execution efter et Duplikat af samme, hvilket dog altid, paa Begjæring, kunde meddeles, naar det betegnedes som saadant. Men det blev dog atter en byrdefuld Formalitet, som man vilde kaste paa Vedkommende. Foruden den svære Bekostning en Mortificationssag medfører, kunde og Creditors Ret spildes ved det lange Ophold, hvilket tillige vilde gjøre en Fornyelses Dom fornøden.

Af alt det foranførte er det klart, at den under Spørgsmaal værende Mening, at en løs Qvittering ei kan beskjærme den Dømte mod tredie Mand, der,

med retmessig Adkomst, har Domsacten i Hænde, selv naar man omgjærder denne selvskabte Lære med en Mængde Formaliteter, hvorved man ligeledes blot ræsonnerer sig, kun frembringer en svag og illusorisk Garantie for Transporter og Pantsætninger af Domsacter. En saadan Garantie, der, efter det ligeledes udviklede, i intet Tilfælde kunde have synderlig Interesse for det Offentlige, maa derfor langt hellere reent opgives. Enhver, som vil tilforhandle sig, eller tage Pant i en ved Dom afgjort men ikke paa nogen Forkrivning støttet Fordring, veed da hvad han har at rette sig efter, og, naar han ei tør stole paa Domhaverens Ærlighed, eller i al Fald paa hans Evne til at give Erstatning, kan han sikkre sig ved at fordre en Erklæring af den Domfældte, der vel, hvis han modvillig tilbageholdt samme, eller, efter at have modtaget Notits om Fordringens Overdragelse, betalte til Domhaveren selv, maatte tage Skade for Hjemgjeld. Paa den anden Side er da den troeskyldige eller uvidende Debitor ikke udsat for at betale to Gange, naar han, uden at ændse den Formalitet, at lade sig Domsacten extradere, fyldestgjør Dommen.

Men, siger man, det er dog ustridigt, at Lovgiveren i Almindelighed gjør det til Regel, at den formelige Act skal være tilstæde ved enhver Fuldbyrdelse af en Dom, og at den, efter Dommens Opfyldelse, skal, med paategnet Qvittering, leveres Domfældte; denne Lovgivningens Forskrift maa nu have en Grund,

og samme kan ei søges andetsteds end i den qvitterede Domsacts Nødvendighed til at beskytte sig mod senere Krav. Hertil svares, at denne Forudsætning aldeles ikke lader sig bruge til at forklare Lovbudet, og at dette derimod meget vel lader sig begribe af andre Grunde. Hvad det første angaaer, saa meae vi, foruden at henholde os til det ovenanførte, her fremsætte en, som os tykkes, aldeles afgjørende Bemærkning. Dersom Lovbudet om Domsactens Extradition var bygget paa den Forudsætning, at samme maatte træde i Gjeldsbrevs Sted, saa maatte det bortfalde, hvor denne lød paa at indfrie et Gjeldsbrev. Efter en saadan Dom kan ingen Betaling fordres uden mod Gjeldsbrevets Extradition; naar altsaa den Domfældte blot fik dette tilbage, kunde han, under alle Betingelser, være aldeles roelig ved det Brug, der kunde gjøres af Acten. Men dog er det upaatvivleligt, at Lovbestemmelsen om Actens Extradition er lige saa anvendelig i disse Tilfælde, som hvor nogen er dømt til at betale et Regningskrav eller anden Gjeld, som ikke hviler paa en Forskrivning. Hvad det sidste angaaer, kan det meget let være Tilfældet, at den blotte Dom ei indeholder alt hvad der er fornødent til Afgjørelsen af de Spørgsmaale, som kunne opstaae under Executions Forretningen. Stundom paalægges det i Dommen den ene Part at udlevere de i et fremlagt Document benævnte Effecter, at betale nogle Poster i en fremlagt Regning eller deslige; og det er da klart, at den blotte Dom ikke er nok for at

afgjøre de Spørgsmaale, som under Executionen kunne opstaae. Det enkelte Document, hvortil Dommen slutter sig, er ikke heller altid tilstrækkeligt; saaledes kunne de øvrige Oplysninger i Sagen meget let være fornødne, for at bedømme Identiteten af Effecter, som efter Dommen skulle udleveres, saavelsom disses Tilstand. Det kan og hænde, at der under Forretningen af den, der besøges med Execution, gjøres den Indsigelse, at han ikke er det Individ som Dommen betegner *); til at paaskjønne saadan Indsigelses Rigtighed vil ofte Stævningen og dens Forkyndelses Paategning afgive den bedste Veiledning; stundom kunne og andre Sagens Data her være af Vigtighed. Med Hensyn til saadanne Tilfælde, som naturligviis ikke alle kunne forudsees, er det nyttigt, at alle Sagens Acter haves tilstede ved Executionsforretningen. Hvor særdeles Rettighed grundes derpaa, at Dommen er afsagt i en reen og klar Gjeldssag (see 1—6—23 N. L. 21 og Forordn. 13de Jan. 1792), er det og aldeles nødvendigt, at Domsact fremlægges. Det er heller ikke usandsynligt, at Lovgiveren og har tænkt paa Rettens Betjentes maaskee og Stempelpapiirs Intradernes Interesse, ved at gjøre Acters Fremlæggelse under Execution til Pligt. Hertil kunde der være saa meget mere Grund, som Loven ikke kjendte til noget

*) Dette Tilfælde er vel sjeldent, men er dog stundom forekommet.

Retsgebyhr enten for Stævningens Incamination eller for Protocollens Førelse, hvorimod Betalingen for Actens Beskrivelse og Forsegling var den vigtigste Indtægt, Dommer og Skriver havde af Retssagerne, saaledes som Skifte-Skriveren i Skiftebrevets Beskrivelse maatte søge Godtgjørelse for sit hele Arbeide. 1—25—21 N. L. 1—23—24 viser og, hvorledes Lovgiveren endog i visse Tilfælde tvinger Vedkommende til at løse Domsacten, og de senere Anordninger have ligeledes ideligen søgt at sikkre Dommerne og Skriverne deres Forseglings- og Skriverpenge (See f. Ex. Frd. 13de Martii 1688, Reglement 4de Martii 1690 §. 3, Frd. 19de Jan. 1692 m. m. f.) Men naar Lovgiveren vilde, at Domhaveren skulde forskaffe sig en Act, saa maatte det dog paaligge den Domfældte, forsaavidt han ikke af nogen særdeles Grund maatte være at befrie for at tilsvare Processens Omkostninger, under disse at erstatte Domhaveren den fornødne Act *).

*) Til Executionens Omkostninger kan Actens Beskrivelse neppe henføres; thi denne er en Udgift, Domhaveren er nødsaget til at gjøre, inden han kan fordre Execution, og vil altsaa finde Sted, uagtet det ei kommer til Execution. Hvad i Særdeleshed Høiesterets Domme angaae, kunde det vel synes, at Actens Beskrivelse særskilt skulde erstattes Domhaveren, og ikke var at ansee indbefattet under Processens Omkostninger; thi det hedder i 1—24—41 N. L. 22—43, at der, efter slig Dom, skal gjøres Udlæg, først for hvis Høie-

Heraf var det atter en naturlig Følge, at Acten ved Dommens Opfyldelse maatte tilhøre Domfældte, der saaledes havde betalt den. Actens Besiddelse kan for ham og ofte have megen practisk Vigtighed. Det er muligt, at der mellem ham og Domhaveren kan opstaa nye Tvist, hvorved det kan komme under Spørgsmaal, hvilken Deel af deres Mellemværende der er afgjort ved hiin Dom, og herved bliver Acten ofte uundværlig. Fremdeles kan det let være Tilfældet, at den Dømte kan behøve Acterne for at retfærdiggjøre sig selv, naar han har procederet som Værge, Fuldmægtig eller deslige, eller der siden af tredie Mand reises en Sag mod ham, angaaende en Fordring, som staaer i Forbindelse med hiin Sag. Ligeledes kan Acten være ham fornøden til at hjemle et Søgsmaal, som han, i Anledning af den mod ham anlagte Sags Udfald, finder sig beføiet til at anlægge mod tredie Mand. I Særdeleshed kan Acten tjene ham til at controllere hans Sagførers Behandling af Sagen, og, skulde han finde sig

kerets Dom indeholder, dernæst for al den beviislig Omkostning, som Sagsøgeren er bragt i siden Høiesterets Dom falden er. Men, efter Lovens Sprog, hører vel Beskrivelses-Gebyhret til selve Dommens Bekostning, og ikke til de siden paagaaede Udgifter. I Praxis anseer og Domhaveren sig pligtig til at skaffe Acten tilveie, uden anden Godtgjørelse end de Proces-Omkostninger, der maatte være ham tilkjendte.

anledigет til at kræve denne til Regnskab, saa maatte han nødvendig have en fuldstændig Act at fremlægge. En saadan kan han og behøve, for at bedømme hans Sagførers Regning. Det maa endnu herved bemærkes, at det i Tiden kunde blive umuligt for den Domfældte at erholde en fuldstændig Act, om han end vilde bekoste sig samme; thi de fra Modpartens Side fremlagte Documenter blive ham, efter Sagens Tilendebringelse, paa Begjæring udleverede, og Skriveren staaer, om de blive i hans Værge, kun i en vis meget kort Tid til Ansvar derfor (1—25—20 N. L. 1—23—23). Endelig er den Domfældte og i den Henseende bedre tjent med Qvittering paa Domsacten end med en løs Qvittering, at denne sidste lettere kan forkommes for ham.

Der gives saaledes ikke uvigtige Grunde for Lovbudet om Domsacts Tilveiebringelse og Extradition til den Domfældte, der ikke forudsætte det Begreb om Domsacter, at samme skulle have Naturen af et Gjeldsbrev med Hensyn til Transporter og Pantsætninger, og som derfor heller ikke lede til de betænkelige Følger, der vilde flyde af denne Forudsætning, hvis Urigtighed og, som vi troe, paa flere Maader er beviist. I de Tilfælde, hvor den Dømte ikke bekymrer sig om Domsacten, kan han derfor og, uden Fare, renoncere paa samme, og derved muligen erholde et Afslag i det, han, efter Dommen, har at betale. Lovgiveren har heller ikke taget i Betænkning for adskillige Slags

Sager at gjøre Undtagelse fra den sædvanlige Regel om en Acts Tilstedeværelse under Executionen, uden at finde det fornødent dermed at forbinde nogen særlig Bestemmelse, f. Ex. at de Udskrifter, som i saadanne Sager skulle benyttes i Stedet for Act, skulle forsynes med saadan Underskrift og Forsegling som en Act, samt kun eet Exemplar meddeles.

Endnu kunde det synes, at Plakat af 18de Jan. 1788 §. 4 umiddelbar havde afgjort det hele ventilerede Spørgsmaal med den af os bestridte Mening, og at denne derfor ingen videre Gjendrivelse behøvede *). Men det er at mærke, at denne Anordning blot taler om Tilintetgjørelse af en Doms, Arrestforretnings eller andet sligt Dokuments Tinglæsning, hvoraf ikke selve Fordringens Ophør vilde være en umiddelbar Følge. Der gives endog Tilfælde, hvor det ligefrem vilde stride mod Frd. 9 Febr. 1798 cfr. 1—24—34 N. L. 22—36, om man vilde antage, at den oprindelige Creditors løse Qvittering var nok, for at beskjærme den Domfældte, Arresterede o. s. v., nemlig naar Dommen, Arresten o. s. v. angaaer en paa Forskrivning grundet Gjeld. Af hiin Plakat lader sig derfor neppe hente noget afgjørende Argument. Kun viser den, at en løs Tilstaaelse er nok for at bevirke den tinglæste Dom o. s. v. udslettet, hvoraf følger, at den, der, ved at lade sig overdrage Fordringen, eller deri tage Pant, vil skole

*) See den oven Side 254 anbragte Note.

paa den Ret, Tinglysningen giver, maa sikkre sig denne Ret ved ogsaa at lade Transporten, Pantsættelsen o. s. v. læse. Det kunde det og synes antageligt, at Pl. 18de Jan. 1788 §. 4 var i den omhandlede Henseende forandret ved Frd. 9de Febr. 1798, i hvilket Tilfælde den far Resten ei heller kunde være Regel for Spørgsmaalets Afgjørelse. Men, da Frd. 9de Febr. 1798 forkynder sig som en authentisk Fortolkning over 5—14—56 N. L. 13—54, saa kan man, saa tilbøielig man end ellers kunde være til at forklare dette Lovsted anderledes, dog ikke hidlede noget praktisk gjeldende Resultat af den Forudsætning, at Forordningen bestemte noget nyt.

Det behøver neppe at anmærkes, at Forligsacter ikke kunne have større Betydning end Domsacter, og at altsaa en transporteret eller pantsat Forligsact uden nogen tilhørende Haandskrift, ikke kan give nogen Fordring mod den Paagjeldende, som uden Acts Extradition har opfyldt Forliget. Her kunde endnu tilføies den Grund, at Stempelpapiirs Intraderne kunne lide ved, at et Forlig i denne Henseende fik et Gjeldsbrevs Natur. Udtrykkelig er det end ikke befalet, at en formelig Act skal udfærdiges før at Execution efter et Forlig kan gjøres, og for Unødvendigheden heraf kunde man og paaberaabe sig den Simplicitet, der bør finde Sted ved Forligsbehandlinger; samt den, at intet Stempelpapiir bruges til Beskrivelsen eller noget Gebyhr for samme erlægges, af hvilken Aarsag og Proto-

Volfføreren bør skaanes for at give mere beskrevet end det høist fornødne. Imidlertid kan dog, foruden Analogien af Lovbestemmelserne om Domsact, den Betragtning tale for Nødvendigheden af formelige Forligsacter, at Spørgsmaal kunde opstaae under Executionen, deels om det paagjeldende Individs Identitet, deels, hvor Forliget var afsluttet ved Fuldmægtig, om dennes Competence, og at i første Henseende Indkaldelsen og i sidste Fuldmagten kunde blive af Vigtighed *). Indkaldelsen og Fuldmagten, hvor en saadan har fundet Sted, bør derfor, naar Act udstædes, ingenlunde mangle; og da en Forligsact dog, naar man kun, foruden Indkaldelsen og Fuldmagten samt selve Forliget, indfører Klagen, ei kan være af nogen Vidtløftighed, saa er det altid rigtigst, at meddele en Act, naar det forlanges, ligesom og Forligshaveren, naar han vil gjøre Execution, gjør vel i at forsyne sig med en saadan, da han ellers maaskee udsætter sig for at Forretningen ei bliver fremmet.

*) Dog vilde det for det meste være den originale Fuldmagt, som vilde gjøres fornøden.

Juridisk Tidsskrift.

Udgivet

af

Dr. Anders Sandøe Ørsted,

Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmand, Etatsraad og Deputeret i det Kongelige Danske Cancellie.

Fjerde Bind, andet Hefte.

Kjøbenhavn 1822.

Trykt og forlagt af Andreas Seidelin, Hof- og Universitets-Bogtrykker.

og samme kan ei søges andetstteds end i den qvitterede Domsacts Nødvendighed til at beskytte sig mod senere Krav. Hertil svares, at denne Forudsætning aldeles ikke lader sig bruge til at forklare Lovbudet, og at dette derimod meget vel lader sig begribe af andre Grunde. Hvad det første angaaer, saa maae vi, foruden at henholde os til det ovenanførte, her fremsætte en, som os tykkes, aldeles afgjørende Bemærkning. Dersom Lovbudet om Domsactens Extradition var bygget paa den Forudsætning, at samme maatte træde i Gjeldsbrevets Sted, saa maatte det bortfalde, hvor denne lød paa at indfrie et Gjeldsbrev. Efter en saadan Dom kan ingen Betaling fordres uden mod Gjeldsbrevets Extradition; naar altsaa den Domfældte blot fik dette tilbage, kunde han, under alle Betingelser, være aldeles roelig ved det Brug, der kunde gjøres af Acten. Men dog er det upaatvivleligt, at Lovbestemmelsen om Actens Extradition er lige saa anvendelig i disse Tilfælde, som hvor nogen er dømt til at betale et Regningskrav eller anden Gjeld, som ikke hviler paa en Forskrivning. Hvad det sidste angaaer, kan det meget let være Tilfældet, at den blotte Dom ei indeholder alt hvad der er fornødent til Afgjørelsen af de Spørgsmaale, som kunne opstaae under Executions Forretningen. Stundom paalægges det i Dommen den ene Part at udlevere de i et fremlagt Document benævnte Effecter, at betale nogle Poster i en fremlagt Regning eller deslige; og det er da klart, at den blotte Dom ikke er nok for at

afgiøre de Spørgsmaale, som under Executionen kunne opstaae. Det enkelte Document, hvortil Dommen slutter sig, er ikke heller altid tilstrækkeligt; saaledes kunne de øvrige Oplysninger i Sagen meget let være fornødne, for at bedømme Identiteten af Effecter, som efter Dommen skulle udleveres, saavelsom disses Tilstand. Det kan og hænde, at der under Forretningen af den, der besøges med Execution, gjøres den Indsigelse, at han ikke er det Individ som Dommen betegner *); til at paaskjønne saadan Indsigelses Rigtighed vil ofte Stævningen og dens Forkyndelses Paategning afgive den bedste Veiledning; stundom kunne og andre Sagens Data her være af Vigtighed. Med Hensyn til saadanne Tilfælde, som naturligviis ikke alle kunne forudsees, er det nyttigt, at alle Sagens Acter haves tilstede ved Executionsforretningen. Hvor særdeles Rettighed grundes derpaa, at Dommen er afsagt i en reen og klar Gjeldssag (see 1—6—23 N. L. 21 og Forordn. 13de Jan. 1792), er det og aldeles nødvendigt, at Domsact fremlægges. Det er heller ikke usandsynligt, at Lovgiveren og har tænkt paa Rettens Betjentes maaskee og Stempelpapiirs Intradernes Interesse, ved at gjøre Acters Fremlæggelse under Execution til Pligt. Hertil kunde der være saa meget mere Grund, som Loven ikke kjendte til noget

*) Dette Tilfælde er vel sjeldent, men er dog stundom forekommet.

Retsgebyhr enten for Stævningens Incaminafion eller for Protocollens Førelse, hvorimod Betalingen for Actens Beskrivelse og Forsegling var den vigtigste Indtægt, Dommer og Skriver havde af Retssagerne, saaledes som Skifte - Skriveren i Skiftebrevets Beskrivelse maatte søge Godtgjørelse for sit hele Arbeide. 1—25—21 N. L. 1—23—24 viser og, hvorledes Lovgiveren endog i visse Tilfælde tvinger Vedkommende til at løse Domsacten, og de senere Anordninger have ligeledes idelig søgt at sikkre Dommerne og Skriverne deres Forseglings- og Skriverpenge (See f. Ex. Frd. 13de Martii 1688, Reglement 4de Martii 1690 §. 3, Frd. 19de Jan. 1692 m. m. f.) Men naar Lovgiveren vilde, at Domhaveren skulde forskaffe sig en Act, saa maatte det dog paaligge den Domfældte, forsaavidt han ikke af nogen særdeles Grund maatte være at befrie for at tilsvare Processens Omkostninger, under disse at erstatte Domhaveren den fornødne Act *).

*) Til Executionens Omkostninger kan Actens Beskrivelse neppe henføres; thi denne er en Udgift, Domhaveren er nødsaget til at gjøre, inden han kan fordre Execution, og vil altsaa finde Sted, uagtet det ei kommer til Execution. Hvad i Særdeleshed Høiesterets Domme angaae, kunde det vel synes, at Actens Beskrivelse særskilt skulde erstattes Domhaveren, og ikke var at ansee indbefattet under Processens Omkostninger; thi det hedder i 1—24—41 N. L. 22—43, at der, efter slig Dom, skal gjøres Udlæg, først for hvis Høie-

Heraf var det atter en naturlig Følge, at Acten ved Dommens Opfyldelse maatte tilhøre Domfældte, der saaledes havde betalt den. Actens Besiddelse kan for ham og ofte have megen practisk Vigtighed. Det er mueligt, at der mellem ham og Domhaveren kan opstaa nye Tvist, hvorved det kan komme under Spørgsmaal, hvilken Deel af deres Mellemværende der er afgjort ved hiin Dom, og herved bliver Acten ofte uundværlig. Fremdeles kan det let være Tilfældet, at den Domte kan behøve Acterne for at retfærdiggjøre sig selv, naar han har procederet som Værge, Fuldmægtig eller des lige, eller der siden af tredie Mand reises en Sag mod ham, angaaende en Fordring, som staaer i Forbindelse med hiin Sag. Ligeledes kan Acten være ham fornøden til at hjemle et Søgsmaal, som han, i Anledning af den mod ham anlagte Sags Udfald, finder sig beføiet til at anlægge mod tredie Mand. I Særdeleshed kan Acten tjene ham til at controllere hans Sagførers Behandling af Sagen, og, skulde han finde sig

steretš Dom indeholder, dernæst for al den beviislig Omkostning, som Sagsøgeren er bragt i siden Høiesterets Dom falden er. Men, efter Lovens Sprog, hører vel Beskrivelses Gebyhret til selve Dommens Bekostning, og ikke til de siden paagaaede Udgifter. I Praxis anseer og Domhaveren sig pligtig til at skaffe Acten tilveie, uden anden Godtgjørelse end de Proces-Omkostninger, der maate være ham tilkjendte.

anlediget til at kræve denne til Regnskab, saa maatte han nødvendig have en fuldstændig Act at fremlægge. En saadan kan han og behøve, for at bedømme hans Sagførers Regning. Det maa endnu herved bemærkes, at det i Tiden kunde blive umuligt for den Domfældte at erholde en fuldstændig Act, om han end vilde bekoste sig samme; thi de fra Modpartens Side fremlagte Documenter blive ham, efter Sagens Tilendebringelse, paa Begjæring udleverede, og Skriveren staaer, om de blive i hans Værge, kun i en vis meget kort Tid til Ansvar derfor (1—25—20 N. L. 1—23—23). Endelig er den Domfældte og i den Henseende bedre tjent med Qvittering paa Domsacten end med en løs Qvittering, at denne sidste lettere kan forkommes for ham.

Der gives saaledes ikke uvigtige Grunde for Lovbudet om Domsacts Tilveiebringelse og Extradition til den Domfældte, der ikke forudsætte det Begreb om Domsacter, at samme skulle have Naturen af et Gjeldsbrev med Hensyn til Transporter og Pantsætninger, og som derfor heller ikke lede til de betænkelige Følger, der vilde flyde af denne Forudsætning, hvis Urigtighed og, som vi troe, paa flere Maader er beviist. I de Tilfælde, hvor den Dømte ikke bekymrer sig om Domsacten, kan han derfor og, uden Fare, renoncere paa samme, og derved muligen erholde et Afslag i det, han, efter Dommen, har at betale. Lovgiveren har heller ikke taget i Betænkning for adskillige Slags

Sager at gjøre Undtagelse fra den sædvanlige Regel om en Acts Tilstedeværelse under Executionen, uden at finde det fornødent dermed at forbinde nogen særlig Bestemmelse, f. Ex. at de Udskrifter, som i saadanne Sager skulle benyttes i Stedet for Act, skulle forsynes med saadan Underskrift og Forsegling som en Act, samt kun eet Exemplar meddeles.

Endnu kunde det synes, at Plakat af 18de Jan. 1788 §. 4 umiddelbar havde afgjort det hele ventilerede Spørgsmaal mod den af os bestridte Mening, og at denne derfor ingen videre Gjendrivelse behøvede *). Men det er at mærke, at denne Anordning blot taler om Tilintetgjørelse af en Doms, Arrestforretnings eller andet sligt Dokuments Tinglæsning, hvoraf ikke selve Fordringens Ophør vilde være en umiddelbar Følge. Der gives endog Tilfælde, hvor det ligefrem vilde stride mod Frd. 9 Febr. 1798 cfr. 1—24—34 N. L. 22—36, om man vilde antage, at den oprindelige Creditors løse Qvittering var nok, for at beskjærme den Domfældte, Arresterede o. s. v., nemlig naar Dommen, Arresten o. s. v. angaaer en paa Forskrivning grundet Gjeld. Af hiin Plakat lader sig derfor neppe hente noget afgjørende Argument. Kun viser den, at en løs Tilstaaelse er nok for at bevirke den tinglæste Dom o. s. v. udslettet, hvoraf følger, at den, der, ved at lade sig overdrage Fordringen, eller deri tage Pant, vil skole

*) See den oven Side 254 anbragte Note.

paa den Ret, Tinglysningen giver, maa sikkre sig denne Ret ved ogsaa at lade Transporten, Pantsættelsen o. s. v. læse. Vel kunde det og synes antageligt, at Pl. 18de Jan. 1783 §. 4 var i den omhandlede Henseende forandret ved Frd. 9de Febr. 1798, i hvilket Tilfælde den for Resten ei heller kunde være Regel for Spørgsmaalets Afgjørelse. Men, da Frd. 9de Febr. 1798 forkynder sig som en authentisk Fortolkning over 5—14—56 N. L. 13—54, saa kan man, saa tilbøielig man end ellers kunde være til at forklare dette Lovsted anderledes, dog ikke hidlede noget praktisk gjeldende Resultat af den Forudsætning, at Forordningen bestemte noget nyt.

Det behøver neppe at anmærkes, at Forligsacter ikke kunne have større Betydning end Domsacter, og at altsaa en transporteret eller pantsat Forligsact uden nogen tilhørende Haandskrift, ikke kan give nogen Fordring mod den Paagjeldende, som uden Acts Extradition har opfyldt Forliget. Her kunde endnu tilføies den Grund, at Stempelpapiirs Intraderne kunne lide ved, at et Forlig i denne Henseende fik et Gjeldsbrevs Natur. Udtrykkelig er det end ikke befalet, at en formelig Act skal udfærdiges før at Execution efter et Forlig kan gjøres, og for Unødvendigheden heraf kunde man og paaberaabe sig den Simplicitet, der bør finde Sted ved Forligsbehandlinger; samt den, at intet Stempelpapiir bruges til Beskrivelsen eller noget Gebyhr for samme erlægges, af hvilken Aarsag og Proto-

Volføreren bør skaanes for at give mere beskrevet end det høist fornødne. Imidlertid kan dog, foruden Analogien af Lovbestemmelserne om Domsact, den Betragtning tale for Nødvendigheden af formelige Forligsacter, at Spørgsmaal kunde opstaae under Executionen, deels om det paagjeldende Individs Identitet, deels, hvor Forliget var afsluttet ved Fuldmægtig, om dennes Competence, og at i første Henseende Indkaldelsen og i sidste Fuldmagten kunde blive af Vigtighed *). Indkaldelsen og Fuldmagten, hvor en saadan har fundet Sted, bør derfor, naar Act udstædes, ingenlunde mangle; og da en Forligsact dog, naar man kun, foruden Indkaldelsen og Fuldmagten samt selve Forliget, indfører Klagen, ei kan være af nogen Vidtløftighed, saa er det altid rigtigst, at meddele en Act, naar det forlanges, ligesom og Forligshaveren, naar han vil gjøre Execution, gjør vel i at forsyne sig med en saadan, da han ellers maaskee udsætter sig for at Forretningen ei bliver fremmet.

*) Dog vilde det for det meste være den originale Fuldmagt, som vilde gjøres fornøden.

Juridisk Tidsskrift.

Udgivet

af

Dr. Anders Sandøe Ørsted,

Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmand, Etatsraad
og Deputeret i det Kongelige Danske Cancellie.

Fjerde Bind, andet Hefte.

Kjøbenhavn 1822.

Trykt og forlagt af Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets-Bogtrykker.

Rec. March 7, 1905

Indhold.

Side.

Udførlig Fremstilling af Læren om de Forbrydelser, som af Embedsmænd begaaes, efter de Danske og Norske Love.

§. 1.

I forrige Hefte af dette Tidsskrift *) have vi meddeelt adskillige Bemærkninger over de Forbrydelser, som kunne udøves under Embedsførelsen, og derved fornemmelig søgt at vise det Uheldige i de Forsøg, tvende nyere Lovgivninger have gjort paa, ved nogle enkelte almindelige Regler, at udtømme alle mulige Forbrydelser af dette Slags, der ikke ere blevne Gjenstande for en særskilt Behandling. Som Resultat af de herover anstillede Undersøgelser, der for det meste dreiede sig om hine tvende Lovgivninger, fandt vi, at en Lovgivning gjorde bedre i, ved Behandlingen af denne Classe af Forbrydelser, at give Slip paa Generalisation, og indskrænke sig til at afhandle nogle af de

*) Side 214-247.

mærkeligste Forbrydelser af forbemeldte Slags, efter hvis Analogie de unævnte Tilfælde maatte blive at bedømme. Som Exempel paa denne rigtige Fremgangsmaade nævnte vi vore Krigslove, og ligeledes gjorde vi foreløbigen opmærksom paa, at vore almindelige Landslove kun indeholde nogle fragmentariske Forskrifter om saadanne Forbrydelser, tildeels endog meget ubestemte, samt at der ikke i disse findes just den fuldkomneste Harmonie. Nærværende Afhandling gaaer ud paa, saavidt Materiens Natur og den herhen hørende Lovgivnings Beskaffenhed tillader det, at meddele en systematisk Fremstilling af de Forbrydelser, hvori en Embedsmand, som Embedsmand, kan gjøre sig skyldig, og de derfor bestemte Straffe.

§. 2.

Foreløbigen maa det bemærkes, at det ikke blot er Embedsmandens Forhold i sit Embede, der kan blive at bedømme efter særskilte Regler; men at ogsaa Embedsmandens øvrige Handlinger kunne staae i en saadan Forbindelse med hans Stilling som Embedsmand, at de derpaa maae have Indflydelse. Embedsmanden maa besidde offentlig Tillid og Agtelse. Hertil kan han, ved sine private Handlinger, gjøre sig aabenbar uværdig; han maa da, foruden den Straf, hvortil han, ved disse Handlinger, iøvrigt gjør sig skyldig, fortabe sit Embede, hvilket allene er ham betroet under den Betingelse, at han vedligeholder den offentlige

Tillid og Agtelse, uden hvilken Staten ikke fornuftigviis kan lade ham blive i Besiddelse af sit Embede. Intet kunde være unaturligere, end om den Embedsmand, der blev domfældt for Løgn, Tyverie eller Bedragerie, ligefuldt kunde blive i Besiddelse af en Post, der forudsætter Tillid til hans Redelighed, og hvori hans Udsigende og Attestation maa have særdeles Troværdighed, og kan gjøre Udslag til Skade for Medborgeres Ære og Velfærd. Foruden at den sunde Fornuft allerede her taler saa tydeligt, at en udtrykkelig Lovbestemmelse ikke synes fornøden, saa have Lovene idelig nok tilkjendegivet, at Statens Embedsmænd bør være gode, ubertygtede og oprigtige Mænd (see t. Ex. 1—5—1, 1—7—2, 1—8—1, 1—9—8, 2—9—1, 2—19—1); og de have derhos gjort det til Pligt for Embedsmændene, at fralægge sig Beskyldninger, der fremsættes mod dem, rørende deres gode Navn, Rygte og Oprigtighed, og det, hvad enten Beskyldningen har deres Embedshandlinger eller deres private Handlinger eller Caracteer til Gjenstand (see 1—5—2, 3—4—4, Forordn. 27de Septbr. 1799 §§. 10 og 11, og Placat 4de Jan. 1800, cfr. Forordn. 20de Oct. 1819 §. 2). Lovgiveren vilde altsaa være i Modsigelse med sig selv, hvis han vilde taale, at den, der, ved beviste Handlinger, havde tabt den Formodning, han havde for sig, at være en god og retsindig Mand, og som altsaa ingenlunde kunde fralægge sig de i saa Henseende mod ham gjorte Beskyldninger, blev i Besiddelse af de ham

overdragne offentlige Forretninger. Ved en Kongelig Resolution af 21de Marts 1806, der er kundgjort ved et Canc. Circulaire af 1ste April s. A., er det og blevet bestemt, at, naar nogen med Rang, Tittel eller Embedsværdighed benaadet Person overgaaer Dom for Forseelser, som enten for en Deel eller aldeles kunde medføre Tabet af den borgerlige Agtelse, have Retterne, saasnart Dom er falden, derom at gjøre Indberetning til Cancelliet, paa det at vedkommende Collegium derefter kan gjøre Hans Maj. Forestilling om Sagen. Denne Resolution synes at gaae ud fra den Forudsætning, at Kongen selv, ved sin Resolution, vil betage deslige Personer deres Rang eller Embede, naar den Handling, hvorfor de ere dømte, findes at gjøre dem uværdige til saadan Udmærkelse. Imidlertid kan det dog ikke antages, at Domstolene skulde være uberettigede til, fremdeles, saaledes som de forhen idelig gjorde, selv at frakjende den Paagjældende sit Embede, naar de i Sagens Beskaffenhed og Form dertil finde tilstrækkelig Grund. Men, hvor Dommen ikke udtrykkelig har tilkjendegivet, at Embedet skulde være forbrudt, og dette dog er en nødvendig Følge af Dommens øvrige Indhold, da vil Kongen, ved sin Resolution, bestemme Personens Afgang. Heller ikke indeholder fornævnte Resolution af 1806 noget, som kunde være hinderligt i, at Kongen, efterat have modtaget den sammesteds befalede Indberetning, kunde, hvis Dommen efterlod nogen Uvished om, hvorvidt

den Paagjældende havde gjort sig sit Embede uværdig, befale dette Spørgsmaal sat under Paakjendelse ved en nye Sag. Endnu kan herved bemærkes adskillige i nærværende Forfatters Supplement til Nørregaards System, 3die Bind, Side 329 nævnte Love og Anordninger, som vidne om, at Ingen, der, ved skammelige Handlinger, har gjort sig uværdig til offentlig Agtelse, maa beholde nogen hæderlig Udmærkelse, der forhen maatte være ham forundt.

Iøvrigt maa, af de foranførte Grunde, en Embedsmand og kunne miste sit Embede for skammelige Handlinger, som af ham ere begaaede inden Embedet blev ham betroet, men som først senere blive kundbare. Hvad Præster angaaer, da er det udtrykkelig hjemlet saavel i Lovens 2 B. 3 Cap. 2 og 5 Art., som i de Udtryk, hvori Kaldsbreve til Candidater udfærdiges ("saafremt han, efter foregaaende Prøvelse, befindes saa dygtig i Lærdom og saa skikkelig i Levnet, at Præsteembedet kan ham betroes"), at en Saadan ikke kan beholde Embedet, hvortil han er udnævnt, saafremt der, ved den af Biskoppen anstillede Undersøgelse (scrutinium), findes at være noget "billigen at kunne sige paa hans Liv og Levnet", hvilket dog bliver at foredrage Kongen, paa hvis Bedømmelse det vil beroe, om der i den fremsatte Anke er tilstrækkelig Grund til at fratage den Kaldede det Embede, hvortil han var udnævnt. Dette Tilfælde er iøvrigt forskjelligt fra det, vi oven have tænkt os. Da Kaldsbrevet, som anmær-

ket, kun er meddeelt under Betingelse, og den Kaldede ikke maa forrette Præste-Embedet, forinden han af Biskoppen, efterat denne har fundet, at hiin Betingelse er tilstæde, er blevet ordineret, saa har han ikke fuldeligen erhvervet Præste-Embedet, inden han har udholdt hiin Undersøgelse. Det hedder derfor i bemeldte Lovsteder, "da bør han, uden videre Proces, ei nyde Kaldet" "da bør om saadant tilforn udstædt Kaldsbrev ikke videre Proces af drives." Lovgiveren betragter det som om Kaldsbrevet, i Kraft af de Betingelser, samme indeholder, tilbagekaldes inden det endnu er traadt i Kraft, og ikke som et allerede erhvervet Embede forbrydes, hvilket, efter Lovens Grundsætninger *), in specie og med Hensyn til Præster (see 1—2—13, 14, 2—16—5, 2—17—8, o. fl. Steder), forudsætter lovlig Tiltale og Dom. Vor ovenanførte Sætning er derimod anvendelig, naar det ellers, det være længere eller kortere efter Embedets Tiltrædelse, findes, at en Embedsmand har gjort sig skyldig i Handlinger, der fremstille ham som uværdig til den offentlige Tillid og Agtelse. For saadanne Handlinger kunde han muligen endog blive at dømme paa sine tre Mark, til Slaveriestraf o. s. v.; og at han da skulde vedblive sit Embede, vilde være en haandgribelig Urimelighed.

Endog blot Mistanke om uredeligt og skammeligt

*) See herom mere i det følgende.

Forhold man, naar den er velgrundet, kunne bevirke en Embedsmands Entledigelse, thi den, som Domstolene erklære mistænkt for et saadant Forhold, besidder ingenlunde den uplettede Caracteer, som Lovene forudsætte hos Statens Tjenere, og det vilde være en Modsigelse, at Staten skulde vedblive at vise den særdeles Tillid, som den, igjennem Domstolene, havde erklæret mistænkelig, hvilket og vilde være uforsvarligen at give hans Medborgere til Priis. Embedsmanden kan heller ikke siges at lide Uret derved, at Embedet, uden beviist Skyld, fratages ham i foranførte Tilfælde. Det er ikke en naturlig Rettighed, som derved berøves ham, men det er blot et Gode, som Staten har overdraget ham, i den Forudsætning og under den Betingelse, at han har og beholder visse dertil aldeles nødvendige Egenskaber. Saa lidet som Staten kan lade den Mand, der taber sin Forstand, beholde det ham forhen betroede Embede, saa lidet kan den lade dette blive i Hænderne paa en Mand, der taber sit gode Navn og Rygte, om det endog er muligt, hvad der i hiint Tilfælde ordentligviis er vist, at han er uskyldig i denne med ham foregaaede Forandring. Imidlertid bør man dog uden Tvivl her skjelne mellem to Tilfælde. Enten er det nemlig givet, at Embedsmanden, ved egne Handlinger, selv har opvakt grundet Mistanke mod sig om saadant Forhold, der gjør ham sit Embede uværdig, og da har han, om han endog er uskyldig i den skammelige

Handling, hvorfor han har gjort sig mistænkt, dog viist en saadan Ligegyldighed for sin offentlige Agtelse, hvilken han, som Embedsmand, var pligtig at vedligeholde, at han, af den Grund, retteligen har sit Embede med alle dertil hørende Fordele forbrudt. Eller og er ingen saadan aabenbar mistænkelig Handling ham overbeviist, saa at det er muligt, at han ikke allene er uskyldig i selve den Forbrydelse eller Nedrighed, hvorfor han er bleven mistænkt, men at han end ikke ved nogen Handling, fra sin Side, har forskyldt den Ulykke, hvori han er geraadet. I et saadant Tilfælde kunde han ikke, til Straf og ifølge Dom, miste sit Embede, men Regjeringen maatte være beføiet til at entledige ham, ligesom den Embedsmand, der, ved sine Sindskræfters Forstyrrelse eller Svækkelse, var bleven uduelig til sit Embede.

Enkelte Tilfælde forekomme og i Lovgivningen, hvor en Embedet i og for sig uvedkommende Handling medfører Embedsforbrydelse, ikke just fordi Handlingen i og for sig characteriserer Personen som uværdig til at beklæde Embede, men fordi Lovgiveren ellers har fundet, at denne Straf passende kunde anvendes paa Embedsmænd, i Stedet for den Straf, hvormed Andre ansees. Fra denne Synspunkt maa den i Forordn. 6te October 1753 §. 3 bestemte Cassation for tredie Gang begaaet Overtrædelse af Forbudet mod Hazardspil betragtes. Frd. 28de Decbr. 1792 §. 4 bestemte og Embedsfortabelse for Embedsmanden i Stedet for

den Frihedsstraf, som samme foreskrev for Andre. Men, da den der omhandlede Forbrydelse røber en slet Tænkemaade og derhos er Embedsmanden i Særdeleshed tilregnelig, ligesom og den Straf, hvormed andre ansees, er af de betydeligere Slags, saa fandt Lovgiveren det passende, ved Forordn. 15de Decbr. 1820 §. 20, deri at gjøre den Forandring, at Embedsmanden skal lide den almindelige Straf, og desuden, som en Følge af hans beviste Uværdighed, miste sit Embede *).

§. 3.

Endog uden at indeholde nogen egentlig Forbrydelse, kan Embedsmandens private Liv fremstille ham som uværdig til at beklæde sit Embede. Naar han, formedelst en Embedet ikke særlig vedkommende Forbrydelse, forlaber sit Embede, saa er det ikke egentlig nogen Straf (denne bør han lige med andre desuden lide), men en naturlig Følge af, at han har lagt en Character for Dagen, der ikke kan bestaae med den Agtelse og Tillid, Embedet kræver. Dette samme kan og vise sig i Handlinger, som ellers ikke høre til Forbrydelsernes Tal. Dersom man, t. Ex., vil antage, hvad de fleste Lovkyndige synes at være enige om, at Benægtelse af en Gjeld, som man, i Sandhed, er skyldig, ikke medfører nogen borgerlig Straf, saa er

*) See Coll. Tid. for 1820 No. 65 og 66 S. 897-98.

det dog klart, at der heri indeholdes en saadan Nederdrægtighed, at den Mand, som beviisligen har tilladt sig saadan falsk Benægtelse, ikke længere kunde blive i Besiddelse af den fortrinlige offentlige Agtelse og Tillid, hvorpaa et Embede giver Krav; og det vilde være uforsvarligt at overlade Statens og dens Undersaatters Anliggender til en Mands Oprigtighed, der havde viist en saa skammelig Tænkemaade. Ligeledes er det klart, at en Embedsmand, ved en aabenbar usædelig og forargelig Opførsel, kan sætte sig ud af Stand til at virke i sit Kald, saa at dette ikke, med Anstand eller engang uden skadelig Indflydelse paa Folkets Moralitet, kunde betroes ham. I Særdeleshed kan slig usædelig Vandel for den geistlige Embedsmand have Kaldsforbrydelse til Følge. L. 2—11—13 og 14, cfr. 2—2—5 vidner om, at Drukkenskab og enhver Løsagtigheds Forseelse gjør en Præst uværdig til at beklæde sit Embede. Lovens 2—16—5 saa og 2—17—7 og 8 vise og i Almindelighed, hvorledes Præster, for usikkelig Levnet, kunne blive satte fra deres Embeder. At den senere Lovgivning ganske har hævet den almindelige borgerlige Straf for Leiermaal og for tidligt Sammenleie, kan ingenlunde virke nogen Forandring i Lovens Straf for saadan Brøde, begaaet af Præster og dem, der aspirere til geistlige Embeder. Loven har, i at behandle slige Personers Løsagtighedsforseelser, ikke taget Hensyn til Handlingens sædvanlige borgerlige Strafbarhed, hvilket er klart deraf, at

2—11—13 sætter Embedsforbrydelse for en Handling, der ikke i mindste Maade tilregnes andre som Brøde, nemlig at tage et Fruentimmer til Ægte, som forhen har været besvangret. For Præsten er det Pligt at opbygge sin Menighed ved rene Sæder og en i enhver Henseende ulastelig Vandel. Handlinger, der ikke ere egentlige Forbrydelser, men dog aabenbar stride mod den ophøiede Sædelære, som det er Præstens Sag, ved Lærdom og Levnet, at udbrede, eller som dog ere uforenelige med den sædelige Delicatesse, der bør udmærke hans Vandel, kunne derfor gjøre ham uskikket til, med Værdighed og Frugt, at forestaae sit Embede. At Biskopper ere forpligtede til lige sædelig Strenghed i deres Vandel, følger ei blot af Sagens Natur, men er endog udtrykkelig bestemt i Lovens 2—17—23. Imidlertid viser dette Lovsted, at ikke enhver sædelig Brøst eller Last, hvori han lader sig finde, skal have Embedsforbrydelse til Følge, men at det, naar Feilen er af det mere tilgivelige Slags, blot vil blive ham paalagt at rette sig, og at han først, hvis han ikke raader Bod derpaa, vil blive Afsættelse undergivet, cfr. og herved 2—16—5 samt 2—17—7. Hiin sædelige Strænghed maa og anvendes med Hensyn til andre, hvis Kald medfører en særdeles Forpligtelse til at opbygge ved deres gode Exempel, fornemmelig de Lærere, som Ungdommens Dannelse er betroet. Lovens 2—2—5, 2—18—11 og Frd. 23de Jan. 1739, for Danmark §§. 2, 17, for Norge §§. 2 og 18, samt Reskr.

9de Mai 1738 og Fororbn. 9de Juli 1745 vidne ogsaa herom. Men, selv hvad andre Embedsmænd angaaer, da, skjøndt det ikke kan tages saa strængt med deres Vandel i ethvert Stykke, saa kan det dog neppe paatvivles, at saadant uordentlig Forhold, der giver aabenbar Forargelse og vækker Ringeagt, skjøndt samme ikke, efter de almindelige Love, medfører nogen Straf, eller dog kun en ubetydelig, maa, efter dets Beskaffenhed og Embedets Natur, kunne have Embedstab til Følge, f. Ex. idelig Drukkenskab eller, under visse Omstændigheder, endog Drukkenskab en enkelt Gang, hvorved Embedsmanden paa en aabenbar Maade har compromitteret sit Embede. 3—18 N. L. 20—4 viser, hvorledes endog Overformyndere kunne afsættes formedelst Drik eller anden Letfærdighed. Det forstaaer sig, at, jo vigtigere og agtværdigere det Kald er, som er Embedsmanden betroet, jo mere det griber ind i moralske Forhold, jo alvorligere Fordringer har Staten at gjøre med Hensyn til hans hele Vandel og Opførsel. Hvad der hos en Betjent, der blot har en og anden ubetydelig Oppebørsel at forestaae under nøie Tilsyn af en Foresat, kunde oversees eller blot foranledige en Correction, kan gjøre, at en Øvrighedsmand eller Dommer aldeles ikke længere kan taales paa sin Post. I Særdeleshed maa det og komme i Betragtning, om Embedsmanden selv er sat til at holde over de Love, hvorpaa han gjør Brud; thi, i dette Tilfælde, vil letteligen en Forseelse, som ellers ansees med megen Lemfældig-

hed, kunne medføre Embedstab. Saaledes bliver en Told- og Consumtions-Embedsmand eller Betjent, efter Instrux 26de Aug. 1797 §. 12, 19de Oct. s. A. §. 11, 12te Decbr. s. A. §. 12, straffet med at have sit Embede eller Tjeneste forbrudt, naar han tager Deel i forbudne Varers Indsnigelse eller i Told- eller Consumtions-Svig. Dette synes, efter de almindelige Udtryk, at maatte være anvendeligt, endog i det Tilfælde, hvor denne ulovlige Handling udøves paa Steder og ved Leiligheder, hvortil Embedsmandens eller Betjentens Embedspligter ikke strække sig; hvortil der og i Sagens Natur er god Grund. Den ved Frd. 2den April 1814 ophævede, Forordn. 23de Mai 1812 §. 49 var endnu strængere. Skulde en Øvrighedsperson deeltage i Vinduers Indslaaelse eller anden offentlig Uorden, vilde han neppe kunne undgaae Embedsforbrydelse, uagtet Forseelsen i og for sig kun qvalificerede til Bøder.

Det maa herved og anmærkes, at den Embedsmand, der ikke opfylder den ham, efter Loven og Anordningerne, paaliggende Pligt, at fralægge sig Beskyldninger, som vare fremsatte mod ham, derfor maa kunne afsættes, dog først, efterat han af sine Foresatte er opfordret til at efterkomme saadan Pligt, uden at denne Opfordring har havt den tilsigtede Følge. Enten maa nemlig den Embedsmand, der saaledes viser sig uvillig til at værne om sit gode Navn og Rygte, virkelig være skyldig i det, han er sigtet for, eller og viser

han en saadan Ligegyldighed saavel for Loven som for sin egen Agtelse, at han derved har gjort sig sit Embede uværdig. See herved og Frd. 14de Febr. 1821.

§. 4.

Det er tildeels allerede bemærket, hvorledes Lovene angaaende Embedsmænds Forhold og kunne have Hensyn til dem, der attraae Embeder i Staten. Lovens 2—2—5 er allerede nævnt. Ligeledes er det indlysende, at de Forseelser, som medføre Relegation fra Universitetet, ogsaa maae, forsaavidt denne Relegation ei igjen ophæves, have Tabet af Adgang i det mindste til de Embeder, hvortil visse ved Universitetet erhvervede Egenskaber kræves, til Følge. Fundats 7de Mai 1788 2 Cap. §. 7 udelukker endog slige Personer fra al Befordring. At slig Relegation ei blot bør finde Sted for saadanne Uregelmæssigheder, som det nylig nævnte Lovsted i Særdeleshed omtaler, men endnu mere, hvor virkelige vanærende Forbrydelser ere begaaede, bør anvendes som umiddelbar Følge af den Dom, hvorved den Paagjeldende er funden skyldig i slig Brøde, er antaget og udførlig deduceret i det Danske Cancellies Skrivelse til Directionen for Universitet og de lærde Skoler af 16de Januari 1819 *). Lovene og Anordningerne have og ofte dicteret Straf af Udelukkelse fra Embeder

*) See Collegialtidende for bemeldte Aar, No. 16, Side 221 — 224.

enten af alle Slags eller af et vist Slags, see f. Ex. Forordn. 4de Aug. 1680, 23de Oct. 1700, 31te Juli 1739 §. 3, 9de Juli 1745, 14de Septbr. 1774 §. 11, 1ste Febr. 1797 §. 393, Placat 21de Juli 1815 §. 7, cfr. Lovens 6—1—2 og 6—2—2. At i Særdeleshed den, der af en Embedsmand bruges til Medhjelp i hans Forretninger, for sit derunder brugte Forhold, kan tildrage sig Straf efter Analogien af hvad der gjelder om selve Embedsmanden, er noget, som den nylig nævnte Pl. 21te Juli 1815 §. 7 udtrykkelig har erklæret for en Følge af Sagens Natur. Dette samme Lovsted vidner og om, at den, der har gjort sig uværdig til at beklæde et Embede, heller ikke maa bruges til, paa en Embedsmands Vegne, at udføre hans Forretninger; noget, som og Lovens 2—2—5, i Slutningen, og Forordn. 23de Novbr. 1697, samt Reskr. 7de Oct. 1740 *) bestyrke. See og Pl. 4de Jan. 1800. Ligeledes bekræfter Placat 21te Juli 1815, §. 8, den naturlige Sætning, at det Ansvar, der hviler paa Embedsmanden for hans Fuldmægtigs eller Betjents Handlinger, ikke strækker sig til den Straf, der kan flyde af disse.

§. 5.

Da Embedsforbrydelse ikke er at betragte fra den blot criminalistiske Synspunkt som et Onde, ved hvis

*) Cfr. Frd. 23de Mai 1696.

Forestilling den Paagjeldende skal holdes til at iagttage sine Pligter, men tillige og fornemmelig som en naturlig Følge deraf, at et Embede ei kan betroes den, som aabenbar har gjort sig uværdig til offentlig Agtelse og Tillid, samt uskikket til deri at virke med Held, saa kan det ikke omtvivles, at det Forhold, en Embedsmand har viist i et Embede, ogsaa kan medføre Tabet af flere ham betroede Embeder. Dog er dette kun anvendeligt, forsaavidt de flere Embeder fordre de Egenskaber, hvorpaa han har viist Mangel. Hvor Uredelighed i et Embede er lagt for Dagen, bør Embedsmanden have samtlige sine Embeder forbrudte. Men, dersom han blot havde viist en saadan Mangel paa den til eet Embedes Bestyrelse fornødne Indsigt, Duelighed og Conduite, at han derfor, i Medhold af Lovgivningen, skal have dette Embede forbrudt, saa kunde han derfor vel beholde et andet Embede, der ikke udfordrede samme Egenskaber, som hiint. Saaledes kunde en Dommer, der, efter Frd. 23de Decbr. 1735, maatte fratræde sit Dommerembede, vel vedblive i sin Stilling som Skriver, Branddirecteur eller deslige. Ogsaa turde en Regnskabsfører, der, for Efterladenhed i sin Regnskabspligt, havde gjort sig skyldig til at tabe saadant sit Embede, kunne beholde en anden ham betroet Post, hvormed ingen Regnskabsførelse var forbunden, dog naturligviis i den Forudsætning, at aldeles ingen Mislighed var forbunden med hiin Efterladenhed. Derimod er det utvivlsomt, at Embedsmanden, uagtet

hans Forseelse kun gjør ham uskikket til en enkelt Deel af hans Embede, dog maa have dette i det Hele forstabt. Embedet er betroet ham som et Hele, og maa igjen kunne fratages ham, naar han ei længere er skikket til at bestyre samme i det Hele. Ellers maatte Staten, for hans Skyld, gjøre en anden Fordeling af Embedets Forretninger, hvilket kunde medføre en uhensigtsmæssig Organisation eller bebyrdende Udgifter. Det er saaledes klart, at den Embedsmand, der med Dommerforretninger forener administrative Forretninger, maa have sit hele Embede forbrudt, hvis han i hine forseer sig saaledes, at de ei længere kunne betroes ham. Ligeledes maa den Øvrighedsperson, der har med Regnskabsførelse at gjøre, have sin Øvrighedspost forbrudt, dersom han i Egenskab af Regnskabsfører gjør sig skyldig i en Forseelse, som, efter de om Regnskabsførerne gjeldende Anordninger, medfører Embedstab. Endog hvor to, efter de almindelige Regler, forskjellige Embeder ere paa et enkelt Sted forbundne i een Person, maa det enes Forbrydelse tillige have Tabet af det andet til Følge, saafremt hiin Forening ei blot fandt Sted til Fordeel for hiin enkelte Embedsmand, men var grundet i en almindelig Beslutning (i Særdeleshed for at Embedsmanden kan finde anstændigt Udkomme).

§. 6.

Embedsfortabelse hører til de saakaldte blandede Straffe, i det samme baade rører den Paagjeldendes

Ærerettigheder, og tillige betager ham de Indtægter og Udsigter til Udkomme, som Embedet medførte. Skjøndt Lovens 3—4—13, der i et enkelt Tilfælde bestemmer, at en Ovrigheds-person skal med Vanære miste sin Bestilling, synes at gjøre Forskjel paa en vanærende og en med ingen Vanære forbunden Embedsfortabelse, saa kan dette dog kun forsaavidt antages, at ikke enhver Embedsfortabelse medfører nogen Plet paa Ens Retskaffenhed. Den Paagjeldende kan nemlig miste sit Embede formedelst beviist Uduelighed, og derfor være agtværdig Menneske og Borger. Saaledes har en Dommer, efter Forordn. 23de Dec. 1735, fortabt sit Embede, fordi han har lagt Mangel af behørig Indsigt og Dommekraft for Dagen. Ligeledes kan en Officeer forbryde sin Charge formedelst Mangel paa militairt Mod og Conduite. Men Embedets Forbrydelse medfører dog altid Tabet af den specielle Ære, som Embedet gav. Dommeren, der, ifølge Forordningen 23de Dec. 1735, mister sit Dommerembede, taber den juridiske Formodning, han forhen havde om at besidde de til Dommerembedets Forvaltning fornødne Egenskaber. Krigeren, der kommer i det nylig nævnte Tilfælde, forskjertser sin Krigerære. Ogsaa viser Rangforordningen 14de Octbr. 1746, at ingen, der dømmes fra sit Embede, beholder den dermed forbundne Rang; thi kun de, som i Naade fra deres Bestillinger forløves, nyde fremdeles den Rang, som de have havt. Forsaavidt derimod den Embedsmand, der dømmes

fra sit Embede, maatte være benaadet med nogen særskilt Titel, Rang eller Ærestegn, da er sammes Forbrydelse ikke nogen nødvendig Følge af Embedets Tab, men dette vil, i Overeensstemmelse med den ovennævnte Resolution af 21de Marts 1806 og det aabne Brev om Dannebrogsordenen af 28de Juni 1808 og Anordning for Dannebrogsmændene af 28de Januari 1809, være Gjenstand for Afgjørelse ved Kongelig Resolution.

§. 7.

Man har og Exempler paa, at Lovene straffe en Person med temporairt Embedstab. See t. Ex. Frd. 1ste Aug. 1707 §. 6, Forordningen om Kirkedisciplin 23de Dec. 1735 §. 5, Rescr. 9de s. M., Forord. 31de Juli 1739 §. 1, Rescr. 19de Sept. 1760, Høiesterets Instrux 7de Decbr. 1771 §. 24, Instrux for Overhofretten 14de Jan. 1778, §. 26, Frd. 1ste Febr. 1797 §. 88, cfr. Instrux 26de Aug. 1797 §. 10, 14de Oct. s. A. §. 11, 12te Dec. s. A. §. 12. Slig Suspension maa vel og ansees som en Ydmygelse, men kan dog ikke varigen betage Personen noget af sine Ærerettigheder; thi, da han igjen træder tilbage til sit Embede, saa maa det antages, at han endnu besidder de Egenskaber, som til dettes Bestyrelse gjøres fornødne. I al Fald maa den Revselse, som Suspensionen indeholder, formodes at være tilstrækkelig for at bøie hans Villie til troelig Pligtopfyldelse. Derimod medfører

Suspensionen altid Tabet af de Embedsindtægter, som i Suspensionstiden ville falde. Fra Suspension som Straf maa man nøie skjelne den Suspension, der, under en Embedsmands Forfølgning ved Domstolene, pleier at finde Sted med Hensyn til, at ikke den Embedsmand, hvis Retsindighed er gjort mistænkelig, skal, inden det ved Dom er blevet afgjort, om Mistanken er grundet eller ikke, kunne udøve en Myndighed og nyde en Tillid, som han, efter Formodning, har gjort sig uværdig til, og hvorved han let kunde skade og forurette Staten eller sine Medborgere. Slig Suspension forholder sig til Embedsfortabelse, som Varetægtsarrest til en Frihedsstraf; den betager den Paagjeldende ingen af de med hans Embedsstilling forbundne Ærerettigheder, og han pleier at nyde Embedets halve Indtægter (cfr. Placat 23de April 1813); hvor disse bestaae i fast Løn, beholder han stundom endog under Suspensionen hele Embedets Indtægter, i Særdeleshed naar Embedet er af den Natur, at dets Forretninger af andre, der høre til samme Dicasterium, kunne i Suspensionstiden varetages, uden Udgift for det Offentlige.

Ogsaa med Hensyn til Udelukkelse fra Embede har man Exempel paa, at denne Straf kan indskrænkes til en vis Tid. See t. Ex. Lovens 2—2—5 (hvor dog Udelukkelsen ikke eo ipso udløber med en bestemt Tid, men kun Haab gives om Opreisning), samt Universitets Fund. 7de Mai 1788 2 Cap. §. 7.

Paa Degradationsstraffen, der i nogle fremmede Love benyttes som en ringere Straffegrad, end Embedsforbrydelse, indeholder vor civile Lovgivning intet Exempel, og selv i Militairetaten finder den kun Sted med Hensyn til Underofficerer, og til de Gemene ved enkelte Corpser, hvorfra de kunne forsættes til anden mindre anseet Tjeneste. Slig Degradation er af en ganske anden Natur end den, som skulde finde Sted i den egentlige Embedsstand. Det er nemlig ikke til Fordeel for den Paagjeldende, at han ei entlediges, men degraderes, hvorimod Entledigelsen i hans Stilling maaskee snarere vilde betragtes som et Gode, naar ikke en anden Tjeneste blev sat i Stedet. Enkelte Tilfælde have iøvrigt fundet Sted, hvor en Embedsmand, der efter Loven havde sit Embede forbrudt, f. Ex. en Præst, der havde forseet sig imod Lovens 2—11—13, som en Naade, forsættes til et andet ringere Embede. Men saadan Forsættelse til et saakaldet Poenitentskald finder aldrig Sted hos os som en lovgrundet Straf.

Som en særlig paa Embedsmænd anvendelig Straf kan endnu bemærkes Bøder, bestemte til en vis Tids Gagetab. I Militairetaten er dette Slags Bøder ikke saa ganske sjeldne, men i Civiletaten forekomme de yderst sjeldent. Exempler frembyde dog Forordningen 6te October 1753 §. 3, 18de April 1781 §§. 28 og 30, see og Frd. 18de April 1732 §. 23.

§. 8.

Foruden at en Embedsmand kan miste sit Embede til Straf, maa han, ved Kongelig Resolution, uden Lov og Dom, kunne udsættes af sit Embede. Ikke at tale om den uindskrænkede Myndighed, Kongen, efter Kongelovens §. 4, (confr. Lovens 1—1—1) har til at isætte og afsætte alle Betjente, høie og lave, hvad Navn og Titel de have kunde, efter sin egen frie Villie og Tykke, saa tilstæder ikke det borgerlige Selskabs Tarv at gjøre det til ubetinget Regel, at ingen Embedsmand maa afskediges, med mindre han beviislig har begaaet en Forseelse, hvorfor han ved Domstolene kunde kjendes at have sit Embede forbrudt. Det er allerede forhen bemærket, hvorledes en Embedsmand ogsaa formedelst physiske Tilfælde, som ramme ham, maa kunne entlediges fra det Embede, hvortil han ikke længere er duelig. Ligeledes er det viist, at der gives Tilfælde, hvor nogen, uden ligefrem at dømmes fra sit Embede, maa entlediges fra samme, fordi han, ved Dom, er funden skyldig i en Forbrydelse, der fremstiller ham som uværdig til at beklæde et Embede. Ogsaa have vi seet, hvorledes det kan være Grund for Regjeringen til at entledige en Embedsmand, der ved Dom er funden mistænkt for en Forbrydelse, der ikke kan bestaae med den Tillid, Embedet forudsætter *). Men selv uden for disse Tilfælde maa

*) See om alt dette §. 2.

og Regenten være beføiet til at stille sig ved den Embedsmand, som har tabt hans Tillid, thi det vilde stride mod hans Pligt, som Statsstyrer, at betroe Statens Anliggender i upaalidelige eller uduelige Hænder, fordi der ikke gaves saadanne Data mod den Paagjeldende, at han kunde dømmes fra sit Embede. Dette vil især indlyse, naar man tænker sig de vigtigste Statsembeder, de betydeligste militaire Poster og desl. Statens hele Velfærd kunde sættes paa Spil derved, at Regenten skulde være pligtig til at lade Mænd, hvis Redelighed, Indsigt og Conduite var blevet tvetydig, blive i Besiddelse af slige Tillidsposter. Ofte vilde, selv naar juridisk gjeldende Beviser havdes mod saadan Embedsmand, Statens Tarv dog ikke tillade, at hans Brøde i Øieblikket blev gjort til Gjenstand for en criminel Undersøgelse. Der maa derfor, foruden Embedets Forbrydelse ad den justicielle Vei, ogsaa gives en Entledigelse ad den administrative Vei. Men Kongens Retfærdighed tillader ikke, at denne Entledigelse faaer samme Følger, som den criminelle. Det maa antages som en i vor Lovgivning og Statsstyrelse grundet Regel, at Embeder overdrages paa Livstid og give Embedsmanden en Rettighed, som han ikke, uden egen Brøde, kan forskjertse; ligesom det og er en almindelig Regel, at Regenten overlader det til Domstolene at afgjøre, hvorvidt Nogen har forbrudt en erhvervet Rettighed eller ikke. Christian den 5tes Lov, der stedse udmærker sig ved liberale Grundsætnin-

ger *), har og overalt forudsat Dom i de Tilfælde, hvor den truer med Embedsforbrydelse. Selv i 1 B. 1 Cap., der afhandler den Lydighed, man Lovgiveren og Loven er skyldig, og hvis første Artikel forkynder Kongens constitutionelle Ret til efter Behag at afsætte sine Embedsmænd, har i 5te og 6te Artikel paa det bestemteste erklæret, at Embedsmanden skal dømmes fra sit Embede, endog i det Tilfælde, at hans Brøde bestaaer i Ulydighed mod specielle til ham fra Kongen udgangne Befalinger **). Dette modsiger paa ingen Maade hiin forkyndte constitutionelle Rettighed; thi, uagtet den ubundne Myndighed, Constitutionen tillægger Kongen, regjerer denne dog Landet efter bestemte Love og Former; der, da disse have deres Hjemmel i

*) Jevnfør min Haandbog for den Danske og Norske Lovkyndighed, 1ste Bind, Side 7-34, hvor jeg udførlig har søgt at lægge Lovens liberale Aand og andre fortrinlige Egenskaber for Dagen. Den Roes, der, i Indledningen til Systemerne, pleier at tillægges Loven, har et næsten officielt Udseende, og motiveres i det høieste ved Henviisning til en fremmed og mod Danmark fjendtlig sindet Skribents Dom, der dog kun vilde betyde noget, hvis denne Forfatter havde været sagkyndig, som ikke lader sig antage. Jeg har derfor troet, at en mere characteristisk og motiveret Udvikling af dens Værd kunde være gavnlig.

**) See og herved det oven Side 6 anførte med Hensyn til Præster.

hans egen Villie, ikke ophæve noget af hiin Myndighed. Lovens 2—17—23 synes vel at vise, at en anklaget Superintendent, efter en foregaaende mundtlig Forhandling for Kongen, i Overværelse af to eller tre andre Superintendenter, eller andre, som Kongen dertil har forordnet, kan sættes fra sit Embede, dersom hans Brøde findes betydelig nok dertil; men, naar denne Lovens Artikel sammenholdes med 1—2—13 N. L. 11, saa sees det, at hiin foregaaende Sagens Forhandling for Kongen (i hvis Sted Forestilling fra det danske Cancellie, efter foregaaende indhentede Oplysninger, nu uden Tvivl vilde træde) blot har til Hensigt at bestemme, om Superintendenten skal sættes under Anklage, eller om ikke Anken enten kan bortfalde eller afgjøres ved en blot Irettesættelse, men at Tiltale skal anstilles ved Høiesteret, saafremt han findes qualificeret til Embedsforbrydelse. Naar Kongen, i et enkelt Tilfælde, finder det fornødent at afskedige en Embedsmand uden Lov og Dom, saa bliver der desaarsag i Almindelighed tillagt ham Pension; ligesom han da og beholder sin Stands Ære uforkrænket, eller med andre Ord: Kongen entlediger ham fra sin Tjeneste, uden at betage ham de Fordele, der vare ham tilsagte som Embedsmand. Den Opoffrelse, det er for Staten, i saadanne enkelte Tilfælde, at give Pension til den afgaaende Embedsmand, er et mindre Onde, end den Usikkerhed i Embedsmandens Stilling, som vilde finde Sted, saafremt han var udsat for ved vil-

kaarlig Afskedigelse at gjøres bredbleø. Saadan Usikkerhed vilde have til Følge, at faa værdige Subjecter vilde bestemme sig for Embedsstanden og skaffe sig den dertil fornødne Duelighed, der fordrer saa megen Forberedelse og saa mange Bekostninger; ligesom den og kunde have en skadelig Indflydelse paa Embedsmandens Tænkemaade og paa Folkets Tillid til samme. Imidlertid gives der enkelte Tilfælde, hvori Lovgiveren, ved sær Anordning, har forbeholdt sig, ved Resolution at bestemme Embedsmandens Straf indtil Afsættelse. Dette gjelder t. Ex. med Hensyn til Øvrigheders Connivents efter Frd. 31 Juli 1739, §. 1, om Regnskabsbetjente, som udeblive over 6 Maaneder med Regnskabers eller Extracters Indsendelse, efter Pl. 28de Mai 1771 §. 2 og Frd. 30te Jan. 1793 §. 27, samt om Told-Officianteres Forseelser efter Frd. 1ste Febr. 1797 §. 88, om tredie Gang befunden Overseelse af Contraventioner mod stemplet Papiirs-Forordningen 25de Mai 1804, §. 30. Hvor saadan Forbeholdenhed er tagen, kan der ingen synderlig Betænkelighed være ved resolvendo at afskedige den uværdige Embedsmand uden Pension. Han har selv underkastet sig dette ham bekjendte Vilkaar; ligesom det og indsees, at de Grunde, hvorfor det i Almindelighed er betænkeligt at bestemme dette Vilkaar for Embedsmænd, størstedeels ere uanvendelige med Hensyn til nogle af hine Tilfælde, deels efter Betjeningernes Natur, deels efter Sagens utvivlsomme Beskaffenhed. Hvad i Særdeleshed den sidste

nævnte Forordning betræffer, da sees det og, ved Sammenligningen med den ældre stemplet Papiirs Frd. 27de Nov. 1775, §. 30, at det egentlig er, med Hensyn til, efter Omstændighederne, at kunne skaane Embedsmanden for den forhen ubetinget bestemte Embedsforbrydelse, Sagen skal Kongen forestilles; og neppe vilde det nægtes den Embedsmand, som meente, at der ingen Brøde hvilede paa ham, at faae dette undersøgt ved Domstolene. Ringere Correctioner, ved Irettesættelse, Mulkt, vel endog Suspension, kunne i mange Tilfælde anvendes efter blot Resolution fra Embedsmandens Foresatte, hvorimod Sagen ordentligviis gaaer til Domstolene, naar der er Spørgsmaal om Embedsforbrydelse eller anden høiere Straf (see f. Ex. Pl. 18de Juli 1812). Vist nok er det og i sig saare hensigtsmæssigt, at hine ringere Straffe decreteres af den foresatte administrative Authoritet, end at samme skulde være Gjenstand for judiciel Behandling; thi deels kan Embedsmandens Forhold, forsaavidt der mere er Spørgsmaal om Mangel paa Embedsconduite end om egentlig Forbrydelse, bedst bedømmes af hans Foresatte, deels bør han, for de mindre Forseelser, ikke let underkastes den Prostitution, som en offentlig Forfølgning fører med sig. Endelig bemærkes det, at der gives adskillige ringere offentlige Tjenester, hvortil det ei kan antages, at Vedkommende ere beskikkede anderledes end at de igjen uden videre kunne afskediges. Dette gjelder efter Lovens 3—4—9 om de smaae Bestillinger

i Kjøbstæderne, som Øvrigheden, ifølge samme, bortgiver. Dog maa det mærkes, at adskillige af deslige Poster nu bortgives ved Kongelig Resolution. Forsaavidt imidlertid ingen Bestalling i Kongens Navn meddeles, men den Paagjeldende blot erholder sin Bestalling af Øvrigheden, kan dog ikke anden Forandring antages at finde Sted i hans Stilling efter 3—4—9, end at Kongelig Resolution maa bevirkes inden Øvrigheden igjen kan afskedige ham. Paa formelig retlig Behandling kan slig Betjent ikke gjøre noget Krav. Imidlertid er det ikke sjeldent Tilfældet, at ogsaa hine ringere Betjente sættes under Tiltale og dømmes fra deres Bestillinger, thi der kan intet være imod, at vedkommende Authoritet, i Stedet for selv at afskedige saadan Betjent, lader hans Forhold paakjende ved Domstolene, og Sagens Beskaffenhed kan gjøre, at den beqvemmest kan afgjøres sammesteds hvilket især er Tilfældet, hvor Factum er tvivlsomt, eller der tillige er Spørgsmaal om anden og større Straf. Enkelte Tilfælde gives der og, hvor Embedsmænd, der ikke af Kongen ere udnævnte, ligefrem ved Anordningerne ere kjendte berettigede til at blive tiltalte ved Domstolene, naar en større Straf end Irettesættelse eller Bøder af en bestemt Størrelse skal anvendes. See Skoleanordningerne 29de Julii 1814, for Kjøbstæderne Bilag Litr. C §. 3 Litr. b, for Landet Bilag B §. 3 Litr. a. Jevnfør hermed ellers 2—18—11, i Forbindelse med sammes 2den Art., og

den ophævede Forordning 11te Mai 1775 §. 8, confererer §. 15.

§. 9.

Der gives Tilfælde, hvor en Person, uden dertil at udnævnes enten af Kongen selv eller af noget Collegium eller Øvrighed paa Kongens Vegne, i Kraft af en vis Besiddelse, stundom forenet med en vis Stand, er berettiget til at udøve visse Forretninger, som ellers tilfalde Kongelige Embedsmænd. Saaledes ere t. Ex. Eiere af complette Sædegaarde, ifølge L. 5—2—90 og 3—17 samt Frd. 25de Juli 1817, Skifteforvaltere og Overformyndere paa deres Godser. Ligeledes have deslige Gaardes Eiere, naar de ere af den priviligerte Stand, under Navn af Hals og Haand, en Deel Myndighed til at paatale Forbrydelser paa deres Godser. (See 5—3—20 og 3—2—1, saa og Forordn. om Jordbrotters og Fæstebønders indbyrdes Forhold 8de Juni 1787 §. 16). Grever og Friherrer have, efter deres Privilegier og senere Anordninger, Amtmands Forretninger paa deres Godser. Ogsaa den Kaldsret eller nu Forslagsret til geistlige eller Justits-Embeder, som tilkommer visse dermed benaadede Godseiere, kan henføres til den offentlige Myndighed, som nogen, uden særdeles Udnævnelse af Kongen, udøver. Det er udenfor vor nærværende Undersøgelses Grændser at bestemme, hvilke personlige Egenskaber der udkræves, for at den Vedkommende kan udøve de Rettigheder,

Lovene saaledes have forbundet enten med hans Besiddelse allene eller med denne i Forening med hans Stand. Men det er vist, at slige Rettigheder maae kunne forbrydes ved mislig Omgang med samme; ligesom og andre Straffe maae kunne anvendes paa dem, der, ved Udøvelsen af slige Forrettigheder, tilsidesætte de Pligter, som paaligge dem. Exempler herpaa frembyder 2—3—8. 3—2—1, Fordn. 21de Septbr. 1695, 1ste Aug. 1707 §. 9, 6te Dec. 1743 §. 23, Forordn. 12 Febr. 1790 §. 2, 14 Febr. 1821 §. 1. I Almindelighed bør man uden Tvivl antage, at, hvor den egentlige Embedsmand forbryder sit Embede, bør slige benaadede Personer fortabe den Myndighed, som de have misbrugt *).

Dette maa endog anvendes i de Tilfælde, hvor der ikke handles om Forbrydelse i selve Udøvelsen af de Een betroede Forretninger, men om andet Forhold, hvorved nogen har fremstillet sig som uværdig til offent-

*) Dog gjøres, med Hensyn til Forsømmelse af at anmelde Overtrædelser af stemplet Papiirs Forordningen, den Forskjel mellem de Betjente, som ere Kongen, med Eed og Pligt, forbundne, og de Skifteforvaltere, der ei staae i Kongelig Tjeneste, at disse sidste, saa ofte Forseelsen gjentages, kun ansees med stigende Bøder, hvorimod hine første, naar de tredie Gang befindes i slig Forseelse, efter Frd. 25de Mai 1804, §. 30, kunne og, efter den ældre Frd. 27de Nov. 1775 §. 30, skulde ansees med strængere Straf.

lig Ære og Tillid. Skjøndt hine Personer ikke, lig de egentlige Embedsmænd, ansættes efter foregaaende Undersøgelse af deres Duelighed og Retsindighed, saa maa det dog være en negativ Forudsætning, at de ikke ved slet Forhold have godtgjort deres Uværdighed og Upaalidelighed. Det vilde være en aabenbar Urimelighed, at Skifteforvaltning og Overformynderie kunde betroes en Godseier, der, ved offentlig Dom, var mærket som en uredelig Mand. Da imidlertid Virkningen ikke bør strækkes videre end Aarsagen, saa kunde dog, naar Godseieren kom i et saadant Tilfælde, Rettigheden nok ikke engang for alle gaae fra Godset; men det Offentlige vilde være tilfredsstillet derved, at Øvrigheden udnævnte en paalidelig Mand til at forestaae Forretningerne, hvilken, forsaavidt de med selve Forretningerne forbundne Indtægter dertil vare utilstrækkelige, maatte lønnes af Godseieren, der, hvis han ikke vilde underkaste sig denne Betingelse, maatte taale, at Rettigheden for bestandig blev tabt, hvorved mueligen Eiendommens Værdie, i Tilfælde af Salg, kunde formindskes.

Hvis en Greve eller Friherre, ved lovstridigt Forhold, skulde forbryde de omhandlede Forrettigheder eller gjøre sig uværdig til disses Udøvelse, saa kunde dette neppe drage til Følge for hans Efterkommere, der ikke som hans personlige Arvinger, men i Kraft af Erectionen, tiltræde Grevskabet eller Baroniet og de dermed forbundne Rettigheder, hvorfore Besidderen, selv i det

værste Tilfælde, ikke kan forbryde Lehnet uden for sine egne Descendentere. (See Grev. Priv. og Friher. Priv. §. 4 saa og Frd. 14de Febr. 1821 §. 1).

§. 10.

Lovene frembyde vel nogle Exempler paa, at en Embedsmand forbryder sit Embede for en enkelt Pligtovertrædelse, der hverken i og for sig kan ansees for særdeles vigtig, eller som forudsætter nogen Bevæggrund, der ophæver den Tillid, hvori Embedet er ham betroet. Saaledes bestemmer D. L. 1—16—3, at Fogden, under sin Bestillings Fortabelse, skal inddrive den Bod, som Lovstedet paalægger modtvillige Sandemænd. Efter Bogstaven i Lovens 2—17—22 synes enhver Ulydighed, som en underordnet geistlig Mand viser mod sin foresatte Superintendent, at maatte medføre Embeds Forbrydelse; og 2—18—9 sætter Embedsforbrydelse for den Skolemester (Rector) som, uden behørig Forlov, forreiser nogetsteds langveis fra Skolen; cfr. Art. 10. 6—13—29 N. L. 30 fastsætter Embedsforbrydelse for den Præst, som ikke strax giver Underretning til Øvrigheden og Provsten, naar han har christnet et uægte Barn, ja det tilføies endog, at han, uden al Naade, skal miste sit Kald. Hvor det er en særdeles til Embedsmanden udgaaet Kongelig Befaling, som han sidder overhørig, saa er, ifølge Lovens 1—1—6, den almindelige Straf derfor Embedsforbrydelse. Efter 1—1—5, 3—1—2, 3—4—6,

cfr. 6—6—6 maatte man endog antage, at enhver Øvrighedsmand, som forsømte at overholde en Lov eller paatale dens Overtrædelse, skulde miste sit Embede. Men dette sidste er formildet ved Frd. 31 Juli 1739 *), og Lovens 2—18—9 ved Frd. 11te Mai 1775 §. 10 (cfr. Forordn. 7de Novbr. 1809, der vel har ophævet Fordn. 11te Mai 1775, men derfor ingenlunde sat L. 2—18—9 paa nye i Kraft,) ligesom senere Reskripter, der, for Ulydighed mod Superintendenten, kun bestemme Bøder **), ogsaa fordre en indskrænkende Fortolkning af Lovens 2—17—22. Det kan heller ingenlunde i Almindelighed antages, at enhver Forsømmelse af Embedspligt skulde drage Embedsforbrydelse til Følge. De af ovennævnte Lovsteder, der ikke ere forandrede ved senere Lov, ere aldeles specielle og kunne, ved Siden af de mange andre Lovbud, som ere skrevne i en mildere Aand, ingenlunde hjemle det almindelige og i sin Natur hverken billige eller med Statens Tarv stemmende ***) Princip, at al Forsømmelse i Embedsgjer-

*) I et enkelt Tilfælde hidhenhørende bestemmer Forordn. 12te August 1811 §. 10, Straf efter Lovens 1—1—5 og 6.

**) See, til Ex., Resk. 12te April 1737, 20de Febr. 1750, 26de Jan. 1782 §. 1.

***) See jur. Tidsk., 4 B. 1 H., S. 217-218. Jvf. og jur. Ark., No. 23, Side 66-72, med Hensyn til den Krænkelse af Embedseeden, som indeholdes i enhver Overtrædelse af Embedspligt.

ning skulde medføre Embedstab. Den nylig citerte Frd. 31te Juli 1739 §. 1 vilde allerede være nok, for at godtgjøre, hvorlidet slig Strænghed vilde stemme med Lovens Grundsætninger. Selve Lovbogen indeholder og Exempler paa mildere Straf for slig Forsømmelse. Saaledes bestemmer 1—8—7 kun en Mulkt af 60 Lod Sølv for den Skriver, der modtvilligen vægrer sig ved at forrette sit Embede *). 2—9—24 fastsætter ligeledes kun Mulkt for Kongens Befalingsmand eller Superintendent, der ikke efter Pligt tilkjendegiver Kongen et saadant Forhold, som det der nævnte. Lovens 2—16—5, 2—17—8 og 23 vise ligeledes, at den Præst eller Biskop, som ikke tilbørligen varetager sit Embede, ei ubetinget og strax derfor mister sit Embede. Endnu kan man her mærke Frd. 18de Decbr. 1751, 18de April 1781 §. 30, 3die Juni 1796 §. 35, cfr. §. 25, Frd. 25de Mai 1804 §. 30, Sportelreglement 22de Martii 1814 §. 160. I det Følgende ville vi og see mange Exempler paa, at endog positive

*) Lovens 1—5—9, hvorefter ligeledes Dommeren, for at nægte Opfyldelsen af Embedspligt, kan blive anseet med 60 Lod Sølvs Bøder, nævner jeg ikke paa dette Sted, fordi Dommerens Pligt i den der omhandlede Henseende kan være ulige Meninger underkastet, og her altsaa ikke er Tale om Efterladelse af erkjendt Embedspligt, men om tilregnelig Urigtighed i Tilfældets Bedømmelse, hvilket hører til en anden Classe af Embedsforseelser.

Handlinger, som aabenbar stride mod Embedspligt, behandles med større Mildhed, saa at det ingenlunde kan antages som Regel, at den blotte Efterladelse af Embedspligt, der dog i Almindelighed er mindre tilregnelig end den positive pligtstridige Handlen, skulde medføre Embedsforbrydelse. Imidlertid er det neppe at omtvivle, at vedvarende Efterladenhed i at varetage sit Embede, efter forgjæves anvendte Paamindelser eller mildere Straffe, maa kunne medføre Embedstab. Dette synes ganske at ligge i Sagens Natur; thi, naar Embedsmanden fremturer i at forsømme sine Pligter, saa viser det en bestemt Modvillie, der gjør ham sit Embede uværdig, og Staten kan desuden ingenlunde være tjent med at beholde en Embedsmand, der ikke vil udrette sin Embedsgjerning. De oven paaberaabte Love og adskillige af dem, der ville blive anførte i næste §., indeholde og Hjemmel for denne Sætning. Selv, uden foregaaende Paamindelse, kunde maaskee en Embedsmand være at straffe med Embedsforbrydelse, hvis det var en af dennes væsentligste og bestemteste Pligter, som han, af aabenbar Pligtligegyldighed, havde forsømt; t. Ex., om en Præst, uden noget Slags Forhindring, modvilligen blev borte, naar han skulde forrette den offentlige Gudstjeneste *).

*) At den strafbare Forsømmelse af positive Pligter ingenlunde ubetinget bliver at henføre til Forbrydelse af Uagtsomhed, findes beviist i Eunomia, andet B., S. 276-279.

§. 11.

Seendrægtighed i Embedspligters Opfyldelse kan endnu mindre, end disses fuldkomne Efterladelse, have Embedstab til ubetinget Følge. Blandt de her henhørende Lovsteder kan anmærkes Lovens 1—5—8, der bestemmer Straffen for den Dommer, der ei inden befalet Tid afsiger Dom *); 1—8—9, 10, som indeholder de Bøder, hvormed en Retsskriver ansees, der tager Ophold med Retsacters Beskrivelse; 1—24—43 N. L. 22—45, der anordner Falsmaalsbøder for Fogder eller andre Executores, som gjøre Ophold med Fuldbyrdelsen af Høiesteretsdomme **); Frd. 30te Jan. 1793 §§. 25, 26, 27 og 33, hvorefter Regnskabsførere, der ei til rette Tid indsende deres Maanedsextracter, Qvartalextracter eller og General-Extracter, saavelsom de, der udeblive med Antegnelsernes Besvarelse, ansees med Bøder, og kun ved længe fortsat Forhaling paadrage dem Remotion; Frd. 3die Junii 1795 §§. 35 og 39, som paabyder Bøder for Sagførere, Dommere eller andre Retsbetjente, der ulovligen

*) Angaaende de Spørgsmaale, som dette Lovsted fremkalder, og de nærmere Bestemmelser samme har faaet ved yngre Anordninger, kan sees nyt jur. Ark. 13 B. S. 162-170.

**) At Artiklen blot har Hensyn til Høiesterets Domme findes beviist i det nylig nævnte Bind af nyt jur. Ark. S. 160-161, hvor det tillige er oplyst, hvad Art. forstaaer ved Falsmaalsbøder.

opholde Justits- eller beneficerede Sager; Forordn. om Skiftevæsnet paa St. Croix af 6te Dec. 1799 §. 13 og for St. Thomas og St. Jean 17de April 1807 §. 11, hvorefter et Skiftes Forhaling straffes med anseelige Bøder, og, naar den Paagjeldende to Gange forhen er befundet i lige Brøde, med Embedsforbrydelse. Endeligen kunne de mangfoldige Reskripter, der fastsætte Bøder for Udeblivelse med befalede Erklæringers Afgivelse, her erindres.

§. 12.

Mindre strafbar end bestemt Efterladelse af hvad Embedspligt i et givet Tilfælde fordrer, er det, naar Embedsmanden har forsømt pligtmæssig Omhue for at skaffe sig de Kundskaber, som udkræves til retteligen at varetage sit Embede, eller naar han, af Skjødesløshed og Mangel paa tilbørlig Eftertanke, feiler i Bedømmelsen af sine Embedspligter eller de Midler, han vælger til sammes Iværksættelse. Vel har ogsaa en saadan Embedsmand lagt Lunkenhed for sine Pligter for Dagen. Men han har dog ikke saa umiddelbar viist en retstridig Villie, som den, der ligefrem efterlader hvad der paa en utvivlsom Maade er givet ham som Pligt. Ved den her omhandlede Classe af Forseelser ville Lovens 1—5—3 og 9 og Frd. 23de Decbr. 1735 være at tage under fortrinlig Overveielse. Men i nyt jur. Ark. 13 B. S. 134-158 er der handlet saa udførlig om alle de Retsspørgsmaale, som disse Lov-

steder foranledige, at her intet vides at tilføie. Paa samme Sted Side 159-160 er der ligeledes anført det Fornødne med Hensyn til 1—24—35 N. L. 22—37, hvilket Lovsted, efter sin Bogstav, kunde synes at ville have Embedsforbrydelse anvendt i ethvert Tilfælde, hvor en Executionsforretning uretteligen er nægtet, uden Hensyn til Sagens Beskaffenhed, men dog, ifølge Lovgivningens Analogie, kun bør forklares om de Tilfælde, hvor det er utvivlsomt, at Executionen burde have været gjort. I forberørte Afhandling er tillige en meget vigtig almindelig Grundsætning, angaaende Embedsmænds Ansvarlighed, udviklet, nemlig, at ikke enhver paa en urigtig Forestilling om Embedets Pligter grundet Handling kan paadrage Ansvar, end ikke til Skadeserstatning, men at kun saadanne Embedsfeil, der hidrøre enten af ond Villie eller af kjendelig Skjødesløshed, kunne falde Embedsmanden til Last (Side 121 ff.) Sagen er vel der egentlig kun afhandlet med Hensyn til Dommere, hvis urigtige Domme ordentligviis ikke kunne gaae i Fuldbyrdelse, naar ei den Paagjeldende selv efterlader de lovhjemlede Paaankningsmidlers Brug; hvorfore det kunde synes, at Analogien deraf ikke kan være saa ganske anvendelig paa de Embedsmænd, der ei blot dømme men umiddelbar handle, og altsaa, ved en urigtig Beslutning, ligefrem skade. Men deels ere der mange Tilfælde, hvori Statens dømmende Embedsmænd umiddelbar ved deres Decreter iværksætte noget, som ikke bagefter

kan rettes, eller tilsidesætte noget, som ikke siden lader sig gjøre (hvilket i Særdeleshed er M.fældet under Skiftebehandlinger, Fogedforretninger, Tingsvidner). Deels kan ogsaa en urigtig Dom have Følger, som ikke siden, ved Appel, kunne ophæves, i Særdeleshed at Omkostninger spildes, at man, ved senere at faae sin Ret tilkjendt, ikke finder nogen Gjenstand, hvori samme kan fuldbyrdes, at man har lidt Skaar paa sin Ære eller Credit. Endelig er det Princip, som ligger til Grund for Lovens 1—5—3, Frd. 23de Dec. 1735 og de flere Love, der vise Grændserne for Dommernes Ansvarlighed, ikke mindre anvendeligt paa den administrative Embedsmand, det nemlig, at den, der finder sig i den Nødvendighed, at skulle behandle et givet Tilfælde efter sin Overbeviisning, ikke kan være forpligtet til mere end omhyggeligen at undersøge, hvad der er det rette, og ærligen udføre, hvad han saaledes fandt, og ingenlunde, som den, der indblander sig i ham uvedkommende Sager, eller handler der, hvor det, i Mangel af fuld Visbed, havde staaet til ham selv at lade være at handle eller at udsætte sin Handling, kan blive ansvarlig for enhver Feiltagelse.

Som Anordninger, der bestemme Straffe for Embedsmænd, der forsømme pligtmæssigen at vogte dem for Feiltagelser eller at forskaffe dem Kundskab om hvad der hører til deres Embeder, kan iøvrigt bemærkes Frd. 8de Jan. 1802 §. 52 og 3die Junj 1803 §. 51, som bestemmer 10 til 50 Rdlr. Mulkt for den Konge-

lige Embedsmand, i hvis Roller over det til Kongens Søetjeneste hørende Mandskab Urigtigheder findes, som have deres Grund i grov Skjødesløshed, men blot foreskrive Irettesættelse med Hensyn til Forseelser af det ringere Slags *); Frd. 1ste Febr. 1797 §. 393, der bestemmer en Mulkt fra 10 til 100 Rdlr. for den Told- eller Consumtions-Embedsmand, som, ved Mangel paa tilbørligt Tilsyn, foranlediger, at nogen af hans Folk tager utilladelige Sportler; Pl. 31te Julii 1815 §. 8, der indeholder lignende Bestemmelser, med Hensyn til Retsbetjente, der have viist saadan Mangel paa Tilsyn; Sportelreglement for Retsplejen og de dermed forbundne Forretninger 22de Marts 1814, §. 107, som for den Megler, der befindes, af Skjødesløshed, at have udstedt en uefterrettelig Attest til Skade for Auctionsgebyrerne, bestemmer Bøder, der ei maa være ringere end det dobbelte eller overstige det femdobbelte af det, der, ved hans Forseelse, kunde være tabt i Gebyr; cfr. og Instrux 26de Aug. 1797 §. 10, 14de Oct. s. A. §. 11, 12te Dec. s. A. §. 12 samt den senere ophævede Forordn. 23de Mai 1812 §. 49 **).

*) Dette kan maaskee analogisk anvendes med Hensyn til Landrollerne, da Frd. 20de Junii 1788 §. 12 ikke bestemmer noget med Hensyn til Embedsmænd, der maatte være skyldig i den der nævnte Forseelse.

**) Endnu kan, ved denne Leilighed, sees en i juridisk Arkiv, No. 19, S. 117-126, indført Lands-Over-

§. 13.

Større Strafbarhed have naturligviis de positive Gjerninger, som en Embedsmand forsætlig foretager mod de ham paalagte Kaldspligter. Imidlertid er det dog langt fra, at hver slig Overtrædelse altid straffes med Embedstab. I denne Henseende bør der gjøres nøie Forskjel paa de Handlinger, der blot støde an mod Former, hvorved Lovene have søgt at omgjerde de ved selve Embedets Natur fordrede Pligter, og dem, hvorved disse materielle Pligter selv overtrædes. Man kan, blandt mange flere Exempler paa den Lemfældighed, hvormed det første Slags Overtrædelser ansees, mærke Frd. 19de Aug. 1735 §. 17, hvorefter kun Böder første og anden Gang finder Sted for den endda meget grove Brøde, at en Dommer, selv eller ved Fuldmægtig, conciperer Stævninger eller Indlæg i nogen Sag, hvori han selv skal kjende og dømme, saavel som og for den

samt Hof- og Stadsrets Dom, hvorved en Embedsmand, der, i at udføre en ham tilhændekommen Kongelig Befaling, var gaaet frem med saa lidet Overlæg, at Hensigten ei blev opnaaet, kun blev anseet med en følelig Mulkt, men ikke blev dømt efter L. 1—1—6 og Mandatet af 24de Dec. 1710, fordi disse Love antoges blot at sigte til den, der aldeles forsømmer den Kongelige Befalings Iværksættelse, men ikke til den, der vil søge at sætte Befalingen i Opfyldelse, men, af Mangel paa tilbørlig Flid og Eftertanke, vælger utjenlige Midler til Hensigtens Opnaaelse.

Foged i Norge, der befatter sig med Sagførelse, uden for den, der paaligger ham paa Embeds Vegne, eller iøvrigt vedkommer ham selv; Frd. 12te Febr. 1790 §. 2, der blot sætter Bøder for den Skifteforvalter, som første eller anden Gang befindes skyldig i den Brøde, ei strax i den anordnede Skifteprotocol at indføre Skifteforretningen, hvilken Forseelse først, naar den tredie Gang begaaes, medfører den Straf, at forbryde sit Embede eller Skifteret; Forordn., som forbyder dem, der staae i visse Slags Forbindelser med Rettens Betjente at føre Sager m. v., 8de Jan. 1802 §. 5, som ligeledes først tredie Gang straffer den Dommer eller Retsbetjent, som overtræder de deri fremsatte Forbud. De Love, som siden ville blive anførte angaaende utilladelig Sportelering og nogle dermed beslægtede Forseelser, ville forsyne os med flere Exempler. Men ikke sjeldent er det, at endog forsætlig Overtrædelse af de væsentligere Kaldspligter affones med Bøder eller anden blot correctiv Straf. Saaledes bliver en Præst, efter 3—16—14—4 N. L. 3—18—14—4, Frd. 4de Aug. 1788 §. 1 og 23de Aug. 1793 §. 4, for aabenbar Tilsidesættelse af Lovene ved Vielsesforretninger, i de der nævnte Tilfælde, kun anseet med Bøder, og det uagtet Forseelsen, især i det Tilfælde, som bemeldte Lovens Artikel nævner, er af megen Betydenhed. Høiesterets Instrux af 7de December 1771 §§. 24, 25 og 26 og Overhofrettens Instrux af 14de Januarii 1778 §§. 26, 27 og 28 vise og, at Advocater, der forsætlig

handle mod deres Embedseed og væsentligste Pligter, ikke ubetinget derfor straffes med Afsættelse, men at anseelig Pengemulkt eller Suspension paa nogen Tid, efter Omstændighederne, kan træde i Stedet for hiin Straf, som efter Lovens 1—9—11 samt, hvad et af de omhandlede Tilfælde angaaer, Forordn. 4de Marts 1690, ubetinget skulde anvendes paa Sagførerers pligtstridige Adfærd. Ligeledes indeholder Reskr. 9de Dec. 1735, at Procuratorer, der, mod deres Eed efter Lovens 1—9—10, forlange ubillig Betaling, kunne affone deres Brøde med hine mildere Straffe. Ogsaa viser Frd. 3die Juni 1796 §§. 10 og 11, at den Sagfører, der har gjort sig skyldig i de ham betroede Sagers Forhaling ved Hielp af Opdigtelser og Udflugter, først tredie Gang, han befindes i denne Overtrædelse, skal dømmes til at have sin Bestalling forbrudt (cfr. 1ste Mai 1782 §. 4). Det er indlysende, at disse yngre Anordninger i det Hele have gjort en Forandring i den Lovens Strænghed, hvorefter en Sagfører, for enhver Overtrædelse af sine Pligter, skulle have sit Embede forbrudt *). Efter Frd. 8de Jan. 1802 §. 35 og 3die Juni 1803 §. 35 bliver endog urigtig Embedsattestation om en Søeenroulleerets Sygdom eller andet lovligt Forhold, første Gang affonet med en Mulkt af 50 Rdlr., cfr. Forordn. 1ste Febr. 1770 for Danmark §. 39 og for Norge §. 44. Frd. om Meglerne i Kiø-

*) See jur. Tidsskrift, 3 B. 2 H. S. 15.

benhavn af 22de Dec. 1808 har og, paa flere Steder, blot bestemt Boder for Handlinger, som ligefrem stride mod deres Embedspligter; hvoriblandt især §. 9 kan mærkes, der dog, for tredie Gang begaaet Forseelse, fastsætter Straf af Bestillings Forbrydelse.

Ved et almindeligt Princip noiagtigen at bestemme Grændserne mellem de ulovlige Handlinger, hvorfor en Embedsmand bør miste sin Bestilling, vel og ansees med haardere Straf, og dem, der affones med ringere Straf, er ugjørligt. At der bør tages Hensyn saavel til den krænkede Pligts Vigtighed, som den mere eller mindre forkastelige, og den Tillid, Staten maa have til sine Embedsmænd, modsigende, Maxime, hvoraf Handlingen har sin Oprindelse, er klart nok baade af Sagens Natur og af Lovenes Bud. Men bestemte Regler, hvorefter Embedsforbrydelsernes Størrelse, med Hensyn hertil, kunde udmaales, lade sig vanskelig opgive. De anførte Exempler vise, at selv temmelig grove Afvigelser fra Embedspligt kan affones med lempeligere Straf. Men det maa dog herved mærkes, at særegne Grunde her have bevæget Lovgiveren til en Mildhed, som man maa vogte sig for at overføre paa andre Tilfælde, der ved første Diekast kunde synes lignende. Saaledes har Lovgivningen, uden Tvivl, med Hensyn til Sagførere, taget det i Betragtning, at Retfærdighedens Haandthævelse ikke er dem betroet, og at de, skjøndt de ere pligtige til, i

den Hjelp de yde een Part, ei at foretage noget, som kan gjøre Retfærdigheden Afbræk, dog, ved deres særdeles Stilling, som den ene Parts Fuldmægtig, let kunne forledes til Afvigelse fra den rette Vei, samt at Dommeren, ved tilbørligt Tilsyn, maa kunne modvirke Sagførerens urettvise Bestræbelser; hvorhos det, hvad i Særdeleshed den Forseelse angaaer at tage ubillig Betaling, var en Betragtning af Vigtighed, at det, da ingen nøiagtig Taxt er eller kan være for Sagføreres Arbeide, beroer paa Domstolens blotte Skjøn, om Betalingen kan ansees ubillig eller ikke. Hvad de i de citerede Paragrapher af Søeenrolleringsanordningerne omtalte urigtige Attestationer angaaer, saa er den særdeles Lemfældighed, hvormed slig Brøde ansees, uden Tvivl grundet i den Forudsætning, at den ikke er fremkaldt ved Bestikkelse eller anden nedrig Bevæggrund, men kun af en utidig Godmodighed. Betræffende Meglerforordningen af 22de Decbr. 1808, saa ere de Pligtovertrædelser, der, efter samme, kunne affones med Bøder, af det Slags, at de vel ere hinderlige for den Orden i Handelen, Lovgiveren har tilsigtet, men dog ikke stride mod den Troskab, Megleren skylder dem, der benytte sig af hans Hjelp, eller sigte til at besvige enten Staten eller nogen enkelt Mand. For Overtrædelser af dette grovere Slags forbryder han sin Bestilling efter §§. 7 og 13 sidste Membrum, og Sportelregl. 22de Marts 1814, §. 107. De følgende Paragrapher, hvori adskillige

enkelte Classer eller Arter af Embedsforseelser blive gjennemgaaede, ville tjene til nærmere at opklare de Grundsætninger, hvorefter større og mindre Strafbarhed her bliver at bedømme, uden at dog alt lader sig opløse i nøiagtige almindelige Begreber.

§. 14.

Med Strænghed har Lovgiveren forfulgt de Embedsforbrydelser, som have deres Grund i Egennytte. Her møder os først og fremmest Bestikkelse, (crimen repetundarum) der indbefatter ethvert Tilfælde, hvori en Embedsmand, ved utilladelige Fordele, som derfor ydes eller loves ham, lader sig bestemme til at foretage eller efterlade noget i sit Embede. Ikke blot, naar en Embedsmand lader sig paa denne Maade bevæge til at foretage en pligtstridig Handling, eller efterlade hvad der var hans erkjendte Pligt, finder Bestikkelse Sted, men ogsaa naar nogen tager Skjænk og Gave for at gjøre det, som alligevel var hans Pligt. Ligesom det ofte vilde være vanskeligt at bevise, at han selv havde erkjendt den Beslutning, hvortil han havde ladet sig kjøbe, for i sig uretfærdig, saaledes er det vist nok en skammelig Udpresning, (crimen concussionis) naar Embedsmanden gjør en eller anden Fordeel til en Betingelse for at opfylde sin Pligt.

En herhen hørende høist mærkelig Forordning indeholdes i Forbudet af 23de Oct. 1700, der gjentager Forordn. 20de Marts 1676, hvorved det strængeste

lig forbydes, nogen Skjænk og Gave at give og annamme, det være sig til Rettens Forkrænkelse eller Befordring, under hvad Skin det og kunde skee, eller for geistlige, militaire, civile Bestillinger at erlange, eller og til nogen Administrations eller Regningers Justification eller Klarering, eller for Expeditionerne af Cancellierne og Rentekammeret videre end hvad de derom gjeldende Anordninger tillade, eller og i andre Maader til Kongens Skade eller Præjudice. For den, som saadan Skjænk eller Gave tilbyder og giver, fastsættes som Straf, at han ei allene skal have forbrudt dobbelt saa meget som samme Skjænk og Gave kan være værd, Halvparten til Qvæsthuset, og Halvparten til Angiveren, men endog ansees som den, der ei med Ærlighed og Redelighed omgaaes, og være uværdig til noget Embede videre at betjene. Fremdeles befales det, at de, som Skjænk og Gave i saa Maade annamme, skulle, uden al Naade, have forbrudt deres Bestillinger, Ære og Gods. Endeligen hedder det i Slutningen: "hvilken Straf og alle vore Betjente skulle være undergivne, som nogen Skjænk og Gave ved andre enten directe eller indirecte lade annamme."

Bemeldte Anordning giver Anledning til flere vigtige og tildeels tvivlsomme Retsspørgsmaale, som det her vil paaligge os at undersøge. Først og fremmest opstaaer det Spørgsmaal, om den indeholder en almindelig Regel for enhver Embedsmand, som fordrer eller modtager nogen Betaling i Anledning af Embeds-

handlinger uden for det Loven og Anordningerne tilstæde," saavelsom for Enhver, der tilbyder eller yder saadan Betaling, eller om Forordningen blot skal anvendes paa de i samme særlig ommeldte Tilfælde. Til Fordeel for den første Mening kan anføres: at, naar Anordningen endog skal gjelde om Betalinger, som gives til Rettens Befordring, saa synes enhver Skjænk og Gave, som gives eller tages med Hensyn til Embedshandlinger, at maatte ansees med den sammesteds bestemte Straf; thi mindst fordærvelig af al saadan Gave maa dog den være, der ikke gaaer ud paa at fremebringe nogen pligtstridig Handling, men blot erlægges for og tjener til at fremme Pligtens Opfyldelse. 2) Det Udtryk: "eller i andre Maader til Kongens Skade eller Præjudice", synes at være meget omfattende, da Kongens Tjeneste altid lider under, at Skjænk og Gave tages i Betragtning ved Udførelsen af Embedshandlinger. 3) Synes Forordningens Slutning, hvilken oven er bleven anført, udtrykkelig at vise, at samme skal anvendes med Hensyn til alle Embedsmænd.

Imidlertid ere disse Grunde ingenlunde afgjørende, især naar de sammenholdes med de saare vigtige Modgrunde, som Lovgivningen frembyder. Det er dog aabenbart, at Lovgivningen har villet udmærke og omhyggeligt har søgt at betegne visse Tilfælde af ulovlig Skjænk og Gave, der ere anseete for sær skadelige og utilbørlige. Dersom al Skjænk og Gave i Anledning

af Embedsfager skulde straffes efter Forordningen, saa var den største Deel af dens Indhold hensigtsløs og forvirrende. De paaberaabte Udtryk "eller og i andre Maader til Vor Skade eller Præjudice" indeholde vel en Udvidelse udenfor de forhen berørte Tilfælde, men tilkjendegive dog selv en nærmere Bestemmelse og Betingelse, under hvilken Forordningen først bliver anvendelig paa dem, der tage eller give Skjænk og Gave i Embedsanliggender. Dersom Forordningen var anvendelig paa enhver saadan Skjænk og Gave uden nogen videre Indskrænkning, saa maatte det blot hedde "eller og i andre Maader" og de paafølgende Ord, der dog vist maae have en Betydning, vilde da været bortfaldne. Det er og kun i en meget udvidet Forstaaelse, at al slig Gave kan siges at være til Kongens eller Statens Skade og Præjudice. Efter Ordenes naturlige Betydning kunne de allene sigte til det, der ligefrem og paa en særdeles Maade er til Skade for Kongen og Staten, ikke til det, der blot er i Strid med Kongens almindelige Interesse for at en fuldkommen Reenhed og Uegennyttighed hersker i Statstjenesten; og den mere udstrakte Fortolkning er her saa meget mere forkastelig, som Ordene da vilde staae orkesløse. Hvad det angaaer, at Forordningen i sin hele Strænghed er anvendelig paa Skjænk og Gave, sigtende til Rettens Befordring, ikke mindre end paa den, der har Rettens Forkrænkelse til Gjenstand, saa er det vistnok allerede en stor og fordærvelig Brøde, at

gjøre Skjænk og Gave til en Betingelse, uden hvilken man ei vil gjøre Parterne Ret; hvortil kommer, at der i det givne Tilfælde næsten altid vilde aabnes Lejlighed for den Dommer, der lod sig bestikke, til at gjøre Uret, saavelsom for den Part, der søgte ved et saadant Middel at faae Retten bøiet, at indskyde sig under det Foregivende, at det ved Skjænk og Gave bevirkede Udfald af Sagen var det, som, efter deres Overbeviisning, stemte med Lov og Ret. Forsaavidt Forordningens Slutning paaberaabes, saa have de anførte Ord neppe Hensyn til at udvide de forhen givne Bestemmelser til al Skjænk og Gave i Anledning af Embedshandlinger, hvorimod det, naar de nøie overveies, vil findes, at de blot ere skrevne, for at bortfjerne den Tanke, at Forordningen skulde være uanvendelig, naar Embedsmanden ei personlig modtog Gaven, men denne blev ydet til en tredie Person, der enten ligefrem igjen afleverede samme til Embedsmanden, eller og, paa nogen anden Maade, lod samme komme Embedsmanden tilgode, naturligviis med dennes Forvidende. Endeligen gives der en stor Mængde senere Anordninger, som, i enkelte Tilfælde, fastsætte ringere Straffe for Embedsmænd, som lade sig gjøre Gaver i Anledning af Embedshandlinger, ja endog for egentlig Bestikkelse. Saa utvivlsomt som det end er, at slige enkelte Anordninger i de Tilfælde, samme omhandle, maae tjene til Regel, uden at der i samme paa nogen Maade kan blive Tale om Straf efter Frd. 23de Oct.

1700, saa kunde man dog maaskee sige, at de blot vare at ansee som Undtagelser fra denne Lovs almindelige Bydende, der i alle andre ikke undtagne Tilfælde, blev Reglen. Men, foruden at disse Anordninger aldeles ikke have noget Udseende af at indeholde nogen formildende Undtagelse fra en almindeligere Lovs Strænghed, saa vil man ikke let kunne angive nogen skjellig Grund, hvorfor der i alle disse Tilfælde, der ikke ere faa, skulde vises en særdeles Mildhed mod en Forbrydelse, som ellers behandles med saa megen Strænghed. Lovgivningens Consequents vilde altsaa lide under den udstrakte Fortolkning af den sidstmeldte Forordning, og, da denne, som vi have seet, ikke kræver, ja neppe engang tilstæder slig Fortolkning, saa kan man vistnok i hine yngre Anordninger finde en nye bestyrkende Grund for at forkaste samme. Følgende senere Love finde vi ved denne Leilighed at burde anmærke:

1) Ifølge Forordning og Forbud af 29de Jan. 1734 skal den Embedsmand, der fordrer eller modtager det ringeste af en Bonde, for at befrie ham for Enroullering til Landkrigstjeneste, miste sit Embede, foruden at betale det tredobbelte Beløb til Angiveren, eller, hvis ingen er, til næste Hospital. Giveren erklæres Forordningen for aldeles angerløs, hvilket neppe, efter Forordningens Sammenhæng og Aand, (der i al Fald ikke tillod at straffe Giveren efter Anordningen af 1700) kan indskrænkes til det Tilfælde, at han

selv anmelder det for Øvrigheden eller Sessionen, i hvilket Tilfælde han endog erholder Belønning som Angiver. Ved Frd. 14de Sept. 1774 §. 11 er Straffen for Kongeriget Danmark skjærpet saaledes, at den Skyldige ogsaa kjendes uværdig til videre Kongelig Tjeneste.

2) Den Forstbetjent, som lader sig underkjøbe til at fortie Skovforbrydelser, straffes efter Frd. 18de April 1781 §. 30 allene med at afsættes fra sin Tjeneste, og samme Frds. §. 82 fastsætter som Straf for de Skovbetjente, der forlange eller modtage Penge eller Penges Værd af Bønder eller andre, som faae noget udviist; at de første Gang skulle bøde tidobbelt saa meget, som de have modtaget, men anden Gang have deres Tjenester forbrudte; ligesom og Pl. 9de Febr. 1782, under vilkaarlig Straf, forbyder at give slige Betjente nogen Gave ved slig Leilighed.

3) Søeenrolleringsanordningerne 8de Januari 1802, §. 80, 3die Juni 1803, §. 79 fastsætter ligeledes kun Embedsforbrydelse som Straf for den Embedsmand, som, under hvilketsomhelst Navn, fordrer eller modtager Skjænk og Gave for det, som, i Hensigt til Sessions- og Udskrivningsvæsenet, paaligger ham at forrette. Jevnfør hermed Fordn. 1ste Febr. 1770 for Danmark §. 37, for Norge §. 42, samt Pl. 1ste Mai 1789 §. 9. Om den, som byder eller giver noget i saadan Anledning, tale disse Forordninger ikke. Han synes altsaa her, ligesom i det oven under No. 1 om-

handlede Tilfælde, at maatte være straffri. Dette kunde endog bestyrkes ved den under No. 2 nævnte Pl. 9de Febr. 1782, der viser, at Lovgiveren fandt det fornødent, ved udtrykkelig Lovbestemmelse, at erklære Giveren for strafbar i et Tilfælde, hvor der allerede forud var sat Straf for Tageren.

4) Den Embedsmand, som fordrede eller modtog Betaling af Landeværnsmænd, for at efterkomme nogen af de dem efter den nu ophævede Forordning 11te Juni 1802 paaliggende Pligter, skulde, efter sammes §. 8, straffes med Cassation eller Embedsfortabelse. Heller ikke i denne Forordning nævnes noget om Straf for Giveren.

5) Den Kornoppebørselsbetjent, som begjærer eller modtager Betaling for at meddele Qvittering for Leverancer, straffes, efter adskillige om Kornleverancer udgangne Anordninger, med Bestillings Fortabelse eller anden vilkaarlig Straf efter Sagens Beskaffenhed. See f. Ex. Frd. 7de Oct. 1795 §. 9 og 26de Septbr. 1800 §. 9, hvortil adskillige yngre Anordninger om Natural-Præstationer have refereret sig. Jevnfør hermed Lovens 3—1—6, hvorefter Kongens Fogder, Amts- eller Commissarii-Skrivere (nu Amtsforvaltere), som fordre eller tage Skriverpenge af Bonden, naar han betaler sine Skatter og Afgifter eller præsterer de ham paaliggende Reiser, skulle miste deres Bestillinger. For nærværende Tid ere derimod Amtsforvalterne berettigede til, under Navn af Skriverpenge, at erholde

en reglementeret aarlig Betaling af enhver Skatteyder, dog Huusmænd, som intet Hartkorn eie, derfra undtagen, for deres Uleilighed med de Kongelige Skatters og andre Afgifters Afskrivning (confr. Frd. 23de Juli 1812, Pl. 5te Octbr. 1813 og Frd. 14de Juli 1819). Vel kunde det synes, at bemeldte Embedsmænd ikke desto mindre kunde blive at straffe efter L. 3—1—6, naar de oppebar høiere Skriverpenge end de dem tilladte, eller lode sig betale Skriverpenge af de Skatteydere, der, som meldt, derfra ere fritagne. Men, foruden at dette vilde være en større Strænghed end den, der ellers pleier at vises mod de sportulerede Embedsmænd, der tage uhjemlede Sportler, turde det vel og have været fornødent, at Lovgiveren, naar han, uagtet han ophævede det egentlige Forbud i 3—1—6, dog vilde have den der bestemte Straf vedligeholdt for Overtrædelsen, saaledes som den nu ved de nyere Anordninger er blevet modificeret, derom udtrykkelig havde erklæret sig; og dette er ingenlunde Tilfældet, hvorimod Udtrykkene i Frd. 27de Aug. 1800 snarere lede til det modsatte. Rettest bliver slig ulovlig Sportulering vel at ansee efter Analogien af det, Lovgivningen bestemmer for lige Brøde, begaaet af Rettens Betjente.

6) Lærerne ved de lærde Skoler maae, efter Frd. 7de Nov. 1809 §. 69, ikke under Embedsfortabelse af Skolens Disciple middelbar eller umiddelbar modtage nogen Douceur. Jevnfør hermed den ældre Skoleforordning 11te Mai 1775 §. 9.

7) Dersom Nogen, som har Befaling ved Brandcorpset i Kjøbenhavn, modtager Penge eller tillader det ham underordnede Mandskab at modtage Penge for at slukke Ild eller give Hjelp, skal han, foruden at bøde saa meget, som der i det Hele er modtaget, have sit Embede eller Bestilling forbrudt; Reglem. 1ste Mai 1818 §. 81 cfr. Frd. 1ste Nov. 1805 §. 148, der tillige viser, at det samme og er gjeldende med Hensyn paa det til Redning eller Nedbrydning bestemte Mandskab, samt at den, som byder eller giver Penge eller Penges Værd i slig Anledning, skal betale dobbelt saa meget til de Fattige. At dette ikke er gjentaget i Reglementet, maa hidledes deraf, at samme kun angaaer selve Brandcorpset, saa at Forordningen, med Hensyn til andre Dele af Brandvæsenet og hvad dermed staaer i Forbindelse, vedbliver at være Reglen.

8) Embedsmænd ved Told- og Consumtionsvæsenet, der selv tage Deel i forbudne Varers Indsnigelse eller andet Told- eller Consumtionssvig, kunne, som vi oven *) have seet, ei straffes høiere end med Embedsforbrydelse, hvilket uden Tvivl og maa gjelde, naar nogen af hine Embedsmænd lader sig bestikke til at see igjennem Fingre med Overtrædelse af de Anordninger, som de ere satte til at vaage over. For den Betjent eller Embedsmand ved Told- og Consumtionsvæsenet, der blot er befunden i utilladelig Sportulering, er

*) Side 13.

Straffen, efter Forord, 1ste Febr. 1797 §. 392, første Gang og for Forseelse som eengang er begaaet *), at han antegnes i General-Toldkamret, som den, der har udelukket sig fra Adgang til videre Befordring i Kongelig Tieneste; dog at han, ved senere at give særdeles Prøver paa Retskaffenhed og Duelighed, kan erholde Tilladelse til at søge Befordring. Befindes han anden Gang, eller og ved gjentagne Forseelser **), at have gjort sig skyldig, haver han sit Embede forbrudt. I begge Tilfælde betaler han det ulovlig Oppebaarne tilbage, og bøder firedobbelt saa meget til Stedets Fattige. Den, som giver Skriverpenge eller Sportler til nogen Told- eller Consumtionsbetjent mere end forestrevet er, skal bøde dobbelt saa meget til Stedets Fattige, hvorhos det virker Formodning mod ham, i Tilfælde af, at han sigtes for Told- eller Consumtionssvig (§. 394). Naar ulovlige Sportler oppebæres af en Fuldmægtig, Skriver eller anden, som tiener hos nogen af foranførte Embedsmænd, skal han strax afskediges; og, i Til-

*) Disse Udtryk synes at tilkjendegive, at Embedsmanden, naar han findes flere Gange at have begaaet Forseelser, skal straffes som for Gjentagelse, uagtet han ikke forhen er funden skyldig, inen de flere Forseelser paa engang opdages, hvilket, som bekjendt, er en Afvigelse fra det, Lovgivningen pleier at fordre som Betingelse for skjærpet Straf i Gjentagelses Tilfælde.

**) See den nylig anførte Note.

fælde af at det er skeet med Embedsmandens Vidende eller Minde, denne behandles som om han selv Forseelsen begaaet havde. Har Tjeneren derimod, uden Huusbondens Vidende eller Minde, gjort sig skyldig, kan han ikke vente nogensinde at blive befordret til nogen Kongelig Tjeneste, og, dersom Omstændighederne godtgiøre, at Forseelse har fundet Sted, fordi Huusbonden ei har havt behørigt Tilsyn med sin Tjener, ansees han med Mulkt fra 10 til 100 Rbd. efter Gen. Toldkamrets Kjendelse.

9) Endelig blive de Anordninger, som ere udkomne angaaende ulovlig Sportulering af Rettens Betjente, hvilke for første Gang begaaede Forseelser kun ansees med Bøder, her at bemærke. Men en nøiagtigere Fremstilling af disse Anordningers Bud forbeholdes til en følgende Paragraph.

Alle foranførte Anordninger maa vist nok, efter hvad vi oven S. 50-51 have viist, tjene til yderligere at bestyrke den Fortolkning, hvorefter Frd. 23de Octbr. 1700 ikke er anvendelig i alle Tilfælde, hvor Skjænk og Gave ulovligen tages af en Embedsmand.

§. 15.

Efter at vi (§. 14) have godtgjort, at Forordn. 23de Octbr. 1700 ikke er at forstaae om al Skjænk og Gave, som ydes eller modtages i Anledning af Embedsforretninger, bliver det fornødent nærmere at undersøge de Betingelser, hvorunder samme er anvendelig.

Først ville vi afhandle den Forbrydelse at anvende Skjænk og Gave, for at indsnige sig i eller befordre Nogen til Statens Embeder (crimen ambitus), det være sig geistlige (i hvilket Tilfælde Forbrydelsen faaer Navn af crimen simoniæ i indskrænket Forstand) *), civile eller militaire. Det er aabenbar ligegyldigt, om det er Penge eller Ting eller personlige Tjenester, hvorved der virkes paa den Embedsmand, som kan have Indflydelse paa Befordering. Heller ikke er det fornødent, at der skal være gjort en udtrykkelig Aftale om at han, imod saadanne Fordeles Erholdelse, skal virke til dette Øiemeed; men det maa være det samme, naar det paa anden Maade er klart, at denne Medvirkning og de ham tilstaaede Fordele staae i indbyrdes Forbindelse, og at der altsaa har fundet et stiltiende Forbund Sted i saa Henseende. Fremdeles kommer det og paa eet ud, til hvilken Classe af Embedsmænd den Bestukne hører; nok er det, at han har nogen Indflydelse paa de Forestillinger, som gjøres til Kongen om Embeders Besættelse. Det synes endog, efter Forordningens udstrakte Udtryk, at selv det Tilfælde derunder maa indbefattes,

*) I vidtløftigere Forstand indbefatter den canoniske Ret under Simonie enhver Betaling for geistlige Forretninger (nundinatio rei spiritualis). Det blev antaget som Grundsætning i denne Ret, at der intet maatte betales for slige Forretninger, skjøndt man, ved Udflugter og Undtagelser, vidste at omstøde Reglen.

hvor den Embedsmand, der oppebærer Gaverne, blot giver sig Udseende af saadan Indflydelse, uden at han virkelig er i Besiddelse af samme. Vistnok er og, med Hensyn til Ambienten, Brøden ikke mindre i dette Tilfælde, end om den, paa hvem han søgte at virke, var mere formaaende; hvorimod det vel, med Hensyn til Modtageren, kunde siges, at han i hiint Tilfælde ikke saa meget forraadte Statens Interesse, som han bedrog den, der indlod sig med ham. Fremdeles kan Ambientens Duelighed og Værdighed til det omhandlede Embede ikke virke nogen Fritagelse for Straf efter Forordningen. Bestikkelse, anvendt paa at bringe Nogen ind i et Embede, bliver, under alle Omstændigheder, baade fra dens Side, som modtager, og fra dens, som giver, saa skammelig, at ingen Undskyldning maa kunne søges i den Omstændighed, at Candidaten virkelig var den til Embedet meest qualificerte, noget som desuden ikke kan blive Gjenstand for Domstolenes Undersøgelse.

Til Forbrydelsens Fuldendelse synes det, efter Forordningens Bogstav, nødvendigt, at Gaven virkelig er ydet eller modtaget. Forordningen nævner, at tilbyde og give, at annamme. Imidlertid er det i sig unaturligt, at Opnaaelsen af den Fordeel, som ved en lovstridig Handling skal erhverves, skal være en Betingelse for denne lovstridige Handlings fuldstændige Strafbarhed. Det vilde være saa meget synderligere, som Forordningen paa ingen Maade tilstæ-

der at tage Hensyn til det, der, efter Sagens Natur, dog er langt væsentligere, nemlig om den Embedsmand, der har paataget sig at befordre Nogen for Skjænk og Gave, virkelig har iværksat de Handlinger, hvorved han skulde skaffe Ambienten i Embede, ja om endog den attraaede Embedsbesættelse virkelig er sat igjennem, men det er soleklart, at Forordningen, i sin fulde Strækning, er anvendelig, naar Gaver til et saadant Øiemed ere modtagne. Det er derfor sandsynligt, at de Ord "tilbyde og give" i Forordningen ere nævnte som Alternativer, saa at Ambienten bliver at ansee efter samme, hvad enten han blot har gjort et Tilbud, eller han allerede har ydet det, hvorved han vilde bevirke et gunstigt Udfald af sit Anliggende, og at de Udtryk, der betegne Gavens Annammelse, blot skulle tilkjendegive, at den Paagjeldende har antaget det ham gjorte Tilbud, hvad enten han saa umiddelbar har erholdt det Tilbudne eller ikke.

Der kunde spørges, om oftmeldte Forordning og er anvendelig, naar de Bestillinger, med Hensyn til hvis Erhvervelse Bestikkelse anvendes, ikke ere egentlige Kongelige Embeder, men bortgives af Embedsmændene selv, tildeels endog uden Kongelig Bekræftelse, samt om den kan strækkes til den Bestikkelse, der bruges for at erholde saadanne offentlige Forretninger, der intet staaende Embede udgjøre. Det synes dog, at man, i begge Henseender, rettest antager den bekræftende Mening. Den er meest overeensstemmende med

Forordningens Ord, der ikke udelukkende nævner Kongelige Bestillinger, hvorhos det maae bemærkes, at Loven bruger det Ord, Bestillinger, baade om offentlige Forretninger, som overlades Nogen uden Kongelig Authoritet, og om saadanne, der blot ere temporaire. (Man see t. Ex. Lovens 1—2—21 N. L. 18, 1—21 N. L. 19—10, 3—3—3, 3—4—9, 10, 12, 3—18 N. L. 20—3, 4, 5, 6). Det vilde og være anomalisk, om en Embedsmand i det Tilfælde, hvor han af egen Myndighed kan bortgive en offentlig Bestilling, skulde være mindre bunden til at holde sig reen for enhver egennyttig Bevæggrund, end hvor han blot har en middelbar maaskee meget fjern Indflydelse paa Embedets Besættelse. Forsaavidt Bestikkelse anvendes for at komme i en eller anden temporair, men derfor maaskee særdeles vigtig Kongelig Forretning, er det vist nok, at Statens Interesse derved kan lide ligesaa meget, som om det var et eller andet fast Embede, Nogen paa denne Maade søger at tilsnige sig.

Man kan, hvad visse Bestillinger angaaer, og saa tænke sig, at Skjænk og Gave anvendes for at befries for samme, efterdi de ere Byrder, som paalægges Borgerne mod deres Villie. Men det er aabenbart, at Forordningen da ikke er anvendelig; men at sligt Forhold, der ordentligviis heller ikke kan have de Følger for den offentlige Interesse, som Bestikkelse for at befordre Nogen til en Bestilling, maa ansees med en mildere Straf, der dog for den Embeds-

mand, som paa saadan Maade lader sig bestikke, neppe bør være ringere end Embedsforbrydelse.

Derimod er det klart, at Forordningen ei kan anvendes paa den, der, uden at være Embedsmand, kan indvirke paa Embedens Besættelse, naar en saadan lader sig bestemme ved Skjænk og Gave. Forordningens Slutning viser, at den i saa Henseende kun er anvendelig paa Kongelige Betjente, og den i samme bestemte Straf indeholder den bestemte Forudsætning, at den Bestukne er Embedsmand. Forordningen 1ste August 1707 §. 9 bestemmer og, at den Kirkepatron, der med sin Vocation befindes at handle mod Loven, skal ei allene uden Naade lide Lovens Straf, (See 2—3—8, hvorefter han mister sit jus patronatus), men endog anden Exempler-Straf som Kongelige Mandaters modtvillige Overtræder. Ifølge heraf, og med Hensyn til Lovens 1—1—6, samt den Retsindighed, der uefterglvelig bør findes hos Enhver, som Statens Embeder betroes, maatte vel den Kirkepatron, som tillige var Embedsmand, have sit Embede forbrudt; men Æres og Boeslods Fortabelse efter Forordningen kunde dog ingenlunde anvendes. Analogien af 2—3—8 og Fordn. 1ste Aug. 1707 §. 9 vilde naturligviis være Reglen, hvis Nogen, der havde Birkeret, misbrugte samme paa lignende Maade. Iøvrigt kan, hvis det er et Feudal eller Fideicommis-Gods, hvortil den misbrugte Rettighed hører, denne neppe forbrydes uden for den nærværende Besidder. Hans

Efterwænd, der ikke tiltræde Godset som Arvinger efter ham, men ifølge den i Erectionsbrevet bestemte Følgeorden, kunne ikke fortabe deres Rettigheder ved hans Forbrydelse. Analogien af Forordningen om den jordsdrotlige Skiftejurisdiction med tilhørende Overformynderie 14de Febr. 1821 §. 1 er og her af Vigtighed. Ikke ganske klart er det, hvad Lovens 2—3—8 forstaaer ved jus patronatus, om blot jus vocandi (nu jus proponendi), eller tillige den Ret at oppebære Kirkens Indtægter imod at holde samme vedlige. Til Fordeel for den første Mening kan man sige, at det blot er Kalds- eller nu Forslagsrettigheden, den Skyldige har misbrugt, og at Loven paa dette Sted som paa flere Stæder, f. Ex. 2—3—4, 9, ikke ved jus patronatus kan forstaae hiin ususfructus af Kirkerne. Men, paa den anden Side, kan det dog neppe antages, at der ved Patronatsrettigheden skulde forstaaes den blotte Kaldsret, hvorimod der uden al Tvivl herved menes den hele Rettighed, den Paagjeldende haver over Kirken; saavel den almindelige Ret, der flyder af den blotte Eiendom over Kirken (jus patronatus in specie), som den hermed, under visse personlige Forudsætninger, forbundne Ret til at kalde eller nu foreslaae Præst, cfr. Lovens 2—22—4 R. L. 2—21—6, 5—2—63 og 5—3—22 R. L. 35. Der er heller intet naturligere end at den, som misbruger hiin særdeles Forret, straffes med aldeles at tabe sin Ret over Kirken, en Straf, som og forekommer i 2—22—4 R. L. 21—6.

Iøvrigt bør her ikke alleneste det bemærkes, hvad vi oven have erindret med Hensyn til Fideicommis- og Lehns-Besiddere, men og at Panthaverne, i ethvert Tilfælde, bør holdes skadesløse ved Forbrydelsen af denne Rettighed, der kan have Indflydelse paa Pantets Indtægter, altsaa paa dets Værd.

Hvis en tredie Mand paatager sig, mod visse Fordele, at indvirke paa Embedsmænd eller andre, der kunne have Indflydelse paa Embeders Besættelse, saa er dette en ulovbestemt Forbrydelse, hvorpaa Forordningen ikke directe kan anvendes. Den alvorlige Strænghed, Forordningen viser endog mod Ambienten, vidner imidlertid om, at sligt Forhold ikke bør tages for let. Ved sammes Bedømmelse bør blandt andet tages Hensyn til, om den Paagjeldende hos dem, af hvem han har modtaget Skjænk og Gave, har opvakt den Tanke, at han igjen maatte anvende dette eller en Deel deraf paa vedkommende Sted, for at naae Maalet, thi i dette Tilfælde har han, paa en særdeles strafværdig Maade, villet prostituere en Deel af Statsforvaltningen. At Forordningen er anvendelig paa den Embedsmand, der bruger en tredie Mand som Mellemperson til at modtage Bestikkelser, ligger udtrykkelig i dens Slutning. I dette Tilfælde er denne tredie Mand, som hans Haandlanger, at betragte fra et noget anden Synspunkt, end naar han, paa egen Regning, tager Skjænk og Gave for paa en middelbar Maade at virke til at skaffe Nogen et Embede; og da

blive de almindelige Grundsætninger om Medhjelpere i Forbrydelser at tage til Følge. Herved mærkes dog for Resten, at, da Mellemmanden ikke, som Hovedforbryderen, er bunden ved Embedseed og Pligt, saa maa Forskjellen i deres Straf blive større end ved andre Leiligheder. Hvad den angaaer, som, ved Skjænk og Gave, søger at indsnige sig i Embede, saa bliver det ligegyldigt, om den ydes til en Embedsmand, der skal befordre hans Hensigter, eller til en Kirkepatron eller til hvilkensomhelst Anden, der skal virke paa dem, der have Indflydelse paa Embeders Besættelse. Naar nogen anvender Bestikkelse, for at skaffe tredie Mand i Embede, kan det være tvivlsomt, om han ligefrem kan ansees med den Straf, som Frd. 23de Oct. 1700 bestemmer for Ambienten. Dennes Brøde kunde synes at være lige, enten han virker for sig selv eller for en anden; ligesom Forordningen heller ikke udtrykkelig tilkjendegiver, at den blot har Hensyn paa det førstmeldte Tilfælde. Imidlertid kan man dog neppe forstaae Udtrykkene "for geistlige, civile eller militære Bestillinger at erlange", anderledes, end at Ambienten maa virke, for selv at erholde Bestillingen. Lovgiveren har vel og taget Hensyn til, hvor uværdigt det er for den, der har bestemt sig til Statstjenesten, ved saadanne Midler, at søge sin Lykke; den tredie Mand, der, af en falsk Godmodighed, søgte at skaffe en Ven et Embede ad slige Veie, synes ei at fortjene en fuld saa stræng Bedømmelse. Det er iøvrigt utvivlsomt,

at, naar den, der attraaer Embedet, selv bruger tredie Mand til, paa hiin lovstridige Maade, at virke til hans Hensigts Opnaaelse, er det, som om han det selv havde gjort, og den fulde i Forordningen bestemte Straf for Ambienten maa ramme ham, hvorimod det, i dette Tilfælde, er klart, at den tredie Mand, som en blot Haandlanger, maa ansees mildere. Ligeledes forstaaer det sig selv, at, hvis slige Midler anvendes uden dens Vidende og Villie, som skal have Embedet, maa han være angerløs, og, saafremt dette virkelig er faldet i hans Lod, kan den senere Opdagelse af den begaaede Mislighed, ikke skille ham ved det, fra hans Side, lovlig erhvervede Embede.

Hvad den for Ambienten fastsatte Straf angaaer, da medfører vel ikke det charakteristiske Mærke, hvormed Forordningen betegner ham, fuldkommen Æreløshed; og dette kan saa meget mindre antages, som Forordningen udtrykkelig bestemmer Ærens Tab for den Embedsmand, som lader sig bestikke. Imidlertid kan den Mand, der ei blot erklæres for uværdig til at forestaae noget Slags Bestilling; men endog, ved Lov, mærkes som den, der ei, med Ærlighed og Redelighed, omgaaes, ingenlunde ansees som en god og agtbar Mand. Han bør ikke bruges, som Daabsvidne (2—2—5), som Synsmand, Taxationsmand, Tingsvidne, eller i andet Tilfælde, hvor man har det i sin Magt til Vidner at bruge hvem man vil. Heller ikke kan han ellers ansees som et fuldkommen troværdigt

Vidne. Han bør ikke let stædes til at gjøre Sigtelses Eed. Han maa kunne strax afskediges fra private Tjenester, der f. Ex. som Forvalter eller Embedsfuldmægtig, maatte være ham betroet; i den sidstnævnte Egenskab kan det end ikke være tilladt fremdeles at bruge ham. Han kan, naar han fornærmes paa Æren, ikke faae den Fyldestgjørelse derfor, som den uberygtede Mand. Han maa, naar han sigtes for en Forbrydelse, som den, der har opvakt Formodning mod sig, være mere udsat for at heftes end den, hvis Ære forhen var uplettet. Det kan for Resten let hænde, at de Gaver eller Tienester, som ere brugte for at indsnige sig i Embede, ikke bestemt lade sig ansætte i Penge, og at altsaa den lovbestemte poena quadrupli ikke bogstavelig lader sig anvende. I saa Fald bør naturligviis en, efter Omstændighederne, bestemt arbitrair Pengebod træde i Stedet.

§. 16.

En anden Art af Bestikkelse, Forordningen omtaler, er den, som sigter til Rettens Forkrænkelse eller Befordring. Det er indlysende og desuden allerede oven bemærket, at Straffen her bliver den samme, enten Dommeren har taget Betaling for at gjøre en Mand sin Ret, eller for at tillægge ham noget paa Bekostning af tredie Mands Ret, ja at endog den, der anvender Skjænk og Gave paa Dommeren, straffes lige haardt, enten han har søgt, ved saadant Middel at komme til sin Ret, eller han derved har attraaet

tredie Mands Forurettelse *). Men ligesom det er klart, i Særdeleshed efter den nyere Lovgivning om Retsportler, at Forordningen ei kan anvendes i det Tilfælde, hvor utilladelige Betalinger gives og tages af Rettens Betjente, uden at det kan oplyses, at samme har virket eller har været bestemt til at virke paa Embedshandlingen, saaledes turde den og være uanvendelig, hvor den blot er brugt for at bevirke hurtigere Expedition eller andet, som ikke vedkommer selve Rettighedens Nydelse. Vel kunde det synes, at Tilfældet indbefattes under Udtrykket "til Rettens Beforbring", naar dette tages i vidtløftig Betydning, ligesom det og leder til en skammelig og høist fordærvelig Vexation, naar Embedsmanden, for overordentlig Betaling, yder deslige Tjenester. Men det er dog vel at strække hiint Udtryk for vidt, naar man dertil vil henføre det omhandlede Tilfælde; og det vilde vist nok være en unaturlig Haardhed, om den Mand, der anvendte en Douceur for at skaffe sig et Document hurtigere expederet, end han ellers kunde vente, skulde ansees som den, der ikke med Ærlighed og Redelighed omgaaes, og dette vilde være uundgaaeligt, dersom den Embedsmand, der tager slig Douceur, skulde straffes efter Forordningen, hvilket og i sig selv vilde være meget strængt. Embedsmanden undgaaer heller ikke Straf for slig en Vexation, om han end ikke ansees efter

*) See oven Side 49-50.

Frd. 23de October 1700. Lovgivningen om ulovlig Sportulering, hvorefter han ufeilbarligen bliver at dømme, synes netop at have Hensyn til de Optrækkerier, som vilde finde Sted, naar Rettens Betjente ustraffet kunde modtage saakaldte frivillige Betalinger, der dog de facto bleve ydede for at blive behandlet efter Ønske. I Særdeleshed viser Sportelregl. for Norge 11te Juni 1788, i Slutningen, at Betaling for prompte Expedition hører til de Misbrug, som indbefattes under dens Bydende. For Resten maa den omhandlede Deel af Forordningen være anvendelig med Hensyn til alle Grene af den dømmende Myndighed, og det er ligegyldigt, om det er en egentlig Dom eller et andet Retsdecret, være sig under en Fogedforretning, en Skiftebehandling, et Vidneforhør, en Auction, der fremvirkes eller søges fremvirket ved Bestikkelse. Men til andre Dele af den offentlige Myndighed, i Særdeleshed til Øvrighedsmagten, lader den sig neppe udvide; thi, foruden at det vilde være udenfor Ordets naturlige Betydning, viser og de øvrige i Forordningen nævnte Tilfælde, der naturligvis ikke maae være indbefattede under det omhandlede, at dette ikke sigter til enhver Indflydelse paa den offentlige Myndigheds Brug ved Hjelp af Skjænk og Gave. Desuden vidne nogle af de i §. 14 benævnte Forordninger, i Særdeleshed de under No. 1 og 3 anførte, om det samme.

§. 17.

Et tredie Tilfælde, som Forordningen udtrykkelig berører, er det, hvor Skjænk og Gave gives og tages til nogen Administrations eller Regningers Justification eller Klarering. I denne Henseende maa Forordningen vel kun forstaaes om det Tilfælde, hvor Gaven gaaer ud paa at virke Begunstigelse ved Regnskabets Revision eller Decision, og altsaa ikke være anvendelig, hvor ellers noget erlægges til Vedkommende, som have havt Arbeide ved at gjennemgaae Regnskaberne eller expedere noget i saa Henseende. Dette er for Resten vistnok utilbørligt og strafbart; og, forsaavidt det er for noget af Statscollegierne, Justificationen eller Klareringen skal skee, kan Forordningens Straf muelligen blive anvendelig paa Grund af en anden Passus af samme. Kun at den ikke indbefattes under den Deel af Forordningen, som her omhandles, og derfor heller ikke kan straffes efter sammes Bydende, undtagen i de Tilfælde, hvor den sidstberørte Passus er anvendelig.

Forordningen omhandler nemlig ogsaa enhver uhjemlet Betalings Modtagelse for Expeditionerne af Cancellierne og Rentekamret, hvortil endog de øvrige Statscollegier maae henføres, som enkelte Grene ere betroede af de Forretninger, der den Tid tilfaldt Cancellierne og Rentekamret. Man kan neppe forklare disse Udtryk paa den indskrænkende Maade, at samme blot skulde anvendes, hvor selve Expeditionens Indhold var bevirket eller søgt bevirket ved Skjænk og Gave.

Ei allene ere Ordene selv hertil for almindelige, men de tilføiede Udtryk: "videre end hvad den Anordning, som derom gjort er eller vorder, tilsiger" vidne end ydermere om, at Forordningen her sigter til enhver Betaling, som gaaer uden for det Reglementerede. Enhver ulovlig Sportulering i Statscollegierne synes altsaa, om end ingen videre Mislighed dermed er forbunden, at burde straffes efter Forordningens Strænghed, hvilket maatte forklares af Lovgiverens særdeles Omhue for, paa hine Steder, at vedligeholde den fuldkomneste Integritet ved Sagernes Behandling. Imidlertid er Forordningen dog maaskee ikke, i sin hele Strækning, anvendelig paa det underordnede Embedspersonale i Collegierne, som ingen Indflydelse paa Sagernes Afgjørelse kan have. See en Lands-Over- samt Hof- og Statsrets Dom af 19de Jan. 1819.*), der under 2den April næstefter blev stadfæstet i Høiesteret **).

Endelig taler Forordningen om al anden Skjænk og Gave, der sigter til Kongens Skade eller Præjudice. Der lade sig tænke mange herhen hørende Tilfælde, der ei kunne indbefattes under Forordningens øvrige Bud, saasom naar Nogen ved slige Midler søger at skaffe sig Privilegier, Leverancer, Skatteeftergivelse, Dilationer eller deslige, saavelsom og naar en Embeds-

*) Nyt jur. Ark., 29 B., S. 167-170.

**) See samme Skrift, 30 B., S. 255.

mand herved lader sig bestemme til at give Nogen saadan Begunstigelse eller dertil anbefale ham. Iøvrigt maae vi, hvad denne Deel af Forordningen angaaer, henholde os til det oven Side 49 anmærkede.

Ligesom det oven Side 62 er bemærket, at Forordningen, forsaavidt den taler om at lade sig bestikke for at skaffe Nogen i Embede, ikke er anvendelig uden paa Kongens egne Embedsmænd, saaledes kan den heller ikke, i sin fulde Udstrækning, blive at anvende, hvor Nogen, uden et egentligt Kongeligt Embede, har Leilighed til paa en anden af de i samme omhandlede Maader at tage mod ulovlig Skjænk og Gave, f. Ex. en Jorddrot som Skifteforvalter, en Embedsfuldmægtig. Dog maatte Straffen ogsaa for deslige Personer være betydelig; blandt andet maatte de tabe Habiliteten til at forestaae de dem hidtil betroede eller andre offentlige Forretninger.

§. 18.

Vi have allerede flere Gange havt Leilighed til at berøre ulovlig Sportulering, som begaaes af Retsbetjente. For denne Forseelse bestemte 1—25—29 N. L. 1—23—32 Embedsfortabelse, foruden at bøde det dobbelte. Senere Anordninger have derimod forandret og tildeels formildet denne Lovens Straf. Den i Danmark gjeldende almindelige Bestemmelse findes nu i Sportelreglement for Retsplejen og de dermed forbundne Forretninger 22de Marts 1814. Den simple

ulovlige Sportulering bliver herefter første Gang straffet med Bøder fra 30 til 50 Rbdlr., men i Gjentagelsestilfælde med Embedsforbrydelse. Desuden skal det ulovlig Oppebaarne være forbrudt til vedkommende Fattigvæsens Casse. I Norge gjelder endnu, saavidt vides, Sportelreglement af 11te Junii 1788, hvorefter samme Straf finder Sted, dog saaledes at den Skyldige skal, foruden den ovenmeldte Mulkt eller Embedsforbrydelse, tilbagebetale det tredobbelte til den Forurettede. Men Sportelreglementet af 1814 gjør en Forskjel, som den forrige Lovgivning, angaaende denne Gjenstand, med Undtagelse af Sportelreglement for Lands-Over- samt Hof- og Stadsretten af 11te Marts 1812, §. 103, ikke kjendte, nemlig at hine Straffe blot skulle gjelde, naar Retsbetjenten har oppebaaret hvad Vedkommende godvilligen have givet ham over den lovbestemte Sporteltaxt, men at større Strænghed skal anvendes mod den, der svigagtigen har afforbret Vedkommende mere end der tilkom ham. I dette Tilfælde skal den Paagjeldende nemlig have sit Embede forbrudt, samt straffes efter Lovens almindelige Grundsætninger for Bedragerie; ligesom og da det ulovlig Oppebaarne bør tilbagegives *). Den simple ulovlige Sportulering

*) Hvor den ulovlige Betaling frivilligen er erlagt, have hine tvende nyere Sportelreglementer ikke tillagt den, der har givet samme, Tilbagebetaling, saaledes som Sportelforordningen 19de Dec. 1800 §. 235; endnu mindre den poena tripli, der, som

forudsætter saaledes, at Embedsmanden ligesaalidet har skuffet den, af hvem han oppebær Betalingen ved urigtige Foregivender om hvad der tilkommer ham, som Betalingen skulde have nogen Indflydelse paa Maaden, hvorpaa han forrettede sit Embede. Det indsees iøvrigt let, at slig uhjemlet Betalings Modtagelse dog strider mod en Embedsmands Værdighed, og at samme, uagtet det Frivilligheds Skin, sammes Erlæggelse har, snare let kunde lede til at udsue dem, der behøve Ret-

oven anført, hjemledes i Sportelreglement 11te Juni 1788. Han kan i dette Tilfælde ikke ansees som forurettet, hvilken Benævnelse dog bruges i hine ældre Anordninger, og der kunde, efter Analogien af Frd. 23de Oct. 1700 med flere Forordninger, snarere være Anledning til at ansee ham som Medskyldig. Efter Reglement for Rettens Betjente i Norge af 24de Febr. 1708 § 10 fandt endog Fængselstraf Sted for den, som havde givet utilladelig Betaling til Rettens Betjente, med mindre han strax klagede for Øvrigheden over, at slig Betaling var ham aftvungen. Men denne Strænghed bortfalder efter de senere Anordninger, af hvilke nogle, som anmærket, endog have betragtet den, der har erlagt slig Betaling, som forurettet, og tillagt ham Tilbagebetaling, og det nyeste Sportelreglement, skjøndt det ikke aldeles lægger denne Synspunkt til Grund, dog ingen Straf sætter for ham. Men Forordn. 23de Oct. 1700 ophører ikke at være anvendelig paa ham, hvor den Hensigt at bestikke Embedsmanden er oplyst.

tens Assistence, med ublue Betalinger, samt til at skjule Bestikkelse. Det er følgelig ligesaa velgrundet, at allerede denne mislige Adfærd straffes, som at der vises større Lemfældighed herved, end naar virkelig Bestikkelse eller Udsuelse beviisligen finder Sted.

For saa meget mere at sikkre mod ulovlig Sportulering ved Retspleien, er det ved Reglementet 1814 §. 160, i Lighed af hvad der allerede forud, med Hensyn til de fleste Retter, var bestemt ved ældre Anordninger *), foreskrevet, at paa alle Acter eller Documenter, som af vedkommende Embedsmænd udfærdiges, den modtagne Betaling skal anføres baade med Tal og Bogstaver. Dersom den Embedsmand, der har oppebaaret Betalingen, forsømmer dette, bør han første Gang, han befindes i saadan Forseelse, bøde 20 Rbd., og anden Gang 40 Rbd., men tredie Gang have sit Embede forbrudt. Derhos er det bestemt i §. 163, at, naar Nogen, efter eengang at være befunden i den nys omhandlede Overtrædelse, gjør sig skyldig i ulovlig Sportulering, bliver han at ansee med dobbelte

*) For Norge ved Frd. 12te Marts 1790, for Retterne i Danmark, dog Kjøbenhavn undtagen, ved Frd. 19de Decbr. 1800 §. 236, for Lands-Over- samt Hof- og Stadsretten ved Frd. 11te Marts 1812 §. 101, for Notarius publicus i Kjøbenhavn Sportelreglement 8de Septbr. 1812 §. 14. See og Brandforsikkrings-Forordning for Landet 29de Febr. 1792, §. 3.

Bøder mod dem, han ellers for denne Forseelse skulde erlægge, men med Embedsforbrydelse, hvis han 2 Gange forhen var anseet efter §. 160; endvidere at, hvis Nogen, efter at være funden skyldig i ulovlig Sportulering, forseer sig mod §. 160, skal den ham forhen tilkjendte Straf komme ham til Last paa samme Maade som om han forhen var anseet for Overtrædelse af sidstnævnte §. Da den Forseelse, at tage ulovlige Sportler, er den større, der saa at sige indbefatter den i ofstmeldte §. 160 omhandlede mindre i sig (thi det er blot for at undgaae ulovlig Sportulering, at den modtagne Betaling skal anføres), saa er det aldeles naturligt, at den ulovlige Sportulering, i intet Tilfælde, bør have mindre Følger, end den blotte Forsømmelse af den befalede Paategning om den modtagne Betaling; ligesom det og er begribeligt, at denne sidste Forseelse, naar den Paagjeldende forud deri har gjort sig skyldig, som nær beslægtet med den første, faaer nogen Indflydelse paa Straffen for denne. Naar den, som sigtes for ulovlig Sportulering, tillige befindes ei om disse Sportler at have meddeelt den befalede Paategning, eller han i denne blot har anført saa meget, som lovligen kunde have været modtaget, saa kan dette neppe bevirke nogen Cumulation af Straffen efter §. 160 og §. 162; thi, da hiin Paategning, som allerede anmærket, blot er befalet for at betrygge mod ulovlig Sportulering, saa kan dens Efterladelse ikke betragtes som en selvstændig, den større Forseelse,

ulovlig Sportulering, uvedkommende Overtrædelse, der kunde medføre en særskilt Straf *). Derimod vil, naar en Retsbetjent sigtes for utilladelig Sportulering, den Omstændighed, om han har givet vedbørlig Paategning paa Expeditionen, være af sær Vigtighed, for at bedømme, om den modtagne for høie Betaling er grundet paa en Misforstaaelse af Sportellovgivningen, eller i det Forsæt at tilvende sig ulovlig Forbeel. Dersom han nemlig oprigtig har opgivet, hvad han har modtaget, saa er der Formodning for det første, hvorimod der, naar han har efterladt at give Paategningen, og endnu mere, hvis denne er uovereensstemmende med den virkelig erlagte Betaling, ikke kan være Tvivl om, at han har været sig den oppebaarne Betalings Lovstridighed bevidst, og at han altsaa bør ansees efter Reglementets §. 162 første Membrum, ja, hvis ei den uhjemlede Betaling er erlagt med den Betalendes eget Minde, efter sammes andet Membrum. Iøvrigt haves der i den senere Tid endnu een Control mod ulovlig Sportulering i den ved Forordn. 20de Octbr. 1819 §. 4 paabudne Sporteljournal, der bør indeholde alle af Embedsmanden oppebaarne Sportler, saavelsom en Angivelse af de Paragrapher i Sportelreglementet, hvorpaa Betalingen er grundet, og hvilken Sporteljournal i det mindste eengang om Aaret bør efterfees og paaskrives af Overøvrigheden.

*) Cfr. Eunomia, 2 B., S. 442-444.

Da Sportelreglementet omhandler alle til Retspleien hørende Forretninger i Ordets videste Udstrækning, hvad enten de høre til den saa kaldte dømmende eller den saa kaldte frivillige Jurisdiction, saa er det og klart, at ulovlig Sportulering eller Forsømmelse af den befalede Paategning, der begaaes af Nogen, som slige Forretninger ere betroede, straffes paa foranførte Maade, og det om han end ikke ellers er egentlig Retsbetjent. Dette bestyrkes af det iøvrigt ophævede og under hiint almindelige Sportelreglement indlemmede Sportelreglement for Notarius publicus i Kjøbenhavn 8de Septbr. 1812, §§. 14 og 15. Hvor Nogen har Jurisdiction uden Embede, hvilket er Tilfældet med Hensyn til Godseieres Skiftejurisdiction, maa uden Tvivl og Sportelreglementet kunne anvendes paa ham i Tilfælde af ulovlig Sportulering, eller, hvis den befalede Paategning om den oppebaarne Betaling mangler *). Derimod kan man ikke ligefrem udvide Sportelreglementets Straffe til Tilfælde, hvor Nogen for Embedsforretninger, som ikke indbefattes under Reglementet, tager høiere Betaling, end tilladt, f. Ex for magistralske Forretninger; dog har Pl. 11te Julii 1815 §. 3 og Pl. 21de s. M. §. 6 udvidet oftmeldte Reglements §§. 160, 162, 163 og 164 til Magistraterne i Kjøbstæderne, forsaavidt deres Betalinger i Anledning af Brandtaxationer betræffer, samt til Politieøvrighe-

*) Cfr. oven Side 29-30.

derne, forsaavidt Betaling for Passers Udstædelse eller Paategning angaaer *). Men neppe tør man heraf udlede en almindelig Regel; dog maa vistnok hiint Sportelreglement være en vigtig Analogie, hvorefter Straffen for andre Embedsmænd maa lempes, naar de modtage Betalinger, hvortil de aabenbar ere uberettigede.

Man maa uden Tvivl ansee det for en almindelig Regel, at en Kongelig Embedsmand, naar han for Forretninger, der ikke, efter Sagens Natur eller Lovene, skulle betales af den Paagjeldende, oppebærer Betaling, eller han, hvor en reglementeret Betaling finder Sted, modtager mere end Regulativet hjemler, derved gjør sig strafskyldig, og det om endog Betalingen erlægges frivilligen. De anførte Love vidne tydelig om denne Grundsætning, der og, til at forebygge Almuens Undertrykkelse, og vedligeholde Embedsforvaltningen i sin Reenhed og Agtværdighed, er nødvendig. Derimod er det klart, at de Embedsmænd, som ere henviste til at nyde Lønnen for deres Embedsmøie i frivillige Gaver, eller vilkaarlig accorderede Betalinger, ustraffet kunne modtage, hvad der frivillig ydes dem, om det endog maatte overstige hvad der kunde ansees for passende Betaling. Dette er f. Ex. Tilfældet med Præster, med Procuratorer og med Læger. Disse kunne vel ansees, naar de ville afpresse dem, for hvem de arbeide,

*) See Coll. Tid. for 1815, No. 30, S. 467-468.

uvillig Betaling. See 1—9—10 og 11 sammenholdt med Rescr. 9de Decbr. 1735 samt 2—10—1, hvilket sidste Lovsted indeholder en ganske særdeles Strænghed, der ikke vel harmonerer med den gjeldende Lovgivnings øvrige Grundsætninger, men hvori dog ikke nogen Forandring kan antages at være skeet. Men den frivillige Erkjendtlighed, Nogen vil vise disse Embedsmænd, er ingen Indskrænkning ved Lovene undergivet. See herved Pl. 14de Mai 1814. Dog er det, af særdeles Grunde, ved 2—5—21 forbudt Præster at tage Penge eller anden Foræring af dem, som komme til Skrifte i Kirke, enten der skeer lønlig eller aabenbar Afløsning. Straffen er imidlertid ikke bestemt, og maa uden Tvivl, hvis ingen graverende Omstændighed dermed er forbunden, kun være en Bod.

Lovens 2—17—4 forbyder en Superintendent at annamme Foræring af Stiftets Geistlige, naar han indtræder i sit Embede; ligesom det og forbydes disse at byde ham saadan Gave. Men Straffen er allene, foruden Gavens Confiscation, en Mulkt af lige Beløb. Samme Capitels 16 Art. forbyder Superintendenten, selv eller ved Andre at modtage Gaver, naar de Præster indvie eller for Confirmats (hvorved ventelig menes den i 2—2—3 befalede Collats), og tilføier, at han endnu mindre for Gunst eller Gave, Vild eller Venskab, Had eller Vrede, maa forhindre Nogen at blive Præst, som dertil lovligen kaldet er, og dertil lærd og duelig befunden. Den paafølgende 23de Art. nævner

den Forseelse hos Superintendenten at lade sig forkrænke af Præsterne ved Gaver, men bestemmer ikke ubetinget Embedsforbrydelse. Efter hvad vi oven *) have viist, kunne vi ingenlunde antage, at Frd. 23de Oct. 1700 ligefrem skulde være anvendelig paa den Biskop, der mod hine Forbud tager Gaver af Præsterne **). Under visse Omstændigheder vilde Handlingen vel høre under Forordningens Bydende, f. Ex. naar Gaven blev annammet af ham som geistlig Overdommer til Rettens Forkrænkelse eller Befordring, ligesom den maaskee og lod sig anvende, hvor Gave blev givet for at antage en Candidat ved Bispexamen, for at anbefale en uværdig til Befordring o. s. v., hvilket kunde henregnes til Gaver, som sigte til Kongens Skade og Præjudice. Men, naar Biskoppen modtager Foræringer af Geistligheden, uden Hensyn til at derved skal indvirkes paa hans Embedshandlinger, maa det uden al Tvivl forblive ved Lovens Straf i 2—17—4.

Visse ringere Betjente er det tilstædt at modtage Betalinger endog for at see igjennem Fingre med Lovens Overtrædelser, naar de kun ligefuldt gjøre hvad dem paaligger. See Forordning om Vægtere i Kjø-

*) Side 48 ff.

**) Dette antages i den af Hr. Etatsraad Hurtigkarl besørgede anden Udg. af Samling af geistlige Anordninger, 1 D. S. 616 No. 2 og S. 625 Note og 632 Note.

benhavn 26 Juli 1683 §. 12, gjentaget ved Placat 28de Febr. 1772 og Instrux 31te Decbr. 1800 §. 16. Men fra en saadan Bestemmelse for Personer, der staae paa det laveste Trin af Statstjenesten, kan der ingenlunde sluttes til de egentlige Embedsmænd; den Tillid og Agtelse, disse bør nyde i Staten, kunde aldeles ikke bestaae med en saadan Adfærd. En anden Sag er det, at en Embedsmand, naar Nogen forsøgte at bestikke ham, kunde indlade sig derpaa, for derved desbedre at skaffe Beviis mod den, der foretog sig denne ulovlige Handling. Men det maatte da ueftergivelig paaligge ham, ved det snareste muligt for sine Foresatte at anmelde det Foregaaede, eller paa anden betryggende Maade, at lægge sine Hensigter for Dagen, ligesom det og er klart, at han ingenlunde selv maa beholde, hvad han i saa Maade har modtaget.

Iøvrigt er Sportelreglementet af 22de Marts 1814 §. 160 uden Tvivl lige anvendelig, hvad enten Retsbetjenten modtager Betaling, hvor intet tilkommer ham, eller han, hvor Betaling skal erlægges, modtager mere, end tilladt er. Det bør uden Tvivl og i det mindste analogisk anvendes, hvor Douceur oppebæres, der aldeles ikke have Skikkelse af Betaling for specielle Embedsforretninger cfr. Frd. 4de Nov. 1720. Men, hvad de Retsbetjente angaaer, som, efter deres Embeders Natur, aldeles ingen Sportler have at oppebære, synes det, at større Strænghed maa anvendes, saa at de, hvor end ikke Omstændighederne ere saaledes be-

skafne, at Frd. 23de Octbr. 1700 kan anvendes, blive at straffe med Embedsforbrydelse. Dette findes i Særdeleshed bestemt i Reglement for Hof- og Stadsretten 15de Juni 1771 §. 15, og heri er der neppe, hvad Dommerne selv angaaer, skeet nogen Forandring ved de senere Sportellove. Det særskilte Sportelreglement for Lands-Over- samt Hof- og Stadsretten af 11te Marts 1812 §. 103 indskrænker sig udtrykkelig til de Embedsmænd, hvem Oppebørsel af Rettens Gebyhr er betroet, og at et lignende Udtryk ei er brugt i det nyere almindelige Sportelreglement 22de Marts 1814 §. 162, har sin Grund deri, at samme angaaer alle Retter, i Særdeleshed og dem, hvor Retsbetjentene selv beholde Gebyhret.

Forsaavidt enten selve Sportlerne eller visse dermed forbundne Afgifter tilfalde enten den egentlige Kongelige Casse eller Justitsvæsenets Fond, kan vedkommende Embedsmand ikke straffes, fordi han har oppebaaret for meget, naar dette kun er blevet vedkommende Casse beregnet tilgode. Sportelreglem. §. 162 siger udtrykkelig "til egen Fordeel oppebaaret". (cfr. Regl. 11te Marts 1812 §. 103). Men beholder han selv det for meget Oppebaarne eller en Deel deraf, bliver han at ansee efter nysnævnte §., i Overeensstemmelse med Omstændighederne enten efter dens første eller dens sidste Membrum. Saafremt han derimod underslaaer det, der tilkommer bemeldte Casse, straffes han efter Reglementets §. 160; men, da denne Forbry-

delse er aldeles forskjellig fra ulovlig Sportulering, bliver den at omhandle paa et andet Sted.

For det Tilfælde, at ulovlige Sportler modtages af Retsbetjentenes Fuldmægtige, indeholder Placat 21de Juli 1815 §§. 7 og 8 Reglen. Vel er denne Placats egentlige Gjenstand kun Pasgebyhret; men Udtrykkene i §. 7 tilkjendegive et almindeligt Princip, i hvis Følge Analogien af Lovgivningen om ulovlig Sportulering bør anvendes paa den Fuldmægtig eller Contoirbetjent hos en Embedsmand, der tager uhjemlede Betalinger for en Embedsforretning, og det saaledes, at, hvor Embedsmanden forbryder sit Embede, straffes en saadan med at erklæres uværdig til at befordres til noget offentligt Embede, eller at bruges som Medhjelp af nogen Embedsmand. Forresten har allerede 1—25—28 N. L. 1—23—31 viist, at Retsbetjentenes Fuldmægtige eller Tjenere ingen sær Betaling maae nyde i Anledning af Embedsforretninger (hvorved dog naturligviis den lovbestemte Sportel, som den foregaaende Art. 24 N. L. 27 hjemler Skifteforvalterens Tjenere, maa undtages); og den paafølgende Art. 29 N. L. 30 maatte uden Tvivl og hentydes paa den Embedsmand, som vidende lod sin Contoirbetjent modtage slige Betalinger. Ogsaa indeholder Slutningen af Sportelreglement 11te Juni 1788 et Forbud mod Douceurer til Embedsmændenes Betjente.

Sportelreglement 22de Marts 1814 er iøvrigt vel kun givet for det egentlige Danmark, men ikke for Colonierne eller Island og Færøerne. Paa de sidstnævnte Steder er derimod Sportelreglement 11te Juni 1788 anseet gjeldende, hvorefter altsaa vel og ulovlig Sportulering maa blive at straffe, skjøndt det dog vel kunde være problematisk, om ikke, i Analogie af Reglementet 1814, §. 162, den Formildelse kunde finde Sted, at den ved Reglem. af 1788 bestemte poena tripli bortfalder. For Kongens ostindiske Besiddelser bestemmer Sportelreglement 8de Jan. 1781 §. 28, at Skifteforvalteren eller Skifteskriveren, der tager uhjemlede Sportler, skal, foruden at tilbagegive det ulovlig Modtagne, bøde dobbelt saa meget til Zions Kirke og Fattigkassen, ja vel endog miste sin Bestilling efter Omstændighederne og Forbrydelsens Grovhed. For de danske vestindiske Øer gives derimod ingen særlig Straffebestemmelse med Hensyn til ulovlig Sportulering. Det kunde altsaa være Spørgsmaal, om man ikke sammesteds ligefrem skulde anvende D. L. 1—25—29, da denne ikke ved nogen der gjeldende Anordning er bleven forandret. Imidlertid turde det dog vel være rettest at anvende Reglement af 1814 §. 162, forsaavidt samme er mildere, da det ikke er, ved særdeles Anordninger for de vestindiske Øer, den ubetingede Embedsforbrydelse er bleven paabudet for ulovlig Sportulering sammesteds, men denne Straf kun har Hjemmel i den almindelige Landslov, hvorfore det og synes,

at Straffen paa Colonierne maa være formildet derved, at Lovgiveren ved Anordninger, givne for hans øvrige Lande, har erkjendt, at Straffen taaler Formildelse. At disse Anordninger ikke i det Hele ere indførte paa bemeldte Colonier, har sin Grund deri, at sammes Hovedindhold, nemlig Bestemmelsen af Sportlernes Størrelse, ikke der var passende. Man maatte uden Tvivl og, indtil Forordningen af 19de Decbr. 1800 for Danmark udkom, i foranførte Henseende tage Analogie her i Riget af Sportelreglementet for Norge af 11te Juni 1788. For et enkelt Tilfælde var dets Bud allerede forud udvidet til Danmark, nemlig ved Brandforsikkrings Anordn. for Landet 29de Febr. 1792 §. 3. Paa Kongens ostindiske Besiddelser kan der saa meget mindre være Tvivl om, at Reglementet af 22de Marts 1814 i foranførte Henseende kan anvendes, som de Bestemmelser, Sportelreglement 8de Jan. 1781 indeholder med Hensyn til Skifteforvalteren og Skifteskriveren vidner om, at den sædvanlige Straf kun er Bøder. Forsaavidt Sportelreglement af 22de Marts 1814 §. 162 bestemmer strængere Straf end Loven, kan den naturligviis ikke udvides til Steder, hvorfor den ikke er givet. Men det turde være Spørgsmaal, om ikke D. L. 1—25—29 blot har Hensyn til de Tilfælde, som omhandles i den første Deel af fornævnte §. i Sportelreglementet, og om den Embedsmand, der svigagtigen foregav sig berettiget til Sportler, der ikke tilkom ham, en Forbrydelse, der har megen Lighed med

den i Lovens 6—4—11 omhandlede, ikke allerede efter Loven maatte ansees med yderligere Straf, end den D. L. 1—25—29 bestemmer. Dette forudsat, maa Sportelreglement 22de Marts 1814 §. 162 sidste Membrum og kunne anvendes udenfor det egentlige Danmark.

Endnu kan anmærkes Placat 9de April 1783, det sætter Straf for en Handling, som indirecte indeholder ulovlig Sportulering, nemlig naar en Skriver vidtløftiggjør Acterne eller Udskrifterne ved at skrive færre Linier paa hver Side eller Bogstaver paa hver Linie, end befalet er. Straffen herfor er en Mulkt fra 10 til 50 Rdlr. efter Omstændighederne *), hvorhos det er paalagt Overdomstolene ex officio at have Tilsyn hermed, og i Overtrædelses Tilfælde mulktere Skriveren, hvad enten den Fornærmede derover klager eller ikke. Skjøndt denne Overtrædelse, baade i sin Hensigt og sine Følger, kommer overeens med ulovlig Sportulering, saa har dog Lovgiveren havt Grund til at behandle den med større Mildhed end denne For-

*) Efter en Mængde ældre Anordninger fandt tildeels større Strænghed Sted, da Skriveren i Gjentagelses Tilfælde forbrød sit Embede. See Rescript 8de Marts 1743 og Instrux for Overhofretten 14de Jan. 1778 §. 21, samt Rescript for de vestindiske Øer af 19de Septbr. 1760, efter hvilket Cassation dog kun alternative med Suspension fandt Sted for den gjentagne Forseelse.

seelse, deels fordi Feilen ligger aabenbar for Parternes saavel som Dommernes Øine og altsaa ei kan dølges, deels fordi det altid lader sig tænke, at den ikke er grundet i Forsæt at tilvende sig uhjemlet Fordeel, men blot i Mangel paa tilbørlig Opmærksomhed. Bemeldte Placat er vel i Henseende til Liniernes og Bogstavernes Tal forandret ved Reglement 22de Marts 1814 §. 158, men derimod med Hensyn til sit øvrige Indhold stadfæstet. For Resten følger det af sig selv, at Böder efter fornævnte Placat ei bør anvendes, forbi der paa en enkelt Side maatte mangle et par Linier eller paa enkelte Linier et Par Bogstaver, hvilket mueligen og kunde været godtgjort ved Overskud af Linier eller Bogstaver paa andre Steder. Kun, naar det sees, at Acten i det Hele er for vidtløftig skreven, bliver Skriveren at kalde til Ansvar. Vedkommende Dommere kunne naturligviis heller ikke være pligtige til at føre en smaalig Control med Liniers og Bogstavers Tal, men kun hvor det falder i Øinene, at Acten eller Udskriften er utilbørlig vidtløftig skreven, vil Placaten blive bragt i Anvendelse.

(Fortsættelsen følger.)

Domme, afsagte ved den Kongelige Lands-Over- samt Hof- og Stadsret i Kjøbenhavn.

No. 1.

Ubeføiede Indsigelser mod en engang frivillig erlagt Betalings Gyldighed. Mortification paa en ugrundet Beskyldning, forbunden med Mulkt over den Skyldige.

I Sagen:

Peder Pedersen Marcher, Opsynsmand ved Arbeidshuset i Rønne,

contra:

Peder Koefoed.

(Afsagt den 7de Aug. 1820).

Forsaavidt Citanten Peder Pedersen Marcher, Opsynsmand ved Arbeidshuset i Rønne, under nærværende i første Instants ved Nørre Herredsting paa Bornholm behandlede og paakjendte Sag, har saggivet

Indstævnte Peder Koefoed til at godtgjøre sig Differencen imellem Sølv- og Navneværdie af en af ham (Citanten), under 22de Mai 1814 udstædt og den 11te Nov. s. A. indfriet Obligation med første Prioritets Panteret i den 21de Selvejergaard i Røe Sogn, stor 666 Rbd. 4 Mk., maa hans Paastand, endog blot af den Grund ansees ubeføiet, at han, saavel ved Yttringerne i sit Indlæg til Underretten af 9de Octbr. 1818, hvor han benægter, uden Vægring, at have indfriet Obligationen quæstionis, som end mere ved den, i et den 13de Nov. s. A. optaget Tingsvidne, til Vidnerne fremsatte femte Qvæstion i al Fald har indrømmet, at han har været vidende om, at Obligationen ved dens Udstædelse ikkun lød paa Navneværdie, og altsaa, ved desuagtet at afgjøre Fordringen med et lige Beløb i Sølvværdie, maa antages enten at have erkjendt sig pligtig, eller i det mindste samtykket i en saadan Afgjørelsesmaade, hvorved det saaledes maa have sit Forblivende.

At Citanten, som han anfører, ikke uden Vægring har indfriet Obligationen paa den nævnte Maade, kan intet gjøre til Sagen, da han ikke eengang har paasagt Indstævnte, at have anvendt imod ham nogen Slags Tvang, der kunde berettige ham til at vederkjge den stedfundne Afgjørelse. At isvrigt Citanten, om det endog forudsættes, at Obligationen oprindeligen ikkun har været stilet paa Navneværdie, gyldigen maatte kunne vedtage at indfrie den med en lige Sum

i Sølvværdie, kan in casu saameget mindre være nogen Tvivl underkastet, som det imellem Parterne er in confesso, at denne Obligation ikkun er en Fornyelse af en foregaaende for et lige Beløb i Sølvværdie under 29de Juni 1813 udstædt Obligation med Pant i den 9de Bornedgaard i Roe Sogn.

Vel har Citanten, med Hensyn til sidstnævnte Obligation, erindret, at samme, som grundet paa et i Sommeren 1813 erholdt Laan af 4000 Rdlr. D. C., formeentligen burde have været udstædt for Beløbet i Navneværdie, hvortil han for Overretten endnu har føiet den Bemærkning, at det ogsaa var ham ubekjendt, at denne Obligation er bleven udstædt i Sølvværdie.

Men, ligesom Indstævnte for berørte Laan maatte være beføiet til, efter Godtbefindende, at modtage Obligation i Sølvværdie eller Navneværdie, siden paa den Tid endnu ingen Sølvværdie Cours var sat, og altsaa ingen Forskjel fandt Sted imellem Sølvværdie og Navneværdie, saaledes er ogsaa Citantens Assertum her for Retten om, at det var ham ubekjendt, at Obligationen var udstædt i Sølvværdie, i Strid med hans Procedure for Underretten, in specie i Indlæg af 9de Octbr. 1818, og kan følgeligen ikke tages i Betragtning.

Den Deel af Citantens Paastand for Underretten, der var gaaet ud paa, at Indstævnte, som den, der formeentlig selv eller ved andre havde forfalsket hans udstædte Obligation ved deri at forandre Summen fra

Navneværdie til Sølvværdie, skulde ansees efter Anordningerne, har han ikke her for Retten inhæreret; hvorved den maa ansees frafaldet. Spørgsmaalet bliver derfor blot, om Underdommeren har havt tilstrækkelig Grund til at ansee Citanten for den saaledes imod Indstævnte fremsatte Sigtelse.

Hvad nu dette angaaer, da maa det foreløbigen bemærkes, at den omqvæstionerede Panteobligation ikke in originali er fremkommen for Overretten, saa at Retten ikke er istand til at afgjøre, om Citantens Paastand, at samme indeholder tydelige Spoer til Raderinger og Forandringer, eller Indstævntes Nægtelse heraf forholder sig rigtig; men i al Fald er ogsaa denne Omstændighed ikkun af liden Vægt; thi, om det endog antages, at Obligationen oprindeligen er udstædt i Navneværdie og Summen i samme senere forandret til Sølvværdie, saa er det dog ikke dermed beviist, at Indstævnte er skyldig i noget Falsum, efterdi den foregaaede Forandring muligen kan være skeet af Citanten selv eller dog med hans Samtykke, hvilket tvende under det forannævnte den 13de Nov. 1818 optaget Tingsvidne afhørte Vidners Forklaringer give al Grund til at antage at have været Tilfældet, i det disse Vidner eenstemmig have udsagt, at de en Dag i Aaret 1814 vare overværende ved en Samtale mellem Citanten og Indstævnte, under hvilken Sidstnævnte yttrede sig misfornøiet over, at den Obligation, som Citanten havde udstædt til ham og hvilken Parterne ere enige

om var den her under Sagen omhandlede, ikke var, saaledes som den ældre Obligation, der hæftede paa 9de Vornedgaard, og at Parterne da bleve enige om, at den skulde omskrives eller dertil vedhæftes høiere stemplet Papiir.

Det findes, efter disse Omstændigheder, at der retteligen ved Underretsdommen er givet Mortification paa den fremførte Sigtelse, og at derhos Citanten har forskyldt den ham derfor tilfundne Mulct af 20 Rbd. Sølv; thi om en større Mulct kan der ikke blive Spørgsmaal, da Indstævnte, endskjøndt han maa antages lovligen stævnet, ikke har givet Møde her for Retten, og altsaa ikke kan erholde Underretsdommen til sin Fordeel forandret, og af samme Grund bliver og bemeldte Dom at stadfæste, forsaavidt den har ophævet Processens Omkostninger.

Imod det Citantens beskikkede Sagfører ved Underretten af det Offentlige tilkjendte Sallarium findes intet at erindre.

Forsaavidt Sagen har været beneficeret attesteres det, at der ved Behandlingen i første Instants og Sagførelsen for begge Retter intet ulovligt Ophold har fundet Sted.

Processens Omkostninger her for Retten blive, efter Omstændighederne, at ophæve.

Thi kjendes for Ret: Herredstingsdommen bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger her for Retten ophæves.

Det Idømte at efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 2.

Et Søgsmaal om Erstatning for en Varehandels Misligholdelse forkastet, fordi de Paagjeldende ei havde oplyst sig at have lidt noget Tab derved.

I Sagen:

W. & S. Koppel,

contra:

Urtekræmmer C. W. Beck.

(Afsagt den 7de Aug. 1829).

Citanterne W. & S. Koppel søge under nærværende Sag Indstævnte Urtekræmmer C. W. Beck til at betale dem 2626 Rbdlr. 2 Mk. 10 ß. Sedler og Tegn, som, efter Afdrag af 68 Rbd., der ere betalte, udgjøre det resterende af den Erstatning, Citanterne formene at tilkomme i Anledning af et Partie Kaffe, de, ifølge Slutseddel af 22de Mai 1813, have afkjøbt Indstævnte, uden at denne til Forfaldstiden har præsteret det Solgte.

Hvad nu først angaaer Indstævntes Yttring om, at Citanterne skulde være ubeføiede til at fordre Erstat-

ning i Anledning af den ommeldte Handels Misligholdelse, fordi det ikke er oplyst, at de have været berettigede til Handel en gros, da bliver herved at mærke, deels at Citanterne have anført, at det ommeldte Indkjøb af 1000 Pd. Kaffe skete ikke til Handel, men til eget Forbrug, og deels at Søgsmaalet ikke gaaer ud paa, at Citanterne ville have Varene udleverede, men at de allene, saaledes som Placaten af 15de Marts 1814 §. 3 til Slutning, ommelder, gjøre Fordring paa Skades-Erstatning, hvorfor denne Indstævntes Yttring ikke findes at kunne komme i Betragtning.

Derimod kan Citanternes Paastand om at tillægges den ommeldte Skades-Erstatning af den Aarsag ikke tages til Følge, at det ikke er oplyst, at de ved Handelens Misligholdelse have lidt det Tab, de søge Erstatning for.

Deres Søgsmaal gaaer nemlig ikke ud paa, at erholde berørte Partie Kaffe udleveret, mod Erlæggelse af den derfor accorderede Betaling, hvortil de, efter den af Indstævnte indgaaede Forpligtelse, maatte være berettigede, saafremt de ellers vare qvalificerede til at afslutte en saadan Handel, men de fordre Differencen mellem den betingede Priis, og den der gjaldt paa den Tid Kaffeen skulde have været leveret, og, for at erholde dette, maatte de godtgjøre, at de virkelig havde lidt Tab af en saadan Sum, formedelst Contractens Misligholdelse, i det de til Brug, istedet for den Kaffe, de

ikke bekom af Indstævnte, havde maattet gjøre Indkjøb af Kaffe til en saadan Priis, at Erstatningssummen, beregnet efter det, Citanterne skulde give Indstævnte for Kaffeen, hvorom de havde sluttet Handel med ham, derved vilde udkomme; men det er saa langt fra, at de have beviist at have gjort et saadant Indkjøb, at de ikke eengang har paaberaabt sig det.

Det findes derfor, at Indstævnte maa blive at frifinde for Citanternes Tiltale i denne Sag, og blive Citanterne at tilpligte at betale Indstævnte Processens Omkostninger med 25 Rbd. Sølv.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte Urtekræmmer C. W. Beck bør for Citanterne W. & S. Koppels Tiltale i denne Sag frie at være.

Processens Omkostninger betaler Citanterne til Indstævnte med 25 Rbd. Sølv.

Det Idømte udredes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 3.

Adskillige Spørgsmaale om nogle Pantebeviisers Gyldighed og Pantets Omfang.

I Sagen:

Kjøbmand Christopher Bentzen,

contra:

Grosserer Nørregaard og Skifteforvalteren i Mølleforpagter Munthes Fallitboe.

(Afsagt den 7de Aug. 1820).

Da det i nærværende Sag, der fra Kjøbmand Christopher Bentzens Side procederes efter Hovedstævning og fra Grosserer Nørregaards Side efter Contrastævning, findes rigtigt, hvad Skifteforvalteren i Mølleforpagter Munthes Fallitboe har antaget, at Hovedcitantens Panterevers af 20de April 1816, hvorved almindeligt Pant er givet, ikke kan komme i Betragtning med Hensyn til det her under Sagen omhandlede i Møllegaarden i Holbek forefundne Inventarium og Foder samt Sæd m. m., siden bemeldte Revers ikke er læst ved Holbeks Byting, saa bliver der, for Hovedcitantens Vedkommende, kun Spørgsmaal om den anden til ham den 18de Aug. 1816 udstædte Panterevers, efter hvilken Hovedcitanten, saaledes som Skifteforvalteren ogsaa har antaget, vil tilkomme forlods Betaling i den for det solgte Inventarium indkomne Sum; thi hvad det angaaer, at denne Revers ikke har nogen saadan Paategning, som den 72de §. i Sportelreglementet af 22de Marts 1814 omtaler, da skjønnes det ikke, at en slig Paategning var fornøden paa en Obligation af den Beskaffenhed, som den her omqvæstionerede.

Vel har Contracitanten Grosserer Nørregaard paastaaet at have Pant i bemeldte Inventarium efter hans Obligation af 3die August 1816, men da denne Obligation ikke udtrykkelig lyder paa Inventariet, men kun paa Møllen og Besætningen, sees det ikke, at nysberørte Paastand kan være at give Medhold.

Fremdeles findes det rigtigt, hvad Skifteforvalteren har antaget, at Grosserer Nørregaard, foruden forløbs Betaling i den for Besætningen indkomne Sum, tillige maa være berettiget til at erholde den Leie, som af den pantsatte Møllegaard med Jorder indkommer, men at han derimod ikke kan have nogen Fortrinsret til den Sum, som ved den i Decbr. Maaned 1817 afholdte Auction er indkommen for Sæden og Foderet, saameget mere som det ikke er beviist, at samme er Afgrøde af Møllens Jorder.

I Overeensstemmelse med foranførte bliver den paaankede Decision i det Hele at stadfæste, dog med Tilføining, ifølge Contracitantens Paastand, at den Sum, hvortil Besætningen, hvori han har Pant, blev udbragt, er 132 Rbdlr., og ikke, som i Decisionen er anført, 130 Rbd. 1 Mk. 2 ß. Processens Omkostninger blive, efter Omstændighederne, at ophæve.

Thi kjendes for Ret: Skiftedecisionen bør ved Magt at stande, dog saaledes at den for de solgte Creature indkomne Sum ansættes til 132 Rbd.

Processens Omkostninger ophæves.

No. 4.

Priviligerede Fordringer kunne, uden for de i Forordningen om Politiet paa Landet af 25de Marts 1791, §. 18, omhandlede Tilfælde, ikke komme i Betragtning mod et, forend Boet blev taget under Behandling, erhvervet Udlæg.

I Sagen:

Garver Hellemann og Skytten Anders Rasmussen,

contra:

Skifteforvalteren i Garver Rasches Boe, Enken Berthelsen og Jomfrue Jantzen.

(Affagt den 14de Aug. 1820).

Da Citanterne, Garver Hellemann og Skytten Anders Rasmussen, forend Garver Rasch opgav sit Boe, havde erholdt Udlæg i og saaledes Eiendom over de Effecter, i hvis ved Auction udbragte Beløb de nu paastaae fortrinlig Betaling, saa er det heraf en Følge, at deres Paastand maae gives Medhold, og at de priviligerede Fordringer i Boet ikke, forend Udlægshaverne ere fyldestgjorte, kunne komme i Betragtning med Hensyn til det indkomne Auctionsbeløb; thi hvad angaaer de af Skifteforvalteren paaberaabte Anordninger, nemlig Forordningen af 25de Märts 1791 §. 18, og Placaten af 23de Juli 1819, da kan den første,

ter indeholder en Undtagelse fra en ellers almindelig Regel, ikke in casu have Indflydelse, og den sidste kan heller ikke komme til Anvendelse, hvor der er Spørgsmaal om Ting, der førend Boets Overgivelse til Skifteretten vare skilte fra Boet.

Processens Omkostninger blive, efter Omstændighederne, at ophæve.

Thi kjendes for Ret: Citanterne Garver Hellemann og Skytten Anders Rasmussen bør være berettigede til for deres Fordringer 312 Rbd. 48 ß. og 652 Rbdlr. 66 ß. Sedler og Tegn, at nyde Betaling fremfor de øvrige Creditorer i Garver Rasches Boe af Provenuet for de Effecter, som ved de under 15de Nov. f. A. afholdte Executionsforretninger ere dem udlagte og senere ved Auction ere solgte.

Processens Omkostninger ophæves.

No. 5.

Plakaten 6 Juni 1820 angaaende at de sædvanlige Omslags Terminer ei ere gjeldende for Bornholm, bør, som authentisk Fortolkning, nyde tilbagevirkende Kraft. Imidlertid bliver der dog, med Hensyn til Procedurens Virkninger, taget Motiv til Fordeel for den tabende Part deraf, at Sagen, førend denne Plakat, blev givet, ansaaes tvivlsom.

I Sagen:

Hermann Carlsen,

contra:

Bonden Hans Pedersen.

(Afsagt den 14de Aug. 1820).

Da Plakaten af 6te Juni d. A., om at de paa Sjelland med flere Øer gjeldende Omslagsterminer ikke ere at ansee gjeldende for Bornholm, maa, ifølge dens Udtryk, betragtes som en authentisk Fortolkning, og som saadan vil have tilbagevirkende Kraft, saa kan Contracitanten Bonden Hans Pedersen ikke fritages for, til Hovedcitanten Kjøbmand Hermann Carlsen at betale den paastævnte Obligation, i Overeensstemmelse med den passerede Opsigelse, og den paaankede inden Vesterherredsting paa Bornholm afsagte Dom vil altsaa være at stadfæste, dog med den Forandring, at Processens Omkostninger ophæves, og at Obligationen bliver at betale med Sølv efter dens Omskrivning og ikke med Sedler efter en Cours af 375 pC., thi at der ikke førend her ved Retten subsidialiter er gjort Indsigelser mod Betaling paa den sidstbemeldte Maade, vil ikke kunne komme Contracitanten til Skade, siden en saadan Indsigelse først blev fornøden, efterat Placaten af 6te Juni d. A. var udkommen, eftersom Contracitanten indtil den Tid kunde, efter hvad der ved flere denne Rets Domme er antaget, have ventet aldeles

Frifindelse paa Grund af, at Obligationen ikke var opsagt til en af Terminerne.

Processens Omkostninger her ved Retten blive ligeledes at ophæve.

Thi kjendes for Ret: Herredstingsdommen bør ved Magt at stande, dog saaledes, at Obligationens Beløb betales med Sølv, og at Processens Omkostninger ved Underretten ophæves.

Processens Omkostninger her ved Retten ophæves.

At efterkommes inden otte Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 6.

Grundsætningen om Tyvsstraf for den, der findes i uhjemlet Besiddelse af stjaalne Koster, kan ikke anvendes, hvor disse vel findes paa et ham tilhørende Sted, men paa et saadant, hvortil Andre kunne have frie Adgang. — Nogle Feil i Sagens Behandling anmærkede, uden at Vedkommende dog derfor drages til Ansvar.

I Sagen:

Procurator Koefoed, som Actor,

contra:

Tiltalte Huusmand Christen Larsen.

(Afsagt den 15de Aug. 1820).

Vel er det af flere Vidner eedeligen forklaret, at de i en Tiltalte Huusmand Christen Larsen tilhørende Brændestabel i Brudager Vænge have forefundet 4 Stk. Favnebrænde, som de bestemt kjendte at være borttaget af noget i Nærheden liggende og Kjøbmand Brandt i Svendborg tilhørende Brænde, ligesom og Sidstnævnte under Eed har udsagt, at fornævnte Brændestykker ere ham, imod Vidende og Villie, frakomne.

Dette findes imidlertid, med Hensyn til Bestemmelserne i Lovens 5—17—18, ikke at kunne afgive tilstrækkelig Grund til at fælde den Tiltalte som Tyv, hvem det ikke heller synes at kunne imputeres, at han har bortsolgt bemeldte Brændestykker, tilligemed det øvrige ham tilhørende Brænde, efterdi Sagen intet indeholder, hvoraf det kan sluttes, at han i denne Henseende har handlet mala fide, og det, under denne Forudsætning, er i og for sig rimeligt, at han maatte ansee hvad Brænde, der fandtes i hans Stabel, at være sig tilhørende.

Den indankede i første Instants ved Sunds Gudme Herreders Ret afsagte Dom, hvorved den Tiltalte i ovennævnte Henseende er fundet skyldig i Tyverie, bliver derfor derhen at forandre, at han for Actors Tiltale frifindes, og skjønnes det derhos ikke, at Sagens Omstændigheder ere saadanne, at han kan tilfindes at udrede Actionens Omkostninger, hvilke derfor af det Offentlige blive at tilsvare, tilligemed Salla-

rierne til de befalede Sagførere ved Underretten, som for Actor bestemmes til 5 Rbdlr. og for Defensor til 3 Rbdlr. Sølv.

Hvad Processualia betræffer, da have vel vedkommende Dommere overtraadt Forskrifterne i Forordningen af 15de Oct. f. A. §. 1, ved at tilstæde Actor og Defensor at overvære de i Sagen optagne Tingsvidner; ligesom Sagen ei heller burde have lidt det ved de tilveiebragte Attesters Erhvervelse forbundne Ophold, eftersom disse, naar de enten alle eller nogle fandtes nødvendige, burde, efter nysnævnte Anordnings §. 5. have været fremskaffede af Dommeren, imedens Forhørene fremmedes, og ei, som Tilfældet har været, af Actor, efter disses Slutning; endelig har og Underdommeren handlet urigtigt i at eedfæste de ved Præliminair-Forhøret afhørte Deponenter, forinden de havde aflagt deres Forklaringer; imidlertid findes det, efter Omstændighederne, og især da Tiltalte ei har været arresteret, at Vedkommende i dette Tilfælde kunne fritages for Mulkt.

Iøvrigt har under Behandlingen i første Instants intet ulovligt Ophold fundet Sted; og Sagførelsen for begge Retter har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Tiltalte Huusmand Christen Larsen bør for Actors Tiltale i denne Sag frie at være.

De af Actionen lovligt flydende Omkostninger, derunder indbefattet Sallarier til de ved Underretten

befalede Sagførere, som for Actor, Commissionair Molmarch, bestemmes til 5 Rbdlr. og for Defensor, Procurator La Cour til tre Rbdlr., begge Dele Sølv, blive af det Offentlige at udrede.

No. 7.

Forordningen 20de Febr. 1789, §. 4 og §. 5 anvendte. — Den skjærpede Straf for en Forbrydelses Gjentagelse finder Sted, uagtet den Dom, hvorved den Skyldige forhen var befundet i samme Forbrydelse, var paa den Tid, han begik nye Forbrydelse, indanket til høiere Ret, naar samme der siden bliver stadfæstet *). — Den, som alt har forbrudt sin Frihed for Livstid, kan ingen videre Straf komme til at lide for Tyvshælerie.

I Sagen:

Procurator Nyegaard, som Actor,

contra:

Arrestanterne Henning Hansen, Thomas Rasmussen og Peder Henning.

(Afsagt den 21de Aug. 1820).

Arrestanterne Henning Hansen og Thomas Rasmussen ere lovlig overbeviste at have, forsynede med Gevæ-

*) Cfr. Systematisk Udvikling af Begrebet om Tyverie og sammes juridiske Følger m. v. S. 131-132.

rer, gjort Indbrud hos Skovfoged Anders Wistesen og der bemægtiget sig et Uhr, efter at de først havde mishandlet bemeldte Wistesen og hans Søn. Forsaavidt det er sat under Qvæstion, om disse Arrestantere skulle ansees efter 6—16—1 eller 6—6—22, anmærkes det, at saadant ikke findes at kunne antages, siden deres Misgjerning ikke kan henføres til det species af Røverie, der omtales i det førstnævnte af disse Lovsteder, og de i alt Fald, hvad det sidste Lovsted angaaer, ikke kunne ansees at have havt andet end det eventuelle Forsæt at dræbe, der, efter Forordningen af 4de Marts 1690, præsumeres hos enhver, der om Natten gjør Indbrud i et beboet Huus.

Arrestanten Thomas Rasmussen, der ikke forhen er dømt efter den 4de §. i Forordningen af 20de Febr. 1789, vil altsaa kun være at ansee med Straf i Overeensstemmelse med bemeldte Paragraph.

Derimod bliver Arrestanten Henning Hansen, der, førend det her omtalte Indbrud foregik, var ved Under- og Overretten dømt efter den 4de §. i nysnævnte Forordning, hvilken Dom senere i Høiesteret er stadfæstet, at dømme efter den 5te §. i meernævnte Forordning, saavel for dette Indbrud, som for tvende andre, han ligeledes, efter Underretsdommens Afsigelse, har forøvet.

Den paaankede inden Fugelse Herredsret afsagte Dom, der har antaget det samme Resultat, som foranført, og hvis Bestemmelser med Hensyn til Erstat-

ningen og Actionens Omkostninger, ogsaa bifaldes, vil altsaa være, forsaavidt disse Arrestantere angaaer, at stadfæste.

Derimod bliver bemeldte Dom at forandre i Henseende til Arrestanten Peter Henningsen, der har været Medvider og Hæler med Hensyn til de af Henning Hansen forøvede Indbrud; thi, da Forordningen af 20de Febr. 1789 §. 7 ikke for Hælerie og Medviderie sætter nogen større Straf end Fæstningsarbeide paa Livstid, og denne Arrestant forhen er dømt efter den 4de §. i tidtnævnte Forordning, saa vil han ikke nu kunne være at belægge med nogen yderligere Straf, hvorhos det, forsaavidt hans Andeel i Indbruddet hos Wistesen angaaer, anmærkes, at Arrestanten forklarer, at Aftalen i Henseende til de medtagne Geværer var at skyde hen i Veiret med dem, for at afskrække hvem der maatte komme til. Actionens Omkostninger og Erstatningen bliver denne Arrestant dog pligtig at deeltage i. Under Sagens Behandling i første Instants og dens Førelse ved begge Retter, har ikke ulovligt Ophold fundet Sted.

Thi kjendes for Ret: Herredstingsdommen bør i Henseende til Arrestanterne Henning Hansen og Thomas Rasmussen ved Magt at stande. Arrestanten Peder Henningsen bør for Actors videre Tiltale i denne Sag frie at være, dog at han deeltager i Erstatnings Udredelse og Actionens Omkostninger i Overeensstemmelse med den paaankede Herredstingsdom.

Det Idømte udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, og det Øvrige efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 8.

Udstæderen af en Qvittering for Huusleie kjendt berettiget til at beedige, at der i den sammesteds angivne Tid var indløben en Feilskrift, hvilket hans Foregivende var bestyrket ved adskillige Omstændigheder, der aldeles ikke kunde bestaae med Indholdet af Qvitteringen saaledes som den var affattet, men derimod aldeles harmonerede med den af Udstæderen givne Forklaring om den Tid, hvortil Qvitteringen refererede sig, hvorhos Modparten havde under Proceduren gjort sig skyldig i Modsigelser.

I Sagen:

Commissionair Bohnum, som Mandatarius for Capitain-Lieutenant Raasløff,

contra:

Marschandiser Jacob Marcus Hartvig og Læderhandler Bernth Levin.

(Afsagt den 21de Aug. 1820).

De Indstævnte Marschandiser Jacob Marcus Hartvig og Læderhandler Bernth Levin, der, under nærværende Sag af Citanten Commissionair Bohnum

som Mandatarius for Capitain-Lieutenant Raasløff, ere sagsøgte, den første som Leier og den sidste som Cautionist og Selvskyldner, til at betale skyldig Huusleie med Skatter 275 Rbdlr. rede Sølv og 33 Rbdlr. 4 Mk. 8 ß. Sedler og Tegn for Halvaaret fra 25de Mai til 25de Novbr. 1819, foruden lovlige Renter og Processens Omkostninger, have paastaaet Frifindelse og Sagens Omkostninger sig tillagte paa Grund af, at den fordrede Leiesum m. v. allerede skal være betalt, og, til Understøttelse for dette Foregivende, fremlagt en af Citanten udstædt Qvittering, der vel under Proceduren er bortkommen, men som, efter hvad der er in confesso, var dateret den 31te Decbr. 1819, og indeholdt, at Leien (foruden tvende Summer for Skorsteensfeier- og Renovationspenge) var betalt fra Mai til Nov. s. A. efter Accord med 450 Rbdlr. Sedler.

Imidlertid har Citanten paastaaet, at den omhandlede Qvittering var udstædt for Leien fra Mai til Nov. 1818, og at den kun ved en Feilskrivt er dateret den 31te Dec. 1819 istedet for 31te Dec. 1818, hvilket, efter de under Sagen oplyste Data, heller ikke er uantageligt.

For det første opvækker det nemlig allerede Formodning for Rigtigheden af Citantens Foregivende, at Qvitteringen lyder paa 450 Rbdlr. i Sedler, hvilket netop var den i den ældre imellem Parterne for Aaret 1818 oprettede Leiecontract bestemte halvaarige Leieafgivt, istedetfor at det i den senere under 8de Febr. 1819

indgaaede Contract, paa hvilken Citanten grunder sin Paastand, er fastsat, at Leien, for Tidsrummet fra Mai 1819 til Nov. s. A., skulde erlægges med 275 Rbd. rede Sølv foruden ⅓ Deel af Skatterne, hvilken Sum, omsat i Sedler efter den i Slutningen af Aaret 1819 gjeldende Cours, ifølge hvad det er in confesso, langt fra ikke beløb sig til 450 Rbd. Sedler.

Vel er der nu fra Indstævntes Side, som Grund til den forhøiede Betaling, anført, at samme er bleven erlagt som en Slags Godtgjørelse, fordi Leien blev udredet i Terminer; men dette er endog af dem selv modsagt længere ned i samme Indlæg, hvor det i en anden Forbindelse hedder, at hele Beløbet blev betalt paa eengang. At Qvitteringen ved en Skrivfeil er dateret 1819 istedetfor 1818, bliver endmere sandsynligt derved, at den lyder paa tvende Summer for Skorsteensfeier- og Renovationspenge, hvilke Afgivter, ifølge den Forandring, den senere Contract af 8de Febr. 1819, blandt andet, har gjort i den ældre af 19de Febr. 1818, i den sidste Periode ikke længere skulde erlægges af Indstævnte. Hertil kommer endnu, at den fra de Indstævntes Side fremlagte Leiecontract for Aar 1818 af Citanten er forsynet med Paategninger betræffende 400 Rbd. i Sedler, der successiv ere afbetalte, hvornæst det i den seneste Paategning hedder "Resten er betalt imod speciel Qvittering for det Hele" og denne saaledes ommeldte Qvittering er det, Citanten paastaaer at være den samme som af ham er givet et urigtigt Da-

tum af 31de Decbr. 1819, hvorhos han gjentagne Gange har opfordret Indstævnte til at fremlægge nogen anden speciel Qvittering for 1818, men paa denne Provocation har Indstævnte ikke villet indlade sig.

Under disse Omstændigheder vil den Rettens Bedømmelse undetlagte Qvæstion blive at afgjøre ved Eed, der, saavel efter Sagens øvrige Beskaffenhed, som i Særdeleshed med Hensyn til de Modsigelser, der i Indstævntes Procedure finder Sted, bliver at aflægge af Citanten, i Overeensstemmelse med hans derom gjorte Tilbud. Beediger han Fordringens Rigtighed, vil den paastævnte Sum med Renter blive ham at tilkjende, hvorimod de Indstævnte i modsat Tilfælde for hans Tiltale maa frifindes.

Processens Omkostninger blive at ophæve.

Thi kjendes for Ret: Naar Citanten Commissionair Bohnum, efter foregaaende lovlig Stævning til Vedkommende, inden sit Værneting, med sin corporlige Eed bekræfter, at den af Indstævnte fremlagte Qvittering ved en Feilskrivt er dateret den 31te Dec. 1819 istedetfor 31te Decbr. 1818, og at han ikke har oppebaaret Leieafgivten med Skatter af de omhandlede Huusleiligheder for Halvaaret fra den 25de Mai til 25de Nov. 1819, bør de Indstævnte Marschandiser Jacob Marcus Hartvig og Læderhandler Bernth Levin, een for begge og begge for een, betale ham 275 Rbdlr. rede Sølv og 33 Rbdlr. 4 Mk. 8 ß. i Sedler og Tegn, med Renter 4 pC. af den første og 5 pC. af den sidste

Sum fra Klagens Datum til Forligelses-Commissionen den 24de Febr. sidstleden indtil Betaling skeer.

Men troster Citanten sig ikke til saadan Eed at aflægge, bør de Indstævnte for hans Tiltale i denne Sag frie at være.

Processens Omkostninger ophæves.

At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 9.

En Mand, som har modtaget Materialier til Anvendelse ved en Bygning, der tilhørte en anden Mand, og som har paategnet den derfor givne og paa ham stilede Regning, at Materialierne rigtigen vare leverede, uden da at gjøre nogen Bemærkning om, at det ei var ham, der havde at betale, gjør siden den Indsigelse, at Materialierne ei vare leverede paa hans Regning, og fremfører bestyrkende Data herfor, hvisaarsag Sagen afgjøres ved Citantens Eed.

I Sagen:

Kjøbmand Ahron Meyer,

contra:

Frederik Munck.

(Afsagt den 21de Aug. 1820).

Citanten, Kjøbmand Ahron Meyer, paaanker, under nærværende Sag, en ved Middelfart Byetingsret under

2den Nov. f. A. afsagt Dom i en Sag imellem ham og Indstævnte Frederik Munck, ved hvilken Dom Sidstnævnte, der af Citanten var søgsøgt til at betale, efter Regning for bekomne Materialier, 238 Rdblr. 5 Mk 2 ß. i Sedler og Tegn, er frifunden for Citantens Tiltale. Spørgsmaalet i Sagen gaaer ud paa, om de ommeldte Materialier ere, som Citanten yttrer, ham afkjøbte af Indstævnte, eller om det kan antages, at Materialierne ere leverede Justitsraad Sommer, hvilket Indstævnte siger at være Tilfældet.

Hvad nu dette Spørgsmaal angaaer, da maa det, saavel efter Proceduren for Underretten, som efter den Paategning, Indstævnte har givet Citantens Regning over de ommeldte Materialier, nemlig at de, saaledes som de ere anførte paa Regningen, virkelig ere leverede, antages at være in confesso, at Materialierne ere modtagne af Indstævnte, hvoraf igjen maa følge, at det maatte paaligge ham at godtgjøre, at det forholder sig saaledes, som han yttrer, nemlig, at det ikke er paa hans egne Vegne, men i en andens Navn, han har imodtaget meerbemeldte Materialier; men et saadant Beviis har han ikke under Sagen præsteret; thi det ene Vidne, som har afgivet Forklaring om, at enkelte af de paa Regningen anførte Materialier ere af Vidnets Mester begjærte hos Citanten paa Justitsraad Sommers Regning, kan ikke være tilstrækkeligt Beviis herfor.

Imod Indstævnte taler ogsaa, at han, ved at give Regningen Paategning om, at Materialierne vare leverede, ingen Bemærkning har gjort med Hensyn til, at Regningen var stilet paa ham som Debitor, hvilket han, naar han ikke vilde erkjende sig forpligtet til at betale Regningens Beløb, strax burde have erklæret urigtigt, naar han iøvrigt indlod sig paa at erkjende Regningens Rigtighed, hvortil kommer, at han ikke ved Underretten har benægtet Rigtigheden af hvad Citanten har yttret om, at han ved Forligelses-Commissionen skulde have erkjendt Fordringens Rigtighed.

Da imidlertid Sagens Omstændigheder og in specie det ovenanførte Vidnes Udsagn, sammenholdt med at Justitsraad Sommer er Eier af den Gaard, hvortil Materialierne ere brugte, og med hvis Opførelse Indstævnte har havt Tilsyn, opvække Formodning om, at det forholder sig saaledes, som Indstævnte, uden dog at kunne bevise det, har opgivet, nemlig at Materialierne er tagne paa Sommers Navn, findes det rigtigt at paalægge Citanten med Eed at bekræfte, at dette ikke har været Tilfældet, saa at Indstævnte kun tilpligtes at betale det paastævnte Beløb, hvis denne Eed af Citanten aflægges; i hvilket Tilfælde Processens Omkostninger blive at hæve, hvorimod han, naar Eeden ikke aflægges, bliver at frifinde for Citantens Tiltale, ligesom Citanten da bliver at tilpligte at betale Indstævnte Processens Omkostninger her for Retten med 20 Rbd. Sølv, hvormed bliver at forholde i Over-

eensstemmelse med det Indstævnte forundte beneficium paupertatis, samt udrede til hans befalede Sagfører her ved Retten, Prøve=Procurator Nyegaard, i Sallarium 8 Rbd. Sølv, og til hans befalede Sagfører ved Underretten Procurator Christensen, lige saa meget, hvilket sidstnævnte Sallarium, hvis Eeden aflægges, bliver at udrede af det Offentlige.

Under den befalede Sagførelse og Sagens Behandling ved Underretten, har intet ulovligt Ophold fundet Sted. Den befalede Sagførelse her ved Retten har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Naar Citanten Kjøbmand Ahron Meyer, efter foregaaende lovlig Omgang, med sin corporlige Eed bekræfter, at de paa den paastævnte Regning, dateret 17de August 1818, anførte Materialier, ere af ham leverede til Indstævnte Frederik Munck paa dennes egen og ikke paa Justitsraad Sommers Regning, bør Indstævnte til ham betale Regningens Beløb 238 Rbdlr. 5 Mk. 2 ß. i Sedler og Tegn, med Renter 5 pC. deraf fra Datum af Klagen til Forligelses-Commissionen, den 13de Januari f. A., indtil Betaling skeer, og bør i dette Tilfælde Processens Omkostninger være ophævede. Trøster han sig derimod ikke til at aflægge en saadan Eed, bør Indstævnte for hans Tiltale i denne Sag frie at være, hvorimod han da bør betale Indstævnte Processens Omkostninger her for Retten med 20 Rbd. Sølv, hvormed bliver at forholde i Overeensstemmelse med det

Indstævnte forundte beneficium paupertatis; ligesom han i samme Tilfælde bør betale til Indstævntes befalede Sagfører her ved Retten Prøve-Procurator Nyegaard i Sallarium 8 Rbdlr., og til Indstævntes befalede Sagfører ved Underretten Procurator Christensen, lige saa meget, hvilket sidstnævnte Sallarium, hvis Eden aflægges, bliver at udrede af det Offentlige.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 10.

En Benægtelse af en Doms lovlige Forkyndelse modbeviist ved Stævnevidnernes Attestation. — Feil i en Persons Navngivelse kan ikke betage et Document sin Retskraft mod den Paagjeldende, naar Individets Identitet dog er utvivlsom. — En anden ubeføiet Indsigelse, hentet af en Feilskrift.

I Sagen:

Oberstlieutenant Johannes Emil Adeler,

contra:

Fabriqueur Turnbull.

(Afsagt den 28de Aug. 1820).

Forsaavidt Citanten Oberstlieutenant Johannes Emil Adeler grunder sin Indsigelse imod den paaankede Executionsforretning derpaa, at Giæsteretsdommen, hvor-

efter Executionen er foretaget, formeentlig ikke har været Citanten lovlig forkyndt, i det Stævningsmændene blot skulde have leveret en Udskrivt af Dommen, men uden at oplæse Dommen for Citantens Tjener, som var tilstæde, bliver at mærke, at det saavel i Fogdens Eragtning, som i det af Indstævnte Fabriqueur Turnbull her for Retten fremlagte Indlæg er anført, at Stævningsmændene, ved Paategning paa den Udskrift af Dommen, som af dem er forkyndt paa Citantens Boepæl (hvilken Udskrivt ikke har været fremlagt her for Retten) have attesteret Dommens lovlige Forkyndelse, og da Citanten ikke har benægtet, at berørte Udskrift er forsynet med en saadan Paategning af Stævningsmændene, maa dette antages at være in confesso imellem Parterne, og den af Stævningsmændene saaledes afgivne Attest kan ikke svækkes ved Citantens ovenanførte ubeviste Benægtelse af, at Forkyndelsen er skeet paa lovlig Maade.

Naar Citanten dernæst paaberaaber sig, at hans Navn i den Udskrivt af Dommen, som er leveret paa hans Boepæl, er anført urigtigt, i det han deri er benævnt Johan Emil Adler, i Stedet for at hans rette Navn er "Johannes Emil Adeler", da maa hans herpaa grundede Indsigelse mod Executionsforretningens Lovlighed ligeledes bortfalde, siden han, saavel ved at committere Een til at møde for ham i Gjæsteretten, som ved det han, under Executionsforretningen, har bemærket om Sagen i det Hele og ved hans Ved-

gaaelse af, at være i Besiddelse af det Gulvteppe, som var Gjenstand for Søgsmaalet, har erkjendt, at han vidste, at det var ham Sagen angik. Ligesaalidt kan det komme i Betragtning, at der i den ommeldte Udskrift af Dommen med Hensyn til Tiden, naar det Idømte skulde være præsteret, er anført ved en Feilskrivning "inden" i Stedet for "efter" dens Forkyndelse; thi om denne Feilskrivning end ligelebes maatte være indløben i den Udskrivt af Dommen, som er forkyndt paa Citantens Bopæl, har han dog ingen Grund til Klage desangaaende, siden Executionen ikke derfor er foretaget tidligere end den efter Anordningerne maatte.

Den paaankede Executionsforretning og derunder affagte Eragtning vil derfor, forsaavidt den har været Gjenstand for Paaanke, blive at stadfæste, hvorhos Citanten vil blive at tilpligte at betale Indstævnte Processens Omkostninger her for Retten med 16 Rbd. Sølv; ligesom han og, da han ikke i de af ham gjorte Indsigelser kan antages at have havt rimelig Grund til at paaanke Sagen, vil, i Medhold af Placaten 11te Aug. f. A., være at idømme en Mulct af 10 Rbdlr. Sølv til Justitskassen for unødig Trætte.

Thi kjendes for Ret: Den paaankede Executionsforretning med derunder affagte Eragtning bør, forsaavidt paaanket er, ved Magt at stande.

Processens Omkostninger her for Retten betaler Citanten Oberstlieutenant Johannes Emil Adeler til

Indstævnte Fabriqueur Turnbull med 16 Rbd. Sølv, hvorhos han betaler til Justitskassen for unødig Trætte 10 Rbd. Sølv.

Det Idømte udredes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 11.

En Forening om, at Sælgeren vil bære de paa Eiendommen hvilende Skatter, kan ligesaa lidet være Oppebørselsbetjenten, der, efterat Skatterne ere forældede, paa sin egen Regning, indtaler samme, som den Kongelige Kasse til Hinder i at holde sig til Eieren.

I Sagen:

Justitsraad og Amtsforvalter Bierg,

contra:

Gaardmand Haagen Andersen.

(Affagt den 28de Aug. 1820).

Vel har Indstævnte Gaardmand Haagen Andersen, der under nærværende, i første Instants ved Ramsøe Thune Herreders Ret paakjendte Sag, søges af Citanten Justitsraad og Amtsforvalter Bierg til at betale 254 Rdlr. 31½ ß. for Skatter og Afgivter for 1811 til 1818, fremlagt et Skjøde af 14de Juni 1792, hvorefter Eieren af Cathrineberg skal have paataget sig at

betale Skatterne af hans Gaards Jorder, der dengang endnu ikke vare satte i særskilt Hartkorn; men da det allerede paa den Tid, bemeldte Skjøde blev udstædt, var, ifølge Placaten af 2den Aug. 1786, utilladeligt at sælge og kjøbe Jordstykker, der ikke forud vare ansatte til Hartkorn, saa kan Indstævnte ikke, efter at saadan Ansættelse senere er skeet, med Hensyn til tredie Mand paaberaabe sig den forbemeldte Forening med Cathrinebergs Eier, hvorimod han hos denne maae søge sin Regres for hvad han imod Skjødet kommer til at betale, i hvilken Henseende det intet gjør til Sagen, at Skatterne, hvorom her er Spørgsmaal, som forældede, have tabt den i selve Eiendommen tilstaaede Fortrinsret, da Amtsforvalteren dog for sin Person, ligesaalidet som om Skatterne indtales i Kongens Navn, kan være bunden ved Foreningen med Cathrinebergs Eier, og den personlige Forpligtelse til Skatternes Svarelse, maae paahvile Gaardens Eier med Hensyn til enhver, der ikke ved hiin Forening er bunden. Processens Omkostninger for begge Retter bliver Indstævnte pligtig at betale.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte Gaardmand Haagen Andersen bør til Citanten Justitsraad og Amtsforvalter Bjerg betale de paastævnte 254 Rbd. $31\frac{1}{2}$ ß. i Sedler og Tegn med Renter 5 pC. deraf fra 20de Nov. f. A. indtil Betaling skeer, samt Processens Omkostninger for begge Retter med 30 Rigsbankdaler Sølv.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 12.

Den af en ældre Obligation tagne ulovlige Rente kan ei virke Aagerlovens Anvendelse med Hensyn paa den fornyede Obligation, hvorved hiin ældre er indfriet. Mundtlig betingede men ei erlagte Renter kunne ei heller paadrage Aagerstraf. En paa Sølv lydende Obligations Beløb, paa Grund af en fra Indstævntes Side opgiven og fra Citantens ei benægtet Omstændighed, kun tilkjendt denne med en lige Sum i Sedler.

I Sagen:

Glarmester Bendixen.

contra:

Muurmester R. Ulriksen og Vognmand H. Lind.

(Afsagt den 28de Aug. 1820).

I nærværende Sag, hvorunder de Indstævnte Muurmester R. Ulriksen og Vognmand H. Lind søges til, den første som Hovedbebitor og den sidste som Cautionist og Selvskyldner, at indfrie en under 10de Mai 1819 udstædt paa 500 Rbd. Sølv lydende Vexelobli-

betale Skatterne af hans Gaards Jorder, der dengang endnu ikke vare satte i særskilt Hartkorn; men da det allerede paa den Tid, bemeldte Skjøde blev udstædt, var, ifølge Placaten af 2den Aug. 1786, utilladeligt at sælge og kjøbe Jordstykker, der ikke forud vare ansatte til Hartkorn, saa kan Indstævnte ikke, efter at saadan Ansættelse senere er skeet, med Hensyn til tredie Mand paaberaabe sig den forbemeldte Forening med Cathrinebergs Eier, hvorimod han hos denne maae søge sin Regres for hvad han imod Skjødet kommer til at betale, i hvilken Henseende det intet gjør til Sagen, at Skatterne, hvorom her er Spørgsmaal, som forældede, have tabt den i selve Eiendommen tilstaaede Fortrinsret, da Amtsforvalteren dog for sin Person, ligesaalidet som om Skatterne indtales i Kongens Navn, kan være bunden ved Foreningen med Cathrinebergs Eier, og den personlige Forpligtelse til Skatternes Svarelse, maae paahvile Gaardens Eier med Hensyn til enhver, der ikke ved hiin Forening er bunden. Processens Omkostninger for begge Retter bliver Indstævnte pligtig at betale.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte Gaardmand Haagen Andersen bør til Citanten Justitsraad og Amtsforvalter Bjerg betale de paastævnte 254 Rbd. 31½ ß. i Sedler og Tegn med Renter 5 pC. deraf fra 20de Nov. f. A. indtil Betaling skeer, samt Processens Omkostninger for begge Retter med 30 Rigsbankdaler Sølv.

At efterkommes indeu 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 12.

Den af en ældre Obligation tagne ulovlige Rente kan ei virke Aagerlovens Anvendelse med Hensyn paa den fornyede Obligation, hvorved hiin ældre er indfriet. Mundtlig betingede men ei erlagte Renter kunne ei heller paadrage Aagerstraf. En paa Sølv lydende Obligations Beløb, paa Grund af en fra Indstævntes Side opgiven og fra Citantens ei benægtet Omstændighed, kun tilkjendt denne med en lige Sum i Sedler.

I Sagen:

Glarmester Bendixen.

contra:

Muurmester R. Ulriksen og Vognmand H. Lind.

(Afsagt den 28de Aug. 1820).

I nærværende Sag, hvorunder de Indstævnte Muurmester R. Ulriksen og Vognmand H. Lind søges til, den første som Hovedbebitor og den sidste som Cautionist og Selvskyldner, at indfrie en under 10de Mai 1819 udstædt paa 500 Rbd. Sølv lydende Vexelobli-

gation, er der mod Citanten Glarmester Bendixen fremsat Aggersigtelse.

Men, forsaavidt denne Sigtelse gaaer ud paa, at Citanten skulde have beregnet sig ulovlige Renter af den paastævnte Capital, vil samme ikke kunne komme i Betragtning, siden Indstævnte Muurmester N. Ulriksen i det optagne Politieforhør selv har forklaret, at der ikke er taget Renter af den nu gjeldende Obligation, men kun af de ældre, hvoraf den sidste er en Fornyelse, og det, der er passeret med de ældre nu indfriede Obligationer, ikke her kan have Indflydelse.

Vel har bemeldte Muurmester Ulriksen derhos forklaret, at der mundtlig er betinget, skjøndt endnu ikke erlagt, ulovlige Renter af den nu gjeldende Obligation, men dette vil heller ikke kunne bevirke Aagerstraffens Anvendelse, da Frd. af 14de Mai 1754 fordrer, at Renten skal være betalt og erlagt, og der ikke derfra, at samme Forordning dog anseer det for Aager, naar nogen blot har taget Forskrivning for en høiere Sum end han virkelig har udlaant og givet fuldkommen Valuta for, kan gjøres nogen Slutning til det her omtalte Tilfælde, eftersom Aarsagernes Lighed mangler, siden Debitor, hvor der blot mundtlig er betinget ulovlige Renter, aldrig kan nødes til at betale dem, naar han ikke godvillig vil, hvorimod det modsatte er Tilfældet, naar de ulovlige Renters Beløb er lagt til Capitalen og indbefattet under Gjeldsbevisets paalydende Sum.

Fremdeles har R. Ulrikſen formeent, at Citanten har gjort ſig ſkyldig i Aager ved, da den ældre Vexelobligation under 10de Mai f. A. blev fornyet, at omſætte ſammes Seddelbeløb til en lige Sum i Sølv, men ſiden Courſen paa Sølv og Sedler den Tid var Pari, er det udenfor Tvivl, at ingen Aagerforſeelſe derved er begaaet.

Derimod findes det, at Citanten kun kan erholde den paaſtævnte Obligation betalt med 500 Rbdlr. i Sedler. Muurmeſter Ulrikſen har nemlig foregivet, at han førſt i Retten fik Kundſkab om at Obligationen lød paa Sølv, og hans Procedure maa ſaaledes anſees at gaae ud paa, at Citanten, ham uafvidende, har ſtilet Obligationen paa Sølv, og at den, i Tillid til, at den var overeensſtemmende med den ældre, er bleven underſkreven.

Men, naar dette er Tilfældet, hvilket maa antages, da Citanten ikke har benægtet Ulrikſens Foregivende om førſt i Retten at have faaet Kundſkab om at Obligationen lød paa Sølv, ſees det ikke, at Citanten kan have Føie til at erholde andet end Sedler ſom foranført; thi, omendſkjøndt det ikke i ſig ſelv var ulovligt at omſætte Seddelbeløbet til en lige Sum i Sølv, maatte ſaadant dog ſkee med Debitors Samtykke, der enten udtrykkelig maatte indeholdes i en foregaaende Aftale, eller ſiltiende maatte ligge i, at Debitor, førend han underſkrev, gjorde ſig bekjendt med Obligationens Indhold, men hvoraf ingen af Delene her kan

antages, at have Sted, da Citanten, som forbemeldt, ikke har modsagt Ulrikssens Foregivende om, naar han først fik Kundskab om den foregaaede Forandring *).

Processens Omkostninger blive, efter Omstændigheder, at ophæve.

Thi kjendes for Ret: De Indstævnte Muurmester R. Ulrikssen og Vognmand H. Lind bør indfrie den paastævnte under 10de Mai 1819 udstædte Vexelobligation, og een for begge og begge for een, den første som Hovedbebitor, og den sidste som Cautionist og Selvskyldner, til Citanten Glarmester Bendixen betale dens paalydende Capital 500 Rbdlr. Sølv med en lige Sum i Sedler, samt Renter 4 pC. deraf fra Datum af Klagen til Forligelses-Commissionen den 2den Sept. f. A. indtil Betaling skeer.

Processens Omkostninger ophæves. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

*) Herved lod sig dog bemærke, at Citanten ei havde Anledning til at søge videre Beviis for Debitors Vedtagelse af Gjeldens Omsætning i Sølv end det, som laae i Underskriften, og at denne maatte være lige bindende, hvad enten Debitor havde lagt Mærke til hvad han underskrev, eller ikke, og det saa meget mere, som han, hvis Debitor havde erklæret ei at ville indgaae hiint Vilkaar, havde havt det i sin Magt at indfordre Capitalen, og ved et nyt Udlaan benytte Pari Coursen.

No. 13.

Procedure til et Dokuments Ugyldiggjørelse, fordi Udstæderen skal have manglet Fornuftens fulde Brug; hvilket dog ikke findes tilstrækkelig beviist.

I Sagen:

Urtekræmmer J. P. Lind, som beskikket Værge for Enken Anne Sundbye fød Webye.

contra:

Lieutenant Nielsen og Isaach Israel Pollach.

(Afsagt den 28de Aug. 1820).

Citanten Urtekræmmer J. P. Lind har, som beskikket Værge for Enken Anne Sundbye, fød Webye, anlagt nærværende Sag, hvorunder han søger de Indstævnte Lieutenant Nielsen og Isaach Israel Pollach tilfundne, enten in solidum at udlevere til ham i bemeldte Egenskab trende denne tilhørende Depositokasse-Obligationer No. 21,022, 22,443 og 22,444 hver lydende paa 1000 Rbd. S. V. med resterende Renter fra 11te Juni 1814, eller og paa lige Maade betale Citanten 3000 Rbdlr. S. V. med Renter 2 pC. S. V. fra 11te Juni 1814, indtil Betaling skeer, samt denne Processes Omkostninger.

De Indstævnte procedere derimod til Frifindelse for dette Søgsmaal, hvorhos Indstævnte Lieutenant

Nielsen, efter udtagen Contrastævning, har paastaaet Citanten tilpligtet, enten i uskadt Stand at tilbagelevere adskillige ham tilhørende Ting, som Citanten formeentligen skal have bortført fra hans Boepæl, eller og at betale sammes Værdie 239 Rbd. 4 Mk. Sedler med Renter af denne Sum fra Contraklagens Dato til Betaling skeer.

Bemeldte Contrasøgsmaal har imidlertid Lieutenant Nielsen erklæret her under Sagen at ville frafalde, under den Forudsætning, at nærværende Sag og Sagen No. 792 (under hvilken samme Contrafordring er fremsat) paa een Tid maatte blive optagne til Doms, og da dette har været Tilfældet bortfalder saaledes bemeldte Søgsmaal.

De under Hovedsagen omhandlede Depositokasse-Obligationer har Lieutenant Nielsen, ifølge hvad der imellem Parterne er in confesso, ved en under 9de Dec. 1814 udstedt Vexelobligation pantsat til Indstævnte Isaach Israel Pollach for et Laan stort 833 Rbd. 2 Mk. N. V., og bemeldte Obligationer ere derefter, da Betaling til Forfaldstiden udeblev, og efterat Pollach over Contracitanten havde erhvervet et Gjæsterets Forlig, og i Medfør deraf, havde ladet sig Obligationerne udlægge, af Pollach, foranstaltet bortsolgt ved offentlig Auction den 25de Mai 1815, hvor samme udbragdes til 1625 Rbd.

Sin Paastand om, at de Indstævnte in solidum tilfindes at udlevere berørte hans Myndling til-

hørende Obligationer, eller at betale sammes paalydende Beløb, har Hovedcitanten bygget derpaa, at et af Anne Sundbye under 16de Decbr. 1814 udstædt Document, hvori hun erklærede, at have bemyndiget Lieutenant Nielsen til imod Pantsættelse af de her omhandlede Obligationer, at optage det foranberørte Laan, skal af hende, der faa Dage efter af Kjøbenhavns Magistrat blev erklæret umyndig, være udstædte paa en Tid, da hun, formedelst Affindighed, ikke har været i Stand til at meddele noget retskraftigt Samtykke, og Rigtigheden af dette sit Anbringende har han formeent godtgjort, deels ved et inden denne Rets Vidnekammer under 20de Marts 1815 begyndt og den 17de Juli næstefter sluttet Tingsvidne, og deels ved en af Stadsphysicus Lund under 20de Dec. 1814 om Enkens Sindsforfatning meddeelt Attest.

Forsaavidt de under Vidneforhøret afgivne Forklaringer betræffer, maa det vel, ifølge disse, antages, at Enken Anne Sundbye i Tidsrummet fra den 23de Nov. til den 28de Dec. 1814, da hun var tilhuse hos Contracitanten, og i hvilket det herommeldte Document er bleven udstædt, stundom har viist en Adfærd og foretaget Handlinger, som røbede, at hun ikke var sin Fornuft mægtig, og ligeledes indeholder den forнævnte af Stadsphysicus udstædte Attest, at hun var i en aldeles affindig Forfatning. Men, ligesom Vidnernes Forklaringer ikke give tilstrækkelig Grund til at antage, at hun, i det hele omforklarede Tidsrum, har

lidt af nogen vedvarende Sindsforrykkelse, saaledes kan, af den paaberaabte Attest, heller intet i denne Henseende sluttes, da samme er grundet paa en Undersøgelse, som først, efterat det her omhandlede Factum er foregaaet, havde fundet Sted, og efter dens Udtryk blot kan antages at have Hensyn til den Forfatning, hvori hun ved Lægens Besøg hos hende forefandtes. Paa den anden Side er det derimod af tvende Mænd, der vare overværende ved Fuldmagtens Underskrivt af Enken, og da tillige meddeelte deres Underskrivt til Vitterlighed, under et inden Kiøbenhavns Politieret optaget Forhør, eedeligen forklaret, at de, der ved foregaaende Leiligheder havde talt med hende, ikke sporede paa den Tid hun meddeelte Underskriften, hos hende noget Kjendetegn, enten paa Drukkenskab (hvortil det er forklaret, at hun har været forfaldet) eller Vanvid, hvorimod hendes Adfærd ved denne Leilighed ikke var forskjellig fra hendes sædvanlige.

Da der saaledes fra Citantens Side ikke kan antages at være tilveiebragt Beviis for, at Enken Sandbye ved berørte Documents Udstædelse har befundet sig i en Forfatning, hvori hun ikke retsgyldigen kunde give noget Samtykke, hvilket Beviis maatte paaligge ham, siden Formodningen, eftersom Enken paa den Tid endnu ikke var erklæret umyndig, maatte være for at hun var habilis contrahendi, og Contracitanten har benægtet at have været vidende om, at hun skulde være sin Fornuft berøvet, saa vil Sidst-

nævnte være at tillægge den af ham paastaaede Frifindelse.

Det maa iøvrigt anmærkes, at, ligesom det tilnævnte Document viser, at Laanet paa Obligationerne skulde anvendes til Enkens egen nødvendige Underholdning, og det ogsaa i samme angives, at den imodtagne Sum til hende er leveret, saaledes er det ikke heller imod Contracitantens Benægtelse beviist, at han, paa anden Maade, end i Egenskab af hendes Fuldmægtig, har negotieret det ommeldte Laan, eller in specie selv tilvendt sig nogen Fordeel ved samme, saa at, om det end antages, at han, med Hensyn til at Enken, i det af Vidnerne omforklarede Tidsrum, har havt sit Ophold hos ham, ikke kunde være uvidende om, at hun til visse Tider leed af Sindssvaghed, det dog i alt Fald blot kan imputeres ham, at han ved, imod Pantsættelsen af hendes Obligationer, at forskaffe hende et Laan, som han kunde forudsee, at hun, under Anfaldet af hendes Sindssvaghed, muligen vilde gjøre en uhensigtsmæssig Anvendelse af, har viist Mangel af Omhue for hendes Tarv, hvilket Forhold imidlertid ikke i og for sig synes at kunne begrunde noget Regres-Søgsmaal imod ham, ligesom og hans Ansvar fra denne Synspunct ligger uden for det af Citanten paastævnte genus causæ, som blot angaaer Contracitantens formeentligen mislige Forhold, ved uden tilstrækkelig Adkomst at have tilvendt sig de her under Sagen

omhandlede Obligationer og paa denne Maade tilveiebragt sig Laan.

Indstævnte Isaach Israel Pollach, der sagsøges til, in solidum med Contracitanten, at udlevere de omhandlede Obligationer, paa hvilke Contracitanten hos ham har optaget det berørte Laan, vil ligeledes, ifølge sin Paastand, være at frisinde, da det ikke kan ansees at have været ham vitterligt, at Enken til nogen Tider, eller in specie til de Tider, Vexelobligationen og hendes Declaration er udstædt, har været sindssvag og dette forudsat, bemeldte Declaration, hvis Udstædelse, som allerede anmærket, er foregaaet Enkens Umyndiggjørelse, i Henseende til ham afgiver tilstrækkelig Hjemmel for det givne Laan og det derfor modtagne Pant.

Forsaavidt det af Hovedcitanten er erindret, at bemeldte Indstævnte formeentligen burde have underrettet ham om den til Vexelobligationens Indfrielse imod Contracitanten til Gjæsteretten indgivne Klage, samt om den, efter det i den Anledning indgangne Forlig, effectuerede Execution i Pantet, maa det bemærkes, at Forsømmelse af en saadan Anmeldelse i al Fald dog ikkun forsaavidt kunde paadrage Indstævnte Ansvar, som det maatte kunne forudsættes, at Hovedcitanten, for at afværge det med Obligationernes Salg muligen forbundne Tab, havde været villig til at fyldestgjøre Indstævnte for det, han derpaa havde laant; men at dette ikke har været Tilfældet, sees deraf, at

han ved den over Obligationerne afholdte Auction har ladet møde og protestere imod Auctionen, men uden at fremsætte et saadant Tilbud, ligesom han ikke heller under Sagen har avanceret, at han nogensinde, dersom han forud var bleven underrettet om den imellem de Indstævnte værende Sag, vilde have afværget Pantets Udlæg, ved at udbetale Pollach sin Fordring.

Sluttelігen bemærkes det, at under en, efter Hovedcitantens Requisition, hos Indstævnte Pollach den 4de April 1816 foretaget Arrestforretning, for at erholde Overskuddet af Obligationernes Auctions Provenue udbetalt, blev det imellem Parterne vedtaget, at Pollach, til Betryggelse for hvad Requirenten i saa Henseende ved endelig Dom maatte blive tilkjendt, skulde hos Kongens Foged deponere en Depositokasse-Obligation, stor 1000 Rbd.

Om bemeldte Overskud bliver der imidlertid ikke her under Sagen noget Spørgsmaal, da Hovedcitanten ikke i den Henseende har nedlagt nogen subsidiair Paastand.

Den af Contracitanten paastaaede Mortification paa et i Hovedcitantens Indlæg forekommende Udtryk, findes der, efter Omstændighederne, ingen Grund til at give.

Processens Omkostninger vil, efter Omstændighederne, være at ophæve. Ligesom Contracitantens Sagfører Procurator Lange har udviist et i flere Henseender urigtigt Forhold under Proceduren af nærvæ-

rende Sag, saaledes maa in specie de af ham den 21de Sept. 1818 og 1ste Mai 1820 forlangte Anstande paa Grund af Sagens Vidtløftighed imputeres ham.

Da han imidlertid, for et ligedan Forhold, under en anden Sag, som i Dag paadømmes, er bleven tilfunden en Mulct af 30 Rbdlr. Sølv, og der imellem bemeldte Sag og den nærværende finder den nøieste Forbindelse Sted, ligesom de under Proceduren stedse begge have fulgt hinanden, saa findes det, i Betragtning heraf, at Mulct her under Sagen ikke bør tilkjendes ham. Procurator Koefoed, der har været befalet Sagfører for Citanten, findes ikke at have gjort sig skyldig i noget saadant Ophold af Sagen, at Mulcts Idømmelse findes aldeles fornøden.

Thi kjendes for Ret: De Indstævnte Lieutenant Nielsen og Isaach Israel Pollach bør for Citanten Urkekræmmer Linds Tiltale i denne Sag frie at være.

Processens Omkostninger ophæves.

No. 14.

Anke over nogle Vidneqvæstioners Forkastelse, fundet for en Deel grundet, for en Deel ugrundet.

I Sagen:

Nicolai Carl Iversen,

contra:

Lands-Overrets Assessor, Bye- og Herredsfoged Wiborg.

(Afsagt den 28de Aug. 1820).

Efter dertil erhvervet Opreisning paaanker Citanten Nicolai Carl Iversen en under 14de Mai f. A. ved Faaborg Byetingsret afsagt Kjendelse i en Vidnesag imellem ham og Indstævnte Lands-Overrets Assessor, Bye- og Herredsfoged Wiborg, ved hvilken Kjendelse adskillige af de af Citanten fremsatte Spørgsmaale til Vidnerne, hvorved han vil oplyse Rigtigheden af endeel Ankeposter, han har fremsat imod Indstævnte i en til det Kongelige Danske Cancellie indgiven Klage, ere afviiste.

Hvad nu tvende af de ommeldte Qvæstioner, nemlig No. 19 i de til Vidnerne i Almindelighed fremsatte Spørgsmaale og den første af Qvæstionerne til Kjøbmand P. Jacobsen angaaer, da maae Underdommeren gives Medhold i, at disse maatte afviises, siden de ere udenfor den ommeldte Klage, der er Fundamentet for det Søgsmaal, som Indstævnte har anlagt mod Citanten, og denne sidste altsaa ikke, under dette Søgsmaal, hvor han blot procederer til Frifindelse for sig, kan gjøre noget Brug af hvad der, med Hensyn til Gjenstanden for disse Qvæstioner, maatte blive oplyst, siden ingen Anke, forsaavidt disse Puncter

betræffer, er gjort mod ham. At der ingen Indsigelse, som Citanten mener, skulde være gjort imod Fremsættelsen af det sidstnævnte af de tvende Spørgsmaale, kan ikke antages, da Indstævnte i hans Indlæg af 22de April f. A. paa det bestemteste har protesteret imod, at noget, der er udenfor Klagen, og altsaa udenfor den af ham udtagne og paa Klagen grundede Stævning, inddrages under Vidnesagen. Betræffende dernæst de øvrige Qvæstioner, som ere afviiste, nemlig 3, 4, 5, 8, 12, 13, 15 og 16, da findes det ikke, at kunne nægtes Citanten at erholde Vidnerne, forsaavidt disse Qvæstioner angaaer, afhørte; thi, om det end antages, som Indstævnte mener, at disse Spørgsmaale ikke kunne siges at være ganske bestemte, uagtet Citanten dog i Spørgsmaalene anfører bestemte Facta, som han tillægger Indstævnte, skjønt han ikke nævner Dagen, naar, eller Sagen, hvori de skulde have fundet Sted, saa maatte han dog være berettiget til at erholde Vidnernes Forklaring over dem, siden den af Indstævnte paaberaabte Bestemmelse i den 10de §. i Forordningen af 27de Sept. 1799, som skulde være til Hinder herfor, ikkun angaaer Beskyldninger, der ere fremførte i trykte Skrifter, og da derved en større Offentliggjørelse finder Sted, kan det ikke siges at være nogen fuldkommen paritas rationum, paa Grund af hvilken den ommeldte specielle Bestemmelse i Forordningen af 27de Sept. 1799 §. 10 skulde kunne anvendes i nærværende Tilfælde.

Ligesaalidt kan det bifaldes, hvad Underdommeren i sin Kjendelse har anført som Grund til, at han har afviist de ovenanførte Spørgsmaale, nemlig at de angaae Domme og Øvrighedsforretninger, hvis Lovlighed eller Ulovlighed kun kan bedømmes af den overordnede Domstol eller Øvrighed, thi naar Citanten sagsøges til Undgjeldelse, fordi han har tillagt Indstævnte Handlinger af dette Slags, som denne sidste paastaaer ikke at have gjort sig skyldig i, maae det ogsaa være Citanten tilladt at oplyse, hvad der er foregaaet og hvorpaa han har grundet sin Anke. Det findes derfor, at Citanten maa være berettiget til at faae de ovenanførte Spørgsmaale, med Undtagelse af de tvende førstommeldte, forelagte Vidnerne til Besvarelse.

Den af Citanten gjorte Paastand om Mortification findes ikke at kunne tages til Følge.

Den befalede Sagførelse har været forsvarlig.

Processens Omkostninger ophæves.

Thi kjendes for Ret: I Henseende til Qvæstionen No. 19 af de til Vidnerne i Almindelighed fremsatte Spørgsmaale og det første Spørgsmaal til Kjøbmand P. Jacobsen bør den paaankede Kjendelse ved Magt at stande, hvorimod Citanten Nicolai Carl Iversen bør være berettiget til at erholde Spørgsmaalene 3, 4, 5, 8, 12, 13, 15 og 16 forelagte Vidnerne til Besvarelse. Processens Omkostninger ophæves.

No. 15.

Execution i et Stamhuses Indtægter kan ikke være gjeldende for længere Tid end den, hvori den Vedkommende beholder Stamhuset i sin Besiddelse.

I Sagen:

Afgangne Lieutenant Sehestedts Enke
Edel Marie Sehested,

contra:

Forpagterne True og Soel.

(Affagt den 4de Sept. 1820).

Af de i de Indstævnte Forpagterne Trues og Soels her for Retten fremlagte Indlæg af 1ste Juli d. A. ommeldte forskjellige Poster, maa den, som angaaer 262½ Rbdlr. i Sedler og Tegn, der af de Indstævnte ere udbetalte efter Anviisning af Administrations-Commissionen for Broholm Gods, bortfalde, siden Sagen, forsaavidt denne Post angaaer, i første Instants er tabt for de Indstævnte, og disse ikke, efterat Appel af Citantinden, afgangne Lieutenant Sehestedts Enke Edel Marie Sehestedt, var foranstaltet, have udtaget Contrastævning, og altsaa ikke kunne faae nogen Forandring i Underretsdommen i Faveur af dem. Betræffende dernæst den anden Post, som angaaer 700 Rbd. 3 Mk. 12¾ ß. i Sedler og Tegn, hvorfor der, medens Citantindens afdøde Mand endnu levede, er gjort Exe-

cution i den Afgivt, hvilken de Indstævnte, som Forpagtere af Stamhuset Broholm, skulde erlægge til December Termin f. A., og som dengang, da Executionen fandt Sted, endnu ikke var forfalden til Betaling, da findes Citantinden at maatte gives Medhold i, at de Indstævnte have været uberettigede, til paa Grund af den skete Execution, at udbetale, efterat Forfaldstiden var forløben, berørte Afgivt til dem, som havde ladet foretage den ommeldte Execution, siden Citantindens Mand den Gang, Udbetalingen til hans Creditorer af meerbemeldte Afgivt fandt Sted, forlængst var afgaaet ved Døden, og Afgivten, som blev udbetalt, udgjorde Indtægter af Stamhuset for et Tidsrum, hvori dette allerede var overgaaet i Citantindens Besiddelse, saa at det, naar den skete Udbetaling skulde staae ved Magt, var Citantinden, der kom til at betale den Gjeld, der havde hvilet paa den forrige Eier af Stamhuset, hvortil hun ei kan være pligtig.

At Executionen er skeet paa en Tid, da Citantindens Mand endnu var i Live, kan ikke gjøre noget til Sagen, siden der ikke kunde skee Execution i mere, end han selv tilhørte, og kun til hans Dødsdag vare Indtægterne af Stamhuset hans Eiendom.

Ligesaalidt kan det komme i Betragtning, at han efter Bestemmelsen i 5—2—65 "i Nødstid" kunde pantsætte Indtægter for et vist Tidsrum; thi det er ikke oplyst, at de Betingelser, under hvilke en saadan Pantsætning allene med Retsvirkning kunde finde Sted,

in casu have været tilstæde, og det er desuden saa langt fra, at nogen saadan Pantsætning virkelig har fundet Sted, fra den forrige Eiers Side, eller at han har villet anvise Stamhusets Indtægter til Sikkerhed for Fordringen, at han tvertimod ved første Executionsforretning, hvor han selv var tilstede, gjorde Indsigelse imod Executionsforretningens Foretagelse. Det findes derfor, at de Indstævnte, der have udbetalt berørte Sum til de nævnte Creditorer, efterat de af Citantinden vare indklagede til Forligelses-Commissionen, angaaende deres Vægring for at præstere Betalingen til hende, maa, uagtet den skete Udbetaling, tilsvare hende dette Beløb.

Derimod kunne de Indstævnte ikke tilpligtes at betale de af Citantinden fordrede 37 Rbd. 1 Mk. 15⅞ ß. der udgjøre Renter af Hæftelsen til Rigsbanken; thi denne Hæftelse maa betragtes ligesom en anden Prioritet i Eiendommen, og Renterne af den kunne derfor, naar ingen udtrykkelig Bestemmelse derom finder Sted, ligesaalidt som Renterne af de øvrige Prioriteter, affordres Forpagteren, uagtet han, efter Contracten, skulde udrede de offentlige Byrder, der hvile paa Eiendommen, hvorunder denne Præstation ikke kan antages at være indbefattet.

Ifølge alt Foranførte ville altsaa de Indstævnte blive at tilpligte at betale Citantinden 963 Rbd. 12¼ ß. i Sedler og Tegn, hvoraf Renter ei ere paastaaede, og derfor ikke blive at tillægge, og blive de iøvrigt for hen-

des Tiltale i denne Sag at frifinde. Processens Omkostninger for begge Retter blive, efter Omstændighederne, at ophæve.

Iøvrigt bliver Kongens Kasses Ret at forbeholde med Hensyn til at det ikke kan sees, om den accepterede Anviisning af 24de Oct. 1819 indført i Acten Pag. 8 er skreven paa stemplet Papiir.

Thi kjendes for Ret: De Indstævnte Forpagterne True og Söel bør til Citantinden afgangne Lieutenant Sehesteds Enke Edel Marie Sehestedt betale 963 Rbdlr. $12\frac{1}{4}$ ß. i Sedler og Tegn, hvorimod de iøvrigt for hendes Tiltale i denne Sag bør frie at være.

Processens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Kongens Kasses Ret forbeholdes, med Hensyn til, at det ikke kan sees, om den accepterede Anviisning af 24de Oct. 1819, indført i Acten Pag. 8, er skreven paa stemplet Papiir.

Det Idømte udredes inden otte Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 16.

Naar Indsigelse mod de af Udlægshaveren forfattede Auctionsconditioner er fremsat for Auctions-Retten, og af denne, ved Kjendelse, fundet ugrundet, kan den Paagjeldende, ikke, uden at paaanke denne Kjendelse, procedere til Skades-Erstatning for det ham ved hine Conditioner tilføiede Tab.

I Sagen:

Lieutenant Peder Christian Dam,

contra:

Apotheker Mangar.

(Afsagt den 4de Sept. 1820).

Citanten Lieutenant Peder Christian Dam paaanker, under nærværende Sag, en ved Vesterherredsret paa Bornholm den 28de Oct. f. A. afsagt Dom i en Sag imellem ham og Indstævnte Apotheker Manger, hvorunder han har søgt Sidstnævnte til, foruden at have tabt sin Ret til videre Krav paa Citanten, at give ham Erstatning for det Tab, han skal have lidt derved, at en ham tilhørende Gaard, hvori Indstævnte for sit Tilgodehavende hos Citanten havde ladet gjøre Execution, er, efter Foranstaltning af Indstævnte, bortsolgt ved offentlig Auction, under Betingelser, som han formener tildeels at være stridende mod Anordningerne, og paa Grund af hvilke Gaarden formeentlig ikke er

udbragt til en saa høi Sum, som let ellers kunde ventes, der vilde været budt for den.

Hvad nu denne Sag angaaer, da, siden Citanten, under den ommeldte Auctionsforretning, har gjort Indsigelse imod det formeentligen Ulovlige i Auctionsconditionerne, og Auctionsretten derefter har affagt en Kjendelse, hvorved den har forkastet Citantens Indsigelse, og tillagt Auctionen Fremme efter de ovenmeldte Conditioner, saa maatte det paaligge Citanten, naar han var utilfreds med den affagte Kjendelse, at paaanke denne for Overretten, hvorimod han ikke, saalænge Auctionsforretningen er usvækket, kan, ved et særskilt Søgsmaal, fordre Erstatning af Reqvirenten af Auctionen med Hensyn til, at Auctionsconditionerne skulde være ulovlige, uagtet de ved den affagte Kjendelse ere sanctionerede som lovlige; thi at Citanten, ved Kjendelsen, er reserveret enhver ham formeentlig tilkommende Ret, gaaer, som ogsaa Kjendelsen iøvrigt viser, ikke ud paa, at Auctionsretten vilde lade det være uafgjort, hvorvidt hans Paastand var grundet eller ei, hvorfor denne Bestemmelse i Kjendelsen ikke kan paaberaabes af Citanten som Hjemmel for hans Søgsmaal, da den ikke angaaer det, hvorom her er Spørgsmaal.

Efter det saaledes Anførte, vil Underretsdommen, hvorved Indstævnte er frifunden for Citantens Tiltale, blive at stadfæste.

Processens Omkostninger her for Retten bliver Citanten at tilpligte at betale Indstævnte med 20 Rbd. Sølv; hvormed bliver at forholde i Overeensstemmelse med det Indstævnte forundte beneficium paupertatis. Under den befalede Sagførelse og Sagens Behandling ved Underretten, har intet Ophold, som kan bevirke Ansvar, fundet Sted.

Her ved Retten har den befalede Sagførelse været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Herredstingsdommen bør ved Magt at stande.

Processens Omkostninger her for Retten betaler Citanten Lieutenant Peder Christian Dam til Indstævnte Apotheker Mangor med 20 Rbd. Sølv; hvormed forholdes i Overeensstemmelse med det Indstævnte forundte beneficium paupertatis.

Det Idømte udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 17.

Cautionisten kan fordre, at Hoveddebitor først skal sagsøges, uden at det herimod kan komme i Betragtning, at denne for nogen Tid siden var, ved Arrest og Execution i en anden Sag, fundet insolvent.

I Sagen:

Gaardmand Hans Christian Andersen,

contra:

Gaardmand Niels Rasmussen.

(Afsagt den 4de Sept. 1820).

Gaardmand Hans Christian Andersen af lille Stevnmose paaanker, under nærværende Sag, efter Stævning af 6te Juni sidstleden, en ved Baag Herredsret den 7de Jan. d. A. afsagt Dom, i en Sag mellem ham og Gaardmand Niels Rasmussen af Orte, ved hvilken Sidstnævnte for hans Tiltale er frifunden og Processens Omkostninger ophævede. Denne Dom paastaaer Hans Christian Andersen underkjendt, tilsidesat og derhen forandret, at Niels Rasmussen tilpligtes at betale ham 200 Rbdlr. Sedler, med Renter fra Datum af Klagen til Forligelses-Commissionen og Processens Omkostninger for begge Retter skadesløst. Indstævnte, der ei har mødt her ved Retten, har derimod, ved en Paategning paa Overretsstævningen, protesteret mod Sagens Antagelse, fordi Stævningen ikke skulde være ham forkyndt inden 6 Maaneder fra Dommens Afsigelse.

Men dette forholder sig ei saaledes, thi Underretsdommen er afsagt den 7de Jan. d. A. og den under 6te Juni udtagne Overretsstævning sees at være ham forkyndt den 14de s. M. Protesten mod Sagens Antagelse kan saaledes ei tages til Følge.

Det Krav, Citanten søger mod Indstævnte at gjøre gjeldende, hidrører derfra, at Sidstnævnte har

til den første under 30te Juni 1816 udstædt et Contracautionsbeviis for 200 Rbdlr. Sedler, som var en Deel af en større Sum, hvilken en Forpagter navnlig Brendholt havde laant af en Kjøbmand Nees i Odense, og for hvilken Sum, til Beløb 1725 Rbdlr. Sedler, Citanten havde, som Cautionist og Selvskyldner, indestaaet samt indfriet Debitors Forskrivning, da denne ei havde kunnet betale. Iblandt flere for Underretten fremførte Indsigelser har Indstævnte ogsaa anbragt den: at nærværende Sag maatte ansees at være imod ham for tidlig anlagt, efterdi han, ved sit til Citanten udgivne Beviis, kun har forpligtet sig som simpel Contra-Cautionist, men ikke tillige som Selvskyldner, hvorfor Citanten maatte, forinden han med Virkning kunde søge Indstævnte, godtgjøre, at ingen Betaling kunde erholdes hos Forpagter Brendholt, hvilket ikke kunde antages at være under nærværende Sag godtgjort. Udi Indstævntes til Citanten under 30te Juni 1816 udstædte Beviis hedder det "at, da Citanten har, efter Begjering af Indstævntes Svoger Jørgen Brendholt, Forpagter af Lunde Præstegaard, underskrevet et af bemeldte Jørgen Brendholt til Kjøbmand Nees i Odense udstædt Revers for Summa 1725 Rbd. N. V., som Cautionist og Selvskyldner, saa tilstaaer Indstævnte herved, efter bemeldte sin Svogers Forlangende, at være Contra-Cautionist til Citanten for 200 Rbd. af bemeldte Capital."

Da det nu maa, i Særdeleshed paa Grund af Udtrykkene i Frd. 14de Sept. 1813 §. 11, antages, at Cautionisten kan til sin Fordeel med Virkning paaberaabe beneficium ordinis, naar han ikke udtrykkeligen har tillige forpligtet sig som Selvskyldner, og dette sidste ikke har været Tilfældet med Indstævnte i Henseende til det foranførte Beviis, vil han ogsaa kunne med Føie, paa Grund af den her omhandlede Indsigelse, paastaae Frifindelse under nærværende Sag, hvis det ei kan antages godtgjort, at ingen Betaling var at erholde hos Forpagter Brendholt paa den Tid, Sagen anlagdes. Hvad nu dette betræffer, da har vel Citanten ved Underretten ved en Attest fra vedkommende Retsbetjent oplyst, at der i Aaret 1817 have været foretaget Arrest- og Executions-Forretninger hos meerbemeldte Forpagter Brendholt, ligesom og, at der i Marts og Mai Maaneder 1818 have været afholdte tvende Auctioner hos ham i Følge en af de foregaaende Arrestforretninger, uden at Vedkommende derved for deres Tilgodehavende have kunnet erholde Fyldestgjørelse, hvoraf Citanten har infereret, at det maatte ansees oplyst, at ingen Betaling hos Forpagter Brendholt vilde kunne erholdes. Men det skjønnes ei at kunne, paa Grund heraf, med afgjort Vished, antages: at der hos Forpagter Brendholt paa den Tid, nærværende Sag paabegyndtes, ved Klage til Forligelses-Commissionen af 9de Jan. 1819, intet vilde have været at erholde, i hvilken Henseende det derhos bør bemærkes: at Indstævnte, i Indlæg til

Underretten af 26de Nov. f. A., har anbragt, at Brendholt da tjente godt og sad med et heelt Indboe, ja endog ved offentlig Auction havde tilkjøbt sig en fast Eiendom, uden at Citanten navnligen har benægtet Rigtigheden af disse Facta, hvilken Benægtelse ei findes at indeholdes i Citantens Protocollation, at han indløb Sagen under almindelig og speciel Benægtelse af Indholdet af forbemeldte Indlæg.

Da nu Citanten, hvilket er in confesso, ikke har saggivet Forpagter Brendholt, forinden nærværende Sag mod Indstævnte paabegyndtes, saa vil, i Medfør af alt Foranførte, og uden at det skjønnes nødvendigt nu at undersøge, hvad Værd der maatte tilkomme Indstævntes øvrige Indsigelser, Indstævnte være, under nærværende Sag, at tillægge den ved den paaankede Dom givne Frifindelse, hvilken Dom saaledes vil blive at stadfæste; hvorhos, efter Omstændighederne, Processens Omkostninger her for Retten ville være at ophæve.

I Anledning af Indstævntes Paategning paa Overrets-Stævningen vil Kongens Kasses Ret være at forbeholde.

Thi kjendes for Ret: Herredstingsdommen bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Overretten ophæves.

Kongens Kasses Ret forbeholdes i Anledning af Indstævntes Paategning paa den i nærværende Sag passerede Overretsstævning.

No. 18.

En Person tiltalt for verbale Injurier, udøvede mod en Toldbetjent og en Politiebetjent, og, paa Grund af disses beedigede Forklaringer, fundet skyldig til Straf efter Frd. 1ste Febr. 1797 §. 91.

I Sagen:

Procurator Payngk, som Actor,

contra:

Gaardmand Lars Rasmussen.

(Affagt den 5te Sept. 1820).

Tiltalte Gaardmand Lars Rasmussen sigtes, under nærværende Sag, for at have udskjeldt Toldbetjent Spechmann og Politiebetjent Schleimann, da disse vare tilstæde i hans Gaard i Anledning af en af dem hos ham foretagen Inqvisition om Brændeviins-Redskaber.

Vel har nu Tiltalte benægtet at have gjort sig skyldig i dette Forhold; men, da berørte tvende Betjente, med Eed, have bekræftet, at han først har kaldt dem Dagdrivere, der ikke havde andet at gaae efter end Narrestræger, og at han siden, da den ene af dem havde slaget en Tiltalte tilhørende Hund, der beed i hans Kjortel, udskjældte dem for Kjæltring-Kram, ligesom han, da ham blev forevilst Toldregnet, som Spechmann havde med sig, tilkjendegav sin Ringeagt

for dette, saa findes han af Underdommeren retteligen at være anseet, i Overeensstemmelse med Forordn. af 1ste Febr. 1797 §. 91, med en Mulct af 20 Rbdlr., siden den beedigede Forklaring af de ommeldte Betjente, efter Bestemmelserne i Forordningen af 1ste Febr. 1797 §. 97 og 2den Aug. 1786 §. 16, afgiver tilstrækkeligt Beviis imod ham.

Underretsdommen vil derfor være at stadfæste, dog med den Indskrænkning, at Sallariet til Actor nedsættes til 8 og Sallarier til Defensor til 6 Rbdlr. Sølv; hvorhos bliver at mærke, at den under No. 4 i Domsconclusionen tagne Reservation ikke hører under Overrettens Bedømmelse. Uagtet Tiltaltes Døbeattest ikke har været ham foreholdt til Vedgaaelse, findes det dog ikke fornødent, at opholde Sagens endelige Afgjørelse, for at afhjelpe denne Mangel, siden Døbeattesten stemmer med hvad han selv tidligere havde opgivet om sin Alder.

Under den befalede Sagførelse ved Underretten har intet ulovligt Ophold fundet Sted.

Hvad derimod Underdommerens Behandling af Sagen angaaer, da kan denne ikke siges at være skeet med tilbørlig Hurtighed; men det findes dog, efter hvad han i Dommen har anført om sin Sygdom og hans mange andre Forretninger, samt da ingen har været arresteret, og efter Beskaffenheden af Sagen i det Hele, at der ikke er aldeles tilstrækkelig Anledning til at ansees ham med Mulct.

Her ved Retten har Sagførelsen været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Underretsdommen bør ved Magt at stande, dog saaledes at Sallariet til Actor nedsættes til 8 og Sallariet til Defensor til 6 Rbd. Sølv.

Det Idømte udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 19.

En Sagfører, der havde søgt at udsue sin Principal ved en baade med Hensyn til det ansatte Sallarium og til de beregnede Udgifter, høist overdreven Fordring, ansees derfor med en følelig Mulct *).

I Sagen:

Procurator Bjerring, som Actor,

contra:

Procurator Chr. Holger Hansen.

(Afsagt den 5te Sept. 1820).

Under nærværende i første Instants ved Odense Byeting paakjendte Sag, der, efter det Kongelige Danske Cancellies Befaling, er anlagt imod Tiltalte Procura-

*) See Rescr. 9de Dec. 1735; confr. L. 1—9—10 og 11.

tor Chr. Holger Hansen i Anledning af hans til Proprietair Haugsted, som Værge for Lieutenant A. Sehested, indgivne Regninger, for 4 Sagers Udførelse, til Beløb ialt 5530 Rbdlr. 5 Mk. 5 ß. i Sedler og Tegn, er det lagt Tiltalte til Last a) at det af ham for Arbeide og Møder i de omhandlede Sager fordrede Sallarium af 2000 Rbd. er overdrevent og ublue, b) at han har beregnet sig mere i Vognleie end Posttaxten hjemlede ham Ret til, c) at han, i Regningerne, for Udskrivter af Acter og for Gjenparter, har anført mere end han virkelig har udgivet, samt d) at han har beregnet sig Befordring og Diætpenge for Reiser, han ikke har gjort, og derhos, naar han virkelig har gjort Reiser i sin Principals Anliggender, fordret Diætpenge for flere Dage end der til slige Reiser udfordres.

For dette Forhold har Actor ved Overretten paastaaet Tiltalte (der ved Underretten er tilpligtet at udrede en Mulct af 50 Rbd. Sølv, foruden 20 Rbd. Sølv i Sallarium til den befalede Sagfører) idømt at have sin Bestalling som Sagfører forbrudt, samt at udrede de af Actionen lovlig flydende Omkostninger, hvorimod der fra Tiltaltes Side er paastaaet Frifindelse, og Mortification paa de af Actor brugte Udladelser forsaavidt samme gaaer ud paa, at Tiltalte har tilladt sig en ikke ringe Grad af Bedragerie, samt at han har ført sin Mandant paa den skammeligste Maade bag Lyset, og deri viist sig fra den uværdigste Side.

Hvad nu den første Deel af det Tiltalte imputerede Forhold angaaer, da har han vel formeent, at det beregnede Sallarium ikke kunde ansees ubilligt, naar der tages Hensyn til Repræsentativernes ringe Værd i Aarene 1814—1817, i hvilket Tidsrum de omhandlede Sager bleve udførte, samt til den Tidsspilde, der medgik paa de Reiser, han i Anledning af sammes Udførelse har maattet foretage fra sit Hjem i Odense til Svendborg og Faaborg, hvor de behandledes. Imidlertid kan Overretten, selv naar det i Sedler beregnede Sallarium ansættes til Sølv efter det i den ommeldte Periode gjeldende Coursforhold, ikke andet end finde samme i høi Grad overdrevent, i Forhold til det Arbeide, Tiltalte, ifølge de fremlagte Acter, kan have havt med Sagernes Udførelse, og til den Tid, der kan antages at være medgaaet paa de Reiser, der ere foretagne af ham personlig, hvilke han naturligviis allene kan bringe i Anslag.

Hvad de under Litr. b og c ommeldte Puncter betræffer, da er det under Sagen oplyst og dernæst af Tiltalte vedgaaet, at han fra Marts Maaned 1814 indtil den i Febr. Maaned 1817 har beregnet sig mere for Befordring end den til disse Tider gjeldende Posttaxt medførte, samt at han har anført mere som Udlæg i Retsgebyhr m. v. end af ham virkelig er udredet. Endeel af hvad der saaledes af Tiltalte er for høit anført skal, efter hans dog uligitimerede Foregivende, være beregnet som Extra-Drikkepenge til Postillionerne og

som Porto af tilsendte Acter, og det dernæst endnu overskydende grunde sig i Feiltagelse. Vist nok er nu Tiltaltes Forhold forsaavidt særdeles misligt, da det saavel i og for sig betragtet, som, med Hensyn til hvad der iøvrigt maae lægges ham til Last, ikke er ganske sandsynligt, at han i begge de her omhandlede Henseender saa ofte skulde have taget Feil, hvilket i alt Fald vilde indeholde en høi Grad af Tilsidesættelse af den en Sagfører paaliggende Orden og Nøiagtighed; men, paa den anden Side, drister Retten sig ikke til med Sikkerhed at forudsætte, at Tiltalte under disse Poster med Forsæt har villet føre sin Principal bag Lyset, i Særdeleshed naar det tages i Betragtning, at han for Reiser, han gjorde efter den 15de Febr. 1817 i Haugstieds Sager, har beregnet sig mindre i Befordringspenge end han egentlig kunde gjøre Fordring paa, samt at han, efter hvad der er oplyst, har havt Udgivter for Documenters Beskrivelse, som ikke af ham ere anførte, efter hvis Fradrag det endnu overskydende ikke er betydeligt.

Hvad endelig den 4de Post angaaer, da maatte man, ved at gjennemlæse de af Tiltalte til hans Mandant indgivne Regninger, troe, at han personlig havde afgivet alle de i Sagerne fornødne Møder, og til den Ende foretaget Reiser fra Odense til Svendborg, men under Sagen er det oplyst, at Tiltalte nogle Gange har ladet møde ved i Odense boende Sagførere, der selv havde Forretninger ved Thinget i Svendborg, og meget

ofte har han ladet møde, uden at det af de fremlagte Udskrivter kan sees, om Møderne have været afgivne ved hans egne Fuldmægtige eller ved i Svendborg boende Procuratorer, hvilket heller ikke fra Tiltaltes Side er oplyst, uagtet det maatte paaligge ham at legitimere sin Regnings Rigtighed. At han virkelig enkelte Gange har ladet møde ved i Svendborg boesiddende Sagførere (og altsaa i det mindste forsaavidt ikke har havt de beregnede Udgivter til Befordring og Fortæring) har han vedgaaet, men saavel med Hensyn hertil som til de Gange, han har ladet møde, uden at det er oplyst af hvem, bemærket, at den Mand, der antager en Sagfører til at udføre Sager paa et fraliggende Sted, forud maae beregne Vognleie og Diæt for enhver Reise, der skal gjøres for ham; at han altsaa ikke kan ansees fornærmet, naar til en anden betales det samme, samt at det neppe kan ansees lovstridigt, naar en Sagfører, paa en saadan Maade, søger sin Fordeel. Men dette Raisonnement maae Retten aldeles misbillige, thi den, der overdrager en Sagfører at iagttage hans Tarv under en eller flere Sager, kan kun antages at være forpligtet til, foruden at give ham et til hans udviste Duelighed, Arbeide og Tidsspilde svarende Sallarium, at erstatte ham hans virkelig havte Udgivter. Ved Indsigt og Conduite at bevirke, at disse blive saa ringe som muligt, er Sagførerens Pligt, og i slige Tilfælde, imod Principalens Vidende og paa hans Bekostning, at beregne besparede Udgiv-

ter sig selv til Indtægt, strider ganske imod den Ret-
findighed og den Deeltagelse for deres Principalers
Bedste, som Lovgivningen saa omhyggelig indskjærper
Procuratorerne.

Sin Pligt i denne Henseende maa Tiltalte ogsaa
antages at have overtraadt, forsaavidt han, for de
Møder, der i de omhandlede Sager ere afgivne, endog
for dem, der, som ovenmeldt, ikke af ham selv eller
ved hans egne Fuldmægtige, ere udførte, har beregnet
sig 3 Dages Diætpenge, hvis Beløb for hver enkelt
Dag ikke findes overdrevent. Fra Odense til Svend-
borg er nemlig, efter hvad der er in confesso, kun
6 Mile, og om det end antages, at Tiltalte enkelte
Gange om Vinteren og i slet Føre, for til rette Tid
at møde paa Thinget, paa en saadan Reise frem og
tilbage kan have anvendt 3 Dage, kan dette dog ingen-
lunde, uden Hensyn til Aarstidernes Forskjellighed,
gjøres til almindelig Regel.

Tiltalte har heller ikke godtgjort, at han nogen-
sinde har brugt saa lang Tid, naar han, selv eller ved
egne Fuldmægtige, har gjort Reiser, og at slige Diæt-
penges Beregning i Tilfælde, hvor han ved andre har
ladet møde, og altsaa aldeles ingen saadan Udgivt har
havt, er end mere uforsvarlig, følger af det ovenfor
bemærkede.

Uagtet Tiltalte saaledes, i flere Henseender, har
gjort sig skyldig i grov Overtrædelse af sine Pligter,
finder Overretten dog ikke tilstrækkelig Anledning til at

tage Actors her ved Retten over ham nedlagte Paastand til Følge, hvorimod han vil blive at ansee med en Mulct, der, efter Omstændighederne, bestemmes til 300 Rbd. Sølv til Odense Byes Fattigkasse, hvorhos han vil have at udrede de af Sagen lovlig flydende Omkostninger, iblandt hvilke det Actor ved Underretten tilkjendte Sallarium billiges.

Udenfor hvad der kan udledes af Dommens Præmisser finder Overretten sig ikke anlediget til at give nogen Mortification paa de af Actor angaaende Tiltaltes Forhold brugte Udladelser.

Hvad Sagens Behandling i første Instants angaaer, da har Underdommeren vel havt samme optaget til Dom, langt over den Tid, der efter 1—5—8 og Forordningen 3die Juni 1796, i Almindelighed kunde tilstaaes. Imidlertid findes det, at han, i Betragtning af de af ham paaberaabte særlige Omstændigheder, og da ingen under Sagen har været arresteret, kan forskaanes for Mulct.

Sagførelsen for Underretten saavelsom her ved Retten har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Tiltalte Procurator Christian Holger Hansen bør til Odense Byes Fattigkasse bøde 300 Rbd. Sølv, samt udrede de af Sagen lovlig flydende Omkostninger, og deriblandt i Sallarium til Actor ved Underretten Procurator Haugsted 20 Rbd. Sølv.

At efterkommes inden otte Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 20.

Spørgsmaal om Fortolkningen og Retsvirkningen af et almindeligt Underpant i Meubler, som kom i Strid med senere haandfaaet Pant i enkelte Debitor tilhørende Ting.

I Sagen:

Arvingerne efter Blikkenslager Robbertson, Blikkenslagermester F. Robbertson og A. Pullich,

contra:

Generalmajor v. Voigt, Ridder af Dannebrog.

(Affagt den 11te Sept. 1820).

Spørgsmaalet i nærværende Sag er, om Citanterne, Blikkenslagermester F. Robbertson og A. Pullich, eller Indstævnte Generalmajor, Ridder v. Voigt skal ansees fortrinlig berettiget til at søge Betaling i endeel af Handelsmand M. J. Malling i Helsingøer, hvis Fallitboe er taget under Behandling af den almindelige Skifteret sammesteds, til afgangne Blikkenslager Robbertson som haandfaaet Pant overleveret Sølvtøi.

Ved den af bemeldte Skifteret den 6te April sidstleden afsagte Decision er dette Spørgsmaal bleven afgjort i Faveur af Indstævnte, og derhos bestemt, at ovenmeldte Sølvtøi skal realiseres under fornævnte Mallings Boes Midler efter nærmere Foranstaltning.

Denne Decision have Citanterne indstævnet til Underkjendelse og Forandring her for Retten, hvor de have paastaaet sig kjendte fortrinlig berettigede til at søge Betaling for den dem, efter fornævnte Mallings under 9de Novbr. f. A. udstædte Vexelobligation, tilkommende Sum 300 Rbd. Sølv, med Renter og Omkostninger i det omhandlede ved denne Obligation til haandfaaet Pant stillede Sølvtøi, ligesom de og undvidere have paastaaet sig kjendte berettigede til at lade bemeldte Sølvtøi realisere ved offentlig Auction for Mallings Boes Regning og Risico, samt endelig Indstævnte Generalmajor v. Voigt tilpligtet til dem at udrede Processens Omkostninger her for Retten skadesløst. Indstævnte har derimod procederet til Stadfæstelse af den afsagte Decision, og paastaaet sig tillagt Processens Omkostninger her for Retten skadesløst.

Vel have nu Citanterne erindret, at Mallings til Indstævnte under 18de April 1818 udstædte og den 20de s. M. tinglæste Panteobligation, hvorefter Sidstnævnte gjør Krav i Mallings Boe, ifølge sit Indhold, ikke skulde kunne antages at hjemle den af Instævnte prætenderede Ret, efterdi der ved samme formeentlig ei er givet Creditor Panteret i hele Debitors Indboe,

hvorimod bemeldte Obligation for det Tilfælde, at Creditor ikke for sin Fordring skulde erholde Fyldestgjørelse i de ham pantsatte faste Eiendomme, allene tilsikkrer ham Panterettighed i Debitors Handelsvarer og Meubler, under hvilken Benævnelse det ommeldte Sølvtøi, efter almindelig Sprogbrug, formenes ei at være indbefattet.

Men det maa bemærkes, at det i bemeldte Obligation først hedder: "I Tilfælde at fuldkommen Cabesløs Betaling ikke skulde udkomme af foranførte Eiendomme, da skal velbemeldte min Creditor være første prioriteret og panteberettiget i mine Handelsvarer og Meubler" og derefter i umiddelbar Forbindelse dermed tilføies "saavelsom i den Summa, bemeldte mine Vare og Indboe ere forsikkrede for i det Kongelige octroierede Brandassurance-Compagnie paa Vare og Effecter, nemlig 3000 Rbd."

Ligesom Ordet bemeldte her maae antages at tilkjendegive, at under Benævnelsen Meubler paa det første Sted maae af Debitor være forstaaet det samme, som strax efter benævnes Indboe, under hvilket sidste mere almindelige Udtryk formeldte Sølvtøi maae være indbefattet, saaledes viser ogsaa den Omstændighed, at Størrelsen af den tegnede Assurancesum udtrykkelig findes angivet, at Malling ved Obligationens Udstædelse har havt til Hensigt at give Creditor Sikkerhed i alle de af hans rørlige Eiendele, som i Assurance-Compagniet vare assurerede for den anginne

Sum 3000 Rbd.; og, da den fremlagte Police indeholder, at der af nysnævnte Assurancesum er tilsikkret Malling 1000 Rbd. for hans Handelsvarer og 2000 Rbd. for hans Meubler og Effecter, saa kan det, naar henfees til Bestemmelserne i Brandassurance-Compagniets Octroi af 4de April 1798 §. 12, ikke paatvivles, at Sølvtøi ogsaa herunder har været indbegrebet.

Forsaavidt Citanterne dernæst endvidere have erindret, at det maatte paaligge Indstævnte at bevise, at det dem til haandfaaet Pant overleverede Sølvtøi havde været Mallings Eiendom paa den Tid, han til Indstævnte udstædte den omhandlede Panteobligation, efter hvis Indhold Debitor ei pantsatte hvad han senere maatte blive Eier af, og at et saadant Beviis fra Indstævntes Side ei var præsteret, da findes denne Erindring ligesaalidet at kunne komme i Betragtning; thi, efter det Foranførte, henhørte Sølvtøi til de Ting, hvori der ved den ovennævnte Panteobligation var givet Indstævnte Pant, og det maatte da, efter Grundsætningerne for Beviisbyrden, paaligge Citanterne, naar de nu ville gjøre en yngre Panteret gjeldende imod den af Indstævnte lovligen erhvervede, at godtgjøre, at de Ting, hvori de søge Fyldestgjørelse, ikke have været Mallings Eiendom paa den Tid, den ældre Pantsætning foregik, og som Følge heraf ei kunde være indbefattede under de ved bemeldte ældre Pantsætning behæftede Eiendele.

Citanternes Erindring, at det til Indstævnte fra Mallings Side givne Pant i Løsøre i al Fald kuns var subsidiairt, og som saadant ikke maatte kunne gjøres gjeldende, saalænge det ei var oplyst, at Mallings øvrige til ham pantsatte Eiendele havde været utilstrækkelige til hans Fyldestgjørelse, bortfalder efter den ved Indstævntes Indlæg af 14de Juli sidstleden fremlagte Attest fra Curator bonorum i Mallings Fallitboe.

Paa Grund af alt foranførte, og da det, efter Lovgivningens Bestemmelser om Pant i Almindelighed, ei kan statueres, at en yngre speciel Pantsætning ubetinget skulde foretrækkes den ældre almindelige *),

*) Da det her omhandlede Underpant var stiftet i 1818, saa kunde Cancellie-Plakaten 23de Juli 1819 ikke her komme i nogen Betragtning; men da, efter sammes Lydende, Underpant i rørlige Ting, forsaavidt det først efter Plakatens Kundgjørelse erhverves, endog maa vige for de priviligerede men uprioriterede Fordringer, saa maa det uden Tvivl heraf være en Følge, at det heller ikke kan gjelde imod haandfaaet Pant, der ustridigen, endog efter bemeldte Plakats eget Indhold, beholder sin Kraft mod hine priviligerede Fordringer (cfr. Collegial-Tidenden for 1819, No. 37, Side 516-517). Denne Forandring i de forhen gjeldende Regler er vist nok til Gavn for Crediten, som bilde lide meget ved, at et haandfaaet Pant skulde kunne præjudiceres ved en Forskrivning, der, skjøndt læst ved Debitors Værneting, ofte ikke kan være den, der erhverver sligt Pant, bekjendt; især

maae det af Skifteretten antagne Resultat billiges, og vil desaarsag den paaankede Decision være at stadfæste.

Processens Omkostninger for Overretten blive, efter Omstændighederne, at ophæve.

Thi kjendes for Ret: Skiftedecisionen bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Overretten ophæves.

No. 21.

Naar en Underretsdom kun paaankes fra den ene Parts Side kan der ikke blive Tale om dens Forandring til hans Skade. Skjøndt nogle af de forhen ergangne Akter ei fremlægges for Overretten, bliver Sagen dog, paa Grund af Omstændighederne, taget under Paakjendelse sammesteds.

I Sagen:

Bager Erich Haugsted,

contra:

Snted Anders Pedersen.

vilde den almindelige Credit rystes, hvis dette endog kunde strække sig til Panteforskrivninger og andre Obligationer, der pleie at ansees som det meest tilfredsstillende Pant, og at antages som saadant, uden at det falder nogen ind at undersøge, om Eieren har pantsat sin mobilære Formue ved en tinglæst Forskrivning.

(Afsagt den 11te Sept. 1829).

Citanten Bager Erich Haugsted, fra hvis Side det, under nærværende i første Instants ved Sunds Gudme Herreders Ret behandlede og paakjendte Sag, er in confesso, at han har udskjeldt Indstævnte Smed Anders Pedersen for en Tyv og en Skjelm, har, med Hensyn til dette sit Forhold, erindret, deels at de brugte Udladelser ere fremførte i Hidsighed, under et Klammerie, hvortil Indstævnte skal have givet Anledning, og hvorunder denne først skal have udskjeldt ham for en Kjeltring og en Bedrager, og deels, at der i al Fald ved de af ham erhvervede Tingsvidner formeentligen er overbeviist Indstævnte saadanne Handlinger, som tilstrækkeligen hjemle de brugte Skjeldsord.

Men, ligesom det ikke, imod Indstævntes Benægtelse, er godtgjort, at Sidstnævnte har foranlediget den Ordvexling, hvorunder Skjeldsordene ere passerede, eller in specie, saaledes som Citanten foregiver, først udskjeldt denne, saaledes er der ikke heller ved de optagne Tingsvidner oplyst noget, hvorved de brugte Udladelser kan ansees retfærdiggjorte. Citanten, som det ikke kan fritage for Ansvar, at Ordene ere fremførte i Overilelse, kan, ifølge heraf, for sit udviste Forhold, ikke undgaae Straf.

Denne har imidlertid Underdommeren uden Hjemmel i Lovgivningen bestemt til Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage, hvorimod Citantens Forhold mægtte være at henføre under Bestemmelserne i Lovens

6—21—2 eller 4 Art., alt eftersom de brugte Skjelds-ord befandtes at burde henregnes enten til egentligen ærerørige eller blot til utilbørlige Udladelser.

Om Anvendelsen af det første af disse Lovsteder, kan der imidlertid her for Retten saameget mindre blive noget Spørgsmaal, som Indstævnte ikke har givet Møde og altsaa ikke kan erholde Underretsdommen skjærpet; men dette vilde blive Tilfældet, naar Citanten, istedetfor at lide efter Underretsdommen, blev fradømt sin Ære.

Han bliver desaarsag, i Overeensstemmelse med Lovens 6—21—4, at ansee med en Pengemulct, som, efter Omstændighederne, bestemmes til 100 Rbd. Sølv, hvorhos de brugte Skjeldsord blive at mortificere. Derimod kan den af Citanten paastaaede Mortification paa den over ham ved Underretten nedlagte Paastand saavelsom paa nogle i Underretsdoms-Conclusionen forekommende Udtryk ikke gives, ligesom og hans Paastand om, at Indstævnte skulde ansees for sine formeentlige ærerørige Beskyldninger og utilbørlige Udladelser imod ham, maa bortfalde, da, efter det forhen Anførte, det ikke er oplyst, at saadanne Udladelser af Indstævnte ere brugte.

Processens Omkostninger for Underretten vil det paaligge Citanten at betale til Indstævnte med 20 Rbd. Sølv, hvorimod disse her for Retten blive at ophæve.

Det findes iøvrigt at burde anmærkes, at et i Sagen paaberaabt af Indstævnte under 13de August

1818 erhvervet Tingsvidne, ikke her for Retten er fremlagt, men at dette, endskjøndt Indstævnte ikke har mødt, dog ikke skjønnes at kunne have Sagens Afviisning til Følge, da bemeldte Tingsvidne blot kan antages at være gaaet ud paa, at oplyse, at Citanten havde brugt de paaankede Udladelser, men disse fra dennes Side ere in confesso.

Ikke heller vil det være hinderligt for Sagens endelige Paakjendelse, at Citanten for Overretten har undladt at fremlægge 4 fra hans Side for Underretten producerede Tingsvidner, da det i al Fald maa staae i hans Magt, at renuntere paa hvad deraf til hans Fordeel kunde udledes, og da Indstævnte i første Instants ikke har indladt sig paa Indholdet af de omhandlede Tingsvidner som nærværende Sag uvedkommende.

Med Hensyn til at det i Underretsacten Pag. 13 indførte Indlæg og den sammesteds Pag. 65 indførte Stævning ikke er skreven paa stemplet Papiir, vil Kongens Kasses Ret være at forbeholde.

Thi kjendes for Ret: De af Citanten Mager Erich Haugsted imod Indstævnte Smed Anders Pedersen brugte Skjeldsord "at han var en Tyv og en Skjelm" bør døde og magtesløse at være og ikke komme Indstævnte til Skade paa Ære gode Navn og Rygte i nogen Maade, hvorimod Citanten for sit i denne Henseende udviste lovstridige Forhold bør bøde til Svendborg Amts Fattigkasse 100 Rbd. Sølv.

Saa betaler han og til Indstævnte denne Processes Omkostninger for Underretten med 20 Rdlr. Sølv.

Processens Omkostninger her for Retten ophæves.

Kongens Kasses Ret forbeholdes med Hensyn til, at det i Underretsacten Pag. 13 indførte Indlæg og den sammesteds Pag. 65 indførte Stævning ikke er skreven paa stemplet Papiir.

Det Idømte at efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 22.

En Vexelobligation ansees lovlig paatalt, naar den, efterat være behørigen paaklaget til Forligelses-Commissionen, paastævnes for Retten inden een Maaned fra dens Henviisning til Rettergang. — En Part, der ei har givet personligt Møde i Forligelses-Commissionen, kan ei være pligtig at bevise sig ved lovligt Forfald deri at have været forhindret, naar Modparten ikke i sit første Tilsvar fører nogen Anke over hiin Mangel.

I Sagen:

Vexleer Gerson Philipsohn,

contra:

Slagtermester Christian Marxen.

(Afsagt den 11te Sept. 1820).

Ved denne Rets Kjendelse af 1ste Mai d. A. er den af Indstævnte Slagtermester Christian Marxen gjorte Paastand om Sagens Afviisning forkastet.

Hvad nu Realiteten i Sagen angaaer, da kan det ikke billiges, hvad Indstævnte mener, nemlig at Sagen for sildig skulde være paastævnet, siden Stævningen er udtaget inden een Maaned efterat Sagen fra Forligelses-Commissionen var henviist til Behandling ved Domstolene, og, da Indstævnte ingen anden Indsigelse, med Hensyn til den paastævnte Fordring, har fremsat, bliver han altsaa, forsaavidt berørte Fordring angaaer, at dømme efter Citanten Vexeleer Gerson Philipsohns Paastand.

Betræffende Processens Omkostninger, da vil Indstævnte ligeledes blive at tilpligte at udrede disse; thi vel har Citanten ikke givet personligt Møde ved Forligelses-Commissionen, og har heller ikke beviist lovligt Forfald, i det han blot har erklæret, at han nu efter saa lang Tids Forløb ikke seer sig istand til at tilveiebringe Lægeattest til Beviis for Rigtigheden af hans Opgivende om, at han, formedelst Sygdom, maatte sende en Anden i sit Sted; men han kan desuagtet ikke siges at være i det Tilfælde, som er ommeldt i Placaten af 30te Oct. 1795 § 2 Litr. b; thi, foruden at Indstævnte ikke, saaledes som Placaten byder, har provoceret Citanten til at godtgjøre lovligt Forfald, men blot under en Protocollation har fremsat den Be-

mærkning, at Modparten ikke havde mødt personligen, er heller ikke denne Bemærkning, om den end betragtes som en saadan Provocation, fremsat i hans Indlæg af 13de Marts d. A., hvori han allerede havde nedlagt Paastand om Frifindelse, men er først fremkommen efterat forskjellige Forhandlinger i Sagen havde fundet Sted, saa at han maatte antages ved sin tidligere Taushed at have frafaldet Paastand om Beviis herfor, hvorfor Citanten ogsaa har protesteret imod, at der tages noget Hensyn til den senere fremsatte Bemærkning.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte Slagtermester Christian Marxen bør indfrie den paastævnte af ham under 12te Septbr. f. A. udstædte Vexelobligation og til Citanten Vexelerer Gerson Philipsohn, til hvem berørte Obligation er transporteret, betale dens paalydende Sum 500 Rbdlr. Sølv, med Renter fem pro Cento deraf fra Obligationens Datum indtil Betaling skeer, hvorhos han bør betale Citanten denne Processes Omkostninger skadesløs.

At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 23.

Et Contrasøgsmaal kan ikke afvises, fordi det angaaer en Fordring, som haves paa Hovedcitanterne i en anden Egenskab, end den, hvori de have anlagt Sag. — Heller ikke er der noget imod, at, ved Contrasøgsmaalet, en tredie Person inddrages, som er correus debendi med Hovedcitanterne. — Indsigelse mod Contrasøgsmaalet paa Grund af Lovens 5 B. 14 C. 6 Art. forkastet, deels fordi Hovedsøgsmaalet selv ikke i alle sine Dele var liqvid, deels fordi Contrasøgsmaalet tildeels udgjorde causa connexa med Hovedsøgsmaalet.

I Sagen:

Agent P. C. Hjarup og Brændeviinsbrænder M. Hjarup,

contra:

Brændeviinsbrænder Søren P. Nørhede og Destillateur J. P. Spendrup.

(Afsagt den 18de Sept. 1820).

Citanterne Agent P. C. Hjarup og Brændeviinsbrænder M. Hjarup søge, under nærværende Sag, de Indstævnte Brændeviinsbrænder Søren P. Nørhede og Destillateur J. P. Spendrup tilfundne, den første som Leier og den sidste som Cautionist og Selvskyldner, at betale i Huusleie og Skatter for Tidsrummet fra 1ste Mai 1819 til 1ste Nov. næstefter, af de Værelser og

Leiligheder, som Indstævnte Brændeviinsbrænder Nørhede, ifølge en med Citanternes afdøde Fader, Brændeviinsbrænder P. Hjarup, under 29de Dec. 1816 oprettet Leiecontract, har været overdraget i Gaarden No. 10 i Frederiksberggaden, ialt 786 Rbdlr. 5 Mk. 2$\frac{1}{2}$ ß. Sølv, med Sedler og Tegn 1032 Rbdlr. 5 Mk. 6 ß., samt Renter af sidstnævnte Sum 4 pC. fra den til Forligelses-Commissionen indgivne Klages Dato, indtil Betaling skeer, saavelsom Processens Omkostninger skadesløst.

Indstævnte Brændeviinsbrænder Nørhede har derimod, efter udtagen Contra- og Intervenientstævning, sagsøgt saavel Hovedcitanterne som disses Svoger Doctor Meisling til (imod at erholde godtgjort 31 Rbdlr. 10 ß. rede Sølv) i Egenskab af Arvinger efter afdøde Brændeviinsbrænder Hjarup, deels i det paastævnte Beløb at lide Liqvidation for, og deels contant at udbetale 1399 Rbdlr. Sedler, med Renter 5 pC. fra den til Forligelses-Commissionen indgivne Contraklages Dato, hvilken Sum udgjør Beløbet af hvad han i Tidsrummet fra 1ste November 1815 til 1ste Mai f. A. paastaaer, at have erlagt mere i Skatter og Afgivter end ham retteligen kunde paaligge at tilsvare, saavelsom af adskillige andre, deels med Hensyn til Leiemaalet, og deels paa Grund af andet Mellemværende opstaaede Fordringer paa den Afdøde og hans Arvinger.

Det saaledes anlagte Intervenient- og Contrasøgsmaal er af Hovedcitanterne, saavelsom af Doctor Meisling, der, efter Intervenientstævningen, har givet Møde, paastaaet afviist, til Styrke for hvilken Paastand de formeentlig have paaberaabt sig, at Contracitanten, under nærværende Sag, hvis Gjenstand er Fordringer, der tilkomme Hovedcitanterne som Eiere af den Gaard, hvori Contracitanten har boet til Leie, formeentligen er uberettiget til at indtale hvad han hos dem, i Egenskab af Arvinger efter afdøde Brændeviinsbrænder Hjarup, formener at tilkomme, og at dette Søgsmaal, hvad Doctor Meisling betræffer, maa ansees saameget mere ubeføiet, som denne under Hovedsøgsmaalet intet fordrer.

De have derhos erindret, at Hovedsøgsmaalets Gjenstand, som grundet paa Leiecontract, man betragtes som Gjeld efter Haandskrivt; hvori Contracitantens Fordringer, der ilkun er at anse som Regningskrav, formeentligen ikke kan komme til Liqvidation, samt at i al Fald endeel af de under Contrasøgsmaalet tilbagefordrede Stutter ikke vedkomme Contracitanten, men Indstævnte Destillateur Spendrup, i hvis Leiemaalstid samme ere forfaldne og oppebaarne, men hvilken sidste, da han blot søges som Cautionist og Selvskyldner, ikke for samme her under Sagen kan gjøre Paastand, hvorfor bemeldte Fordring formeentligen, under enhver Omstændighed, maa blive at adskille fra det Øvrige, som under Contrasøgsmaalet indtales.

Hvad den første af de saaledes til Styrke for Contrasøgsmaalets Afviisning anførte Grunde betræffer, anmærkes det, at tvende under Sagen fremlagte Skjøder til Brændeviinsbrænder Hjarup dat. 11 Dec. 1782 og 21 Mai 1796 og vedkommende den her omhandlede Eiendom, ere af Doctor Meisling forsynede med tvende den 7de Julii 1819 daterede og den 12te næstefter tinglæste Pantegninger, indeholdende, at ved indbyrdes truffet Aftale imellem ham og hans Svogere — Citanterne i nærværende Sag — om Delingen af deres og hans Hustrues afdøde Faders Efterladenskaber, er forbenævnte Gaard tilfalden bemeldte hans Svogere for deres Arvepart, hvorfor disse i Skjøde- og Panteprotocollen begjeredes indskrevne som Eiere af samme.

Ved den saaledes fra Doctor Meisling skete Overdragelse af hans Andeel i den omhandlede Gaard, maa Hovedcitanterne ogsaa antages at have erhvervet den ham for hans Paagjeldende tilkommende Ret til den ved Overdragelsen endnu udbetalte Huusleie, da der i Henseende til denne ikke er gjort nogen Reservation. Men, endskjøndt Hovedcitanterne, paa den anførte Maade, ere blevne Eene-Eiere af Gaarden, og de i denne Egenskab have anlagt Hovedsøgsmaalet, ophørte de dog derved ikke at være Arvinger efter afdøde Brændeviinsbrænder Hjarup, hvoraf maa følge, at, dersom de Sagsøgte have Contrapretensioner paa Hovedcitanterne i bemeldte Egenskab, maae de være berettigede til at gjøre disse gjeldende, under den samme Sag, for-

saavidt Contrapætensionerne iøvrigt ere qvalificerede til at tages under Paakjendelse i Forbindelse med Hovedsøgsmaalet, og skjønnes det ikke heller, at noget kan være hinderligt for, at Doctor Meisling i Egenskab af Medarving er paa sin Hustrues Vegne ved Intervenientsøgsmaal inddraget under Sagen. Hvad den næste Afviisningsgrund betræffer, da, om det antages, at de under Hovedsøgsmaalet indtalte Fordringer ere at ansees som liqvid Gjeld (i hvilken Henseende det dog maae anmærkes, at Citanternes Krav for endeel angaaer Skatter, imod hvis Rigtighed her af Contracitanten ere skeete Indsigelser, ligesom denne tildeels ei heller har villet erkjende den fordrede Leiesums Rigtighed) saa er ogsaa en Deel af Contrasøgsmaalet, in specie forsaavidt det angaaer formeentligen formeget oppebaarne Skatter af den Beskaffenhed, at samme, formedelst dets Connexitet med Hovedsøgsmaalet, her under Sagen maa kunne komme under Paakjendelse.

Hvorvidt enkelte af Contraforbringerne muligen maatte være af en modsat Beskaffenhed, vil med Hensyn til Proceduren, hvorefter Parterne nu maa antages blot at ville have afgjort, hvorvidt Contrasøgsmaalet i det Hele bør afvises eller ikke, for Tiden ikke komme under Overveielse.

Citanternes Indsigelser med Hensyn til de af Contraforbringerne, som, ifølge deres Paastand, skulde være Contracitanten uvedkommende, ville, som hen-

hørende under Sagens Realitet, derunder blive at paakjende.

Thi erkjendes: Den paastaaede Afviisning af Contrafordringsmaalet kan ikke finde Sted.

No. 24.

Tiltale for Overtrædelse af Forordningen 4de August 1819.

I Sagen:

Procurator Bjerring, som Actor,

contra:

Dorothea Elisabeth Eversen, Mariane Nielsen, Snedker Christian Pedersen Østrup, Anne Elisabeth Heins, Silkevævermester Jens Christian Storck, Skomager Christian Lütken, dennes Hustrue Louise Henriette og Skomager Jens Hansen Slangerup.

(Afsagt den 18de Sept. 1820).

Det er af de Tiltalte Mariane Nielsen, Snedker Christian Pedersen Østrup, Anne Elisabeth Heins, Skomager Christian Lütken og dennes Hustrue Louise Henriette vedgaaet, at de, efter at være om Formiddagen

den 7de Juli fidstleden komne tilstede paa Billedhugger Frederich Christian Eversens Boepæl, hvor denne fandtes hængende, ikke have sørget for hans Nedtagelse, som først skete, efterat Underfogdens Betjente vare komne tilstæde, eller iøvrigt foretaget noget til hans muelige Redning, uden forsaavidt at Tiltalte Mariane Nielsen har paastaaet (hvilket og af Tiltalte Østrup er ratihaberet), at hun har skikket Bud til det militaire Hospital i Rigensgade efter en Læge, men at ingen der fandtes tilstæde; ligesom hun og har foregivet, at have anmodet Østrup om at tage den Hængte ned, men hvilket Østrup har nægtet, at have været Tilfældet.

De Tiltalte, som saaledes ere skyldige i Overtrædelse af Forordningen 4de August f. A., ville herfor være at ansee med en Mulct, som, efter Omstændighederne, bestemmes for hver af de Tiltalte Østrup og Mariane Nielsen til 3 Rbdlr. og for hver af de Øvrige Tiltalte til 2 Rbd. Sølv; hvorhos de, enhver for sit Vedkommende, bør udrede Actionens Omkostninger.

Hvad Tiltalte Dorothea Elisabeth Eversen, der er den Afdødes Hustrue, betræffer, da er det vel oplyst, at hun efter Budsendelse i Byen er kommet tilstæde, inden hendes Mand blev nedtaget, uden at foretage noget til hans muelige Frelse; men, da hendes ved tvende Deponenteres Udsigende understøttede Forklaring, gaaer ud paa, at hun af de Tilstedeværende, som forsikrede at Manden var død, blev hindret fra at komme

op i Værelserne, fordi hun var frugtsommelig, og det iøvrigt er tænkeligt, at hun, som hun siger, ved det Passerede kan være bragt i en saadan Forvirring, at hun ikke har været istand til at føie nogen hensigtsmæssig Foranstaltning, saa vil hun for Actors Tiltale være at frifinde.

Det samme vil blive Tilfældet med Tiltalte Silkevæver Storck, hvis, ligeledes af Omstændighederne understøttede Forklaring gaaer ud paa, at han ikkun et Øieblik kunde opholde sig paa Stedet, da hans Kone laae for Døden, og med Tiltalte Skomager Slangerup, der først er kommet tilstæde, efterat Underfogdens Betjente havde indfundet sig; thi vel har denne sidste vedgaaet, at han forinden havde hørt det Passerede; men det skjønnes dog ikke, at det herfor ubetinget kunde paaligge ham at komme tilstæde, da hans Hjelp ikke blev forlangt, og flere Mennesker alt da vare samlede, som kunde træffe de anordnede Foranstaltninger.

Under Sagførelsen har intet Ophold fundet Sted, der kan paadrage Ansvar.

Thi kjendes for Ret: De Tiltalte Snedker Christian Pedersen Østrup, Mariane Nielsen, Anne Elisabeth Heins, Skomager Christian Lütken og dennes Hustrue Luise Henriette bør til Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse bøde, de tvende første hver 3 Rbd. og hver af de øvrige 2 Rbd., alt Sølv, samt enhver for sit Vedkommende udrede de af Actionen lovlig flydende Omkostninger.

De Tiltalte Dorothea Elisabeth Eversen, Silkevævermester Jens Christian Stuck og Skomager Jens Hansen Slangerup bør for Actors Tiltale i denne Sag fri at være.

Det Idømte udredes inden femten Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse og det Øvrige at efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 25.

Den, som beviisligen har tjent hos en anden, maa formodes at være berettiget til Løn; og, da en særdeles Omstændighed i Sagen dog talte for det modsatte, blev Sagen overladt til den Førstmeldtes Afgjørelse ved Eed.

I Sagen:

Pigen Inger Pedersdatter med Værge Wildthandler J. Jensen,

contra:

Skipper Mads Andersen Weisbye.

(Afsagt den 18de Sept. 1820).

Da den i nærværende Sag udtagne originale Stævning viser, at Sagen af Citantinden Inger Pedersdatter er anlagt i Forening med hendes af Øvrigheden beskikkede Værge, Wildthandler J. Jensen, maa Ind-

stævnte Skipper Mads Andersen Weybyes Paastand om Sagens Afviisning, paa Grund af, at hun ikke har havt hendes Faders Samtykke til at anlægge Sagen, bortfalde.

Heller ikke kan hans senere gjorte Paastand om Sagens Afviisning paa Grund af Bestemmelserne i Forordningen 25de Marts 1791 §. 16 og 20 komme i Betragtning, da denne for Indvaanerne paa Landet givne Anordning ikke kan være Citantinden til Hinder for, her ved Retten at indtale hendes Fordring for formeentlig tilgodehavende Løn hos hendes forrige Huusbonde.

Betræffende dernæst Indstævntes Benægtelse af, at Citantinden skulde have Løn for den Tid, hun har været hos ham, da siden han selv paa det hende meddeelte Skudsmaal for de tvende forskjellige Tidsrum, hun har været hos ham, har attesteret, at hun har været i hans Tjeneste, og Formodningen maa være for, at den, som tjener hos en Anden, skal have Løn derfor *), kan hans Paastand om Frifindelse ikke tages til Følge; men, da dog det af ham fremlagte Brev fra Pigens Fader, skjøndt det ikke kan være tilstrækkeligt

*) Det kunde ellers være Spørgsmaal, om denne Formodning ikke maatte bortfalde, naar Tjenestetyendet havde forladt sin Tjeneste, uden at paaklage nogen Fordring eller iøvrigt at foretage noget, hvorved det tilkjendegav, at det havde noget at fordre for sin Tjeneste.

Beviis for Indstævntes Paastand, taler imod Citantinden, findes det rigtigst at paalægge denne sidste med Eed at bekræfte, at hende har været lovet Løn for hendes Arbeide, saa at Indstævnte kun, naar hun aflægger Eeden, dømmes efter hendes Paastand (thi imod Størrelsen af den forlangte Løn er ingen speciel Indsigelse gjort), men i anden Fald frifindes for hendes Tiltale, forsaavidt den paastævnte Fordring angaaer.

Processens Omkostninger bliver Indstævnte, der ikke, imod Citantindens Benægtelse deraf, har beviist at have havt lovligt Forfald fra personligt Møde i Forligelses-Commissionen, i ethvert Tilfælde, at tilpligte at betale hende med 25 Rbdlr. Sølv; hvormed forholdes i Overeensstemmelse med det Citantinden forundte beneficium paupertatis, og hvoraf hendes befalede Sagfører Procurator Koefoed tillægges i Salarium 6 Rbd. Sølv. Saa bliver han og at tilpligte at betale til Justitskassen for unødig Trætte 10 Rbd. Sølv.

Den befalede Sagførelse har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Naar Citantinden Pigen Inger Pedersdatter efter foregaaende lovlig Stævning til Vedkommende inden sit Værneting med sin corporlige Eed bekræfter, at hende, de to forskjellige Gange hun har staaet i Tjeneste hos Indstævnte Øltapper Mads Andersen Weibye, er af denne lovet Løn for hendes Arbeide, bør Indstævnte til hende betale de paastævnte 136 Rbd. i Sedler, med Renter

5 pC. deraf fra Dato af Klagen til Forligelses-Commissionen, den 9de Juli f. A., indtil Betaling skeer.

Troster hun sig derimod ikke til at aflægge en saadan Eed, bør Indstævnte for hendes Tiltale i denne Sag fri at være, forsaavidt den paastævnte Fordring angaaer. I ethvert Tilfælde bør Indstævnte betale Citantinden denne Processes Omkostninger med 25 Rbd. Sølv; hvormed forholdes i Overeenstemmelse med det Citantinden forundte beneficium paupertatis, og hvoraf hendes beskikkede Sagfører Procurator Koefoed tillægges i Sallarium 6 Rbdlr. Sølv, saa betaler han og til Justitskassen for unødig Trætte 10 Rbd. Sølv.

At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 26.

Naar en Fordring er paaklaget til Forligelses-Commissionen, inden den var forfalden, bliver Sagen, uden Hensyn til det siden passerede, at betragte som for tidlig anlagt.

I Sagen:

Lieutenant Rasmus Koefoed,

contra:

Lieutenant Jeppe Jørgen Koefoed.

(Afsagt den 18de Sept. 1820).

Contracitanten Lieutenant Jeppe Jørgen Koefoed, der af Hovedcitanten Lieutenant Rasmus Koefoed havde kjøbt en denne tilhørende Gaard, er, under nærværende Sag, sagsøgt til at betale Hovedcitanten 1600 Rbd. rede Sølv, som udgjøre den ved Sagens Anlæg endnu resterende Deel af Kjøbesummen for Gaarden, og hvilke 1600 Rbd., efter Bestemmelserne i Skjødet, skulde været betalte til 11te November forrige Aar.

Imod dette Søgsmaal har Contracitanten erindret, at, efter Bestemmelserne i Skjødet, skulde Hovedcitanten have frigjort Eiendommen for de paa samme hæftende Prioriteter, førend de nævnte 1600 Rbd. af Contracitanten skulde betales, og at dette hverken var skeet til Betalingsterminen, den 11te Nov. f. A., eller paa den Tid, da Hovedcitanten først begyndte dette Søgsmaal ved at indklage Contracitanten for Forligelses-Commissionen, og da Søgsmaalet saaledes er begyndt paa en Tid, da hans Forpligtelse til at betale Pengene, efter Bestemmelserne i Skjødet, endnu ikke kunde antages at være indtraadt, siden den Indfrielse af Prioriteterne, der skulde foregaae Betalingen af de 1600 Rbdlr., endnu ikke havde fundet Sted, har han paastaaet sig frifunden for Hovedcitantens Tiltale i denne Sag; hvorhos han har bemærket, at Opfyldelsen af Bestemmelsen om Prioriteternes Indfrielse, var ham saameget mere vigtig, da han skulde gjøre Laan

for at tilveiebringe de nævnte 1600 Rbdlr. og, naar han vilde tilbyde Prioritet herfor i Gaarden, først maatte have denne løst for de ældre Forpligtelser, der hæftede paa den.

Hvad nu denne Contracitantens Indsigelse imod Søgsmaalet angaaer, da findes den ogsaa at maatte gives Medhold; thi da Skjødet udtrykkelig bestemmer, at de nævnte Prioriteter skulde være indfriede, forend den sidste Deel af Kjøbesummen skulde erlægges, kunde Hovedcitanten ingen Ret have til at fordre Betalingen af de ommeldte 1600 Rbdlr., saalænge han selv ikke havde opfyldt den ham ved Skjødet paalagte Forpligtelse at indfrie Prioriteterne, der skulde skee, forend Betalingen af meerbemeldte 1600 Rbdlr. fandt Sted; og naar altsaa Contracitantens Forpligtelse til at betale Pengene, endnu ikke var indtraadt paa den Tid, han blev indklaget til Forligelses-Commissionen, kunde ingen rigtig Forligsmægling den Gang finde Sted, hvoraf igjen maa følge, at den hele Sag, der er begyndt med denne ugyldige Forligsmægling, maa falde bort, uden at det kan komme i Betragtning, at Hovedcitanten, efterat Sagen var kommen for Domstolene, havde tilbudt Contracitanten Sikkerhed for den Gjeld, som hæftede paa Gaarden, og at han senere, under Sagens Drivt, ganske har frigjort Gaarden for de ommeldte Hæftelser paa den. Som en Følge af det Anførte vil Contracitanten derfor blive at frifinde for Hovedcitantens Tiltale i denne Sag, som for tidlig anlagt; hvor-

hos Hovedcitanten vil blive at tilpligte at betale ham Processens Omkostninger for begge Retter med 45 Rbd. Sølv.

Thi kjendes for Ret: Contracitanten Lieutenant Jeppe Jørgen Koefoed bør for Hovedcitanten Lieutenant Rasmus Koefoeds Tiltale i denne Sag, som for tidlig anlagt, frie at være.

Processens Omkostninger for begge Retter betaler Hovedcitanten til Contracitanten med 45 Rbd. Sølv.

Det Idømte udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 27.

Opreisning behøves ikke, naar Sagen, inden lovbefalet Tid, er paaskjønnet, men Stævningen afvises og fatalia appellationis imidlertid ere udløbne.

I Sagen:

Mogens Christensen, Johan Høier og Berthel Hansens Enke,

contra:

Brændeviinsbrænder Ole Sørensen og forrige Byefoged og Birkedommer Christen Stenum.

(Affagt den 25de Sept. 1820).

Forsaavidt de Indstævnte Brændeviinsbrænder Ole Sørensen og forrige Byefoged og Birkedommer Christen Stenum grunde deres Protest imod, at Citanterne Mogens Christensen, Johan Høier og Berthel Hansens Enke forundes Anstand med Hensyn til den af dem indgivne Ansøgning om Bevilling til at fremlægge nye Documenter i Sagen m. v., derpaa, at Sagen, forend Stævningen blev udtaget, havde overstaaet fatalia appellationis, bliver at mærke, at da fatalia appellationis ere udløbne i det Tidsrum, medens Sagen, efter den første Stævning, stod her ved Retten og inden Afviisningsdommen endnu var falden, saa findes det ikke, at Citanterne, i hvis Magt det saaledes ikke stod at udtage den nye Stævning inden Appellationstiden udløb, og som kort efter at Afviisningen havde fundet Sted, paa nye have indanket Sagen her for Retten, kunne siges at have gjort sig skyldige i nogen Forsømmelse med Hensyn til Sagens Appel, hvilket ogsaa bestyrkes ved Analogien af Bestemmelsen i Forordningen af 19de Aug. 1735 §. 10 og Reskript af 19de Dec. 1749 §. 2. Betræffende dernæst Beskaffenheden af de nye Oplysninger, som attraaes tilveiebragte, da kan det ikke ansees godtgjort, at disse skulde være uden al Indflydelse paa Sagen; hvortil kommer, at Ansøgningen ikke blot har disse nye Oplysninger til Gjenstand, men tillige gaaer ud paa, at Citanterne maatte forundes beneficium paupertatis i Sagen.

De Indstævnte maa ogsaa antages selv at have erkjendt Anstandsgrundens Gyldighed, siden de, da Anstand for at indgive en saadan Ansøgning, den 7de Aug. d. A., blev forlangt, have ladet møde i Sagen, uden at der, fra deres Side, er gjort nogen Indsigelse imod, at Anstanden blev bevilget.

Den begjerte Anstand findes derfor at maatte bevilges; dog vil den med Hensyn til den Tid der er forløben, medens Sagen har circuleret til Votering, være at indskrænke til 14 Dage.

Thi eragtes: Den begjerte Anstand bevilges; dog at den indskrænkes til 14 Dage.

No. 28.

Exceptio divisionis urettelig fremsat af en Medarving, uagtet den af Arveladeren udstædte Forskrivning lød paa hans Arvinger een for alle, og alle for een. Naar en i Sølv stiftet Forpligtelse paastaaes udbetalt i rede Sølv, og Debitor derimod ingen Indsigelse i saa Henseende gjør, bliver Paastanden forsaavidt at tage til Følge.

I Sagen:

Consul og Kjøbmand William Clarck,

contra:

Afg. Major og Kjøbmand Liebmanns Enke.

(Afsagt den 2den Oct. 1820).

Den af Citanten Consul og Kjøbmand William Clarck først fremsatte Erindring imod Underretsdommen, nemlig at denne har tilpligtet ham at udrede det hele paastævnte Beløb, hvilket han anseer for urigtigt, i det han mener, at enhver af hans Medarvinger skulde tilsvare en forholdsmæssig Andeel deraf, kan ikke gives Medhold; thi, da den for Fordringen udstædte Obligation forpligter Debitors Arvinger, een for alle og alle for een, maa ogsaa enhver enkelt af dem, i Medhold af Lovens Bestemmelse i 5—2—83, kunne søges for det hele Beløb, uden at den af Citanten paaberaabte Omstændighed, at Pantet, som er givet for Fordringen, og som Citanten har Besiddelsen og Brugen af, endnu maatte antages ogsaa at tilhøre de andre Arvinger, som ikke ere stævnede, kan gjøre nogen Forandring heri, siden Indstævnte, afgangne Major og Kjøbmand Liebmanns Enke, ikke, med Hensyn til Pantet, attraaer ved Dommen at tillægges nogen Rettighed, som hun ikke forud er i Besiddelse af. Ligesaalidt kan Citanten gives Medhold i, at Indstævntes Paastand om at tillægges det paastævnte Beløb i rede Sølv, uagtet Obligationen kun lyder paa Sølv (hvilken Paastand af Underdommeren er taget til Følge med Hensyn til at ingen Indsigelse fra Citantens Side derimod har været fremsat i første Instants) maatte antages at indeholde Aager, og derfor af Underdommeren ex officio burde været forkastet, siden det ikke er, da Laanet blev con-

traheret, at Indstævnte har betinget sig Betaling i rede Sølv, men hun først nu, under Sagens Behandling ved Retten, er fremkommen med denne Paastand, som Citanten, ved ikke at have gjort nogen Indsigelse derimod, maa antages at have indrømmet hende, og hvortil han maatte være ligesaa berettiget, som til paa enhver anden Maade at tilstaae hende mere, end hun ellers kunde fordre.

Underretsdommen vil derfor blive i det Hele at stadfæste.

Processens Omkostninger her for Retten bliver Citanten at tilpligte at betale Indstævnte med 25 Rbd. Sølv.

Thi kjendes for Ret: Bytingsdommen bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Overretten betaler Citanten Consul og Kjøbmand William Clarck til Indstævnte afgangne Major og Kjøbmand Liebmanns Enke med 25 Rbd. Sølv.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 29.

Naar den ene Part intet andet Beviis kan fremskaffe for den Præstation, han paastaaer at have gjort til den anden, end dennes Tilstaaelse, bliver denne kun at tage til Følge med de Indskrænkninger, der med

samme vare forbundne. En Forskrivning, som, mod det aabne Brev af 6te April 1818, er udstædt i Sedler, bliver kun at betale med Sølv efter den da gjeldende Cours *).

I Sagen:

Brændeviinsbrænder Winther eller nu hans Enke,

contra:

Brændeviinsbrænder Hans Nielsen.

(Afsagt den 9de Octbr. 1820).

Den af Indstævnte Brændeviinsbrænder Hans Nielsen gjorte Paastand, at nærværende Sag skulde afviises, eller at han maatte frifindes for Citanten Brændeviinsbrænder Winthers eller nu hans Enkes Tiltale med Hensyn til, at det fremlagte Gjeldsbeviis udviser, at det er paa en andens Vegne, han har paataget sig den deri ommeldte Gjeld, kan ikke komme i Betragtning, siden Indstævnte i berørte Gjeldsbeviis ligefrem har paataget sig Fordringen, og, uden nogensomhelst Indskrænkning, forpligtet sig til at betale den, saa at han ikke er at ansee som Cautionist for en anden, men selv er Debitor for Gjeldsbevisets Paalydende.

*) Cfr. herved Udgiverens Haandbog over den Danske og Norske Lovkyndighed, 1ste Bind, Side 273-274.

Betræffende dernæst hans Yttring, at der i den paastævnte Fordring bør afgaae 66 Rbd. Sedler for en Tønde Brændeviin, som af ham i Slutningen af Aaret 1818 er leveret til nu afdøde Brændeviinsbrænder Winther, bliver at mærke, at denne Sidstes Enke vel vedgaaer, at en Tønde Brændeviin af Indstævnte er leveret hendes afdøde Mand, men yttrer derhos, at dette ikke var til Afdrag paa Gjelden, men til Sikkerhed for den første i Gjeldsbeviset bestemte Afbetaling, og at hun, naar hendes Tilgodehavende med Renter betales hende, vil udlevere til Indstævnte berørte Tønde Brændeviin. Da nu denne hendes Vedgaaelse er det eneste Beviis, der haves for, at en saadan Tønde Brændeviin af Indstævnte er leveret, maa hendes Forklaring desangaaende tages i dens hele Udstrækning, og kan ikke, som Indstævnte vil have, blot tages til Følge, forsaavidt den vilde være hende imod.

Indstævnte vil derfor være at tilpligte at betale den paastævnte Fordring med Renter og Omkostninger, imod, efter meerbemeldte Enkes Tilbud, at erholde udleveret den ommeldte Tønde Brændeviin, hvorhos dog bliver at mærke, at, da Gjeldsbeviset er udstædt den 8de Febr. 1819, paa hvilken Tid Parterne efter Bestemmelserne i det aabne Brev af 6te April 1818 var uberettiget til at contrahere i Sedler, bliver Beløbet at omsætte til Sølv efter den da gjeldende Bankcours af 250 pC., hvorefter dette kommer til at udgjøre 116 Rbdlr. 4 Mk. 14 ß. i Sølv. Iøvrigt bliver Ind-

stævnte, der hverken har mødt eller ladet møde ved Forligelses-Commissionen, at idømme en Mulct af 10 Rbdlr. Sølv til Justitskassen for unødig Trætte. Endelig bliver Kongens Kasses Ret at forbeholde med Hensyn til at Fordringen efter det paastævnte Gjeldsbeviis, dateret 8de Febr. f. A., og som er skrevet paa stemplet Papiir af 2den Classe, først er paatalt ved Klage af 19de Sept. f. A.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte Brændeviinsbrænder Hans Nielsen bør, imod at erholde udleveret den under Sagen ommeldte Tønde Brændeviin, indfrie det under Sagen fremlagte af ham under 8de Febr. forrige Aar udstædte Gjeldsbeviis, og til Citanten nu afdøde Brændeviinsbrænder Winthers Enke betale dets paalydende Sum med 116 Rbdlr. 4 Mk. 14 ß. Sølv med Renter 4 pC. deraf fra Dato af Klagen til Forligelses-Commissionen den 19de Sept. f. A. indtil Betaling skeer; hvorhos han bør betale hende denne Processes Omkostninger skadesløs.

Saa betaler han og til Justitskassen for unødig Trætte 10 Rbd. Sølv. Iøvrigt forbeholdes Kongens Kasses Ret med Hensyn til at Fordringen efter det ovenanførte Gjeldsbeviis af 8de Febr. f. A., der er skreven paa stemplet Papiir af 2den Klasse, først er paatalt ved Klage af 19de Sept. f. A.

Det Idømte udredes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 30.

Spørgsmaal om Fortolkningen af en Clausul i et Fæstebrev paa en Tiende, hvoraf man infererede, at Fæsteren var pligtig at svare de Afgifter, som senere vare blevne lagte paa Tiender.

I Sagen:

Raadmand J. Müller,

contra:

Vedkommende paa Roeskilde Domkirkes Vegne,

(Afsagt den 16de Oct. 1820).

Nærværende Sag have Vedkommende, paa Roeskilde Domkirkes Vegne, anlagt i første Instants ved Roeskilde Byeting imod Raadmand J. Müller af Roeskilde, hvem de formene pligtig at godtgjøre Domkirken, hvad der i Afgivt efter Forordningen 1ste Octbr. 1802 er fra bemeldte Tid til Udgangen af Aaret 1818 bleven erlagt af de Kirken tilhørende Tiender, som ved Fæstebrev af 24de Sept. 1786 ere ham overdragne. Ved Byetingsdommen er ogsaa den i førnævnte Henseende nedlagte Paastand givet Medhold, hvorfor Raadmand Müller her til Retten har indanket bemeldte Dom, hvilken han paastaaer underkjendt, tilsidesat og derhen forandret, at han for Domkirkens Tiltale i denne Sag frifindes og tilkjendes Processens Omkostninger for begge Retter.

Fra de Indstævntes Side procederes derimod til Byetingsdommens Stadfæstelse.

De Indstævnte bygge deres Paastand i ovenanførte Henseende paa den 3die §. i det Citanten meddeelte Fæstebrev, hvori bestemmes, "at da Domkirkens Tiender alle Tider har været befriet for alle Slags Skatter, saa har Fæsteren i denne Henseende intet at betale", i det de nemlig holde for, at der af den i Paragraphen opgivne Grund, hvorfor Fæsteren intet har at betale i Skatter, maa antages at følge, at han skulde være pligtig at udrede samtlige ved senere Lovgivninger lagte Skatter paa Tienden. Denne Fortolkning af Fæstebrevet findes nu ikke at kunne billiges.

Af den anførte Grund til Fritagelsen, skjønnes nemlig i det Høieste at kunne udledes, at Fæsteren, hvad fremtidige Paabud angik, ikke kunde gjøre Fordring paa nogen ubetinget Skattefrihed, og da forøvrigt intet om Omfanget af hans Forpligtelser i saa Henseende er bestemt, saa maa det, ifølge Sagens Natur, antages, at i al Fald ikkun saadanne fremtidige Paabudde, der skulde paahvile Fæstere eller Forpagtere, kunne affordres ham, hvorimod hvad Afgivter, der maatte blive paalagte Eiere af Tienden, maatte være ham uvedkommende. Men heraf følger, at Citantens Paastand om Frifindelse maa gives Medhold, siden den her omhandlede Afgivt ikke, saaledes som de øvrige i Frd. af 1ste Oct. 1802 paabudne, er fordeelt mellem Eier og Bruger, men, ifølge Forordningens §§. 24,

25 og 26, maa, hvor ingen udtrykkelig privat Overeenskomst deri gjør Forandring, antages at paaligge Eieren allene.

Hertil kommer endnu, at den i Fæstebrevet angivne Grund til Fæsterens Fritagelse for at svare Skatter ikke eengang in facto forholder sig rigtig, da det af Citanten er oplyst, at Domkirken har af Tienden erlagt den ved Frd. af 14de Octbr. 1768 og 17de Juni 1773 paabudne ½ pC. Afgivt, ligesom og i al Fald, i det mindste forsaavidt den forløbne Tid angaaer, en Erkjendelse fra Domkirkens Side af at være pligtig selv at tilsvare Afgivten efter Forordningen af 1802, synes med Grund at kunne udledes deraf, at den, siden Afgivtens Paabud, har erlagt samme, uden at det kan antages, at Citanten derfor har været krævet; thi vel have de Indstævnte foregivet, at et saadant Paakrav hvert Aar har fundet Sted, og at Citanten, formedelst Mangel af Betaling, har været ført paa Restancelisten; men de have ikke, efter Citantens udtrykkelige Provocation, herfor fremskaffet noget Beviis, ihvorvel de have erklæret et saadant Beviis at være dem saare let at tilveiebringe.

Citanten vil saaledes for de Indstævntes Tiltale i denne Sag være at frifinde, ligesom det og maa paaligge dem at godtgjøre ham Processens Omkostninger for begge Retter.

Det de Indstævntes befalede Sagfører i første Instants Procurator Fritz tilkjendte Sallarium bliver

af det Offentlige at udrede. Forsaavidt Sagførelsen har været beneficeret, attesteres det, at under Sagførelsen i første Instants intet ulovligt Ophold har fundet Sted, og at Behandlingen i første Instants samt Sagførelsen her for Retten har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Citanten Raadmand J. Müller bør for de Vedkommende paa Roeskilde Domkirkes Vegne, deres Tiltale i denne Sag fri at være, og bør disse paa bemeldte Domkirkes Vegne betale ham Processens Omkostninger for begge Retter med 30 Rbdlr. Sølv, som udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven. Det Procurator Fritz ved Underretsdommen tilkjendte Sallarium bliver af det Offentlige at udrede.

No. 31.

Arbitrair Straf for at have ladet efterstikke det Stempel, hvoraf en Fabrik benyttede sig, og aftrykke paa Varer af ringere Sort.

I Sagen:

Prøveprocurator Bang, som Actor,

contra:

Eskil Isaack Oettinger.

(Afsagt den 17de Oct. 1820).

Arrestanten Eskil Isaack Oettinger, der er over criminel Lavalder, er under nærværende Sag saavel ved egen Tilstaaelse som de øvrige tilveiebragte Omstændigheder tilstrækkelig overbeviist at have ladet efterstikke det Stempel og Mærke, hvormed en vis af Tobaksfabriqueur Rehder i Altona forarbeidet og i Carduser indpakket Tobak er forsynet, samt at have ladet samme Stempel afttykke paa Karduser, der indeholdt en anden og ringere Sort Tobak, hvilken han derefter har udgivet for at være den af bemeldte Rehder forarbeidede med hiint Stempel forsynede Tobak, og saaledes udsolgt.

Da Arrestanten, ifølge sin egen Tilstaaelse, har været motiveret til denne Handling ved den Omstændighed, at den med Mærke forsynede Tobak meget blev efterspurgt, og at han derfor, ved at give den, han selv havde til Forhandling, hiint Omslag, haabede at forskaffe samme en større Afsætning end sædvanlig, saa kan det ingenlunde, som af hans Defensor er yttret, antages, at han ikke herved skulde have tilsigtet at forskaffe sig Fordeel, om hvis Ulovlighed han ikke heller kan antages at have været uvidende, da Følgen af hans Handling med til dem, som attraaede at kjøbe af den omhandlede med det ægte Stempel forsynede Tobak, at sælge en anden og slettere Sort, maatte antages at blive, at hiin Tobak, til Tab for vedkommende Fabrik, erholdt en ringere Afsætning end ellers

vilde have skeet, samt at Kjøberne af den med det falske Stempel mærkede Tobak modtoge andre Varer end de ønskede at erholde, i hvilken Henseende det bemærkes, at den Omstændighed, at Arrestanten har solgt den med det uægte Stempel mærkede Tobak til ringere Priser end de, hvortil den med det ægte Stempel mærkede kunde erholdes, ikke tilintetgjør det Ulovlige ved hans Handling, ligesom og denne i og for sig, betragtet som falsk Stempling af Tobaksfabricater, allerede, ifølge Laugsartiklerne for Tobaksspinderne og Forordningen 14de Juni 1786, var strafværdig.

Med Hensyn til Bestemmelsen af den Straf, hvortil Arrestanten ved dette sit Forhold maa ansees at have gjort sig skyldig, da kan Actors Formening, at den i Lovens 6—18—6 indeholdte paa ham skulde være anvendelig, ikke gives Medhold, eftersom denne Artikel, saavel med Hensyn til de Udtryk, hvoraf den betjener sig, som Størrelsen af den i samme fastsatte Straf, maa antages at omhandle en større og for den almindelige Sikkerhed farligere Forbrydelse end den, hvorom der under nærværende Sag er Spørgsmaal. Ligesaalidet findes det, at samme Capitels 4 Art. eller Fordn. 14de Juni 1786 §. 6 og 7, der ligeledes angaae et fra det her omhandlede forskjelligt Forhold, kunne komme til Anvendelse. Derimod skjønnes det ikke rettere, end at Arrestanten for hans ommeldte Forhold, der maae betragtes som en ulovbestemt Art af Falsk, efter Omstændighederne, passende vil være at belægge med Straf

af at hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage, hvorhos han, i Analogie af Bestemmelserne i den 6te og 7de §. af Frd. 14de Juni 1786, maa have det ham til at drive en Tobaksfabrique og udsælge Tobak, under 2den Mai 1818 allernaadigst forundte Privilegium forbrudt; ligesom han og vil være at tilpligte at udrede de af Actionen lovlig flydende Omkostninger, hvorimod om Erstatning, som under Sagen er frafaldet, intet Spørgsmaal opstaaer.

Sagførelsen har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Arrestanten Eskil Isaack Oettinger bør hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage, samt have det ham til at drive en Tobaksfabrique og udsælge Tobak under 2den Mai 1818 allernaadigst forundte Privilegium forbrudt; saa udreder han og alle af Actionen lovlig flydende Omkostninger.

At efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 32.

Ubeføiet Injuriesøgsmaal, grundet paa en Klage til Overøvrigheden over en Fuldmægtig hos en Embedsmand, over hvis Handlinger der blev ført Anke, uden at disse dog bleve hidledte af ond Villie, eller characteriserede paa en utilbørlig Maade, ligesom heller ingen Usandhed in facto var anbragt.

I Sagen:

Fuldmægtig Examinatus juris Græbert,

contra:

Told- og Consumtions-Betjent Hans Georg Lesberg.

(Afsagt den 23de Oct. 1820).

Citanten Fuldmægtig Examinatus juris Græbert paaanker, under nærværende Sag, en inden Assens Byetingsret under 14de Marts sidstleden afsagt Dom, hvorved Indstævnte, der er sagsøgt i Anledning af de af ham i en Skrivelse til Fyens Stiftamtmandskab af 11te Aug. f. A. om Citanten fremførte Udladelser, for dennes Tiltale er frifunden.

Forsaavidt Citanten, med Hensyn til bemeldte Skrivelse, af Indstævnte har anseet sig fornærmet paa sit gode Navn og Rygte, og desaarsag troet sig beføiet til, ifølge Injurie-Lovgivningen, at drage ham til Ansvar, grunder han dette derpaa, at Indstævnte i samme har doleret over visse ham af Citanten tilføiede formeentlige Ulovligheder og som saadanne nævnet: a) at denne paa hans Begjering om for ham at inddrive udestaaende Gjeld til Beløb 160 Rbd., skal have fordret 22 Rbd. under Navn af Byefoged-Sallarium, der af Indstævnte ere erlagte, uden at han dog har erholdt Betaling af hele sit Tilgodehavende, b) at

Citanten skal have nægtet at meddele ham Pas til en Reise til Sjelland, uagtet han hertil foreviste sin Foresattes Tilladelse, og c) at Citanten i hans Fraværelse og mod hans Vidende og Villie skal have foretaget Udpantning hos ham for resterende Fattigskat, som han formener ei at burde betale.

Undersøges det nu, om Indstævnte ved bemeldte Skrivelses Indhold kan ansees at have fornærmet Citanten paa hans gode Navn og Rygte, eller dog at have gjort sig skyldig i et saadant Forhold, at 6—21—4 paa ham kunde blive anvendelig, da findes dette at maatte besvares benægtende.

Forsaavidt Indstævnte nemlig i berørte Skrivelse har anket over, at Citanten har gjort sig skyldig i Ulovligheder, kan hans Hensigt ikke antages at have været at fornærme Citanten, men ene at forskaffe sig selv den ham formeentlig tilkommende Ret.

Hertil kommer, at han selv ved strax efter at angive, hvori de formeentlige Ulovligheder have bestaaet, nærmere har bestemt Omfanget af det Begreb, som han har villet forbinde med hiint Udtryk, der ikke i og for sig er ærekrænkende (da en lovstridig Handling ikke nødvendig skylder ond Villie sin Oprindelse) men først bliver det, saasnart derunder forstaaes et Forhold, der er grundet i det bestemte Forsæt at ville overtræde Loven.

Sees der nu hen til de enkelte Facta, hvorpaa bemeldte Klage gaaer ud, da kunne de ingenlunde siges

at være af den Beskaffenhed, at Indstævnte, ved at tillægge Citanten samme eller benævne dem som lovstridige, hos ham har forudsat et saadant skammeligt Forsæt.

Hvad den første Klagegrund nemlig betræffer, i Anledning af hvilken Citanten ikke har benægtet af Indstævnte at have været overdraget den under samme omhandlede Commission og derfor at have oppebaaret Sallarium, da er den, som Indstævnte her for Retten har bemærket, efterdi den ene gaaer ud paa Citantens private Forhold, ikke mere fornærmende end enhver for Forligelses-Commissionen fremført Anke over en Parts Vægring i Opfyldelsen af en contractmæssig Pligt, og at Indstævnte har fremført denne for Øvrigheden, istedet for at forebringe den for hiint Institut, kan ligesaa lidet stemple den som ærekrænkende, som den Omstændighed, at han i Klagen anfører, at Citanten, under Navn af Byefoged-Sallarium, har krævet den omhandlede Godtgiørelse, da en slig Benævnelse, om den end ikke hidrørte fra en Feilskrivt af Concepisten af Klagen, hvilket af Indstævnte her for Retten er anført, dog ikke gjorde den omhandlede Godtgjørelse utilladelig, naar Citanten for øvrigt kunde ansees berettiget til samme.

Med Hensyn til de øvrige i Klagen berørte af Citanten foretagne Handlinger, der angaaer hans Forhold som Fuldmægtig hos Byefogden i Assens, og hvis factiske Rigtighed af Citanten er vedgaaet med Undta-

gelse af at han har benægtet af Indstævnte ved dennes Begjering om Reisepas at have været forviist den i Klagen ommeldte Sidstnævnte meddeelte Tilladelse, ligesom og at den passerede Udpantning, der for øvrigt skete efter Stiftets foregaaende Approbation, er foretaget for mere end 24 ß. Tegn, da har Indstævnte, ved at omtale hine Handlinger, ikke yttret, at Citanten skulle have ladet sig bestemme til at foretage dem ved noget slet Motiv, men allene anført dem som urigtige og som de, han derfor af Overøvrigheden ventede misbilligede. Det findes derfor ikke heller, at Indstævnte, med Hensyn til denne Deel af Klagen, har fornærmet Citanten, eller lagt an paa at forringe den denne tilkommende Agtelse.

Underretsdommen, hvorved Citantens Paastand om Mortification og Mulkts Anvendelse er forkastet, og Indstævnte for hans Tiltale frifunden samt Processens Omkostninger ophævede, vil derfor blive at give Medhold.

Forsaavidt Sidstnævnte her for Retten har paastaaet Citanten for hans imod ham for Underretten brugte Skrivemaade anseet, da kan denne Paastand, der ikke har været nedlagt i første Instants, ikke her komme under Paakjendelse.

Processens Omkostninger her for Retten vil Citanten være pligtig at betale Indstævnte med 20 Rbdlr. Sølv.

Thi kjendes for Ret: Byetingsdommen bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Overretten betaler Citanten Fuldmægtig Examinatus juris Græbert til Indstævnte Told- og Consumtions-Betjent Hans Georg Lesberg med 20 Rbdlr. Sølv, som udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 33.

Kjøberen af en Eiendom, hvorpaa en omskreven Capital heftede, kan ikke, med Nytte, gjøre Indsigelser mod den af forrige Debitor vedtagne, tinglæste Omskrivnings Paategning.

I Sagen:

Jens Bech,

contra:

Jørgen Pedersen Koefoed.

(Afsagt den 23de Octbr. 1820).

Spørgsmaalet i nærværende Sag gaaer ud paa, om Hovedcitanten Jens Beck, som nuværende Eier af en Gaard, hvori Contracitanten Jørgen Pedersen Koefoed, efter Panteobligation af 7de Jan. 1812, har en Fordring staaende, hvilken Fordring oprindelig har udgjort 2000 Rd. D. C., men efter Forandringen med Penge-

væsenet er omskreven til 1400 Rbd. S. V., er pligtig at indfrie Obligationen med dette sidste Beløb, som er udkommet derved, at Omskrivningen er beregnet efter 7de Jan. 1809, paa hvilken Tid Gjelden, efter hvad der i Omskrivningspaategningen er anført, først er stiftet, eller om Contracitanten bør nøies med at erholde det Beløb, som vil udkomme, naar den Tid, da Obligationen af 7de Januari 1812 er udstædt, lægges til Grund for Omskrivningen af Fordringen fra D. C. til Rbpenge.

Hvad nu den Punct betræffer, at Hovedcitanten, da han tilforhandlede sig Gaarden, og ved denne Kjøbslutning forpligtede sig til at overtage Gjelden efter Obligationen, skal have været uvidende om, at Omskrivning af Fordringen, beregnet efter den ovenanførte ældre Dato, havde fundet Sted, da kan denne ikke, med Hensyn til Contracitanten, komme i Betragtning, siden den skete Omskrivning af Obligationen var tinglæst, og Hovedcitanten altsaa maa tilskrive sig selv, at han har efterladt at søge den Oplysning om Heftelsens Beskaffenhed, som han af Tingbogen kunde have.

Det kommer altsaa allene an paa, om den skete Omskrivning kan antages at have været gyldig med Hensyn til den forrige Eier af Gaarden, og dette findes den at maatte være; thi, foruden at det ikke i første Instants er modsagt, at Gjelden oprindelig er stiftet den 7de Jan. 1809, og altsaa efter Bestemmelsen i Forordningen af 5te Jan. 1813 §. 23 skulde overgaae

til Rigsbankpenge Sølvværdie efter Omskrivningsforholdet for denne Tidspunct, maa ogsaa den forrige Debitor antages selv fra først af at have erkjendt Gyldigheden af Omskrivningen, saaledes som den er skeet, siden Contracitanten har ladet Omskrivningspaategningen ved Stævningsmændene forkynde for ham, uden at han har gjort nogen Erindring imod at Omskrivningen var skeet efter den ældre Dato, hvilket udtrykkelig var anført i Omskrivningspaategningen saavelsom Grunden dertil, og altsaa ikke ved Forkyndelsen kunde oversees af Debitor. Hovedcitantens Yttring her for Retten, at det ikke er beviist, at det virkelig er Stævningsmændene, der have attesteret, at de have forkyndt Omskrivningspaategningen for Debitor, maa allerede af den Aarsag bortfalde, at den ikke har været fremsat i første Instants. Efter det Anførte vil Underretsdommen, der tilpligter Hovedcitanten at indfrie den nævnte Obligation med det Beløb, hvortil den er omskreven, og hvis øvrige Bestemmelser ogsaa bifaldes, i det Hele være at stadfæste.

Processens Omkostninger her for Retten bliver Hovedcitanten at tilpligte at betale Contracitanten med 25 Rbd. Sølv.

Thi kjendes for Ret: Herredstingsdommen bør ved Magt at stande.

Processens Omkostninger for Overretten betaler Hovedcitanten til Contracitanten med 25 Rigsbankdaler Sølv.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 34.

Straf for sjette Gang begaaet Qvaksalverie.

I Sagen:

Procurator Ring, som Actor,

contra:

Arrestanten Fattiglem Søren Clausen.

(Afsagt den 24de Oct. 1820).

Det er under nærværende Sag, ved Arrestanten Fattiglem Søren Clausens egen Tilstaaelse og Sagens øvrige Omstændigheder tilstrækkelig godtgjort, at han, der 5 Gange forhen har været straffet for Qvaksalverie, nu igjen har gjort sig skyldig i samme Forbrydelse, i det han har taget forskjellige Syge under Cuur, imod Betaling, og Arrestanten, som senest ved Høiesterets-dom af 2den Oct. 1815 er, for berørte Forseelse, dømt til 4 Aars Arbeide i Forbedringshuset, vil derfor nu, ifølge Bestemmelserne i Forordningen af 5te Septbr. 1794 §. 5, blive at dømme til Arbeide i Forbedrings-huset i dobbelt saa lang Tid, som han sidst har været dømt til, altsaa i 8 Aar.

Vel har Defensor ved Underretten, til hvis De-

fensions Indlæg Defensor her ved Retten har henholdt sig, yttret, at Arrestanten formeentlig ikke nu kunde idømmes Straf af Arbeide i Forbedringshuset i dobbelt saa lang Tid, som sidst, siden han, da han sidst blev dømt for Qvaksalverie, tillige var tiltalt for Løsgjængerie, og altsaa endeel af den ham tilkjendte Straf maa antages at være ham paalagt med Hensyn til den sidstnævnte Forseelse.

Men dette findes ikke at kunne billiges; thi foruden at han ved den ommeldte Høiesteretsdom kun blev dømt til 4 Aars Arbeide i Forbedringshuset, hvilken Straf han, efter ovenanførte Frd. af 5te Sept. 1794 §. 5, skulde udstaae allene med Hensyn til det forøvede Qvaksalverie, siden han forud for samme Forbrydelse havde været tilfunden Straf af 2 Aars Arbeide i Forbedringshuset, viser ogsaa den her ved Retten fremlagte Udskrivt af denne Rets Dom af 10de Juli 1815, hvilken Dom Høiesteret har stadfæstet, at ingen særskilt Straf for det ommeldte Løsgjængerie er ham idømt.

Underretsdommen, hvorved Arrestanten er idømt den ovenanførte Straf af 8 Aars Arbeide i Forbedringshuset, og hvis øvrige Bestemmelser ogsaa bifaldes, vil derfor i det Hele være at stadfæste.

Sagens Behandling ved Underretten og Sagførelsen ved begge Retter har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Herredstingsdommen bør ved Magt at stande.

No. 35.

Straf for voldsom Adfærd mod Politiet, samt for Overtrædelse af Forordn. 8de Mai 1795, §. 18.

I Sagen:

Procurator Payngk, som Actor,

contra:

Arrestanten Hans Hansen.

(Affagt den 24de Oct. 1820).

Det er under nærværende Sag ved forskjellige af de afhørte Vidners Forklaringer godtgjort, at Arrestanten Hans Hansen den 21de Aug. d. A. har gjort sig skyldig i Gadeuorden, i det han om Morgenen Kl. 5 er løbet hujende op ad Gaden.

Endvidere er det godtgjort, at han, da han blev anholdt af Politiebetjent Hans Nielsen, har undslaaet sig for at følge med denne og paa en voldsom Maade sat sig til Modværge, saa at han endog har iturevet hans Trøie og Vest. Vel har han yttret, at han ikke vidste, at det var en Politiebetjent, han blev anholdt af, da denne ikke den Gang var iført Uniform; men da han selv har vedgaaet, at han meget nøie kjender bemeldte Politiebetjent, og hans Opgivende om, at han ikke saae denne, da han blev anholdt af ham, er oplyst at være urigtigt, i det flere Vidner have forklaret, at den nævnte Politiebetjent og Arrestanten, da Anhol-

delsen Stete, som hinanden imøde saaledes, at de vendte Ansigt mod Ansigt, findes berørte hans Yttring ikke at kunne komme i Betragtning. Arrestanten har ligeledes modsat sig Politiebetjent Stendel, som var iført Uniform, og, efter hvad denne og hans Hustrue eedelig have bekræftet, har han endog slaget bemeldte Stendel i Underlivet, saaledes, at denne flere Dage derefter spyttede Blod.

Foruden det Ovenanførte er det godtgjort, at Arrestanten, tvertimod Bestemmelserne i Forordningen af 8de Mai 1795 §. 18 og uagtet de ham af Øvrigheden givne Advarsler om at afholde sig derfra, har i lang Tid befattet sig med at skjære Creature, og har han selv opgivet saaledes at have skaaret i det mindste 380 Creature af forskjelligt Slags; og at han har givet den herfor modtagne Betaling til sin Fader, der forhen havde ernæret sig som Hesteskjærer, kan ikke fritage ham for den Straf, han efter berørte Forordning har gjort sig skyldig til, ved, uden at være autoriseret dertil, at have øvet denne Haandtering. Endelig maae Arrestanten ogsaa antages at have gjort sig skyldig i Løsgjængerie, i det han, uagtet Øvrighedens Tilhold om at tage fast Tjeneste, har efterladt dette.

For Arrestantens Forhold med at have handlet imod den ovenanførte Forordning af 8de Mai 1795, §. 18, er han ved Underretsdommen retteligen anseet med Mulct efter berørte Lovbud, hvorved dog bliver at mærke, at han ikke, som i Underretsdommen er anta-

get, skal udrede 2 Rbd. Sølv for hvert Creatur, siden Halvdelen af Mulcten skulde udredes af Creaturets Eier.

Med Hensyn hertil og da det maa antages, at Arrestanten under eet har opgivet Antallet af de af ham skjaarne Creaturer, uden at han fra dette Tal har undtaget de 3 Grise, hvorom det er gjort Forklaring af Andre, vil Mulcten kun komme til at udgjøre 380 Rbd. Sølv, hvilken Mulct i det Hele maa tilfalde Fattigvæsenet, siden her ingen Angiver kan siges at være.

Hvad angaaer de øvrige af Arrestanten begaaede Forseelser, da er han herfor ved Underretsdommen anseet med en arbitrair Straf af 5 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød, hvilken Bestemmelse i Underretsdommen, uagtet det høist voldsomme i Arrestantens Forhold, ogsaa findes at maatte bifaldes, siden Arrestanten, efter hvad der under Sagen er oplyst, maa antages at have været meget beskjænket den Gang, han forøvede de nævnte Ulovligheder, og saaledes har været ude af Stand til fuldkommen at indsee alt det Strafværdige, der laae i hans Forhold.

Underretsdommen, hvis øvrige Bestemmelser bifaldes, vil derfor med de ovenanførte Forandringer i Henseende til Mulcten være at stadfæste.

Sagens Behandling ved Underretten og Sagførelsen ved begge Retter har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Bytingsdommen bør ved Magt at stande; dog saaledes, at Mulcten kun kommer til at udgjøre 380 Rbd. Sølv.

Det Idømte udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, og det Øvrige efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 36.

Spørgsmaal om, hvorvidt der for en Sigtelse var tilveiebragt saa megen Formodning, at der kunde paalægges Modparten Benægtelses Eed.

I Sagen:

Gaardmændene, Sognefoged Jens Olsen og Ole Hansen af Manderup,

contra:

Gaardmændene af Hørup Anders Nielsen med flere.

(Afsagt den 30te Oct. 1820).

Citanterne Gaardmændene Sognefoged Jens Olsen og Ole Hansen, søge, under nærværende Sag, de Indstævnte Gaardmændene af Hørup: Anders Nielsen, Anders Hansen, Niels Hansen, Søren Jensen, Søren Madsen og Anders Larsen, af Qvinderup: Søren Nielsen, Ole Andreasen, Jens Nielsen, Niels Nielsen og Anders Johnsen, af Manderup: Søren Andersen, og af Jordhøi: Jacob Nielsen, Anders Rugaard, Jens Nielsen, Jens Hansen, Isaach Pedersen og Nielaus

Nielsen tilpligtede at betale sig, Søren Nielsen af Qvinderup 10 Rbd., Anders Larsen af Hørup 25 Rbd., Jens Hansen af Jordhøi 30 Rbd., og enhver af de øvrige Indstævnte 35 Rbd. Sedler, som de formene at tilkomme som Godtgjørelse for de Omkostninger og den Tidsspilde, de have havt ved flere af dem saavel til Helsingøer som til Frederiksborg og her til Staden foretagne Reiser, i Anledning af en Sag, de, i Forening med de Indstævnte, have udført mod Helsingøers lærde Skole, og som i Høiesteret endeligen er bleven paakjendt.

Ved de under Sagen optagne Tingsvidner af 15de Juli og 5te Aug. f. A. maa det ansees godtgjort, at Citanterne i ovennævnte Anledning have foretaget forskjellige Reiser. Ligeledes er det af de Indstævnte indrømmet, at de, i Anledning af en enkelt saadan Reise, have gjort et Sammenskud til Citanterne hver af 1 Rbd., for dermed at bestride Udgifterne og godtgjøre disse deres Uleilighed ved samme. Derimod have de forøvrigt benægtet saavel at de øvrige Reiser, som Citanterne foregive, i ovenmeldte Anledning, at have gjort, og hvis Antal de angive til 35, have været nødvendige, som og at Citanterne til at foretage samme af dem have været anmodede, eller at derfor enten forinden Reiserne foretoges, eller efter samme, har været lovet dem nogen Betaling.

Citanterne, der in specie i deres til Forligelses-Commissionen indgivne Klage, have paaberaabt sig, at de Indstævnte, ved en Sammenkomst, der afholdtes

den 22de Febr. 1818, havde forbundet sig til at erlægge den af dem paastævnte Godtgjørelse, som ved bemeldte Leilighed endog af Enkelte strax skal være erlagt, og hvorpaa af andre skal være betalt Afdrag, have vel, ved de under ovenmeldte Tingsvidner førte Vidners Forklaringer, tilveiebragt nogen Formodning for Rigtigheden af dette deres Foregivende, in specie ved Gaardmand Peder Jensens i Svar til 2den Qvæstion under Tingsvidnet af 15de Juli f. A. afgivne Forklaring, der gaaer ud paa, at han var tilstæde ved en mellem Parterne afholdt Sammenkomst, hvor det blev tilkjendegivet de Tilstedeværende, at Citanterne, i Anledning af den omhandlede Sag, havde foretaget 35 Reiser, samt at dem derfor tilkom i Erstatning af Enhver 35 Rbd., hvilke nogle betalte og som adskillige lovede at betale, ligesom og enkelte andre Vidner have udsagt, at Citanterne af enkelte Mænd, der tillige med dem havde deeltaget i den omhandlede Sag, have modtaget enten den hele eller en Deel af den paastævnte Godtgjørelse. Men, da imidlertid ovennævnte Vidnes Forklaring ikkun i Almindelighed indeholder, at det omforklarede Løfte ved den omhandlede Leilighed af adskillige blev givet, uden at det af hans Forklaring kan sees, hvormange af de Indstævnte, eller hvilke af disse, der paa ovennævnte Maade have forpligtet sig, og den Omstændighed, at Enkelte have været villige til at betale den af Citanterne fordrede Erstatning, ikke kan afgive noget Beviis for at de øvrige

skulde have meddeelt noget Løfte om at udrede samme, saa findes det ikke, at der er tilstrækkelig Grund til at lade Sagen afgjøres ved samtlige Indstævntes Benægtelsesеed angaaende ei at have givet det omhandlede Løfte, efterdi en saadan Grad af Formodning, som vilde udfordres til at bevirke dette Resultat, ikke kan siges i ovennævnte Henseende at være frembragt imod enhver enkelt af de Indstævnte især, hvem Eeden i saa Tilfælde vilde blive at paalægge. Da Citanterne saaledes ikke have godtgjort det paaberaabte Løftes Tilværelse, og de forøvrigt ligesaalidet have oplyst Størrelsen af de Udgifter, som de ved de omhandlede Reiser, foregive at have havt, som at de enten af de Indstævnte have været anmodede om at foretage bemeldte Reiser, eller dog at disse maatte ansees fornødne eller gavnlige med Hensyn til den fælles Sags Fremme, saa findes det, at Underretsdommen, der har tilfunden enhver af de Indstævnte, hos hvem Citanterne have paastaaet sig 35 Rbd. tillagte, at betale dem 2 Rbd., men forøvrigt har friefunden dem, ligesom de øvrige for Citanternes Tiltale samt ophævet Processens Omkostninger, vil, da ingen Contrastævning til sammes Forandring fra de Indstævntes Side er udtagen, i det Hele være at give Medhold, hvorhos Processens Omkostninger for Overretten blive at ophæve.

Thi kjendes for Ret: Birketingsdommen bør ved Magt at stande.

Processens Omkostninger for Overretten ophæves.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 37.

Ubeføiet Indsigelse af en Vexels Udstæder, at han ei for samme havde faaet Valuta.

I Sagen:

Prøveprocurator Hansteen, som Curator i Grosserer Anders Nielsens Boe,

contra:

Kjøbmand M. Melchert.

(Afsagt den 30te Oct. 1820).

Indstævnte Kjøbmand M. Melchert, som, under nærværende Sag, af Citanten Prøveprocurator Hansteen, som Curator i Grosserer Anders Nielsens Boe, søges til, ifølge sin under 8de Juni f. A. i Faveur af Grosserer A. Nielsen her i Staden og til Last Juan Murphy i Cadix trukne, men de non acceptatione et solutione protesterede Vexel, at betale denne Vexels paalydende Sum 200 Ducater à $11\frac{1}{34}$ avasreal de plata, med lovlige Renter fra Protestens Datum den 30te August f. A. indtil Betaling skeer, saavelsom alle af Protesten og denne Sag flydende Omkostninger skadesløst, har imod Søgsmaalet erindret, at han for den

paastævnte Vexel ei har faaet Valuta, men at han, da han, ifølge en af bemeldte Grosserer Nielsen med ham under 9de Juni f. A. opgjort Conto-Courant, blev denne den Sum 397 Rbd. 3 Mk. 5 ß. Sedler og Tegn skyldig, har til ham leveret den paastævnte Vexel til Forhandling, imod at det derfor indkommende Beløb skulde crediteres ham i Mellemregning.

Men ligesom det allerede heraf indlyser, at Indstævnte, som stod i Mellemregning med Grosserer Nielsen, og var ham den ovennævnte Summa skyldig, ved at erholde Vexlens Beløb crediteret, vilde, da dette i saa Tilfælde maatte komme i Modregning med hans Gjeld, forsaavidt denne blev afgjort, i Overeensstemmelse med 5—14—8 sidste Membrum, erholde en saa stor Valuta, som Gjelden udgjorde, saa godtgjøres Urigtigheden af Indstævntes Indsigelse end mere ved et af Citanten fremlagt af Indstævnte under 9de Juni f. A. udstædt Document, hvori Indstævnte tilstaaer at være Nielsen ovenmeldte 397 Rbdlr. 3 Mk. 5 ß. skyldig, men tillige anfører derimod at have overdraget ham den under Sagen omhandlede Vexel, hvis Beløb skal crediteres ham paa ovenmeldte Saldo, og hvorved det formeentlig maa ansees som afgjort, at Indstævnte har samtykket i, at Nielsen for sit Tilgodehavende hos ham modtog bemeldte Vexel i Betaling.

At denne ved Salget af Vexlen skulde have erholdt en større Sum end der, efter den ovenmeldte Conto-Courant, tilkom ham hos Indstævnte, og at Sidst-

nævnte saaledes, for det Mere, paa Grund af det forhen berørte Documents Indhold, hos ham fik noget tilgode, kan, om det end antages imod Citantens Benægtelse og fremsatte Erindring om at den Sum, hvorpaa Vexlen lød paa den Tid Grosserer Nielsen modtog denne, netop var ligemed det der hos Indstævnte tilkom ham, (hvilket Foregivendes Rigtighed Indstævnte ikke har afbeviist, skjøndt saadant, naar det forholdt sig anderledes, havde været ham muligt) dog ikke bevirke Indstævntes Frifindelse, efterdi han, selv i dette Tilfælde, ikke kan antages for Vexlen at have modtaget en mindre Valuta, end den, som han i Documentet af 9de Juni f. A. har betinget sig.

Det vil saaledes formeentlig være overflødigt at undersøge, om Vexelbrevet selv indeholder Tilstaaelsen for Modtagelsen af den givne Valuta, og da Indstævnte, der forøvrigt ikke har fremsat nogen Indsigelse under Sagen, paa Grund af det Foranførte, vil være at dømme efter Citantens principale Paastand i Overeensstemmelse med hans senere gjorte Indstilling om at Grosserer Nielsen, der nu har erholdt sit Boe extraderet, selv kjendes berettiget til den paastævnte Sum, maa Citantens under Continuations-Søgsmaalet subsidialiter fremsatte Paastand om at Indstævnte tilpligtes at betale sin tilstaaede Gjeld efter Conto-Couranten af 9de Juni f. A., tilligemed den skete Protestes Omkostninger skadesløs, af sig selv bortfalde.

Kongens Kasses Ret forbeholdes til alle Vedkom-

mende, forsaavidt det maatte findes, at den af Citanten fremlagte af Indstævnte under 9de Juni f. A. udstædte Tilstaaelse burde været skrevet paa stemplet Papiir.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte Kjøbmand Mathias Melchert bør indfrie den paastævnte af ham under 8de Juni forrige Aar i Faveur af Grosserer A. Nielsen og til Last Juan Morphy i Cadix trukne de non acceptatione & solutione protesterede Vexel og til bemeldte Grosserer Nielsen betale sammes paalydende Sum 200 Ducater à 11$\frac{1}{34}$ avas real de plata tilligemed Renter 1 pC. om Maaneden af fornævnte Sum fra den 30te August f. A. indtil Betaling skeer, samt den passerede Protestes og dette Søgsmaals Omkostninger skadesløs. Kongens Kasses Ret forbeholdes hos alle Vedkommende forsaavidt det maatte findes, at den af Citanten fremlagte af Indstævnte under 9 Juni forrige Aar udstædte Tilstaaelse burde været skrevet paa stemplet Papiir.

At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.

No. 38.

Arbitrær Straf for en Arrestforvarers Tjenestekarl, der havde begunstiget nogle farlige Forbryderes Undvigelse af Arresten.

I Sagen:

Prøveprocurator Jensen, som Actor,

contra:

Arrestanten Rasmus Nielsen.

(Afsagt den 31te Octbr. 1820).

Arrestanten Rasmus Nielsen, der, under nærværende ved Odense Byeting i første Instants behandlede Sag, tiltales for at have bidraget til Arrestanterne Peder Nielsens og Niels Nielsen Møllers Undvigelse den 7de Mai sidstleden af Odense Byes-Arresthuus, hvori de, i Anledning af den imod dem for Forfærdigelse af falske Bancosedler anlagte Sag, vare hensatte, er, ved egen Tilstaaelse, hvis Rigtighed bestyrkes af den af Arrestanten Peder Rasmus Nellemose under Sagen afgivne Forklaring, overbeviist, at have nogle Uger, forinden han ved Paasketid dette Aar forlod Arrestforvarer Haagensens Tjeneste, hvori han af denne var antaget for at være ham behjelpelig ved Fangernes Bevogtning, af bemeldte Peder Rasmus Nellemose, der, i Forening med ovenmeldte Niels Nielsen Møller, kom hen til ham, modtaget en Nøgle med Anmodning om at prøve samme i en Dør, der fra Raadhuusbygningen førte ud til Gaden, samt at have opfyldt denne Begjering, og derefter, ved at tilbagelevere Nellemose og Møller bemeldte Nøgle, at have underrettet dem om, at samme ikke kunde oplukke Døren.

Ligeledes er det af ham tilstaaet, at han nogle Dage derefter paa forbemeldte Arrestanters Forlangende udlaante dem Nøglen til hiin Dør, hvoraf de derpaa

i hans Nærværelse tog et Aftryk saavel i Vox som i et Stykke Plaster. Derimod er det ikke, imod Arrestantens Benægtelse, godtgjort, at han, saaledes som Niels Nielsen Møllers af bemeldte Nellemose omforklarede Yttring indeholder, en Dag, da han, efterat han havde forladt sin Tjeneste hos Arrestforvareren, kort før de ovennævnte Fangers Undvigelse var tilstede i Arresten, har til Niels Nielsen Møller leveret den Nøgel til den ovenmeldte Dør, hvormed denne, efter Nellemoses Udsigende, skal have været forsynet.

Da Arrestanten, ved sit foranførte Forhold, har ydet bemeldte Fanger en Bistand, der, om den end ikke in casu, paa Grund af manglende Oplysning om Maaden, hvorpaa de undvegne og endnu ei tilstedekomne Fanger have iværksat deres Flugt, med Vished kan antages at have bevirket samme, dog var af den Beskaffenhed, at Vedkommende derved forsynedes med et til Undvigelsen passende Hjelpemiddel, i hvilken Henseende Arrestantens Brøde et saameget større som det var ham bekjendt, at enkelte af de Arrestantere, der havde gjort Forberedelse til at undvige, jevnlig havde Samqvem i Arresten med Paarørende, hvis Stilling kunde give dem god Leilighed til at besørge en Nøgle eftergjort ved Hjelp af det ommeldte Aftryk, og han derhos har tilstaaet at have været vidende om den forbemeldte Arrestantere idømte Livsstraf, der betegnede dem som Personer, hvis Tilstædeblivelse og Afstraffelse i særdeles Grad maatte interessere det Offentlige, saa

findes det, at Arrestanten, hvis Pligt det, efter det Foranførte, endog havde været at paasee deres Tilstædeblivelse, for sit ovenmeldte Forhold i Analogie af Bestemmelserne i Forordningen 21de Septbr. 1695 og Forordn. 11te Marts 1818 § 4, vil være at idømme Straf af at arbeide i Nyeborg Fæstning, og bestemmes Straffetiden, efter Omstændighederne, til 2 Aar.

Ligeledes vil han være pligtig at betale Actionens Omkostninger, hvorunder Sallarium for Actor ved Underretten Procurator Scheel bestemmes til 6 Rbdlr. Sølv og for Defensor ved samme Ret Procurator S. Hansen til 4 Rbd. Sølv; dog at de Omkostninger, der have været en Følge af Arrestantens Underholdning og Varetægt i Arresten i det Tidsrum fra 5te Juli sidstleden til 19de s. M., der længere end fornødent maae antages at være medgaaet til Erhvervelsen af det inden Odense Herredsting paa sidstnævnte Dag, ifølge Stiftets Skrivelse af 25de Juni næstforhen, optagne Forhør tilsvares af Herredsfogden Justitsraad Falbe, der tillige, for det derved foraarsagede Ophold i Sagen, vil være at belægge med Mulct til Odense Amts Fattigkasse af 10 Rbd. Sølv.

Behandlingen for Underretten har forøvrigt ikke været forbundet med noget Ophold, der kunde bevirke Mulct.

Sagførelsen for begge Retter har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Arrestanten Rasmus Nielsen bør hensættes til Arbeide i Nyeborg Fæstning

i 2 Aar, samt foruden Sallarium til Actor for Underretten Procurator Scheel og til Defensor ved samme Ret Procurator S. Hansen, der bestemmes for den første til 6 Rbd. Sølv og for den sidste til 4 Rbd. Sølv, udrede alle af Actionen lovlig flydende Omkostninger; dog med Undtagelse af dem, som ere medgaaede paa Arrestantens Underholdning og Varetægt i Arresten fra 5te Juli sidstleden til 19de Juli næstefter, der tilsvares af Herredsfogden i Odense Herred Justitsraad Falbe, som desuden bør bøde 10 Rbd. Sølv til Odense Amts Fattigkasse.

Det Idømte udredes inden otte Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse og det Øvrige efterkommes under Adfærd efter Loven.

Det juridiske Facultets Responsum i en Sag, angaaende hvorvidt Udstæderen af en skadesløs Transport kan sagsøges til at betale den transporterede Fordring, forinden Hoveddebitor er sagsøgt og fundet insolvent.

(Paa Facultetets Vegne forfattet af Hr. Conferentsraad og Professor Schlegel, Ridder af Dannebrogen).

Vi Doctores og Professores juris ved Kjøbenhavns Universitet gjøre vitterligt, at os er til Hænde kommet en Skrivelse, dateret 8de Juli d. A., fra Hr. Lands-Over- samt Hof- og Stadsrets Procurator Ring, hvori han et vor i Lov og Ret grundede Betænkning begjærende i Anledning af en om Forpligtelse efter en skadesløs Transport til at betale efterat Selvskyldner-Cautionisten er gaaet fallit og Hovedbebitor ved denne Fallit ruineret, imellem Cedenten og Cessionarius opkommen Tvistighed.

Denne Tvistigheds Beskaffenhed oplyses i bemeldte Skrivelse saaledes:

"Under 24de Mai f. A. har A som Hovedbebitor, "og B som Cautionist og Selvskyldner, udstædt "en Forskrivning til C for den Summa 3200 Rbd. "rede Sølv, hvoraf 1600 Rbd. r. S. efter Forskriv- "ningens Indhold, skulde betales i afvigte Aars "11 Dec. Termin og Resten i indeværende Aars 11 "Juni Termin. Efter at denne Forskrivning derpaa "under 1ste Dec. sidstl. af C var transporteret til D, "som det hedder: "skadesløs i alle Maa- "der", og det første af de stipulerede Afdrag var "betalt, opgiver Cautionisten og Selvskyldneren "B sit Boe som fallit, hvilket Skridt tillige "har medført Hovedbebitors Ruin. D, der, som "en Følge heraf, forgjeves æskede sin Betaling hos "fornævnte Personer, henvender sig nu til Trans- "portanten C om Fyldestgjørelse, men denne "Mand vægrer sig ved at opfylde D's Paastand "paa Grund af, at den ham i saa Henseende paa- "liggende Forpligtelse, efter hans Formening, "først da indtræder, naar D paa lovlig Maade "har godtgjort, at han hverken hos Hovedbebitor "eller i B's Masse kan blive fyldestgjort for sin "Fordring."

"Da der ere deelte Meninger om hvorvidt "denne C's Mening er lovmedholdelig eller ikke, "saa tillader jeg mig herved at udbede mig det

"høie juridiske Facultets Responsum i den Hen"seende."

Kjøbenhavn den 8de Juli 1820.

Efter at have taget det forestaaende Spørgsmaal i nøie Overveielse, have vi forenet os om følgende Svar og Betænkning:

Det kunde synes som om i nærværende Tilfælde C, ifølge sin skadesløse Transport, maatte være forpligtet til strax at betale den skyldige Rest af det omspurgte Gjeldsbrev med 1600 Rbd. rede Sølv, og paaløbende Renter, da det er in confesso, at Debitors Cautionist og Selvskyldner B har falleret og Hovedbeditor A derover er bleven ruineret, og endog en simpel Cautionist ansees pligtig at betale, saavel efter romerske Love, som vore egne, 5—14—36, naar Debitor enten har gjort Opbud, eller er gaaet fallit, eller af andre Aarsager er vitterlig ude af Stand til at betale, og Transportens Ord: "skadesløs i alle Maader" sigte til at betrygge Creditor for at han ei allene skal faae sit Tilgodehavende, men endog til rette Tid.

Ikke desto mindre skulle vi være af modsat Mening. Enhver skadesløs Transport medfører et Slags Caution for Cedenten, at den Fordring, der overdrages, ogsaa virkelig skal betales af vedkommende Debitor. Men i nærværende Tilfælde, hvor der foruden Debitor allerede er i Forveien en Selvskyldner-Cautionist, bør Cedenten betragtes som en Rykborgen (fidejussor indemnitatis). En skadesløs Transport givet, ifølge det almin-

delige Begreb, ikkun Cessionarius Ret til at søge sin Betaling hos Cedenten, naar Debitor beviislig ikke kan betale, men naar der tillige er Caution, først naar Gjeldens Betaling forgjeves er bleven søgt hos Debitor og hans Cautionist. Men herved udelukkes end bestemtere Cessionarius fra strax at kræve sin Betaling hos Cedens, thi for at nogen skal kunne paastaae Skade erstattet, maa denne bevise at have lidt Skade, og hvor stor denne er; er han dernæst anviist til at søge saadan Skade erstattet hos en Anden forend han kan holde sig til en Tredie, saa er han ikke beføiet til at springe denne Anden forbi, og umiddelbar at søge sin Godtgjørelse hos den Tredie. Herimod kunde indvendes: at denne Forpligtelse ikkun hviler paa Creditor, dersom Debitor og hans Cautionist ikke vitterligen ere uvederhæftige, men dersom det sidste er Tilfældet, saa vilde det ikkun medføre ufornøden Vidtløftighed at sagsøge disse, forend Creditor krævede sin Erstatning hos den, der efter Loven eller Forening skulde give den. Hertil kommer, at Lovens 5—14—36 udtrykkelig har berettiget Creditor i Concursboer til at holde sig til Cautionisten fremfor Debitor, uagtet han for sin Fordring maatte kunne blive fyldestgjort i Boet for det Hele, eller i det mindste for en Deel, hvilket og stemmer med Cancellie-Placaten af 6te August 1817, grundet i en Kongelig Resolution af 30te Juli samme Aar. Skulde Creditor da ikke have samme Ret med Hensyn til Cedenten, naar denne ved en fuldkommen skadesløs Trans-

port har forpligtet sig til at svare til denne overdragne Fordrings Indfrielse? Men det anførte Lovsted bør ikke forklares saaledes. Uden Tvivl har Lovgiveren her blot det særdeles Tilfælde for Øine, at Cautionisten ikke blot har underskrevet sig som simpel Cautionist, men tillige som Selvskyldner. Udstraktes dette videre, saa ophævedes jo derved den væsentlige Forskjel imellem simpel og Selvskyldner-Caution, som Lovens 1—23—13 dog selv har hjemlet. Endog 5—14—29 forudsætter, at Cautionistens Forpligtelse til at betale ikkun er subsidiær, thi Creditor forpligtes til at advare Cautionisten i Tilfælde af Debitors dødelige Afgang, "hvis han nogen Tid agter at søge Betaling hos hannem." Vel havde Kammerretsordningen af 18de Marts 1720, Cap. III §. 10 overladt Regjeringen Valget imellem at søge enten Regnskabsbetjenten som Hoveddebitor, eller Cautionisten, eller begge tillige, i Tilfælde af Cautionistens Død, for dens Prætensioner hos Betjenten, men af denne særdeles Bestemmelse til at betrygge Statscassens Fordringer, kan intet sluttes til Fordeel for hiin Fortolkning, men det maa snarere antages, at en modsat Regel er den almindelige (exceptio in casibus non exceptis firmat regulam). Hertil kommer, at Forordningen af 31te Decbr. 1742 har forandret dette Lovbud, og tvertimod i den 6te §. fastsat, at Cautionistens Effekter, naar de tilligemed Betjentens for det første ere seqvestrerede, og der er taget Sikkerhed for deres Tilstædeblivelse, ikke bør auctioneres, førend

alle den andens Effecter ere gjorte i Penge og paa hans Debet afskrevne, hvilken Bestemmelse maa ansees for den nu gjeldende ifølge Slutningen af Forordningen af 30te Jan. 1793, der stadfæster denne, saavel som de ældre Anordninger, forsaavidt de ikke ere hævede eller forandrede ved den senere Lovgivning. Men ikke vilde et saadant Lovbud være emaneret, hvis det ikke af Lovgiveren ansaaes for overeensstemmende med jus commune, da det, efter den Aand, der hersker i Anordningerne om Statscassens Fordringer, er uantageligt, at han skulde have villet tillægge denne mindre Ret, end der tilkommer Private. Ogsaa er langvarig Praxis overeensstemmende med denne Fortolkning af Lovstedet, hvilken man, hvis denne maatte være tvivlsom, gjør rettest i at følge. Endog den romerske Ret har ikke ved noget udtrykkeligt Lovbud tilstaaet Creditor Ret til at søge Cautionisten strax, fordi Debitor gjorde Opbud, jvf. Justiniani Nov. 4 cap. 1, men dette er ikkun en af en Deel anseete Lovkyndige antagen Mening. Ei heller kan der med Føie paastaaes, at saadan Henviisning til Debitors Concursboe var en unyttig Vidtløftighed, thi ordentligviis erholder en saadan Creditor, paa Grund af Fordringens Liqviditet, en Deel af sit Tilgodehavende, og ikke sjeldent det Hele, uagtet de illiqvide Fordringer intet Udlæg erholde. Det er i alle Tilfælde indlysende, at det er først ved Udfaldet, at det afgjøres, om saadan Fordrings Paatale i Debitors Concursboe er frugtesløs eller ikke. I nærværende Tilfælde

kan Creditor saa meget mindre fritages fra først at søge Hovedebitor A, som denne, efter Skrivelsens Ord at slutte, ikke er gaaet fallit eller har gjort Opbud, men det blot af andre Data antages, at han er ruineret, thi her fattes den Retsgrund, der, naar Debitor gjør Opbud eller erklæres fallit, godtgjør hans Uvederhæftighed.

En vigtigere Indvending er den, at efter Lovens 5—14—17, 18, maa en Vexels Eier søge saavel Trassenten, som Acceptanten eller Endossenterne, saaledes, at han kan først søge hvilken af dem ham lyster, eller og dem alle tillige, hvilket da synes ogsaa at burde gjelde om andre skadesløse Transporter. Men denne Indvending bortfalder, naar det erindres, at denne Lovbestemmelse ikke er en Følge af en skadesløs Transports almindelige Natur og Beskaffenhed, men af de særdeles Rettigheder, som vor Lovgivning, ligesaavel som fremmede Love, har tillagt Vexelbreve, hvilket derfor ikke kan udstrækkes til skadesløse Transporter af andre Gjeldsbreve. Allermindst kan det gjelde om en Transport, som den omspurgte, hvor Cedenten ifølge Ordene ikkun kan ansees forpligtet til at holde Cessionarius skadesløs for det virkelige Tab, han beviislig har lidt.

Men siden Transporten quæstionis udtrykkelig tilsiger, at Cessionarius skal holdes skadesløs i alle Maader, saa flyder heraf, at denne ei alene er berettiget til at faae Renterne for den længere Henstand

godtgjorte, men og de Omkostninger, som Fordringens Paatale, være sig hos Hoveddebitor eller dennes Cautionist, eller endelig hos Cedenten, medfører. Uagtet altsaa Cedenten stricto jure kan fordre, at Cessionarius først søger sin Betaling hos Hoveddebitor og dennes Cautionist, førend han kræver ham, saa kan dog Betragtningen af de særdeles Omkostninger; det kunde forvolde ham, gjøre det raadeligt for ham hellere strax at udbetale Cessionarii Fordring imod Regres til Cessus og dennes Selvskyldner-Cautionist.

Thi skulle vi paa Grund af foreestaaende formene: "At Cessionarius D ei er berettiget til at kræve "den resterende Betaling af det til ham transporterede Gjeldsbrev af Cedenten C, førend han "har søgt sin Betaling hos Hoveddebitor A og i "Selvskyldner-Cautionisten B's Concursboe, hvorimod Cedenten C vil, som den, der har lovet at "ville holde D skadesløs i alle Maader, være "pligtig til at godtgjøre ham derefter hvad der "endnu maatte fattes i hans fulde Betaling, "saavel af Hovedstolen som paaløbende Renter, "saaog de særdeles Omkostninger, som saadan "Paatale af sin Fordring hos Hoveddebitor og "dennes Selvskyldner-Cautionist maatte have forvoldt ham."

Salvo secus sentientium judicio.

Datum in consessu Facultatis juridicæ Hafniensis.
Hafniæ die 18vo Augusti 1820.

Høiesterets Domme udi de i nyt juridisk Arkiv og juridisk Tidsskrift meddeelte Retssager.

(Fortsættelse fra nyt jur. Ark. 30 B., Side 248-259).

No. 1.

I Sagen:

Carl Philip Baron af Blixen Fineche,

contra:

Skovfoged og Fæstegaardmand Jens Rasmussen.

(Afsagt den 16de Marts 1819).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sallarium til Justitsraad Bilsted for Høiesteret betaler Citanten 50 Rbd. Sølv, og til Justitscassen, som tabende, 5 Rbd. Sølv.

Jvf. nyt jur. Ark. 24 B., S. 45-51.

No. 2.

I Sagen:

Høiesterets-Advocat Dreyer, som Actor,

contra:

Huusmand Jens Jørgensen.

(Afsagt den 3die Juni 1819).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Jvf. nyt jur. Ark. 30 B., S. 94-103.

No. 3.

I Sagen:

Høiesterets-Advocat Sporon, som Actor,

contra:

Arrestanterne Rasmus Pedersen, Jørgen Henriksen og Hans Hansen.

(Afsagt den 30de Nov. 1819).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Jvf. jur. Tidsskr. 2 B. 2 H., S. 105-110.

No. 4.

I Sagen:

Høiesterets-Advocat Treschow, som Actor,

contra:

Arrestanten Johan Hansen.

(Afsagt den 4de Jan. 1820).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Jvf. jur. Tidsskr. 2 B. 2 H., S. 148-150.

No. 5.

I Sagen:

Proprietair Resch til Kongsdahl,

contra:

Kongelig svensk Commerceraad og Generalconsul Edvard Gram, Ridder af Vasaordenen.

(Afsagt den 4de Febr. 1820).

Citanten bør være berettiget til at erholde den af ham under 14de Octbr. 1815 til Contracitanten udstædte Panteobligation, lydende paa 120,000 Rbdlr. Sedler, omskrevet til 56,000 Rbd. rede Sølv, samt derhos for Contracitantens, og dennes Boes, Tiltale i Sagen fri at være. Processens Omkostninger for Lands-Over- samt Hof- og Stadsretten ophæves. I Processens Omkostninger for Høiesteret betaler Contracitanten til Citanten 100 Rbd., saa betaler han og til Justitskassen, for unødig Trætte, 24 Rbdlr., og endvidere til samme Casse 5 Rbd., alt Sølv.

Jvf. jur. Tidsskr. 2 B. 1 H., S. 82-88.

No. 6.

I Sagen:

Proprietair Frederik Ludvig Hastrup,

contra:

Major Aagaard, Grosserer Wassard, Proprietair Jessen, Kammerraad Busch og Forligelses-Commissair Staal.

(Afsagt den 24de Febr. 1820).

Herredstingsdommen bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Lands-Over- samt Hof- og Stadsretten og Høiesteret ophæves. Til Justitscassen betale de Indstævnte, hver for sig, 5 Rbd. Sølv.

Jvf. nyt jur. Ark. 29 B., S. 135-138.

No. 7.

I Sagen:

Høiesterets-Advocat Sporon, som Actor,

contra:

Arrestanterne Anders Hansen og Jens Nielsen.

(Afsagt den 7de Marts 1820).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør Magt at stande.

Jvf. jur. Tdsskr. 3 B. 1 H., S. 104-107.

No. 8.

I Sagen:

Overauditeur Schack, som Actor,

contra:

Arrestanten Commissionair Claus Jessen.

(Affagt den 27de Marts 1820).

Claus Jessen bør hensættes til Arbeide i Kjøbenhavns Forbedringshuus i 2 Aar, samt betale de af Actionen lovlig flydende Omkostninger. Iøvrigt forbeholdes det Jens Olsen og Ole Hansen, efter lovlig Omgang, hos Claus Jessen at indtale deres Ret efter Beviserne af 31te Decbr. 1817 og 31te Mai 1818.

Jvf. jur. Tidsskr. 3 B. 1 H., S. 117-121.

No. 9.

I Sagen:

Overauditeur Schack, som Actor,

contra:

Slaven Carl Frederik Wilhelm Olsen.

(Affagt den 12de April 1820).

Carl Frederik Wilhelm Olsen bør i Rasphuset udstaae den Straf, som er tilbage efter Dommen af 9de Marts 1819, samt derefter endvidere arbeide sammesteds i 4 Aar. Saa betaler han og de af Actionen lovlig flydende Omkostninger.

Jvf. jur. Tidsskr. 3 B. 1 H., S. 173-176.

No. 10.

I Sagen:

Etatsraad Schavenius,

contra:

Gaardmand Jørgen Hansen.

(Afsagt den 20de April 1820).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves. Til Justitscassen betaler Citanten, som tabende, 5 Rbd. Sølv.

Jvf. nyt jur. Ark. 29 B., S. 159-162.

No. 11.

I Sagen:

Capitain Peter Koefoed.

contra:

Høiesterets-Advocat Sporon, som Mandatarius for Justine Charlotte Roell og hendes Mand Johan Gottlieb Roell.

(Afsagt den 19de Mai 1820).

Naar Citantens Enke og Arvinger til Contracitanten betaler 581 fl. 14 gl. Danziger Courant med Rigsbankpenge efter den ved Betalingen gjeldende Cours, samt 43 Rbd. 39 ß. Sedler og Tegn, med Rente 4 pC. af første og 5 pC. af sidstnævnte Sum, fra 21de Febr.

1812 indtil Betaling skeer, bør de iøvrigt for Contracitantens Tiltale i denne Sag fri at være. I Henseende til Processens Omkostninger for Lands-Over- samt Hof- og Stadsretten, samt den idømte Mulkt til Justitscassen, bør bemeldte Rets Dom ved Magt at stande, dog at Omkostningerne bestemmes til 100 Rbd. Sølv. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves. Til Justitscassen betaler Contracitanten, som tabende, 5 Rbd. Sølv.

Jvf. nyt jur. Ark. 30 B., S. 87-94.

No. 12.

I Sagen:

Ritmester O. Hansen,

contra:

Sognefoged Anders Rasmussen.

(Affagt den 5te Juni 1820).

Lands- Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sallarium til Advocat Treschow for Høiesteret betaler Citanten 50 Rbd. Sølv, og til Justitscassen, som tabende, 5 Rbd. Sølv.

Jvf. nyt jur. Ark. 27 B., S. 163-171.

No. 13.

I Sagen:

Tjenestekarl Christian Hansen,

contra:

Hans Pedersen, Peder Pedersen og Hans Hansen paa egne og Peder Johansens Vegne.

(Afsagt den 22de Juni 1820).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Hoiesteret betaler Citanten til de Indstævnte med 100 Rbdlr., hvoraf Justitsraad Klingberg tillægges i Sallarium 50 Rbd. Saa betaler han og til Justitscassen, som tabende, 1 Rbd., alt Sølv.

Jvf. nyt jur. Ark. 30 B., S. 60-65.

No. 14.

I Sagen:

Møller Jacob Christensen Hougaard,

contra:

Kammerherre Oberst Joachim Greve af Moltke til Rønnebeksholm.

(Afsagt den 22de Juni 1820).

Citanten, som hverken selv møder, eller ved Fuldmægtig lader møde til bestemt Tid for Hoiesteret, bør betale 80 Lod Sølv til Vor Frelsers Kirke, førend det tillades ham med denne Sag at gaae i Rette; og, saafremt han ikke, inden 3 Uger, melder sig med Qvittering, at bemeldte 80 Lod Sølv ere betalte, bør han have tabt

Sagen, og ham ei tillades videre derpaa at tale. Saa bør han og da betale til Justitscassen, for unødig Trætte, 200 Rbd. og endvidere til samme Casse 5 Rbd. I Kost og Tæring betaler han til den Indstævnte, som ved Fuldmægtig har ladet møde, 100 Rbd., alt Sølv.

Jvf. jur. Tidsskr. 2 B. 1 H., S. 14-18.

No. 15.

I Sagen:

Capitain Johan Frederik Holm,

contra:

Procurator Børre, paa Ledreborg Grevskabs Overformynderies og afg. Møller Martin Johansens umyndige Børns Vegne.

(Afsagt den 26de Juni 1820).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sallarium for Høiesteret betaler Citanten til Overauditeur Schack 60 Rbdlr. Sølv, og til Justitscassen 5 Rbd. Sølv.

Jvf. nyt jur. Ark. 30 B., S. 140-146.

No. 16.

I Sagen:

Justitsraad Rottbøll, som Actor,

contra:

Indsidderne Henrik Werling Mathiesen og Peder Nielsen, samt deres Hustruer Birthe Pedersdatter og Elisabeth Andersdatter.

(Afsagt den 24de Juli 1820).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Jvf. jur. Tidsskr. 3 B. 2 H., S. 256-259.

No. 17.

I Sagen:

Justitsraad Klingberg, som Actor,

contra:

Arrestantinden Cecilie Aagesdatter.

(Afsagt den 27de Juli 1820).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Jvf. jur. Tidsskr. 4 B. 1 H., S. 38-40.

No. 18.

I Sagen:

Justitsraad Rotbøll, som Actor,

contra:

Huusmand Lars Pedersen og Hustrue Marie Andersdatter samt Huusmand Niels Larsen og Indsidder Anders Hansen.

(Afsagt den 29de Aug. 1820).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Jvf. jur. Tidsskr. 4 B. 1 H., S. 59-62.

No. 19.

I Sagen:

Høiesteretsadvocat Treschow, som Actor,

contra:

Hans Pedersen Hvid, Knud Madsen, Marie Christophersdatter og Ane Rasmusdatter.

(Afsagt den 30te Aug. 1820).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Jvf. jur. Tidsskr. 4 B. 1 H., S. 53-59.

No. 20.

I Sagen:

Directionen for Universitetet og de lærde Skoler.

contra:

Landinspecteur Bilsted og Anders Pedersen.

(Afsagt den 19de Octbr. 1820).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Jvf. nyt jur. Ark. 28 B., S. 212-225.

No. 21.

I Sagen:

Kammeradvocaten, paa Embeds Vegne,

contra:

Kammerraad og Inspecteur Arent Aschlund med flere Creditorer i afgangne Skovrider Erhard Mønsters Stervboe.

(Afsagt den 19de Oct. 1820).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Jvf. jur. Tidsskr. 3 B. 1 H., S. 107-109.

No. 22.

I Sagen:

Søekrigsprocureuren, paa Embeds Vegne,

contra:

Kammerraad og Amtsforvalter Lundahl.

(Affagt den 19de Oct. 1820).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Jvf. jur. Tidsskr. 3 B. 1 H., S. 121-129.

No. 23.

I Sagen:

Justitsraad Peter Johansen Neergaard,

contra:

Etatsraad og Professor Nicolai Christopher Kall, paa Kjøbenhavns Universitets Vegne.

(Affagt den 1ste Nov. 1820).

Citanten bør for Indstævntes Tiltale i denne Sag fri at være. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves. Til Justitscassen betaler Indstævnte, som tabende, 1 Rbd. Sølv.

Jvf. nyt jur. Ark. 30 B., S. 73-77.

No. 24.

I Sagen:

Justitsraad Bilsted, som Actor,

contra:

Arrestanterne Henning Hansen og Thomas Rasmussen.

(Affagt den 16de Nov. 1820).

Henning Hansen bør stryges til Kagen, brændemærkes paa Panden og hensættes til Arbeide i Rasphuset under stræng Bevogtning sin Livstid. Thomas Rasmussen bør stryges til Kagen og hensættes til Arbeide i Rasphuset sin Livstid under stræng Bevogtning. I Henseende til den idømte Erstatning og Actionens Omkostninger bør Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom ved Magt at stande. Jørgen Baast bør være Justitiens Tiltale undergivet i Anledning af hans Forhold med de Tiltaltes Bevogtning.

Jvf. nærværende Hefte, S. 105-108.

No. 25.

I Sagen:

Agent Jonas Edvard Dybvad,

contra:

Grosserer Peter Mariboe.

(Affagt den 5te Decbr. 1820).

Citanten, som hverken selv møder, eller ved Fuldmægtig lader møde til bestemt Tid for Høiesteret, bør betale 80 Lod Sølv til Vor Frelsers Kirke, førend det tillades ham med denne Sag at gaae i Rette; og, saafremt

han ikke, inden 3 Uger, melder sig med Qvittering, at bemeldte 80 Lod Sølv ere betalte, bør han have tabt Sagen, og ham ei tillades videre derpaa at tale.

Jvf. jur. Tidsskr. 2 B. 1 H., S. 49-56.

No. 26.

I Sagen:

Commerce-Assessor Peter S. Neergaard,

contra:

Proprietair Niels Haugsted.

(Afsagt den 22de Dec. 1820).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves. Til Justitskassen betaler hver af Parterne 5 Rbd. Sølv.

Jvf. jur. Tidsskr. 3 B. 1 H., S. 200-208.

No. 27.

I Sagen:

Overauditeur Schack, som Actor,

contra:

Procurator Christian Holger Hansen.

(Afsagt den 4de Jan. 1821).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at Mulcten fastsæt-

tes til 500 Rbdlr. Sølv. I Sallarium til Overauditeur Schack for Høiesteret betaler Procurator Hansen 100 Rbd. Sølv.

Jvf. nærværende Hefte, S. 149-156.

No. 28.

I Sagen:

Forstanderne for Odense Cathedralskole,

contra:

Eibye Gaardmænd.

(Afsagt den 26de Jan. 1821).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Jvf. nyt jur. Ark. 29de B., S. 126-129.

No. 29.

I Sagen:

Kjøbmand Troels Lund,

contra:

Kammeradvocaten, paa Embeds Vegne.

(Afsagt den 1ste Febr. 1821).

Citanten bør for Toldvæsenets Tiltale i denne Sag fri at være, og den paaankede Spærring af Huset, Skibet kaldet, paa lovlig Maade ophæves.

Jvf. nyt jur. Ark. 30 B., S. 173-176.

No. 30.

I Sagen:

Brændeviinsbrænder Jens Madsens Enke,

contra:

Forpagter Jens Nielsen.

(Afsagt den 6te Febr. 1821).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret betaler Citantinden til Indstævnte med 100 Rbd. Sølv; saa betaler hun og til Justitscassen, som tabende, 5 Rbd. Sølv.

Jvf. nyt jur. Ark. 30 B. S. 150-153.

No. 31.

I Sagen:

Kammerraad Carl Grandjean,

contra:

Sognepræst Hr. Peter Dalhoff.

(Afsagt den 13de Febr. 1821).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves. Til Justitscassen betaler Citanten 5 Rbd. Sølv og Contracitanten 1 Rbd. Sølv.

Jvf. jur. Tidsskr. 2 B. 1 H., S. 111-114.

No. 32.

I Sagen:

Grosserer C. Broberg,

contra:

Handelshuset Andrup & Petersen.

(Afsagt den 14de Febr. 1821).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret betaler Citanten til de Indstævnte med 100 Rbd. Sølv; saa betaler han og til Justitscassen, som tabende, 5 Rbd. Sølv.

Jvf. jur. Tidsskr. 2 B. 1 H., S. 75-78.

No. 33.

I Sagen:

Etatsraad Johan Frederik Reitemeyer,

contra:

Generalfiskalen, paa Embeds Vegne.

(Afsagt den 5te Marts 1821).

Tiltalte bør bøde sine 3 Mark og derforuden trende 40 Lod Sølv, samt betale de af Actionen lovlig flydende Omkostninger, og derunder i Sallarium til Generalfiskalen for begge Retter 150 Rbdlr. Sølv. De imod Generalfiskalen brugte fornærmelige Udladelser bør døde og magtesløse at være.

Jvf. jur. Tidsskr. 3 B. 1 H., S. 131-140.

No. 34.

I Sagen:

Major Christian Frederik v. Grüner,

contra:

Kammeradvocaten, paa Embeds Vegne, samt Apotheker Aarslev, som Creditorer i forrige Byefoged Hansen's Opbudsboe.

(Afsagt den 7de Mai 1821).

Citanten bør være berettiget til, efter den omhandlede Panteobligation af 18de Juni 1810, for den Sum 6750 Rbd. Sølv, med resterende Renter, at nyde forlods Betaling i afgangne Byefoged Hansens Boe af den Sum, hvortil den pantsatte Eiendom maatte være udbragt.

Jvf. jur. Tidsskr. 3 B. 2 H., S. 112-117.

No. 35.

I Sagen:

Overkrigscommissair Kemps Enke med Laugværge,

contra:

Søekrigsprocureuren, paa Embeds Vegne.

(Afsagt den 22de Mai 1821).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for

Høiesteret betaler Citantinden til Søekrigsprocureuren Fadesløs, hvorunder hans Sallarium bestemmes til 40 Rbd. Sølv. Saa betaler hun og til Justitscassen, som tabende, 5 Rbd. Sølv.

Jvf. jur. Tidsskr. 3 B. 1 H., S. 170-173.

No. 36.

I Sagen:

Pakhuusforvalter ved den Kongelige grønlandske og færøiske Handel Jonathan Balling,

contra:

Grosserer Mads Fonnesbech.

(Afsagt den 19de Juni 1821).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret betaler Citanten til Contracitanten med 100 Rbd. Sølv. Saa betaler han og til Justitscassen, som tabende, 5 Rbd. Sølv.

Jvf. jur. Tidsskr. 3 B. 1 H., S. 93-98.

No. 37.

I Sagen:

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrets Procurator Peter Evald Beyer,

contra:

Hosekræmmer Wulff Baruch.

(Afsagt den 3die Aug. 1821).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Indstævnte tillige bør beedige, at han, ved at skrive sit Navn paa den omhandlede Obligation, ikke har havt til Hensigt at transportere samme. Processens Omkostninger for Hoiesteret ophæves. Til Justitscassen betaler Citanten 5 Rbd. Sølv og Indstævnte 1 Rbd. Sølv.

Jvf. jur. Tidsskr. 3 B. 2 H., S. 117-121.

No. 38.

I Sagen:

Translateur P. Nyegaard,

contra:

Fæstemøller Claus Eliasen.

(Afsagt den 7de Sept. 1821).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Hoiesteret betaler Citanten til Indstævnte med 100 Rbd. Sølv. Saa betaler han og til Justitscassen, som tabende, 5 Rbd. Sølv.

Jvf. jur. Tidsskr. 3 B. 1 H., S. 208-211.

No. 39.

I Sagen:

Major v. Ingversen,

contra:

Commissarierne i Kammerjunker Casper Hermann v. Heinens Opbudsboe, Amtmand Benzon og Herredsfoged Friested.

(Afsagt den 7de Sept. 1821).

Indstævnte bør for Citantens Tiltale i denne Sag fri at være. I Henseende til Processens Omkostninger bør Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom ved Magt at standr. Processens Omkostninger for Høiesteret betaler Citanten til Indstævnte med 100 Rbd. Sølv. Saa betaler han og til Justitscassen, som tabende, 5 Rbd. Sølv.

Jvf. jur. Tidsskr. 3 B. 2 H., S. 205-213.

No. 40.

I Sagen:

Toldbetjent Andreas Spanner,

contra:

Cancellieraad, Bye- og Herredsfoged Arboe, Bye- og Herredsskriver Hasselriis samt Værgerne for afdøde Claus Clausens Børn, Hans Jørgen Holm, Niels

Johansen Holm, Hans Hansen og Nicolai Holm.

(Afsagt den 7de Sept. 1821).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande. Til Justitscassen betaler Citanten, som tabende, 1 Rbd. Sølv.

Jvf. jur. Tidsskr. 2 B. 2 H., S. 110-116.

No. 41.

I Sagen:

Forpagterne True og Soell,

contra:

Frue Edel Marie Sehested, Enke efter afgangne Lieutenant Sehested.

(Afsagt den 8de Sept. 1821).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande; og bør Citanterne tilsvare Renter 4 pC. af den idømte Sum fra 30te Jan. 1820 indtil Betaling skeer. Processens Omkostninger for Høiesteret betale Citanterne, een for begge og begge for een, til Indstævnte med 100 Rbdlr. Sølv. Saa betale de og paa lige Maade til Justitscassen, som tabende, 5 Rbd. Sølv.

Jvf. nærværende Hefte, S. 136-139.

No. 42.

I Sagen:

Forpagter J. Olavius,

contra:

Kammerherre og Oberst, samt Minister ved det Hertugelige Holsteen-Oldenborgske Hof i Eutin Rudolph Anton Ludvig v. Qvalen, Ridder af Dannebrogen.

(Afsagt den 11te Oct. 1821).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret betaler Citanten til Contracitanten med 100 Rbd. Sølv. Saa betaler han og til Justitscassen, som tabende, 1 Rbd. Sølv.

Jvf. jur. Tidsskr. 3 B. 1 H., S. 180-183.

No. 43.

I Sagen:

Skibscapitain J. Torværd,

contra:

Skibscapitain samt Thee- og Porcellainshandler H. N. Brandt.

(Afsagt den 18de Oct. 1821).

Citanten bør for Contracitantens Tiltale i denne Sag frie at være. Og bør Sidstnævnte til den Første betale

43 Rbdlr. 1 Mk. 13 ß. Sedler og Tegn med Renter 5 pC. deraf fra den 27de Febr. 1819 indtil Betaling skeer. Processens Omkostninger for Høiesteret betaler Contracitanten til Citanten med 100 Rbd. Sølv; saa betaler han og til Justitscassen, som tabende, 5 Rbd. Sølv.

Jvf. jur. Tidsskr. 4 B. 1 H., S. 44-48.

No. 44.

I Sagen:

Oberstlieutenant Søren Chr. Wedege,

contra:

Grosserer J. H. Malling.

(Afsagt den 23de Oct. 1821).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande; dog at Tiden til det idømte Regnskabs Aflæggelse bestemmes til 6 Maaneder efter denne Høiesteretsdoms lovlige Forkyndelse; og bør Citanten, ifald han, naar Contracitanten har aflagt Regnskabet, maatte attraae selv at jevnføre samme med Bøgerne og Correspondencen, da afbenytte disse paa Contracitantens Contoir i sædvanlig Contoirtid. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves. Til Justitscassen betale hver af Parterne 5 Rbd. Sølv.

Jvf. jur. Tidsskr. 4 B. 1 H., S. 84-90.

No. 45.

I Sagen:

Gaardmand Lars Hansen,

contra:

Niels Nielsen Holm.

(Afsagt den 31te Oct. 1821).

Byetingsdommen bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Lands = Over- samt Hof- og Stadsretten og Høiesteret ophæves. Til Justitscassen betaler Citanten 1 Rbd. Sølv, og Indstævnte 5 Rbd. Sølv.

Jvf. jur. Tidsskr. 3 B. 2 H., S. 163-167.

No. 46.

I Sagen:

Kjøbmand Andreas Fischer,

contra:

Skibscapitain Mons S. Brandt.

(Afsagt den 1ste Nov. 1821).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret betaler Citanten til Indstævnte med 100 Rbd. Sølv. Saa betaler han og til Justitscassen, som tabende, 5 Rbd. Sølv.

Jvf. jur. Tidsskr. 4 B. 1 H., S. 49-53.

No. 47.

I Sagen:

Forpagter P. D. Faber,

contra:

Generalkrigscommissair, Kammerherre, Baron de Selby.

(Afsagt den 6te Nov. 1821).

Citanten, som hverken selv møder eller ved Fuldmægtig lader møde til bestemt Tid for Høiesteret, bør betale 80 Lod Sølv til Vor Frelsers Kirke, forend det tillades ham med denne Sag at gaae i Rette. Og saafremt han ikke inden 3 Uger melder sig med Qvittering, at bemeldte 80 Lod Sølv er betalt, bør han have tabt Sagen og ham ei tillades videre derpaa at tale. Saa bør han og da betale til Justitscassen for unødig Trætte 200 Rbdlr. og endvidere til samme Casse 5 Rbdlr. I Kost og Tæring betaler han til den Indstævnte, som ved Fuldmægtig har ladet møde, 100 Rbd., alt Sølv.

Jvf. jur. Tidsskr. 4 B. 1 H., S. 145-147.

No. 48.

I Sagen:

Consul og Kjøbmand William Clarck,

contra:

afgangne Major Liebmanns Enke, med Laugværge.

(Afsagt den 6te Novbr. 1821).

Citanten, som hverken selv møder eller ved Fuldmægtig lader møde til bestemt Tid for Høiesteret, bør betale 80 Lod Sølv til Vor Frelsers Kirke, førend det tillades ham med denne Sag at gaae i Rette. Og saafremt han ikke inden 3 Uger melder sig med Qvittering, at bemeldte 80 Lod Sølv er betalt, bør han have tabt Sagen og ham ei tillades videre derpaa at tale. Saa bør han og da betale til Justitscassen for unødig Trætte 200 Rbdlr. og endvidere til samme Casse 5 Rbdlr. I Kost og Tæring betaler han til den Indstævnte, som ved Fuldmægtig har ladet møde, 100 Rbd., alt Sølv.

Jvf. nærværende Hefte, S. 184-186.

No. 49.

I Sagen:

Hans Pedersen,

contra:

Kjøbmand Hermann Carlsen.

(Afsagt den 6te Novbr. 1821).

Citanten, som hverken selv møder eller ved Fuldmægtig lader møde til bestemt Tid for Høiesteret, bør betale 80 Lod Sølv til Vor Frelsers Kirke, førend det tillades ham med denne Sag at gaae i Rette. Og saafremt han ikke inden 3 Uger melder sig med Qvittering, at

bemeldte 80 Lod Sølv er betalt, bør han have tabt Sagen, og ham ei tillades videre derpaa at tale. Saa bør han og da betale til Justitscassen for unødig Trætte 200 Rbdlr. og endvidere til samme Casse 5 Rbdlr. I Kost og Tæring betaler han til den Indstævnte, som ved Fuldmægtig har ladet møde, 100 Rbdlr., hvoraf Justitsraad Rotbøll tillægges i Sallarium for Høiesteret 40 Rbd., alt Sølv.

Jvf. nærværende Hefte, S. 100-102.

No. 50.

I Sagen:

Afgangne Cancellieraad Joachim Barner Paasches Boe,

contra:

Garvermester Casper Christopher Ruus, samt Conferentsraad og norsk Statsraad Carsten Ancher, som Mandatarius for afgangne Kammerherre Bernt Anchers Fideicommis.

(Afsagt den 16de Nov. 1821).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes, at saavel de under

Continuations-Søgsmaalets 2den Punkt, som under Hoved-Søgsmaalets 1ste Posts 4de Punkt, og dets 2den Post idømte Summer, med Undtagelse af det efter 11te Sept. 1807 forfaldne Udbytte, tilsvares med Rigsbankpenge Sølv Daler for Daler, og bemeldte Udbytte efter det for enhver Forfaldstid gjeldende Omskrivnings-Forhold, samt at Hoved- og Continuations-Søgsmaalets Beløb forrentes, det første fra 28de Febr. 1810, og det sidste fra 23de Marts 1812, indtil 11te Decbr. 1812 med 4 pC. i Rigsbankpenge Sedler og Tegn efter Indløsnings-Forholdet, og fra sidstnævnte Datum, indtil Betaling skeer, i Overeensstemmelse med den Forordningen af 5te Jan. 1813 tilføiede Tabel B. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves. Til Justitscassen betaler hver af Parterne 5 Rbd. Sølv.

Jvf. nyt jur. Ark. 24 B., S. 56-119.

No. 51.

I Sagen:

Kjøbmand og Handelscommissionair
M. D. Melchert,
contra:
Grosserer Andr. Nielsen.

(Afsagt den 3die Dec. 1821).

Citanten, som hverken selv møder eller ved Fuldmægtig lader møde til bestemt Tid for Høiesteret, bør betale 80 Lod Sølv til Vor Frelsers Kirke, forend det tillades ham med denne Sag at gaae i Rette. Og saafremt han ikke inden 6 Uger melder sig med Qvittering at bemeldte 80 Lod Sølv er betalt, bør han have tabt Sagen og ham ei tillades videre derpaa at tale.

Jvf. nærværende Hefte, S. 213-216.

No. 52.

I Sagen:

Marschandiser Jacob Marcus Hartvig og Læderhandler Bernt Levin,

contra:

Commissionair Bohnum, som Mandatarius for Capitainlieutenant Raasløf.

(Afsagt den 6te Decbr. 1821).

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret betaler Citanterne til Indstævnte med

100 Rbd. Sølv. Saa betale de og til Justitscassen, som tabende, 5 Rbd. Sølv.

Jvf. nærværende Hefte, S. 108-112.

No. 53.

I Sagen:

Handelshuset Brødrene Tutein, Etatsraad og Grosserer Erichsen, Commissarierne i Handelshuset Ryberg & Comp. Opbudsboe, med Flere,

contra:

Kammeradvocaten, paa Embeds Vegne.

(Afsagt den 4de Jan. 1822).

Citanterne bør een for alle og alle for een tilsvare den Kongelige Toldcasse et tusinde og ni Rigsbankdaler to Mark ti Skilling rede Sølv og forholdsmæssig Forhøielse i Sportler, men iøvrigt for Tiltale i denne Sag fri at være. I Salarium til Kammeradvocaten for begge Retter betale Citanterne paa lige Maade 100 Rbd. Sølv og til Justitscassen ligeledes 5 Rbdlr. Sølv.

Jvf. Jur. Tidsskr. 4 B. 1 H., S. 79-83.

No. 54.

I Sagen:

Directionen for Laane- og Livrente-Selskabet for alle Stænder.

contra:

Rodemester Sibbern.

(Afsagt den 15de Febr. 1822).

Naar Citanterne meddele Indstævnte de ved Reqvisitionen af 15de Januari d. A. ham til Afbetjening tilbudne Protocoller, bør Indstævnte inden 6 Uger derefter under Mulct af 2 Rbd. Sølv til Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedcasse for hver Dag, han efter saadan Tids Forløb maatte sidde denne Høiesterets Dom overhørig, til Citanterne aflægge i tilbørlig Orden Regnskaber for de Oppebørseler, han har havt som Bogholder og Cassereer for Laane- og Livrente-Selskabet for alle Stænder fra 1ste Jan. 1810 til 31te Dec. s. A. I Henseende til den idømte Mulct og Omkostninger bør Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret betaler Indstævnte til Citanterne med 100 Rbdlr. Saa betaler han og til Justitscassen, som tabende, 1 Rbd. alt Sølv.

Jvf. jur. Tidsskr. 3 B. 2 H., S. 230-235.

No. 55.

I Sagen:

Huusmændene Christen Andersen, Christen Larsen, Hans Nielsen og gamle Peder Nielsen af Gjørslev Gods under Præstøe Amt,

contra:

Etatsraad Jacob Brønnum Scavenius.

(Affagt den 4de Marts 1822).

Citanterne forbeholdes Ret til at erholde forholdsmæssig Andeel i de 30 til 40 Td. Land, som ere blevne tilovers fra de 5 nedlagte Gaarde i Maglebye. Iøvrigt bør Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom ved Magt at stande, dog saaledes, at Citanterne bør være frie for at betale alle Skatter, som svares af Hartkorn. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves. Til Justitscassen betale Citanterne 1 Rbd. Sølv og Indstævnte 5 Rbd. Sølv.

Jvf. jur. Tidsskr. 3 B. 2 H., S. 140-151.

E. A. G. P.
3/6/05.

